

Gościńiec

Kwartalnik
3(61)/2017
ISSN 1642-0853

POLSKIEGO TOWARZYSTWA TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEGO

WARSZAWA
15-16.09.2017

**XIX WALNY
ZJAZD PTTK**

Europejski Kongres Samorządów

W Centrum Kongresowym w Krakowie w dniach 27–28 marca 2017 r. odbył się organizowany przez Fundację Instytut Studiów Wschodnich III Europejski Kongres Samorządów. To jedna z największych konferencji międzynarodowych w Europie poświęconych zagadnieniom polityki regionalnej, współpracy samorządów z władzą centralną oraz z przedstawicielami świata nauki i biznesem. Prawie 1 800 osób, a wśród nich liderzy regionalni, przedstawiciele administracji państwowej, świata nauki i biznesu, organizacji pozarządowych oraz mediów z ponad 40 krajów. Tegoroczny obradował pod hasłem: „Samorzady w obliczu wznaw XX wieku”. Debatowano głównie nad problemami prawnymi, finansów, społeczeństwa, innowacji, biznesu, środowiska, gospodarki, samorządu. Program obejmował bloki programowe, raporty, panele, warsztaty, wykłady, prezentacje.

Nowością tegorocznego Kongresu było to, że z inicjatywy Jerzego Gajewskiego – przewodniczącego Komisji Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK, a zarazem członka Zarządu Głównego PTTK, szerzej zajęto się sprawami turystyki w działaniach samorządów, w tym społecznej oraz złożoną materią szlaków turystycznych.

W kilku panelach wystąpili również przedstawiciele Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. W panelu „Samorzady turystyczne i ich rola wobec samorządu terytorialnego” o współczesnych implikacjach prawnych tej działalności mówił wiceprezes Zarządu Głównego PTTK, Andrzej Gordon. W debacie tej wystąpił jako wiceburmistrz Nowego Tomysła, Paweł Mordal, członek Zarządu Głównego PTTK. W bloku tematycznym o szlakach turystycznych, w którego panelu dyskusyjnym moderatorem był przewodniczący Komisji Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK, Jerzy Gajewski, Jerzy Kapłon – dyrektor Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK, w swojej prezentacji ukazał historyczne i współczesne aspekty wytyczania i prowadzenia szlaków turystycznych. W tym panelu wystąpił też członek Zarządu Głównego PTTK, Jacek Potocki, jako przedstawiciel świata nauki, a jednocześnie członek Rady Naukowej Karkonoskiego Parku Narodowego, jak również zaprzyjaźniony z PTTK Karel Markwart z Klubu Czeskich Turystów.

Oba panele cieszyły się dużym zainteresowaniem uczestników Kongresu, a wnioski znalazły się w materiałach końcowych.

Nagroda Teligi dla CTW PTTK

Podczas tegorocznych warszawskich targów „Wiatr i Woda”, w niedzielę 19 marca, wręczono Nagrodę imienia Leonida Teligi za rok 2016. Jest to jedno z najstarszych i najbardziej prestiżowych wyróżnień w polskim żeglarskim, przyznawane od 1971 r. Laureatami są autorzy najlepszych książek o tematyce żeglarskiej, sportowcy oraz instytucje szczególnie zasłużone dla popularyzacji żeglarsstwa.

W kategorii „Literatura i Sztuka” nagrodę przyznano Ewie Skut za książkę „Pod żaglami w lodowych krainach”, w kategorii „Żeglarski wyczyn sportowy” nagroda trafiła do Piotra Myszkii za mistrzostwo świata w klasie RS:X. W kategorii „Popularyzacja żeglarsstwa” nagrodę uzyskało Centrum Turystyki Wodnej Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, które od 2004 r. organizuje konkurs Nagroda Przyjaznego Brzegu. Nagrodę im. Teligi odebrał Wojciech Skóra, dyrektor Centrum Turystyki Wodnej PTTK. Kontrkandydatami Centrum Turystyki Wodnej PTTK w swojej kategorii byli Polski Klub Żeglarski w Nowym Jorku oraz Bractwo Kaphornowców.

Nagrodą jest dyplom oraz medal z wizerunkiem Leonida Teligi, zaprojektowany przez prof. Adama Myjaka (awers) oraz żeglarza olimpijczyka i plastyka, Zbigniewa Malickiego (rewers).

Wielki finał programu „Po stronie natury”

11 czerwca 2017 r. odbył się Wielki Finał IX edycji programu „Po stronie natury”. Podczas tegorocznej edycji programu Żywiec Zdrój SA wraz z partnerami posadzili ponad milion drzew – aby chronić zasoby wody pitnej w Polsce. Natomiast w czasie dziewięciu lat trwania całego programu „Po stronie natury” posadzili ponad sześć milionów drzew, a także odnowionych zostało prawie 1000 kilometrów szlaków turystycznych w Beskidach.

Piknik Rodzinny „Po stronie natury”, mający miejsce przy stacji metra Centrum Nauki Kopernik w Warszawie, prowadziła Dorota Wellman, a gościem specjalnym Wielkiego Finału była ambasadorka programu „Po stronie natury” – Martyna Wojciechowska. Były też specjalne podziękowania od firmy Żywiec Zdrój dla partnerów programu, w tym dla Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, a dokładnie dla Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK, w którego imieniu odebrał jego dyrektor – Jerzy Kapłon.

Na osoby przybyłe na Piknik Rodzinny na Skwerze im. Tadeusza Kahla nad Wisłą czekały różne atrakcje: można było między innymi otrzymać sadzonkę drzewa, obejrzeć, jak wygląda proces recyklingu, a dzięki instalacji „Drugie życie butelki” zobaczyć co się dzieje z butelką. Było też stoisko Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, które przygotowały i prowadziły trzy oddziały: Oddział PTTK „Mazowsze” w Warszawie, Warszawski Oddział Przewodników PTTK i Oddział Babiogórski PTTK w Żywcu. Prowadzone tu były warsztaty znakarskie. Dzieci, młodzież i dorośli uczyli się malować znak podstawowy

określający przebieg szlaku turystycznego, składającego się z trzech poziomych pasków. Potem były duma i radość z namalowanego znaku określającego przebieg szlaku, który każdy kto uczestniczył w warsztatach i namalował znak mógł wziąć ze sobą na pamiątkę. Można też było usłyszeć o Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym, o którym mówił między innymi prezes Zarządu Oddziału PTTK „Mazowsze” w Warszawie, Mięczysław Żochowski, dodatkowo pytania na temat Towarzystwa zadawała Dorota Wellman.

Najlepsza praca doktorska o tematyce górskiej

Problematyka gór od lat jest przedmiotem zainteresowania różnych dyscyplin nauki, co między innymi znajduje odbicie także w tematyce dysertacji doktorskich. By zachęcić doktorantów do podejmowania badań, które wzbogacałyby wiedzę o górach we wszelkich jej aspektach, Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie podjął w 2016 r. myśl zorganizowania Konkursu na Najlepszą Pracę Doktorską o Tematyce Górskiej. W jego ramach są oceniane prace dotyczące tematyki zarówno gór Polski, jak i świata, podejmujące ją w zakresie nauk humanistycznych oraz nauk o Ziemi. Co trzy lata na przemian kwalifikowane będą rozprawy z jednej tylko kategorii, przy czym podczas pierwszej edycji konkursu – w roku 2016 – ocenie podlegały prace z zakresu nauk humanistycznych.

Do jury konkursu powołani zostali – reprezentujący różne środowiska naukowe – wybitni uczeni, w których dotychczasowym dorobku naukowym problematyka gór znajduje poczesne miejsce. Są to profesorowie: Julian Dybiec (Kraków), Bolesław Faron (Kraków), Ewa Grzęda (Wrocław), Krystyna Heska-Kwaśniewicz (Katowice), Ryszard Kantor (Kraków), Bogusław Krasnowolski (Kraków), Andrzej Matuszyk (Kraków), Zbigniew Mirek (Kraków), Joanna Pociask-Karteczka (Kraków), Zdzisław J. Ryn (Kraków), Andrzej Skorupa (Kraków), Zbigniew J. Wójcik (Warszawa), Janusz Zdebski (Kraków) i Franciszek Ziejka (Kraków).

Do pierwszego etapu konkursu zostały zgłoszone prace: Iwony Cybuli „Turystyka tatrzańska w tygodniku warszawskim «Wędrowiec» (1863–1906)”, AWF Kraków (2014); Agnieszki Jurczyńskiej-Kłosok „Konceptualizacja przestrzeni górskiej na przykładzie polskiego nazewnictwa Tatr”, UJ (2013) i Anny Szeligi „Kazimierz Sosnowski (1875–1954). Życie – działalność – twórczość”, AWF Kraków (2016).

Jury konkursu postanowiło przyznać pierwsze miejsce pracy dr Agnieszki Jurczyńskiej-Kłosok, drugie pracy dr Anny Szeligi i trzecie pracy dr Iwony Cybuli. Dwie pierwsze prace zostaną opublikowane staraniem Ośrodka.

Kameralna uroczystość wręczenia nagród odbyła się 8 marca 2017 r. w Centralnym Ośrodku Turystyki Górskiej PTTK. Oprócz laureatek dwóch pierwszych nagród wzięły w niej udział: Julian Dybiec, Bolesław Faron, Andrzej Matuszyk, Janusz Zdebski i Franciszek Ziejka oraz – z ramienia COTG PTTK – Jerzy Kapłon i Wiesław A. Wójcik. Po dokonaniu przez tego ostatniego krótkich omówień zwyciężskich prac i wręczeniu nagród przez dyrektora Ośrodka Jerzego Kapłona zrobiono pamiątkowe fotografie, po czym laureatki i jury zasiadli do rozmów przy kawie, herbacie i słodyczach.

Zobaczyć te barwy, zrozumieć ich siłę

Nie zawsze postrzegamy największy skarb PTTK którym są ludzie. Nie abstrakcyjni, ale konkretni, żywi, ze swoją barwą, umiejętnościami, wiedzą, urokiem osobistym, a szczególnie pracą i oddaniem. Przypominamy sobie tę prawdę często za późno; wówczas, kiedy – jak pisał Książd Poeta – ludzie już odeszli. Na cmentarzach i wcześniej w kościele, przy trumnie lub urnie przypominamy sobie cudowne obrazy, zdarzenia, których nie sposób zapomnieć, myśli i czyny zmarłego, które nabierają jakby nowego światła. Milczymy, a na policzkach pojawia się łza.

Nie są osoby w naszym Towarzystwie chodzącymi aniołami. Potrafią w walce o to, co im wydaje się ważne być agresywnymi, czasem nawet bardzo niemiłymi w słowach. Sposób życia też nie zawsze pozwala widzieć nad nimi aureolę. Jednakże... Znowu nawiążę do wiersza ks. Twardowskiego, nie zdążyliśmy okazać jak ich kochamy, jak są dla nas ważni. Wcześniej pogrzeby Zygmunta Kwiatkowskiego czy ks. prałata dr. Jerzego Pawlika, a w tej kadencji twórcy tytułu Nauczyciela Kraju Ojczystego – prof. Kazimierza Denka, wielkiego lidera polskiego przewodnictwa – Tadeusza Stefańskiego, twórcy naszego panteonu w kościele na Chomiczówce w Warszawie – Tadeusza Martusewicza, jednego z najwybitniejszych polskich fotografików – Pawła Pierścińskiego, wspaniałego gazdy schroniska PTTK na Pięciu Stawach – Andrzeja Krzeptowskiego, długoletniego dyrektora Białowieskiego Parku Narodowego – Czesława Okołowa, wielkiego przewodnika i przyjaciela ludzi – Jerzego Kapuścińskiego, a z młodszych wspaniałej damy turystyki z Kotliny Wałbrzyskiej – Zofii Sikory, i wielu, wielu innych uwidaczniają to nam wyjątkowo mocno.

Czasami pogrzeb jest tylko rodzinny, jak było z pożegnaniem wspaniałego krajoznawcy, prof. Krzysztofa R. Mazurskiego, czy z pożegnaniem odznaczonego Virtuti Militari w powstaniu warszawskim, Członka Honorowego PTTK, Władysława K. Wojewódzkiego. Tak jak wówczas, brak możliwości oficjalnego i serdecznego pożegnania odczuwamy szczególnie mocno. Staramy się pamiętać o grobach, w naszej kaplicy pojawiają się nowe tablice memoratywne, uruchamiane są szlaki im poświęcone. Wierzę, że nasi bohaterowie to odczuwają.

Bliski nam Poeta rodem z Podhala pisał: „z żywymi trzeba naprzód iść...” Musimy ujawniać, że doceniamy zróżnicowanie swoich osobowości, że cieszy nas społeczna i indywidualna człowiecza barwa, że cieszymy się z ich dokonań, że jest nam wzajemnie ze sobą dobrze. Czasami inni okazują to mocniej. Anna Kirchner za swoje siedleckie dokonania została uhonorowana prestiżową nagrodą „Aleksandrii”. Nasz były prezes Zarządu Głównego, Lech Drożdżyński, który ostatnio zdążył obronić pracę doktorską, otrzymał ogromnie cenione wyróżnienie – Nagrodę Hipolita Cegielskiego. Biskup ordynariusz diecezji zamojsko-lubaczowskiej za społeczne dokonania w wychowaniu młodego pokolenia wyróżnił prezesa biłgorajskiego oddziału PTTK, Mariana Kurzynę ryngrafem Matka Odkupiciela. Jerzy Kalarus, emanujący skromnością, znakomity gospodarz karpaccich schronisk, otrzymał nagrodę Lidera Biznesu, a Jerzy Kapłon jako jedyny obcokrajowiec otrzymał tytuł Patriota Huculszczyzny. Nasi działacze dostrzegani są także w innych organizacjach; Alicja Gotowt-Jeziorska prezesuje od lat Polskiemu Stowarzyszeniu Turystyki, a Andrzej Konarski przez kilka kadencji pracował w ścisłych władzach Stowarzyszenia Urbanistów Polskich, Lidze Ochrony Przyrody prezesuje Ryszard Kapuściński, Roman Bargieł współprzewodniczył jednemu ze zjazdów ZHP.

Nie zawsze też dostrzegamy potencjał intelektualny Towarzystwa. W składzie Zarządu Głównego, któremu przez lata prezesował profesor Janusz Zdebski, jest profesor Jacek Potocki, a wśród czołowych działaczy PTTK tylko w ostatnich latach swoje doktoraty obronili, oprócz wymienionego już Lecha Drożdżyńskiego, Aleksandra Staszak, Wojciech Tomalak i Wiesław Aleksander Wójcik – redaktor „Wierchów”, któremu z okazji 70-lecia piękny jubileusz przygotowali przyjaciele z COTG oraz uczeni związani z „Wierchami”.

Są wśród nas utalentowani ludzie pióra, obiektywu, smakosze mowy polskiej. Potrafią zachwycać wiersze i wycinanki Wandy Skowron, poezja Jana Balińskiego, przepiękna książka album profesora poety Tadeusza J. Chmielewskiego, medale i odznaki Włodzimierza Majdewicza.

Powszechnym uznaniem cieszą się książki Marii i Przemysława Pilichów, przewodniki Włodzimierza Łęckiego i jego przyjaciół z Wielkopolskiego Klubu Publicystów Krajoznawczych, fotografie Jerzego Wygody, Władysława Rospondka, Romana Hławacza, Grzegorza Podbiała. Cieszy edytorstwo Andrzeja Łączyńskiego, Andrzeja Wielochy i Romana Zadory. Malujący nam nagrody „Wierchów” i „Ziemi”, Józef Jurczyszyn, odnotowuje w konkursach kolejne międzynarodowe sukcesy, a w Polsce Nagrodę Narodowego Banku Polskiego.

W Stołecznym Klubie Tatrzańskim mojego Oddziału PTTK „Marymont” spotykają się również czołowi polscy aktorzy, a wybitny matematyk, guru w zakresie dydaktyki tego przedmiotu w Polsce, prowadzi kabaret „Stara Robota”. Z gliwickiego oddziału PTTK pływa kajakiem i śpiewa znakomity wokalista Jan Maria Dęga.

Na Pomorzu pod wodzą Stanisława Sikory i w setkach innych miejsc w Polsce przewodnicy z PTTK, co nie zawsze się zauważa, są armią wielkiej batalii o promowanie piękna naszego języka, polszczyzny. Poezja śpiewana w turystycznych piosenkach, szczególnie w trakcie wędrówek akademickich, dopełnia tego obrazu.

Przykłady można by mnożyć. Nie ulega wątpliwości, że jest wśród nas wiele osób barwnych. Potrafią też barwnie żyć razem z nami w klubach, wyciągać jako nauczyciele kraju ojczystego swoich wychowanków w Polskę. Część z nas wędruje całymi rodzinami, odkrywając wraz z dziećmi Polskę na nowo.

W trakcie wędrówek – wśród gór, lasów i wód – ubogaceni przez przyrodę, stajemy się jednocześnie prostsi i głębsi. Jednak wciąż zadawane jest przez nas pytanie: czy potrafimy się cieszyć z sukcesu drugiego człowieka, wspólnie się z nim radować, cieszyć ze składanych jemu gratulacji? Zatomizowany i zdeintegrowany świat nie pozwala od siebie uciec za daleko. Pluskamy się też w plotkach, pomówieniach, niedomówieniach, zawiściach. Utrudnia to rozumienie znaczenia tożsamości i naszej osobistej, i naszej wspólnoty. Trudno się potem dziwić, że tak łatwo poddajemy się procesowi uprzedmiotawiania, gubiącego podmiotowość człowieka i wspólnot, w których się odnajduje. Rozwiązania prawne i nasze wewnętrzne regulacje podnoszą często na ołtarze sprawy wtórne i formalne. Gubi się człowieka z jego radością, ufnością, zdolnością fascynacji, pragnieniem wspólnoty...

Często przy turystycznym ognisku wpatruję się w ogień. Patrzę jak płomienie skaczą po skrzypiących bierwionach i myślę o ludziach – o tych, którzy są obok, o tych, którzy są daleko i o tych, którzy już przy ognisku nie przysiadą. Cisną mi się pod powieki setki, tysiące twarze osób, które tworzyły i tworzą Towarzystwo. Trzeba zobaczyć ich barwność, aby zrozumieć siłę, którą potencjalnie stanowią. Teraz często przytłaczają nas echa jęklących narzekań. A na szlakach czekają przyjaciele z nadzieją, że w pięknym krajobrazie zobaczy się także ich.

Redaktor Naczelny

PS Ten „zjazdowy” numer „Gościńca” ukazuje wyjątkowo obszernie nie tylko barwność ludzi, ale także kolorowy charakter naszych oddziałów, porozumień regionalnych i jednostek centralnych. W tym wielobarwnym witrażu wyraża się Towarzystwo. Kto ma słoneczne spojrzenie, to tak to widzi.

W numerze:

Prezesi przed zjazdem

- 5 Rozmowa z Romanem Bargielem – prezesem Zarządu Głównego PTTK
- 7 Rozmowa z Beatą Dziduszko – prezesem Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK
- 9 Rozmowa z Wojciechem Tomalakiem – prezesem Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK

Regionalne konferencje oddziałów 11

Dziękujemy 53

Kandydaci na Członków Honorowych PTTK

- 71 Żywe przykłady
- 71 Kolega krajoznawca
Paulina Żak
- 74 Zygmunt Cebula – „Z krajoznawstwem na co dzień”
Antoni Hadała, Łukasz Kuczmarski
- 76 Romuald Cholewa – jeden ze skar-bów turystyki pieszej

- 78 Janina Dwornicka
- 80 Jerzy Wiktor Gajewski
Andrzej Gordon
- 82 Alicja Gotowt-Jeziorska
Andrzej Gordon
- 85 Henryk Hadasz
Teresa Nocoń-Hadasz
- 88 Marian Hawrysz
Paweł Niewodniczański
- 92 Emil Leon Hojniak
- 94 Bogdan Komorowski
- 95 Marian Kotarski – turysta kolarski
Lech Tota
- 97 Jan Krzysztoń – Hefajstos krajoznawców
Robert Śledziński
- 101 Działalność turystyczna Andrzeja Kudlaszyka
- 103 Jerzy Kwaczyński
Szymon Kwaczyński
- 107 Turystycznego bakcyła złapał już w liceum
Barbara Bałuc
- 109 Jan Lewicki
Daniel Nazaruk, Stanisław Sikora
- 112 Andrzej Łabno
Mirosława Gasiciel
- 113 Turystyka i krajoznawstwo – pasje Ryszarda Małkowskiego

- 116 Ryszard Mamenas
Adam Arndt, Elżbieta Korczak
- 119 Henryk Miłoszewski
Andrzej Gordon
- 123 Antoni Morawski
- 125 Wojciech Napiórkowski
- 126 Kajaki – publicystyka – emigracja – regionalizm
Eugeniusz Jacek
- 131 Jerzy Pabian
Andrzej Rembalski
- 132 Józef Partyka
Zbigniew Twaróg
- 136 Władysław Sosna „Szeryf”
- 138 Włodzimierz Szafiński
- 141 Mieczysław Tokarski
Elżbieta Sidorowska
- 143 Wojciech Tomalak
- 145 Edward Wieczorek
Andrzej Gordon

Rozmowy Gościńca

- 148 Porozmawiajmy o ubezpieczeniach

Z księgarskiej półki

- 154 Okno nie tylko na świat
Andrzej Gordon

Redaktor Naczelny:
Andrzej Gordon

Sekretarz redakcji:
Elżbieta Matusiak-Gordon

Z redakcją stale współpracują:

Paweł Anders, Andrzej Dargacz, Stanisław Dziuba, Paweł Kendra, Witold Kliza, Andrzej Konarski, Marian Kotarski, Ryszard Kunce, Jarosław Maj, Robert Mazurek, Darek Nowacki, Kazimierz Rabczuk, Wojtek Skóra, Włodzimierz Szafiński, Dorota i Marek Szala, Janusz Umiński, Alicja i Ryszard Wrzoskowie

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji nadesłanych tekstów, nie odpowiada za treść zamieszczanych komunikatów i ogłoszeń.
Za teksty i materiały ilustracyjne redakcja nie przewiduje honorariów.

Na okładce zdjęcia:
I strona – Na „Kaszubskim Morzu” (fot. E. Matusiak-Gordon)
IV strona – Przeglądanie zrobionych zdjęć przez uczestniczki Centralnego Finału Laureatów XXIV Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojczyznę” w Witnicy (fot. E. Matusiak-Gordon)

Wydawca:
Zarząd Główny PTTK
ul. Senatorska 11
00-750 Warszawa

Adres redakcji:
Zarząd Główny PTTK
ul. Senatorska 11
00-750 Warszawa
e-mail: gosciniec.pttk@zwarszawy.pl
http://gosciniec.pttk.pl

Rozmowa z Romanem Bargiełem prezesem Zarządu Głównego PTTK

– **Kończy się kolejna kadencja władz PTTK. Jak patrzeć na Towarzystwo?**

– Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze należy do grona najliczniejszych organizacji pozarządowych w Polsce, niebagatelna jest tutaj nasza liczebność utrzymująca się na poziomie ponad 60 tysięcy członków, czego inni mogą nam pozazdrościć. Ma wyrobioną dobrą markę jako kompetentny podmiot w dziedzinie szlaków turystycznych, prowadzenia obiektów turystycznych w trudnych warunkach terenowych, lokalizacyjnych, jest ekspertem w dziedzinie szeroko pojętej turystyki. Jesteśmy sprawdzonym partnerem w realizacji zadań z zakresu pożytku

publicznego wspieranych ze środków publicznych. Organizujemy tysiące imprez turystycznych, głównie turystyki kwalifikowanej, dostępnych zarówno dla członków Towarzystwa, jak i innych osób, które zechcą skorzystać z naszego zaproszenia. Jesteśmy ważnym ośrodkiem kształtowania tożsamości narodowej i patriotyzmu, kontynuujemy tradycje Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego i Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego.

– **Czy w Towarzystwie nic się nie zmienia?**

– Trudno mówić o zasadniczych zmianach strukturalnych czy organizacyjnych, te mogą być przed

Roman Bargieł – prezes i sekretarz generalny Zarządu Głównego PTTK

nami w następstwie zmian prawa, ale mogą też wynikać z potrzeby konsolidacji jednostek organizacyjnych, chociaż daje się obserwować inny trend, czego przykładem jest powstawanie w ostatnich miesiącach nowych oddziałów, szkoda, że głównie na bazie istniejących już kół, które podejmują trud istnienia jako samodzielne oddziały.

Cieszy rosnąca świadomość korzyści z bycia razem i korzystania z efektu wielkości organizacji. Dobrym przykładem jest tutaj rosnące zainteresowanie oddziałów przystąpieniem do ubezpieczenia członków władz z tytułu prowadzonej działalności, korzystanie z pakietów ubezpieczeń kadry czy uczestników własnych imprez, poszerzająca się oferta rabatów w różnych kategoriach usług i produktów.

– Jakie zdarzenia miały wpływ na sytuację PTTK?

– Niewątpliwie konieczność poradzenia sobie z zaszłościami, które skumulowały się w tej kadencji w związku z koniecznością uregulowania należności związanych z byłym obiektem PTTK w Poznaniu i towarzyszącymi temu procesowi agresywnymi działaniami wierzyciela. Towarzystwo poradziło sobie z tą sytuacją, ale miało to wpływ na ograniczenie realizacji działań programowych czy inwestycyjnych. Wprowadzane nowe przepisy prawa, dotyczące różnych aspektów działalności, nie tylko organizacji pozarządowych, wymagały przygotowania do ich wdrożenia, absorbując czas, siły i środki. Staraliśmy się czynnie uczestniczyć między innymi w pracach nad nowelizacją ustawy Prawo o stowarzyszeniach i zupełnie nową ustawą o imprezach turystycznych. Niestety, nie zawsze nasze uwagi były uwzględniane w takim zakresie, w jakim byłby w pełni zadowalający i eliminujący różne, w naszej ocenie, niekorzystne zapisy. Pozytywne jest to, że w wielu przypadkach nasze racje podzielali również przedstawiciele innych organizacji pozarządowych bądź instytucji uczestniczących w procesie tworzenia przepisów ustawowych.

– W czym widzisz zagrożenia?

– W pewnym znużeniu, zniechęceniu wypełnianiem coraz liczniejszych formalnych obowiązków towarzyszących działalności społecznej i dokładaniu nowych, wynikających z różnych regulacji prawnych. To szersze zjawisko tyżące nie tylko nas, ale i innych

organizacji społecznych. Odstępuje to od społecznej aktywności, która jest przecież istotą zrzeszania się. Można zauważyć niepokojący trend zmierzający do konieczności zatrudniania szerokiego grona wyspecjalizowanych, zawodowych ekspertów, by temu wszystkiemu podołać.

– A w czym atuty?

– Dobrze postrzeganie zewnętrzne w obszarach, o których wspomniałem wcześniej, dobrej pracy oddziałów, kół i klubów, w których członkowie mogą realizować wspólnie swoje pomysły i skutecznie docierać z nimi również do innych. To w sytuacji atomizowania wszelkich dziedzin życia społecznego jest trudne, tym bardziej należy doceniać skuteczność i gromadzenie wokół różnych form działania licznych uczestników. Otwartość na działania dla innych, niekoniecznie z wiodącym celem komercyjnym, bliskie to podstawom zrzeszania się i pewnej postawie prospołecznej, prospołecznikowskiej, trudnej do realizacji, współcześnie biorąc pod uwagę różne uwarunkowania finansowe, organizacyjne, prawne. Ciągłość czerpania z tradycji i swoistego modernizowania pewnych wzorów działania.

– Komu chciałbyś podziękować i za co?

– Wszystkim tym, którym ciągle „chce się chcieć” poświęcać swój czas i energię na poszukiwanie różnych pomysłów i rozwiązań na to, by robić to, co się lubi, by było to ciekawe, inspirujące i interesujące również dla innych i pozwalało, tak po prostu czerpać z tej aktywności radość i zadowolenie. Stowarzyszenie ma charakter dobrowolny, zmuszanie się do bycia w nim nie ma sensu. Niewątpliwie w gronie tych osób są członkowie władz naczelnych, komisji, członkowie rad i zespołów, władze oddziałów, kół i klubów, którzy nadają ton działalności Towarzystwa, wszyscy członkowie Towarzystwa, którzy nim żyją i nie jest im ono obojętne poza wypełnianiem podstawowych statutowych obowiązków. W tym gronie są również szefowie jednostek specjalistycznych PTTK wraz z zespołami pracowników, pracownicy biura Zarządu Głównego PTTK, władze i pracownicy spółek zarządzających majątkiem Towarzystwa, gospodarze naszych schronisk i stanic. Dziękuję im wszystkim.

– Dziękuję za rozmowę.

Rozmowa z Beatą Dziduszką prezesem Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK

– Co w opinii koleżanki jest głównym problemem Towarzystwa?

– To trudne pytanie. Towarzystwo nasze jest organizmem działającym w różnorodnych dziedzinach – od działalności statutowej (programowej), poprzez organizacyjną i działalność finansowo-gospo-

darczą. Właściwe wykonywanie powyższych działań zależne jest od zmieniających się wciąż warunków zewnętrznych (prawnych i ekonomicznych), jak też wewnętrznych – uregulowań statutowych, współpracy jednostek wszystkich szczebli, w dużym stopniu od kadry realizującej planowane zadania. W moim przekonaniu kluczową sprawą efektywności naszego

Członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK z jej prezesem, Beatą Dziduszką (w pierwszym rzędzie trzecia od lewej), na czele, na spotkaniu w Poznaniu 8 lipca tego roku, na którym nie był obecny, niestety, Andrzej Michalik (fot. P. Miśkowiec)

działania jest przejrzystość i precyzja w powierzaniu zadań. Tylko jednoznaczne wyznaczenie jednostek (osób) realizujących określone zadania, a następnie ich rozliczenie, przy założeniu pełnej odpowiedzialności zaangażowanych w nie osób, przyniesie konkretne efekty. Uważam też, że niezbędna do tego jest przyjęta strategia. Bez strategii działań Towarzystwa bieżące zadania są często tylko kontynuacją dotychczasowych tematów, bez unowocześnienia ich i dostosowania do potrzeb nieco innego już społeczeństwa.

– Jak koleżanka ocenia mijającą kadencję?

– Kadencja lat 2013–2017 była kadencją trudną i pracowitą. Zarząd Główny PTTK odbył 23 posiedzenia i podjął 272 uchwały, Prezydium Zarządu Głównego odbyło 49 posiedzeń i podjęło 133 uchwały. Członkowie Prezydium, którzy wchodzi w skład Zarządu Głównego, łącząc w ten sposób władzę uchwałodawczą z wykonawczą, uczestniczyli zatem łącznie w 62 posiedzeniach i podjęli 405 uchwał. Była to działalność społeczna za wyjątkiem etatowego Prezesa-Sekretarza Zarządu Głównego. W minionej kadencji Główna Komisja Rewizyjna PTTK odbyła 21 posiedzeń i podjęła 17 uchwał. Pozytywnie oceniamy działalność programową Towarzystwa, w szczególności wysoki poziom imprez krajoznawczych, działalność Centralnej Biblioteki PTTK w Warszawie i Centralnej Biblioteki Górskiej PTTK w Krakowie, działalność wydawniczą Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie.

Najwięcej problemów stwarzała działalność finansowo-gospodarcza. Zarządzanie majątkiem rzeczowym wymaga racjonalnego i bezpiecznego działania mającego na celu wzrost przychodów, obniżanie kosztów oraz stabilizację zysku. Oprócz majątku trwałego PTTK posiada udziały w czterech spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, w których jest udziałowcem większościowym. W roku 2014 w związku z przegraną przez PTTK sprawą sądową związaną z Pałacem Mielżyńskich w Poznaniu wystąpiła strata, na której pokrycie PTTK zaciągnęło długoterminowy kredyt. Na koniec kadencji wynik działalności gospodarczej był dodatni. Szczegółowa ocena działalności Towarzystwa i Zarządu Głównego PTTK, jak też omówienie działań Główniej Komisji Rewizyjnej PTTK jest zamieszczone w sprawozdaniu Główniej Komisji Rewizyjnej PTTK przygotowanym na XIX Zjazd PTTK.

– Co na przyszłość?

– Odpowiadając na to pytanie, posłużę się wnioskami, które Główna Komisja Rewizyjna PTTK skierowała do XIX Walnego Zjazdu PTTK. Stąd wymieni-

ję je już punktowo.

Po pierwsze, w działalności programowej należy wypracować racjonalny, przystający do potrzeb i nowoczesny system finansowania oraz kontroli funkcjonowania muzeów, ośrodków historii turystyki górskiej i regionalnych pracowni krajoznawczych, aby obiekty te były wizytówką Towarzystwa na miarę XXI wieku.

Po drugie, do ważnych zadań należałoby zaliczyć dbałość na wszystkich szczeblach Towarzystwa o pozyskiwanie członków w środowisku szkolnym i akademickim.

Po trzecie, należy pilnie opracować i wdrożyć system szkoleń dla władz oraz kadry pracowniczej i księgowej oddziałów PTTK w zakresie zarządzania i zagadnień ekonomiczno-prawnych.

Po czwarte, na stronach internetowych PTTK powinny być systematycznie i niezwłocznie zamieszczane ze stosownym komentarzem aktualne przepisy prawne dotyczące działalności stowarzyszeń oraz działalności gospodarczej, jak również uregulowania wewnątrzorganizacyjne PTTK dotyczące działalności Towarzystwa.

Po piąte, należy stworzyć właściwe warunki monitorowania, pomocy i nadzoru nad działalnością oddziałów PTTK.

Po szóste, niezbędne jest opracowanie strategii w zakresie profesjonalnego zarządzania majątkiem Towarzystwa i jego jednostek, w tym dokonanie zmian struktury organizacyjnej pionu zarządzania majątkiem.

– Końcowa refleksja...

– Zamiast przedstawienia refleksji chciałabym podziękować. Za współpracę w czasie czteroletniej kadencji składam podziękowania uczestniczącym w posiedzeniach Główniej Komisji Rewizyjnej PTTK – prezesowi, skarbnikowi oraz pozostałym członkom Zarządu Głównego PTTK, prezesowi i pozostałym członkom Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK, głównej księgowej PTTK, dyrektorowi i pracownikom Zarządu Majątkiem PTTK, pracownikom biura Zarządu Głównego PTTK, władzom spółek i oddziałów PTTK. Szczególne podziękowania kieruję do Eli Moszczyńskiej i wszystkich kolegów z Główniej Komisji Rewizyjnej za zdyscyplinowanie i zaangażowanie w merytorycznej działalności Komisji.

Na koniec życzę koleżankom i kolegom startującym w wyborach do władz naczelnych, aby zostali wybrani i w następnej kadencji wyniki ich pracy przyniosły umocnienie Towarzystwa, a im dostarczyły osobistej satysfakcji.

– Dziękuję za rozmowę.

Rozmowa z Wojciechem Tomalakiem prezesem Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK

– Co jest obecnie najważniejszym problemem PTTK?

– Zagadnieniem wymagającym zdecydowanych działań jest ostateczne określenie struktury Towarzystwa (władze naczelne, jednostki regionalne, oddziały, koła, kluby oraz inne jednostki) nie tylko ze względu na nowe unormowania przewidziane w ustawie z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U z. 2015 r., poz. 1923), ale przede wszystkim na potrzebę usprawnienia funkcjonowania Towarzystwa jako całości. Wiąże się to z konstytucyjną gwarancją wolności zrzeszania się obejmującą dwa zasadnicze uprawnienia – zakładania i przystępowania do stowarzyszeń. Chodzi tu również o wypracowanie stanowiska: czy struktura Towarzystwa pozwala na właściwe wykonywanie zadań statutowych i sprawne zarządzanie tak na szczeblu krajowym, jak i wykonywanie czynności przez władze jednostek terenowych. Odrębne zagadnienie stanowi odpowiedzialność prawna członków zarządu. Nasuwa się też potrzeba zawarcia umowy ubezpieczenia.

Realizacja celów statutowych bez właściwej strategii – umiejętności zainteresowania potrzebą podejmowania określonych zadań i zaangażowania członków PTTK, nie przyniesie oczekiwanych efektów.

Nie mniej istotnym zagadnieniem, a można rzec warunkującym funkcjonowanie Towarzystwa jest prawidłowa gospodarka finansowa pod względem prawnym oraz wykorzystania możliwości pomnażania majątku i uzyskiwania środków finansowych. W tym zakresie ważne są również mechanizmy kontrolne.

Niewątpliwie zachodzi potrzeba szerszego wprowadzenia środków elektronicznej komunikacji (Towarzystwo w systemie informatycznym). Przypomnienia wymaga, że PTTK integruje i aktywizuje wszystkich zainteresowanych w realizacji wspólnych

Wojciech Tomalak – prezes Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK

celów, zainteresowań i idei, a działania te w istocie prowadzą do budowy społeczeństwa obywatelskiego – co ma ścisły związek z właściwie rozwijającą się demokracją. Korzystanie z nowych technologii umożliwi między innymi zwoływanie zebrań przez organy władzy, głosowanie i podejmowanie uchwał w określonych sprawach (zwłaszcza gdy chodzi o czynności dokonywane na bieżąco przez zarząd), konsultacje między członkami władz, składanie oświadczeń woli, przekazywanie informacji o działaniach członkom Towarzystwa, przyjmowanie nowych członków na wypracowanych zasadach, otrzymywanie formułowanych spostrzeżeń, postulatów i inicjatyw do przedsięwzięcia oznaczonych działań w realizacji zadań statutowych. Wszystkie te przedsięwzięcia wymagają też zapewnienia odpowiednie-

go poziomu bezpieczeństwa komunikacji elektronicznej w funkcjonowaniu Towarzystwa.

– Jakie dokonania Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK w bieżącej kadencji uznać można za najistotniejsze?

– Podkreślenia wymaga to, że wszyscy członkowie Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK, którzy działali do końca kadencji, angażowali się w wykonywanie zadań określonych szczegółowo przepisami. Dotyczy to: przygotowania do zebrań plenarnych, podejmowania uchwał interpretacyjnych oraz działalności orzeczniczej – rozpatrywanie spraw na rozprawach wyznaczanych przez przewodniczących zespołów orzekających (zarówno w pierwszej, jak i w drugiej instancji). Wszystkie te czynności były czasochłonne i wymagały znacznego nakładu pracy.

Można przybliżyć najważniejsze dokonania tak na płaszczyźnie zewnętrznej o znaczeniu dla Towarzystwa, jak i wewnątrzorganizacyjnej. W szczególności wysoce problematyczne były niektóre z zagadnień wymagających podjęcia uchwały interpretacyjnej. Potrzeba zajęcia stanowiska w tej formie wiązała się ze sformułowaniami aktów wydawanych przez uprawnione organy. Nie mniej dyskusyjne były problemy poruszane w pismach kierowanych do Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK, przedstawiane na posiedzeniach plenarnych, na które to wystąpienia udzielano odpowiedzi.

W działalności orzeczniczej niektóre z rozpatrywanych spraw miały złożony charakter, a wydane orzeczenia mogły budzić emocje. W szczególności dotyczy to sprawy związanej z „Pałacem Mielżyńskich w Poznaniu”. Główny Sąd Koleżeński PTTK (Zespół I instancji) rozpatrzył sprawę z wniosku oskarżycielskiego Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK przeciwko oznaczonym osobom – wchodzącym w skład Zarządu Głównego PTTK jako obwinionym o działanie na szkodę PTTK. Następnie Zespół I instancji GSK PTTK po przeprowadzeniu postępowania dowodowego wydał orzeczenie, w którym uniewinnił obwinionych. Od tego orzeczenia oskarżyciel nie wniósł odwołania, a jedynie domagał się sprostowania uzasadnienia sporządzonego do tego merytorycznego orzeczenia, o czym Zespół I instancji rozstrzygnął w wydanym postanowieniu. Sprawa została prawomocnie zakończona.

W działaniach wewnętrznych na uwagę zasługuje podjęta uchwała nr 6/XVIII/2014 w sprawie zasad redagowania, trybu przygotowywania oraz uzgadniania projektów uchwał Głównego Sądu Koleżeńskiego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz zarządzenie nr 1 Prezesa GSK PTTK z dnia 2 stycznia 2015 r. w sprawie prowadzenia biurowości GSK PTTK (Instrukcja kancelaryjna).

Główny Sąd Koleżeński PTTK to przede wszystkim koleżanki i koledzy – członkowie PTTK podejmujący uchwały interpretacyjne, orzekający w sprawach oraz przychodzący z pomocą w rozwiązywaniu innych problemów na tle działalności organizacyjnej. Gotowość działania na rzecz PTTK, wola i zaangażowanie w realizację postawionych zadań, a niekiedy tylko pomoc w rozwiązywaniu problemów prawnych skonsolidowały osoby wchodzące w skład Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK. Za taką postawę wyrażam serdeczne podziękowania koleżankom i kolegom działającym w Głównym Sądzie Koleżeńskim. Tym wszystkim członkom Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK, którzy nie przejawili gotowości poddania się procedurze głosowania i pragną zakończyć pracę w GSK PTTK życzę wszystkiego co najlepsze w realizacji pasji życiowych czy też po prostu wypoczynku na co dzień w zaplanowany sposób. Można mieć niedosyt, że osoby o takiej wiedzy i doświadczeniu nie mogą nadal angażować się w pracę w Towarzystwie na tej płaszczyźnie funkcjonowania.

– Propozycje na przyszłość?

– Propozycje na przyszłość, gdy chodzi o funkcjonowanie PTTK, to przede wszystkim zakończenie prac nad ostatecznym ukształtowaniem struktury władz Towarzystwa w realiach społecznych i gospodarczych oraz wprowadzenie takich mechanizmów ekonomicznych, które umożliwią od strony finansowej prowadzenie działalności. Celowe byłoby również wprowadzenie i korzystanie w szerszym zakresie z środków elektronicznej komunikacji. Nie należy zapominać, że Towarzystwo to nie tylko władze, ale przede wszystkim osoby realizujące się na różnych płaszczyznach działalności. Przejawiana aktywność dla dobra PTTK zasługuje na uznanie i podkreślenie we właściwych formach.

– Dziękuję za rozmowę.

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Dolnośląskiego

Dolnośląska regionalna konferencja oddziałów odbyła się we Wrocławiu w sali NOT w dniu 13 marca 2017 r. Konferencję prowadzili: Andrzej Mateusiak (przewodniczący), Krystyn Chudoba (wiceprzewodniczący) oraz Krzysztof Tęcza (sekretarz). Udział w Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Dolnośląskiego wzięło 54 delegatów spośród 60 wybranych na zjazdach oddziałów, co stanowiło 93,1%. Na terenie województwa dolnośląskiego działają 24 oddziały PTTK, skupiające 4 811 członków. Za zasługi dla dolnośląskiego PTTK wręczono Dolnośląską Odznakę Honorową PTTK Janowi Kluzie, Bartłomiejowi Ranowiczowi i Ryszardowi Wuliczowi. W dyskusji mówiono o niekorzystnych dla PTTK nowelizacjach dwóch ustaw: o stowarzyszeniach oraz o usługach turystycznych. Naświetlono sprawę przegranego przez nasze Towarzystwo procesu o ponad 20 mln zł oraz o nowych niekorzystnych dla PTTK przepisach podatkowych oraz o konieczności uchwalenia jak najszybciej, ale w sposób przemyślany – nowego statutu PTTK. Omawiano także sprawę ubezpieczenia OC w działalności turystycznej oddziałów, którego koszty w całości pokrywa Zarząd Główny, a z niezrozumiałych względów na Dolnym Śląsku tylko cztery oddziały zdecydowały się na takie ubezpieczenie.

Na zjazd PTTK zgłoszono 19 kandydatów, z których należało wybrać 11 delegatów. W pierwszej turze wybrano sześciu delegatów, którymi zostali:

- Andrzej Mateusiak (47 głosów),
- Jacek Potocki (47 głosów),
- Ryszard Wulicz (38 głosów),
- Krzysztof Tęcza (36 głosów),
- Marian Hawrysz (30 głosów),
- Jacek Pielich (29 głosów).

W drugim głosowaniu wybrano Tadeusza Niedzielskiego, w trzecim – Marka Krzana, Waldemara Osypiuka i Marka Rabskiego, a w ostatnim głosowaniu mandat delegata uzyskał Marek Szot.

Podczas Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Dolnośląskiego przyjęto następujące wnioski:

1. Wypracować formułę międzyoddziałowej struktury umożliwiającej działalność programową w turystyce kolarskiej na poziomie regionalnym.
2. Uchwalić pod pewnymi warunkami możliwość przywrócenia członkostwa osobom, które utraciły więź z PTTK i pragną powrócić do Towarzystwa z zachowaniem daty wstąpienia i wyłączeniem okresu, gdy składki nie były opłacane.
3. Zobowiązać ZG PTTK do organizacji szkoleń dla władz oddziałów w zakresie przepisów prawnych, podatkowych i księgowych.
4. Uruchomić nową stronę internetową PTTK z nowymi aplikacjami – i możliwością umieszczania na niej przez oddziały informacji o ich imprezach oraz interaktywnej platformy cyfrowej jako miejsca wymiany informacji „w sieci”.
5. Opracować i wdrożyć elektroniczną ewidencję członków PTTK z uwzględnieniem wymogów ustawy o ochronie danych osobowych.
6. Zobowiązać ZG PTTK do zintensyfikowania działań na rzecz modernizacji obiektów PTTK w Sudetach.
7. Podjąć działania w Ministerstwie Sportu i Turystyki mające na celu zmianę rozporządzenia w sprawie przewodników górskich: przywrócenie w programie szkolenia tematyki historii i architektury a także zmianę zapisu, że uprawnienia nie obejmują obszarów zwartej zabudowy miejscowości i dróg publicznych.

8. Zobowiązać ZG PTTK do ustanowienia obowiązujących wzorów dokumentów oraz wzorcowych regulaminów imprez programowych.

9. Uregulować w przejrzysty sposób prowadzenie, finansowanie i rozliczanie prac znakarskich, określić zasięg działania grup znakarskich w sposób racjonalny, angażując poszczególne oddziały w zależności od liczebności działających w nich grup znakarskich.

10. Rozpoznać możliwości powoływania jednostek PTTK poza granicami Polski (dla Polonii).

W dalszej części dyskusji głos zabrał Janusz Turakiewicz – delegat Oddziału PTTK „Sudecy Zachodnie”, który zaproponował organizację w Jeleniej Górze szkolenia dla przedstawicieli oddziałów na temat przepisów ekonomiczno-prawnych jakim one podlegają.

Tekst i zdjęcia: *Andrzej Mateusiak*

V Kujawsko-Pomorska Konferencja Oddziałów PTTK

Organizatorem V Kujawsko-Pomorskiej Konferencji Oddziałów PTTK z ramienia Sejmiku Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Kujawsko-Pomorskiego był Oddział PTTK w Inowrocławiu. Uczestnicy konferencji – delegaci z oddziałów PTTK oraz zaproszeni goście – spotkali się 24 czerwca bieżącego w nowoczesnym obiekcie Medical SPA w Inowrocławiu, na obrzeżach Parku Solankowego przy ulicy Wilkońskiego 23. Ładna Sala Kryształowa stała się na cztery godziny siedzibą najważniejszej władzy Towarzystwa w województwie kujawsko-pomorskim – Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK.

Punktualnie o godzinie dziesiątej przewodniczący Sejmiku Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Henryk Miłoszewski, rozpoczął obrady, witając w pierwszych słowach delegatów z oddziałów PTTK oraz szczególnie gorąco: Członka Honorowego Towarzystwa – Bogdana Lipińskiego, przedstawicieli władz naczelnych PTTK w osobach: członka Zarządu Głównego – Mariana Juraka, członka Głównej Komisji Rewizyjnej – Krystiana Grajczaka oraz sekretarza Głównego Sądu Koleżeńskiego – Jolantę Szulc. Dalej odczytał okolicznościowe adresy od Prezesa Zarządu Głównego PTTK, Romana Bargieła, oraz Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Piotra Całbeckiego. Do prac w prezydium konferencji zaproponował kolegów: Andrzeja Dargacza – na przewodniczącego

obrad, Krzysztofa Czerepowickiego – na wiceprzewodniczącego, Tadeusza Perlika – na sekretarza oraz Marka Kleina – na protokolanta obrad. Po stwierdzeniu, że nie ma innych kandydatur przegłosowano wybór prezydium konferencji. Kolega Dargacz dodatkowo zaprosił do prezydium Przewodniczącego Sejmiku Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Kujawsko-Pomorskiego i płynnie poprowadził konferencję. W konferencji miało wziąć udział 43 delegatów z 18 oddziałów, jednak dwóm oddziałom (w Lipnie i Żeglarskiemu w Bydgoszczy) z powodu nie spełnienia formalności mandatów nie przyznano. Ostatecznie przybyło 38 delegatów, co stanowiło 88% uprawnionych do głosowania delegatów.

W dalszej kolejności Henryk Miłoszewski zapoznał zgromadzonych ze sprawozdaniem z działalności Sejmiku Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Kujawsko-Pomorskiego za lata 2013–2017, wskazując jednocześnie na słabe i mocne punkty działalności statutowej oddziałów PTTK w województwie kujawsko-pomorskim, w porównaniu z działalnością Towarzystwa w innych województwach. Przekazał w skróconej formie tematykę poszczególnych spotkań prezesów w ramach Sejmiku Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Kujawsko-Pomorskiego, nawiązał do wspólnych wydarzeń organizowanych z Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego, do prac związanych z Kanonem Krajoznawczym Woje-

wództwa Kujawsko-Pomorskiego, do tematyki konkursów publicznych organizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, do dbałości o znakowane szlaki turystyczne kajakowe, piesze i rowerowe, do udziału dzieci i młodzieży z poszczególnych oddziałów w Ogólnopolskim Młodzieżowym Konkursie Krajoznawczym „Poznajemy Ojcowiznę”, w Ogólnopolskim Konkursie Krasomówczym dla Młodzieży oraz w Ogólnopolskim Młodzieżowym Turnieju Turystyczno-Krajoznawczym. Dodatkowo poprosił przewodniczących sześciu struktur wojewódzkich turystyki kwalifikowanej o krótkie sprawozdania uzupełniające działalność Towarzystwa. W dalszej kolejności w imieniu Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego wręczył przewodniczącym struktur wojewódzkich okolicznościowe adresy wraz z nagrodami książkowymi, dziękując za cztery lata działalności. W ramach dyskusji nad sprawozdaniem głos zabrali koledzy Jan Kamiński i Zbysław Budzyński.

W dalszej części obrad przeprowadzono tajne głosowanie na delegatów naszego województwa na XIX Walny Zjazd PTTK oraz wybory przewodniczącego i Prezydium Sejmiku Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Delegatami na XIX Walny Zjazd PTTK z województwa kujawsko-pomorskiego zostali koledzy: Krzysztof Czerepowicki z grudziądzkiego oddziału, Andrzej Dargacz z inowrocławskiego oddziału, Wojciech Jagła z Oddziału Miejskiego PTTK w Bydgoszczy, Piotr Kwiatkowski z Oddziału PTTK w Golubiu-Dobrzyniu, Zbigniew Marczuk z Oddziału Regionalnego PTTK „Szlak Brdy” w Bydgoszczy, Henryk Miłoszewski z Oddziału Miejskiego PTTK w Toruniu, Andrzej Tyrjan z Oddziału Kujawskiego PTTK we Włocławku oraz Józef Zieliński z brodnickiego oddziału PTTK.

Wręczenie wyróżnień

Prezydium V Kujawsko-Pomorskiej Konferencji Oddziałów PTTK

Ogłoszono również wyniki wyborów do Sejmiku Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Przewodniczącym został ponownie Henryk Miłoszewski, a wiceprzewodniczącymi – Andrzej Tyrjan i Zbigniew Marczuk. Uczestnicy konferencji nie zgłosili żadnych wniosków na XIX Walny Zjazd PTTK. Po stwierdzeniu, że wszystkie punkty porządku obrad konferencji zostały wyczerpane – przewodniczący konferencji, Andrzej Dargacz, ogłosił jej zamknięcie i zaprosił wszystkich na obiad.

Przewodniczący Sejmiku Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Henryk Miłoszewski, w swoim sprawozdaniu podziękował za wieloletnią realizację imprez i konkursów przeznaczonych dla dzieci i młodzieży, a organizowanych przez kujawsko-pomorskie oddziały PTTK, zwłaszcza tych o znaczeniu centralnym, jak finały wojewódzkie: Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego – organizowane przez Oddział Miejski PTTK im. M. Sydowa w Toruniu, Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę” – organizowane przez Oddział Kujawski PTTK we Włocławku oraz finały wojewódzkie i centralne Międzynarodowego Konkursu Krasomówczego dla młodzieży szkół średnich – organizowane przez Oddział PTTK im. Z. Kwiatkowskiego w Golubiu-Dobrzyniu. Za stałą i systematyczną pracę z dziećmi i młodzieżą szkolną chwalił następujące oddziały – Oddział PTTK im. ks. ppłk. dr. W. Łęgi w Grudziądzu, Oddział PTTK im. Z. Kwiatkowskiego w Golubiu-Dobrzyniu, Oddział PTTK w Inowrocławiu, Oddział Miejski PTTK im. M. Sydowa w Toruniu, Oddział PTTK w Świeciu, Oddział Kujawski PTTK we Włocławku oraz Oddział Pałucki PTTK w Żninie. Za administrowanie i dbanie o estetykę oznakowania

Wybory

szlaków turystycznych chwalił – Oddział PTTK przy Klubie Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych w Bydgoszczy, Oddział PTTK im. Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie oraz Oddział Miejski PTTK im. M. Sydowa w Toruniu. Za systematyczny rozwój działalności gospodarczej oraz wprowadzanie śmiałych rozwiązań i zmian na bazie swojego majątku pochwalił oddziały – Oddział PTTK w Brodnicy, Oddział PTTK im. Z. Kwiatkowskiego w Golubiu-Dobrzyniu oraz Oddział Nadgoplański PTTK w Kruszwicy.

Henryk Miłoszewski

V Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Łódzkiego

Obrady V Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Łódzkiego odbyły się 29 kwietnia bieżącego roku, w sobotę, w sali konferencyjnej Ośrodka Sportu i Rekreacji w Skierniewicach. Regionalną Konferencję otworzył Tomasz Chadamik – przewodniczący Rady Oddziałów PTTK Województwa Łódzkiego, który po powitaniu gości i delegatów zaproponował skład prezydium obrad. W wyniku głosowania przewodniczącym prezydium konferencji został Sławomir Szczesio, Jacek Ziółkowski – zastępcą przewodniczącego, a Halina Kaftan – sekretarzem. Po zatwierdzeniu porządku i regulaminu obrad, wybrano komisję: mandatową, uchwał i wniosków oraz wyborczą. Komisja mandatowa stwierdziła, że na 46 przyznanych mandatów przybyło 34 delegatów, co stanowiło 78% wybranych delegatów na konferencję, wskazującą na prawomocność obrad.

Z kolei Tomasz Chadamik przekazał zgromadzonym informację o stanie organizacyjnym PTTK w województwie łódzkim.

W konferencji oprócz delegatów uczestniczyli zaproszeni goście, między innymi Członkowie Honorowi PTTK z województwa łódzkiego, przedstawiciele władz ze starostwa powiatowego i miasta Skierniewice, pracownicy Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK i Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK. Z biura Zarządu Głównego

PTTK w Warszawie przybyła na obrady Natalia Wojtyra, główny specjalista ds. ewidencji i statystyki. Wystąpienia gości oraz wręczenie wyróżnień i podziękowań to następne punkty porządku obrad.

Następnie komisja wyborcza przekazała 13 pisemnych zgłoszeń kandydatów na delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK. Po prezentacji kandydatów nastąpiło tajne głosowanie, w wyniku którego wybranych zostało dziewięciu delegatów stanowiących reprezentację naszego województwa na Zjazd w Warszawie. Delegatami w kolejności alfabetycznej zostali: Tomasz Chadamik – Oddział PTTK w Skierniewicach, Andrzej Danowski – Oddział PTTK Łódź-Polesie, Krzysztof Góra – Oddział PTTK Łódź-Polesie, Halina Kaftan – Oddział PTTK w Opocznie, Tatiana Kosylak – Oddział PTTK w Żarnowie, Bartosz Leoniak – Oddział PTTK w Łodzi, Andrzej Sabaturski – Oddział PTTK w Piotrkowie Trybunalskim, Włodzimierz Szafiński – Oddział PTTK w Żarnowie, Sławomir Szczesio – Oddział PTTK w Pabianicach.

Delegaci Regionalnej Konferencji PTTK Województwa Łódzkiego jednogłośnie postanowili w przyjętej uchwale na XIX Walny Zjazd PTTK:

1. Zawnioskować do Walnego Zjazdu PTTK, aby w nowym statucie PTTK skład osobowy sądów koleżeńskich oddziałów składał się z minimum trzech osób.
2. Opracować i wdrożyć akty wykonawcze do porozumień pomiędzy Zarządem Głównym PTTK i oddziałami PTTK a innymi zarządami organiza-

cji mającymi w profilu swojej działalności podobne założenia programowe (na przykład Polski Związek Motorowy, ZHP i inne).

3. Udzielić przepływ informacji między Porozumieniem Oddziałów PTTK a oddziałami, kołami programowymi.
4. Podjąć kroki w sprawie zabezpieczenia dóbr kultury będących w posiadaniu słabych i upadających oddziałów PTTK.
5. Apelować do Zarządu Oddziału o udział w konferencjach popularnonaukowych o charakterze krajoznawczym oraz o organizację konkursów dla młodzieży szkolnej.
6. Systematycznie organizować szkolenia kadry programowej i organizacyjnej oddziałów PTTK.
7. Propagować przez Porozumienie Oddziałów PTTK zdobywanie odznak krajoznawczych funkcjonujących w oddziałach województwa łódzkiego w Internecie i mediach lokalnych oraz ogólnopolskich.

Po zakończeniu V Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Łódzkiego odbyło się zebranie Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Łódzkiego, podczas którego wiceprzewodniczący Rady Porozumienia, Rafał Dąbik, przedstawił zestawienie najważniejszych działań oddziałów z województwa łódzkiego w mijającej kadencji, a później przystąpiono do wyborów

władz. W wyniku tajnego głosowania wybrano pięcioosobową Radę i trzyosobową Komisję Rewizyjną.

Radę Oddziałów PTTK Województwa Łódzkiego stanowią:

- Krzysztof Góra – przewodniczący,
- Tomasz Chadamik – wiceprzewodniczący,
- Sławomir Szczesio – wiceprzewodniczący,
- Halina Kaftan – sekretarz,
- Rafał Dąbik – członek Rady.

W skład Komisji Rewizyjnej weszli: Michał Grzełazka – przewodniczący, a Barbara Cichecka i Paweł Packi jako członkowie.

Podczas obrad V Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Łódzkiego oraz zebrania Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Łódzkiego czynny był bufet z napojami i słodkim poczęstunkiem, a po konferencji zapewniony był obiad. Już przy rejestracji uczestnicy otrzymali materiały krajoznawcze, pamiątkowe plakietki, kubki ceramiczne, długopisy i notesy. Osoby nie uczestniczące w zebraniu Porozumienia mogły udać się na zwiedzanie Skierniewic z miejscowym przewodnikiem. Obrady przebiegały w przyjacielskiej atmosferze, w czym duża zasługa organizatorów obu zebrań.

Włodzimierz Szafiński

V Regionalna Konferencja Oddziałów Województwa Lubelskiego

Rada Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego zwołała V Regionalną Konferencję Oddziałów PTTK na 20 maja 2017 r. W Konferencji wzięło udział 23 delegatów, reprezentujących oddziały PTTK w województwie lubelskim. Władze naczelne PTTK reprezentowali: Andrzej Wasilewski – członek Zarządu Głównego, Sławomir Korpysz – członek Głównej Komisji Rewizyjnej, Leszek Warowny – członek Głównego Sądu Koleżeńskiego oraz Karolina Rukat – pracownik biura Zarządu Głównego PTTK. Delegaci wybrali prezydium Konferencji w składzie: Marian Kurzyzna – przewodniczący, Elżbieta Sidorowska – zastępca przewodniczącego, Agnieszka Stećko – sekretarz i Halina Byczek-Krasucka – zastępca sekretarza. Do składu prezydium zostali poproszeni również Andrzej Wasilewski – przewodniczący Rady Porozumienia Oddzia-

łów PTTK Województwa Lubelskiego oraz Tadeusz Sobieszek – Członek Honorowy PTTK. V Regionalna Konferencja odbyła się w siedzibie Oddziału Miejskiego PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Lublinie będącego bazowym oddziałem Porozumienia.

Sprawozdanie z działalności Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego przedstawił przewodniczący Rady – Andrzej Wasilewski, koncentrując się na omówieniu współpracy pomiędzy samorządami (przede wszystkim wojewódzkim) a oddziałami PTTK w minionej kadencji. Podkreślił również dobrą współpracę pomiędzy oddziałami w województwie lubelskim oraz potrzebę istnienia Rady i Porozumienia Oddziałów PTTK w województwie. Przewodniczący omówił pokrótce najważniejsze inicjatywy programowe o znaczeniu wojewódzkim i ogólnopolskim. Szczególnie podkreślił rolę poszczególnych działaczy przy orga-

nizacji znaczących imprez turystyczno-krajoznawczych pod patronatem Marszałka Województwa Lubelskiego, odnawianiu istniejącej sieci znakowanych szlaków turystycznych, a także udziału przedstawicieli Towarzystwa w komisjach egzaminacyjnych ds. przewodników turystycznych i pilotów wycieczek. Na szczególne podkreślenie zasługuje cykl szkoleń kadry programowej PTTK, jakie corocznie inicjuje bazowy oddział Porozumienia, a w których uczestniczą działacze ze wszystkich oddziałów z województwa lubelskiego.

Następnie głos zabrał Tadeusz Sobieszek – Członek Honorowy PTTK, który stwierdził, że ideowość jest istotą istnienia Towarzystwa, najbliższy Walny Zjazd PTTK powinien nakreślić kierunki zmian. Powiedział również o potrzebie zmian w Statucie PTTK, zwłaszcza przy zmieniającym się prawie, potrzebie utrzymania majątku PTTK, o konieczności współpracy pomiędzy oddziałami, zwłaszcza przy organizacji imprez turystyczno-krajoznawczych dla dzieci i młodzieży. Poprosił również, aby Konferencja zobowiązała delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK, aby podczas zjazdu zgłosili gotowość naszego środowiska do organizacji VII Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w Lublinie w 2020 r. Zaproponował, by była to ideowa kontynuacja tez wypracowanych w Olsztynie oraz zaproponował roboczy temat „Udział krajoznawstwa w kulturze europejskiej i chrześcijańskiej”.

Z kolei Leszek Warowny zobowiązał delegatów, aby podczas obrad XIX Walnego Zjazdu PTTK wnioskowali o nie uchwalanie znowu na nowo Statutu PTTK, a tylko wprowadzenie niezbędnych poprawek, mianowicie należy: skreślić zapis, że PTTK jest organizacją apolityczną; zachować jednolitość Towarzystwa; zgłosić sprzeciw propozycji powstania federacji oddziałów; zwiększyć rangę kadry PTTK; zachować jedność kompetencji struktur Towarzystwa i jego ciał doradczych; zweryfikować i ujednoczyć system szkolenia w PTTK; zlikwidować zbędną biurokrację. Każdy z postulatów bogato umotywował, przedstawiając stosowne przykłady. Zaproponował również, aby w następnej kadencji przygotować się do rocznic związanych ze św. Janem Pawłem II – Członkiem Honorowym PTTK. Zaproponował również, aby ujednoczyć struktury i kompetencje wojewódzkich porozumień oddziałów, uregulować istnienie przy tych strukturach takich ciał, jak na przykład: Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa czy wojewódzkiego samorządu przewodników. Zaproponował również wniosek, aby delegaci zgłosili podczas zjazdu o jak najszybsze odbycie planowanego Nadzwyczajnego Zjazdu PTTK w celach statutowych, oddziały PTTK bowiem też muszą mieć czas na wprowadzenie zmian do swoich statutów i zdążyć w ustawowym terminie.

Następną osobą, która zabrała głos podczas Konferencji był Mieczysław Tokarski – wiceprzewodniczący Rady Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego. Podkreślił wagę oddziałów prowadzonych

społecznie i stwierdził, że w takich oddziałach są nieco inne problemy, jak w oddziałach dużych, mających majątek i prowadzących działalność gospodarczą. Podziękował poszczególnym osobom za wkład wnoszony w działania PTTK w województwie lubelskim: Zdzisławowi Rydzowi – za pracę na rzecz turystyki pieszej w regionie, Wiesławowi Wiąckowi i Wojciechowi Kowalskiemu – za podejmowane działania krajoznawcze, a Irenie Kraczek, Barbarze Bogdanowicz, Bogdanowi Fijałkowi, Robertowi Mazurkowi i Sławomirowi Korpyszowi za konkursy i turnieje młodzieżowe. Skonstatował, że podczas konferencji regionalnych powinien być punkt dotyczący wręczenia odznaczeń i wyróżnień oraz, że istnieje konieczność tworzenia systemu odznaczeń o randze wojewódzkiej.

Kolejnym głosem w dyskusji był głos Roberta Mazurka, który wyraził konieczność stworzenia Kanonu Krajoznawczego Województwa Lubelskiego, uzasadniając to potrzebą pracy z młodzieżą.

Na zakończenie Konferencji głos zabrał Marian Kurzyna, podsumowując dyskusję i stwierdzając, że jesteśmy tu prawdziwą rodziną, że u nas przeważa ideowość, a woła działania wyróżnia nas wśród innych. Oceniał również nasz dorobek z ostatnich 10 lat przy organizacji Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczych, Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę” oraz konkursów krasomówczych dzieci i młodzieży, gdzie wśród województw jesteśmy na pierwszym miejscu. Ważną rzeczą jest również troska o przyszłe kadry dla Towarzystwa, która w województwie wygląda wzorcowo.

Po dyskusji w wyniku przeprowadzono wybory delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK. Zostali nimi: Marian Kurzyna, Andrzej Wasilewski, Bogdan Fijałek, Tadeusz Sobieszek i Sławomir Korpysz.

Podczas Konferencji postanowiono przedłużyć funkcjonowanie Rady Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego w składzie: Andrzej Wasilewski – przewodniczący, Bogdan Fijałek, Marian Kurzyna i Mieczysław Tokarski – wiceprzewodniczący, Katarzyna Komisarczuk – sekretarz do końca 2017 r.

Delegaci zobowiązani zostali do przedstawienia podczas XIX Walnego Zjazdu PTTK najważniejszych problemów dotyczących działalności Towarzystwa w regionie lubelskim.

Rada Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego szczególnie dziękuje:

- oddziałom PTTK w Biłgoraju, w Chełmie i w Radzynie Podlaskim – za organizację finałów wojewódzkich Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego, Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę” i konkursów krasomówczych;
- oddziałom PTTK w Biłgoraju, Miejskiemu w Lublinie i w Zamościu – za dbałość przy utrzymaniu sieci szlaków turystycznych w województwie;

- oddziałom PTTK we Włodawie, w Radzynie Podlaskim, Miejskiemu i Wojskowemu w Lublinie oraz w Biłgoraju – za organizację zlotów SKKT województwa lubelskiego;
- oddziałom PTTK Miejskiemu w Lublinie, Zakładowemu w Puławach, we Włodawie, w Kazimierzu Dolnym, w Krasnymstawie, w Biłgoraju, w Radzynie Podlaskim, w Zamościu, w Chełmie – za organizację wojewódzkich wycieczek szkoleniowych;
- oddziałom PTTK Miejskiemu w Lublinie, we Włodawie, w Biłgoraju – za organizację szkoleń kadry programowej PTTK;
- oddziałom PTTK Miejskiemu i Wojskowemu w Lublinie, w Zamościu – za organizację imprez ogólnopolskich, między innymi: Centralnego Zlotu Turystów Wojska Polskiego, Zlotu Turystów Przyrodników, Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego (OWRP);
- oddziałom PTTK Miejskiemu w Lublinie i we Włodawie – za podejmowanie inicjatyw związanych z organizacją sesji krajoznawczych

Katarzyna Komisarczuk

Wystąpienie przewodniczącego Rady Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego i prezesa Zarządu Oddziału Miejskiego PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Lublinie podsumowujące działalność Porozumienia w latach 2013–2016 na spotkaniu w dniu 29 stycznia 2017 roku

Koleżanki i Koledzy,
Od października do grudnia 2016 roku odbywały się zebrania sprawozdawczo-wyborcze podczas których wybierano władze oddziałowych kół i klubów PTTK. Wybierano także delegatów na zjazdy sprawozdawczo-wyborcze oddziałów PTTK. W grudniu Zarząd Główny PTTK na spotkaniu z przewodniczącymi rad porozumień oddziałów przedstawił do akceptacji terminy regionalnych konferencji oddziałów, na których wybrani zostaną delegaci na XIX Walny Zjazd PTTK. Obradował on będzie w Warszawie we wrześniu 2017 roku. Regionalna Konferencja Oddziałów Województwa Lubelskiego zaplanowana została na 20 maja.

Chciałbym w imieniu Rady Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego w składzie: dr Andrzej Wasilewski – przewodniczący (Lublin), Bogdan Fijałek – wiceprzewodniczący (Radzyń Podlaski), Marian Kurzyna – wiceprzewodniczący (Biłgoraj), Mieczysław Tokarski – wiceprzewodniczący (Włodawa) i Katarzyna Komisarczuk – sekretarz (Lublin) złożyć serdeczne podziękowanie prezesom oddziałów PTTK naszego regionu za wspólne wytyczanie kierunków działania w latach 2013–2016, a zarządom oddziałów za realizację przyjętego programu działania oddziałów PTTK województwa lubelskiego. Zapisane w uchwale XVIII Walnego Zjazdu PTTK we wrześniu 2013 r. przygotowania do 110-lecia powstania Polskiego

Towarzystwa Krajoznawczego (1906–2016) w naszym województwie rozpoczęły się już w pierwszym kwartale 2013 r. Warto pamiętać, że brały w nich udział osoby dziś już nieobecne wśród nas, między innymi zmarły w lutym 2013 r. Bogdan Kotowski – sekretarz urzędujący Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie, pełniący także funkcję sekretarza Rady Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego, oraz Franciszek Bojda, zmarły w czerwcu 2016 r. wiceprezes zarządu tego oddziału. Zarząd Oddziału Miejskiego PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Lublinie – bazowy od-

Andrzej Wasilewski, przewodniczący Rady Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego

dział Porozumienia – wypełniał funkcję bezpośredniego organizatora i koordynatora wielu wspólnych przedsięwzięć. Dziś podziękowanie kierujemy do Haliny Byczek-Krasuckiej, pełniącej od roku 2013 funkcję sekretarza zarządu Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie, która wspólnie z Radą Porozumienia uczestniczyła w realizacji większości wspólnych przedsięwzięć.

Już w styczniu 2013 r. w naszych działaniach uwzględniliśmy obchody 150. rocznicy wybuchu powstania styczniowego. Postanowiono zorganizować cykl wycieczek szkoleniowych przybliżających miejsca bitew i potyczek powstania styczniowego. To zadanie było dla nas szczególnie ważne, bo wśród pierwszych członków Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego byli uczestnicy powstania styczniowego: Gracjan Chmielewski – pierwszy prezes Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego czy Henryk Wiercieński – członek korespondent Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego z Nałęczowa, figurujący na liście centrali od zarejestrowania statutu, który od 1910 r. w wydawnictwie „Ziemia” przybliżał czytelnikom: kraj, Lubelszczyznę, ziemię chełmską i powiat puławski.

Pierwsza wycieczka do miejsc bitew i potyczek powstania styczniowego miała miejsce w dniach 20–21 kwietnia 2013 r. Prowadziła z Lublina przez Fajslawice na Roztocze i ziemię biłgorajską. Teren bitwy pod Fajslawicami oraz cmentarze powstańcze przybliżył na trasie Adam Polski, prezes Towarzystwa Przyjaciół Fajslawic i członek Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie. Baza noclegowa dwudniowego objazdu szkoleniowego zlokalizowana została w Górecku Kościelnym na Roztoczu. Umożliwiło to dotarcie do wielu miejsc walk i cmentarzy, do których prowadził Marian Kurzyński, prezes Oddziału PTTK w Biłgoraju.

Druga wycieczka szkoleniowa zorganizowana została w dniach 20–21 czerwca 2013 r. i wiodła szlakiem powstania styczniowego na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim. Poprowadzili ją dr Andrzej Wasilewski – prezes Oddziału PTTK w Lublinie oraz Mieczysław Tokarski – prezes Oddziału PTTK we Włodawie. Bazę noclegową zlokalizowano w Okunince nad jeziorem Białym. Ze względu na rozległość terenów będących przedmiotem zainteresowania uczestników (miedzy innymi ziemia chełmska i wschodnia część Podlasia), objazd kontynuowany był w dniach 5–6 października 2013 r. na III wycieczce szkoleniowej z noclegiem także w Okunince i udziałem tych samych prowadzących. W czasie tych wycieczek i organizowanych przez oddziały PTTK zlotów, rajdów i wycieczek porządkowane były groby poległych powstańców oraz przybliżani bohaterowie powstania. Porozumienie Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego i oddziały PTTK województwa lubelskiego upamiętniły 150. rocznicę powstania styczniowego na drukach pamiątkowych, wielu drukach ulotnych, na znaczkach rajdowych, w wydawnictwach i na stemplach okolicz-

nościowych. Odnotowano organizowane z udziałem PTTK sesje popularnonaukowe, wystawy okolicznościowe (przykładem może być wystawa współorganizowana w roku 2013 przez oddział PTTK i Miejską Bibliotekę Publiczną we Włodawie) i inne wydarzenia.

Czwarta wycieczka szkoleniowa Szlakiem Powstania Styczniowego w dniach 23–24 listopada 2013 r. prowadziła przez Powiśle, ziemię janowską i Roztocze Zachodnie. Na Powiślu zaczęto od Nałęczowa – Bochotnicy, gdzie do grobów powstańców styczniowych zaprowadziła Maria Mironowicz-Panek, prezes Koła Przewodników im. Henryka Wiercieńskiego w Nałęczowie. Dalej trasa prowadziła przez Wąwolnicę i Poniatową – tu do pomnika poświęconego powstańcom styczniowym poprowadził inicjator jego wzniesienia oraz współtwórca uczestniczący w wycieczce, Piotr Kowalski – prezes Klubu Turystyki Pieszej PTTK „Krwinka” w Poniatowej. Przy powstańczej mogile w Opolu Lubelskim zakończyła się jazda autokarem. Do pomnika powstańców na Złotej Górze pod Chrusliną wyruszono pieszo, a po powrocie z przejścia, w Boiskach, na trasie do Urzędowa odwiedzono grób Członka Honorowego PTTK Wacława Dobrowolskiego. Do jego grobu i mogił powstańców na cmentarzu zaprowadził opiekun SKKT w Urzędowie, Krzysztof Tokarczyk. Bogaty program i krótki listopadowy dzień sprawiły, że po odpoczynku w Urzędowie przy kawie, herbacie i pączkach przygotowanych w Domu Kultury za sprawą opiekunki SKKT, Bernadetty Tokarczyk, na Zlot Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego „Nadrzecze 2013” dojechano już po ciemku. Wieczorne spotkanie wypełniły śpiewy przy gitarze i tańce. Rano podsumowano najważniejsze wydarzenia roku. Po zakończeniu zlotu kontynuowano objazd szkoleniowy. Przez Frampol wyruszono do Janowa Lubelskiego i do Uroczyska Kruczek, a stąd przez Roztocze Zachodnie na pole walk pod Batorzem. Do grobu poległego dowódcy Marcina Lelewela Borelowskiego poprowadził Członek Honorowy PTTK Zygmunt Nasalski.

W latach 2013–2016 odbyły się cztery zloty SKKT województwa lubelskiego: Hańsk 2013, Lublin 2014, Dzierzkowice 2015 i Wola Osowińska 2016, organizowane przez Oddział Miejski PTTK w Lublinie – bazowy oddział Porozumienia, we współpracy z wiodącym oddziałem na wybranym terenie i SKKT. Pierwszym z nich był XIII Zlot Szkolnych Kół Krajoznawczo-Turystycznych zorganizowany 8 czerwca 2013 r. w Hańsku. Uczestnicy zlotu „Hańsk 2013” odbyli między innymi wycieczkę pieszą ścieżką edukacyjną „Obóz Powstańczy w Poleskim Parku Narodowym” i wzięli udział w przygotowanym przez uczniów – gospodarzy zlotu – programie artystycznym. W roku 2013 zlot organizował Oddział Miejski PTTK w Lublinie we współpracy z Oddziałem PTTK we Włodawie z prezesem Mieczysławem Tokarskim oraz oddziałowym SKKT „Wędrowiec” przy Szkole Podsta-

wowej w Kulczynie (gmina Hańsk) z opiekunką koła Małgorzatą Kończal.

W ramach przygotowań do 110. rocznicy powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego Rada Porozumienia przybliżyła prekursorów krajoznawstwa polskiego i założycieli Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Ważne wydarzenia z historii Polski i ich uczestnicy uwzględniani byli w aktualnych działaniach. W maju 2013 r. podczas Konferencji Regionalnej Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego, na której wybrano delegatów na XVIII Walny Zjazd PTTK, przewodniczący Komisji Krajoznawczej Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie, dr Wojciech Kowalski, poinformował o zamiarze zorganizowania przez tę komisję sesji krajoznawczej poświęconej krajoznawstwu polskiemu. Do udziału w przyszłej sesji zaprosił członków Porozumienia Oddziałów.

Wiosną 2013 r. zainaugurowane zostało w Lublinie szkolenie dla kandydatów na przodowników turystyki kwalifikowanej różnych dyscyplin (wspólna część ogólna) oraz osób zainteresowanych uzyskaniem uprawnień znakarza szlaków turystycznych. Rada Porozumienia Oddziałów zaprosiła do udziału w szkoleniu wszystkich członków oddziałów PTTK województwa lubelskiego. Szkolenie było częścią programu przygotowań do 110-lecia PTK–TTK. Kierownictwo kursu przewidziało część ogólną wspólną dla kandydatów na przodowników różnych dyscyplin. Tworzyli je: Leszek Warowny, członek prezydium zarządu Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie, oraz Zdzisław Rydz, przewodniczący oddziałowej Komisji Turystyki Pieszej. W roku 2013 dobiegło końca szkolenie dla kandydatów na przodowników turystyki pieszej i znakarzy szlaków turystycznych PTTK. Po zakończeniu wręczono certyfikaty, a dla zainteresowanych zorganizowano sesję egzaminacyjną. Oddział Miejski PTTK i oddziały skupione w Porozumieniu Oddziałów nadal ułatwiają osobom zainteresowanym uzyskaniem uprawnień kadry PTTK zdobywanie punktów do odznak turystyki kwalifikowanej i regionalnej odznaki krajoznawczej. Odbyły się już egzaminy dla kandydatów na przodownika turystyki pieszej, znakarza szlaków turystycznych, instruktora krajoznawstwa regionu, przodownika turystyki górskiej, a w roku 2017 przewidziano jeszcze egzamin dla kandydatów na przodownika turystyki rowerowej i organizatora imprez na orientację. Zorganizowane cykle szkoleniowe prowadzili instruktorzy szkolenia kadr PTTK, w tym Członkowie Honorowi PTTK i naszego oddziału: Tadeusz Sobieszek i dr Mieczysław Kseniak. Wykładowcy nie pobierali wynagrodzenia, uczestnicy nie ponosili więc kosztów udziału w kursie poza częściową odpłatnością za udział w zorganizowanych wycieczkach szkoleniowych.

W roku 2014 dobiegł końca cykl wycieczek prowadzących do miejsc walk powstania styczniowego. Ostatnia V wycieczka odbyła się w dniach 5–6 kwietnia

2014 r. Tym razem odwiedzano miejsca bitew i potyczek powstania styczniowego na Powiślu i Podlasiu oraz miasto Puławę i Warszawę. W Warszawie uczestnicy odwiedzili cmentarz na Powązkach i kaplicę – panteon PTTK przy kościele Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych w dzielnicy Chomiczówka, którą przybliżył jej współtwórca, Tadeusz Martusewicz, Członek Honorowy PTTK. O Puławach i Żyrzynie, miejscu, gdzie rozegrała się zwycięska bitwa powstania, opowiadały na trasie Ewa Samiec i Dorota Chyl z oddziału puławskiego PTTK. W drodze powrotnej odwiedzano cmentarze Podlasia, a w Radzynie Podlaskim do krzyża powstańczego poprowadził prezes Oddziału, Bogdan Fijałek.

W dniu 7 czerwca 2014 r. na XIV Zlocie Szkolnych Kół Krajoznawczo-Turystycznych Województwa Lubelskiego „Lublin 2014” uczestnikom przybliżono działalność Wincentego Pola, urodzonego w tym mieście poety i geografa, ojca krajoznawstwa polskiego. Zwiedzano jego muzeum biograficzne w Dworku Wincentego Pola, oddziale Muzeum Lubelskiego. Spotkanie z dyrekcją Muzeum Lubelskiego, przedstawicielami władz miasta, województwa lubelskiego i PTTK miało miejsce na dziedzińcu zamkowym. Podziwiano wówczas z wieży zamkowej widoki Lublina, opisywane przez pracowników Muzeum Lubelskiego. Po Lublinie oprowadzali lubelscy przewodnicy: Bożena Białopiotrowicz, Olga Rybołowicz, Barbara Michalska, Andrzej Wasilewski i Maria Wiśnioch. Konieczność zrealizowania programu zwiedzania w krótkim czasie sprawiła, że funkcję gospodarza zlotu wypełniała Rada Porozumienia i Zarząd Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie (a nie wybrane SKKT), we współpracy z Oddziałem Wojskowym PTTK w Lublinie i jego prezesem, Zbigniewem Ziętkiem. Wiele emocji dostarczył dzieciom i młodzieży obiad, który miał miejsce w Kasynie Wojskowym. Zlot zakończyło ognisko turystyczne nad Zalewem Zemborzyskim.

W dniach 5–7 września 2014 r. Oddział Miejski PTTK w Lublinie, Rada Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego i Oddział PTTK we Włodawie byli współorganizatorami I Rajdu Uczestników Obozów Wędrownych i Zlotów SKKT. Wielu uczestników zlotów utrzymuje kontakt z PTTK i do nich skierowano zaproszenie do udziału. Współgospodarzem spotkania w ośrodku wypoczynkowym w Okunince nad jeziorem Białym był Zarząd Oddziału PTTK we Włodawie z jego prezesem Mieczysławem Tokarskim na czele. W czasie trwania zlotu poznawano region, uczestnicząc w jednej z dwu przygotowanych autokarowo-piesznych tras rajdowych, dostosowanych do możliwości uczestników. Na trasie wymagającej większej kondycji wędrowali między innymi uczestnicy kursu dla kandydatów na przodowników turystyki kwalifikowanej. W czasie spotkania zlotowego na malowniczym „Trójstyku granic” nad Bugiem organizatorzy wręczyli Annie Tokarczyk z Urzędowa, która

wzięła udział we wszystkich czternastu Złotach SKKT Województwa Lubelskiego, list gratulacyjny, pod którym podpisali się uczestnicy.

W roku 2014, w związku z setną rocznicą wybuchu I wojny światowej, zainicjowany został cykl wycieczek szkoleniowych Szlakiem Frontu Wschodniego I wojny światowej. Organizowane przez Radę Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego wycieczki rozpoczynały się w miejscu straceń przywódców powstania styczniowego na Lubelszczyźnie (dziś Miasteczko Uniwersyteckie UMCS w Lublinie) lub na cmentarzu przy ulicy Lipowej przed mogiłą, do której przeniesione zostały ich prochy w roku 1916.

Pierwsza wycieczka szkoleniowa Szlakiem Frontu Wschodniego I wojny światowej odbyła się w dniach 22–23 listopada 2014 r. Jej uczestnicy wzięli udział w kolejnym Zlocie Oddziałów PTTK, zorganizowanym w Nadrzeczu koło Biłgoraja. Cmentarze na trasie wycieczki prowadzącej do miejsca spotkania przez Kraśnik, Dzierzkowice, Urzędów, Wysokie, Tarnawkę Drugą przybliżył Zygmunt Nasalski – Członek Honorowy PTTK, dyrektor Muzeum Lubelskiego. Znicze zapalono między innymi na cmentarzach w Strzeszkowicach, Dzierzkowicach i Borzechowie. Zwiedzano wystawę przygotowaną przez Muzeum w Kraśniku z okazji 100. rocznicy wybuchu Wielkiej Wojny, a w drodze powrotnej wędrowano pieszo z Urzędowa do Dzierzkowic przez teren, na którym rozegrały się I i II bitwa kraśnicka. Na szlaku walk Legionów Polskich Józefa Piłsudskiego na Lubelszczyźnie w roku 1915 wspomniano urodzonego w Urzędowie Mikołaja Stanisława Pajdowskiego, żołnierza Legionów Polskich i krajoznawcę – patrona Koła Przewodników Miejskich i Terenowych Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie.

Udział w organizowanych w latach 2013–2014 wyjazdach szkoleniowych, przygotowujących do 110-lecia powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Rada Porozumienia Oddziałów upamiętniła specjalnym listem. Wręczono go uczestnikom przygotowań do jubileuszu z okazji Złotu Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego „Nadrzeczce 2014”.

7 stycznia 2015 r. odbyła się zapowiadana wcześniej sesja krajoznawcza, zatytułowana „Lublin w kręgu krajoznawstwa polskiego”, zorganizowana przez Komisję Krajoznawczą Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie we współpracy z Wojewódzką Biblioteką Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie. W sesji wzięła udział przewodnicząca Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK, dr Szymon Bijak. Doroczne posiedzenie Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego odbyło się po jej zakończeniu. W sesji i spotkaniu, które miało miejsce w siedzibie Oddziału Miejskiego PTTK przy Rynku 8, uczestniczył wiceprezes Zarządu Głównego PTTK, Andrzej Gordon. W trakcie spotkania przyjęto plan zamierzeń Porozumienia Oddziałów na rok 2015 oraz informację

o zamiarze organizacji przez Komisję Krajoznawczą Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie w roku 2015 drugiej sesji krajoznawczej. Dr Wojciech Kowalski, przewodniczący Komisji Krajoznawczej, zaprosił do współpracy Radę Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego. Propozycja została przyjęta, ponieważ sesja styczniowa umożliwiała pogłębienie wiedzy o początkach krajoznawstwa polskiego.

Druga wycieczka szkoleniowa Szlakiem Frontu Wschodniego I wojny światowej odbyła się w dniach 18–19 kwietnia 2015 r. Miała swój początek w Lublinie w miasteczku uniwersyteckim UMCS i na placu Zamkowym, skąd wyruszono do Jastkowa, miejsca słynnej bitwy Legionów Polskich Józefa Piłsudskiego, oraz cmentarza, na którym spoczywają polegli w walkach legionistów. Podróż kontynuowano szlakiem walk legionów przez Garbów, Krasienin, Kozłówkę, Kierzkówkę w kierunku Podlasia. Nocleg zaplanowany w Łukowie umożliwił odwiedzenie także miejsc bitew i potyczek powstania styczniowego na Podlasiu, nie uwzględnionych z powodu braku wystarczającego czasu w programie wcześniejszych wycieczek. Odwiedzono między innymi groby powstańców poległych w bitwie pod Żyrzynem oraz zmarłych w wyniku odniesionych ran, pochowanych na cmentarzu w Baranowie. Zwiedzano sanktuarium w Woli Gułowskiej i Muzeum Henryka Sienkiewicza w Woli Okrzejskiej przed zbliżającą się 170. rocznicą urodzin i 100. śmierci pisarza oraz 150. rocznicą urodzin Aleksandra Janowskiego, współtwórcy Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Było też przejście piesze do pomnika poświęconego księdzu Brzósce w rezerwacie Jata. W drugim dniu kontynuowany był objazd miejscowości na Szlaku Frontu Wschodniego I wojny światowej. Odwiedzono między innymi Janów Podlaski, Konstantynów, a w Białej Podlaskiej zwiedzono Muzeum Południowego Podlasia. Obiad zarezerwowany dla uczestników w Radzynie Podlaskim i spotkanie z prezesem Oddziału PTTK, Bogdanem Fijałkiem, były końcowym akcentem przed powrotem do Lublina.

W maju 2015 roku rozpoczął się Kurs Organizatora Turystyki i Krajoznawstwa – otwarte szkolenie adresowane do członków oddziałów PTTK skupionych w Porozumieniu Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego. Bezpośrednim organizatorem tego szkolenia był Oddział Miejski PTTK w Lublinie, który zaproszenie skierował do osób nie posiadających jeszcze żadnych uprawnień kadry PTTK. Kierownictwo kursu objęli: Katarzyna Komisarczuk – sekretarz Rady Porozumienia Oddziałów i wiceprezes oddziałowego Klubu Organizatorów Turystyki; Czesław Cheliński – prezes Klubu Turystyki Kajakowej „Ciernik” i Regina Babisz – członek oddziałowego Koła Kadry Turystyki Górskiej. Kurs zakończył się egzaminem i uzyskaniem uprawnień przez uczestników.

W roku 2015 Rada Porozumienia Oddziałów skierowała uwagę na 100. rocznicę wkroczenia i walk Legionów Polskich Józefa Piłsudskiego na Lubelszczyźnie oraz 260. rocznicę urodzin Stanisława Staszica, wybitnego prekursora turystyki i krajoznawstwa. Obie rocznice przypomniane zostały w Dzierzkowicach na ziemi kraśnickiej w czasie XV Jubileuszowego Zlotu Szkolnych Kół Krajoznawczo-Turystycznych Województwa Lubelskiego „Dzierzkowice 2015”. Współorganizatorami zlotu byli: Oddział Miejski PTTK w Lublinie z prezesem dr. Andrzejem Wasilewskim i SKKT „Jaz” przy Zespole Placówek Oświatowych im. Batalionów Chłopskich w Terpentynie Dzierzkowicach z opiekunem Jackiem Zdenickim na czele. Część oficjalna zlotu odbyła się na terenie Zespołu Szkół w Terpentynie, a po jej zakończeniu wyruszono na pieszą wycieczkę prowadzącą wśród pól i lasów do cmentarza z I wojny światowej w Chruślankach Józefowskich. Przygotowana przez organizatorów wystawa pamiątek z okresu Wielkiej Wojny i ognisko turystyczne, na którym wszystkich obiegła puszczona wokół iskierka były końcowym akcentem spotkania. Na okładce wydanego staraniem Rady Porozumienia Oddziałów i wręczonego uczestnikom zlotu pamiątkowego druku umieszczony został wizerunek Stanisława Staszica, prekursora turystyki i krajoznawstwa z pocztówki wydanej przez Polskie Towarzystwo Krajoznawcze wiosną 1915 r.

4 września 2015 r. w Urszulinie zorganizowana została zapowiadana w styczniu sesja krajoznawcza zatytułowana „Polesie dawniej i dziś”. Jej organizatorem była Komisja Krajoznawcza Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie we współpracy z Poleskim Parkiem Narodowym, Porozumieniem Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego i Starostwem Powiatowym we Włodawie. Zapoczątkowane w roku 2010 sesje z cyklu „Mijające Krajobrazy Polski” odbywają się w różnych częściach Polski. W sesji lubelskiej zorganizowanej z Poleskim Parkiem Narodowym w Urszulinie uczestniczył jej inicjator, członek Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK i wicedyrektor Ojcowskiego Parku Narodowego, dr Józef Partyka. Otwarcie sesji poprzedził wernisaż wystawy zatytułowanej „Ekspresje i refleksje” wybitnego krajoznawcy i fotografa przyrody dr hab. Tadeusza Jana Chmielewskiego, przewodniczącego Rady Naukowej Poleskiego Parku Narodowego. Moderatorem drugiej sesji krajoznawczej w roku 2015 był Tadeusz Sobieszek, Członek Honorowy PTTK, a sesję otwierał dr Wojciech Kowalski, przewodniczący Komisji Krajoznawczej Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie. Warsztaty terenowe poprowadził w dniach 5–6 września na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim Leszek Warowny, członek Zarządu Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie i oddziałowej Komisji Krajoznawczej. Baza noclegowa uczestników sesji zlokalizowana została nad jeziorem Białym w Okunince. Rada Porozumienia Oddziałów organizo-

wała w Urszulinie towarzyszący sesji zlot Szkolnych Kół Krajoznawczo-Turystycznych Województwa Lubelskiego (cz. II), którego uczestnicy spotkali się z dyrektorem Poleskiego Parku Narodowego, zwiedzili muzeum Parku i przeszli wybraną ścieżkę przyrodniczą. Na zakończenie odbyło się ognisko turystyczne, na którym otrzymali wydany z okazji zlotu i sesji druk pamiątkowy potwierdzający udział.

W roku 2015 dobiegł końca cykl wycieczek Szlakiem Frontu Wschodniego I wojny światowej na Lubelszczyźnie. Ostatnia III wycieczka szkoleniowa tego cyklu została zorganizowana w dniach 28–29 listopada przez Oddział Miejski PTTK w Lublinie we współpracy z Oddziałem PTTK w Biłgoraju, Kołem Pracowników Nauki Oddziału Akademickiego PTTK w Lublinie oraz Oddziałem PTTK w Zamościu. Wycieczka połączona została z udziałem w tradycyjnym już listopadowym Zlocie Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego. W pierwszym dniu wycieczki odwiedzano cmentarze wojenne i zabytki na trasie Lublin, Turobin, Radecznicza, Biłgoraj, Tarnogród, Podsośnina - Obsza. Współtwórcą programu wycieczki i zlotu z poczęstunkiem w murach sanktuarium św. Antoniego w Radeczniczy był dr Ryszard Grzywna, prezes Koła Pracowników Nauki Oddziału Akademickiego PTTK w Lublinie. Uczestników na trasie oprowadzali: pierwszego dnia – Marian Kurzyna, prezes Oddziału PTTK w Biłgoraju, a w drugim dniu wybranymi szlakami Roztocza poprowadzili: Edward Słoniewski, prezes Oddziału PTTK w Zamościu, oraz Andrzej Dziaduszek, skarbnik tego oddziału. W roku 2015 zakończyły się przygotowania do jubileuszu 110-lecia powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Rada Porozumienia Oddziałów w czasie spotkania na Zlocie Oddziałów „Obsza 2015” po raz drugi nawiązała do Stanisława Staszica. Jego wizerunek umieszczony w czerwcu na druku Zlotu SKKT „Dzierzkowice 2015” powtórzony został na druku wydanym z okazji listopadowego zlotu. Wręczono go uczestnikom przygotowań do jubileuszu 110-lecia Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Rok 2016 ustanowiony został przez Zarząd Główny PTTK Rokiem Krajoznawstwa Polskiego. W dniu 16 stycznia na spotkaniu Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego przyjęto treść wspólnego listu Rady Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego i Zarządu Oddziału Miejskiego PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Lublinie do oddziałów PTTK województwa lubelskiego. W 150. rocznicę urodzin wybitnego współtwórcy Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Aleksandra Janowskiego, postanowiono zwrócić szczególną uwagę na jego osobę. List – w treści nawiązujący do Roku Krajoznawstwa Polskiego – przekazany został oddziałom PTTK województwa lubelskiego oraz zawieszony na stronie www.lublin.pttk.pl w zakładce Porozumienie Oddziałów. I tym razem na

styczniowym spotkaniu Porozumienia Oddziałów obecny był Andrzej Gordon, wiceprezes Zarządu Głównego PTTK, który przedstawił uczestnikom informację o aktualnej sytuacji prawnej stowarzyszeń w Polsce.

Na zorganizowanej w dniach 16–17 kwietnia 2016 r. wycieczce szkoleniowej „Dolinami Rzek”, upamiętniającej 110. rocznicę powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, wspomniano Aleksandra Janowskiego oraz pierwszego prezesa Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego – Zygmunta Glogera. Często przywoływali oni rzeki kraju, zorganizowano więc wycieczkę pod tytułem „Dolinami rzek”, nawiązującą w swojej nazwie do tytułu książki Zygmunta Glogera. Wycieczkę poprowadził przewodniczący Rady Porozumienia, dr Andrzej Wasilewski. Przebieg wędrowki wyznaczył dolny odcinek rzeki Wieprz. Zwiedzano zabytki na trasie, począwszy od miejscowości Łęczna przez Zawieprzycę, Lubartów, Kock, Sobieszyn do Ryk. Po Sobieszynie oprowadzał członek oddziału puławskiego PTTK, Marian Pawłowski. Zaplanowany w Łukowie nocleg umożliwił wspomnienie Henryka Sienkiewicza w czasie wizyty w Woli Okrzejskiej. Drugiego dnia trasa wycieczki prowadziła przez Maciejowice w województwie mazowieckim (zwiedzono muzeum poświęcone Tadeuszowi Kościuszce) do Dębli. Tu zwiedzano Muzeum Sił Powietrznych. Przejazd szosą prowadzącą od ujścia Wieprza wzdłuż Wisły przez Puławy i Kazimierz Dolny do Lublina dał możliwość przybliżenia III tomu Wycieczek po kraju Aleksandra Janowskiego, w którym opisywał nasz region. Uczestnicząca w wycieczce szkoleniowej Iwona Pieklik, prezes Oddziału PTTK w Kazimierzu Dolnym, zorganizowała wycieczkę po mieście, poprowadzoną przez wieloletniego przewodnika Tomasza Nadolskiego.

Od marca 2016 r. w kolejnych komunikatach zapowiadających zaplanowany na 4 czerwca XVI Zlot Szkolnych Kół Krajoznawczo-Turystyczno Województwa Lubelskiego „Wola Osowińska 2016” potencjalnym jego uczestnikom przybliżane było Podlasie. W Komunikacie nr 1 przypomniano ważne rocznice przypadające w roku 2016: 1050. rocznicę Chrztu Polski, a wraz z nią 170. rocznicę urodzin oraz 100. rocznicę śmierci Henryka Sienkiewicza oraz 150. rocznicę urodzin Aleksandra Janowskiego. Zamieszczono w nim także fragment wspomnień Aleksandra Janowskiego mówiący o dzieciństwie spędzonym na Podlasiu. W ten sposób zwrócono uwagę na krainę Henryka Sienkiewicza, która była także krainą dzieciństwa współtwórcy Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Wybrano dwa miejsca zlotu: Wolę Okrzejską i Wolę Osowińską. Zlot tradycyjnie przygotował Oddział Miejski PTTK w Lublinie, tym razem we współpracy z Oddziałem PTTK w Radzynie Podlaskim i jego prezesem, Bogdanem Fijałkiem, oraz z SKKT przy Zespole Placówek Oświatowych w Woli Osowińskiej z jego opiekunką Hanną Gołoś na czele.

4 czerwca 2016 r. uczestnicy zlotu zwiedzili Muzeum Henryka Sienkiewicza w Woli Okrzejskiej, a po przyjeździe do Woli Osowińskiej w murach szkoły odbyła się część oficjalna i artystyczna z udziałem zaproszonych gości. W Woli Osowińskiej zwiedzono miejscowe Muzeum Regionalne i poznawano pamiątki historyczne tej miejscowości, w tym stary dwór i park podworski. Uczestnicy zjedli smaczny obiad w szkolnej stołówce i wzięli udział w grach terenowych. Spotkanie zakończyło ognisko turystyczne. 400-letni dąb Dewajtis, będący ozdobą parku podworskiego, utrwalony został w znaczku złotowym i na zbiorowych zdjęciach uczestników. Na druku wydanym z okazji Zlotu SKKT „Wola Osowińska 2016” znalazł się zamek w Ogrodzieńcu z pierwszej serii pocztówek Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego wydanej w roku 1907, a na jego wewnętrznej stronie zamieszczony uprzednio w Komunikacie nr 1 fragment wspomnień Aleksandra Janowskiego, z przywołanym w nim Podlasiem.

W czerwcu 2016 r. rozpoczął się w Lublinie kurs dla kandydatów na instruktorów ochrony przyrody. Zarząd Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie postanowił podjąć się jego organizacji we współpracy z oddziałowym Klubem Ochrony Przyrody i Radą Porozumienia Oddziałów. Uczestników kursu opieką otoczyli: członek Zarządu oddziału, dr Małgorzata Ciosmak, prezes Klubu Ochrony Przyrody, oraz Wiesław Wiącek, Zasłużony Instruktor Krajoznawstwa Polski. Zajęcia na kursie prowadzili między innymi: Członek Honorowy PTTK Tadeusz Sobieszek i dr Mieczysław Kseniak, Członek Honorowy Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie. W ramach przewidzianych w programie kursu zajęć odbyły się warsztaty terenowe w Muzeum Wsi Lubelskiej, poprowadzone przez dr Mieczysława Kseniaka, oraz dwie wycieczki: 23 lipca na Polesie Lubelskie i do Poleskiego Parku Narodowego, którą poprowadził Wiesław Wiącek. W dniach 16–18 września odbyła się druga wycieczka szkoleniowa na Roztocze z tym samym prowadzącym. Egzamin wienający kurs zorganizowany został w październiku.

W roku 2016 trwał szkolenie (po wspólnym ogólnym) dla kandydatów na przodownika turystyki rowerowej, a także dla kandydatów na organizatora imprez na orientację PTTK z egzaminem przewidzianym w 2017 r.

W dniach 19–20 listopada 2016 r. odbył się kolejny Zlot Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego „Obsza 2016”, zainicjowany przez Radę Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego. Zlot zorganizował Oddział Miejski PTTK w Lublinie we współpracy z oddziałami PTTK w: Krasnymstawie, Biłgoraju i Zamościu. Większość jego uczestników wzięła udział w towarzyszącej zlotowi II wycieczce szkoleniowej z cyklu „Dolinami rzek”. Prowadziła ona wzdłuż doliny rzeki Wieprz, ale tym razem od Łęcznej przez Krasnystaw - Izbicę w kierunku źródeł. Z pomocą Anny

Bukraby, prezesa Oddziału PTTK w Krasnymstawie, oraz przewodnika PTTK, Stanisława Rycyka, uczestnikom wycieczki przybliżone zostało miasto. Trwające od roku 2013 przygotowania do 110-lecia powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w ustanowionym przez Zarząd Główny PTTK Roku Krajoznawstwa Polskiego miały swój finał w Obszy. Tu wieczorem od połoneza rozpoczął się bal turystyczny, a rano podsumowana została działalność Porozumienia w mijającym roku. Dla uczestników działań wpisujących się w obchody jubileuszu Rada Porozumienia Oddziałów przygotowała list gratulacyjny. Jako pierwsi otrzymali go uczestnicy zlotu. W ten sposób zrealizowany został wniosek w sprawie takiego wyróżnienia – dyplomu, zgłoszony na wspólnym posiedzeniu Zarządu Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie i oddziałów PTTK województwa lubelskiego. Drugiego dnia uczestnicy wycieczki szkoleniowej wyruszyli z Obszy przez Roztocze do źródeł Wieprza, prowadzeni przez prezesa Oddziału PTTK w Zamościu, Edwarda Słoniewskiego. Dalej podróżowano w dół rzeki przez Tarnawatkę – Krasnobród – Zwierzyniec i Szczepieszyn, a stąd przez Zamość, Izbicę do Lublina.

W zorganizowanych – z inicjatywy Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego w latach 2013–2016 – wspólnych przedsięwzięciach przybliżających uczestnikom region lubelski wzięło udział ponad 1 700 osób. Ponad 800 z nich, to dzieci i młodzież biorący udział w zlotach szkolnych kół krajoznawczo-turystycznych (Hańsk 2013, Lublin 2014, Dzierzkowice 2015, Urszulin 2015, Wola Osowińska 2016). Z roku na rok wzrasta liczba przedstawicieli oddziałów zainteresowanych udziałem w wycieczkach szkoleniowych umożliwiających poznanie regionu oraz w listopadowych zlotach oddziałów PTTK województwa lubelskiego. Obecnie ich uczestnicy wyruszają na spotkanie dwoma autokarami.

Koleżanki i Koledzy,

zorganizowany cykl wycieczek zatytułowany „Dolinami rzek” umożliwił poznanie miejscowości oraz krajobrazów otaczających rzekę Wieprz. Miał on podobnie do innych wycieczek szkoleniowych zachęcać do zdobywania lub rozszerzania posiadanych uprawnień kadry PTTK województwa lubelskiego. W ustanowionym uchwałą Sejmu RP Roku Rzeki Wisły 2017 warto kontynuować rozpoczęty cykl wycieczek. Zarząd Główny PTTK włączył się do obchodów Roku pod hasłem „Wisła łączy”. Pod tym hasłem można także realizować różnorodne inicjatywy wieńczące obchody 110-lecia powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

W latach 2013–2016 oddziały PTTK województwa lubelskiego realizowały własne bogate programy działalności bądź uczestniczyły lub były współorganizatorami wielu przedsięwzięć ogólnopolskich. Ważne

miejsce wśród nich zajmowały organizowane każdego roku eliminacje Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego oraz Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”. Z ramienia Porozumienia Oddziałów Województwa Lubelskiego organizatorami kolejnych finałów wojewódzkich OMTTK były następujące oddziały: czterdziestych pierwszych w dniach 17–18 maja 2013 roku Oddział PTTK w Biłgoraju z jego prezesem Marianem Kurzyną na czele; czterdziestych drugich w dniach 16–17 maja 2014 r. Oddział PTTK w Radzynie Podlaskim z jego prezesem Bogdanem Fijałkiem na czele; czterdziestych trzecich w dniach 8–9 maja 2015 r. Oddział PTTK w Chełmie z jego prezesem Zbigniewem Lubaszewskim na czele i czterdziestych czwartych w dniach 13–14 maja 2016 r. Zarząd Oddziału PTTK w Biłgoraju z jego prezesem Marianem Kurzyną na czele.

Konkurs „Poznajemy Ojcowiznę” rokrocznie wyłania autorów najciekawszych opracowań krajoznawczych wśród dzieci i młodzieży. Tradycyjnie laureaci zmagani ogólnopolskich spotykają się na specjalnie przygotowanym zlocie. Organizowany jest on rokrocznie na terenie innego województwa. W roku 2014 laureaci konkursu spotkali się na Lubelszczyźnie. Uczestników Centralnego Zlotu Laureatów XXI edycji Konkursu w dniach 16–18 maja 2014 roku gościł Oddział PTTK w Biłgoraju, zasłużony, bo wieloletni organizator eliminacji wojewódzkich tego konkursu.

Przedstawione tu przeze mnie działania Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego można także odnaleźć na stronie www.lublin.pttk.pl, która zgodnie z przyjętymi ustaleniami jest platformą wymiany informacji oddziałów skupionych w Porozumieniu i ich członków.

Na zakończenie dziękuję wszystkim, którzy udzielali pomocy i wychodzili naprzeciw prośbom kierowanym przez organizatorów, a w szczególności: Marszałkowi Województwa Lubelskiego, Prezydentowi Miasta Lublin, Staroście Powiatu Włodawskiego i wójtom gmin: Włodawa, Dzierzkowice oraz Borki patronującym zlotom szkolnych kół krajoznawczo-turystycznych województwa lubelskiego. Serdeczne podziękowanie kieruję pod adresem Zarządu Głównego PTTK, Dyrekcji Poleskiego Parku Narodowego oraz Fundacji Bankowej im. dr. Mariana Kantona, z pomocą których przybliżaliśmy piękno regionu lubelskiego dzieciom i młodzieży.

Wszystkie działania programowe przedstawione w tym sprawozdaniu podejmowane były dzięki zaangażowaniu społecznej kadry programowej PTTK; członków oddziałów, kół, klubów i komisji, za co serdecznie dziękuję.

A. Wasilewski

V Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Lubuskiego

V Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Lubuskiego odbyła się 9 kwietnia 2017 r. w Wędrzynie. Zarząd Główny PTTK reprezentował wiceprezes Henryk Miłoszewski, Główną Komisję Rewizyjną PTTK – Krystian Grajczak, a Komisję Zarządu Głównego do Współpracy z Wojskiem Polskim – Jerzy Kufel.

W Konferencji udział wzięli delegaci wybrani na walnych zjazdach oddziałów PTTK z województwa lubuskiego.

Konferencję otworzyła przewodnicząca Lubuskiego Porozumienia Oddziałów PTTK, Grażyna Bartkowiak, która powitała delegatów i zaproszonych gości.

Zaproponowała też do prezydium obrad następujące osoby: Danutę Cierpisz – na przewodniczącą obrad, Grażynę Bartkowiak – na wiceprzewodniczącą, Przemysława Mikołajczaka – na sekretarza obrad, a Joachima Cierpisz – na sekretarza-protokolanta obrad. Delegaci Konferencji przegłosowali jednogłośnie zaproponowany skład prezydium obrad.

Przyjęte zostały podczas Konferencji następujące wnioski i postulaty do działalności w najbliższej kadencji:

– dofinansowanie obchodów pięćdziesięciolecia Oddziału Zakładowego PTTK „Stilon” w Gorzowie Wielkopolskiego;

– nawiązanie współpracy z dyrektorami szkół, w których są klasy mundurowe w celu zachęcenia młodzieży do wspólnych imprez turystycznych i wstępowania do PTTK oraz zapoznania z działalnością i historią PTTK.

Do XIX Walnego Zjazdu PTTK skierowane zostały następujące wnioski i postulaty:

- wprowadzenie składki rodzinnej od pierwszego dziecka w rodzinie;
- objęcie większą troską oddziałów PTTK, które rozwijają swoją działalność;
- informowanie na bieżąco przez Zarząd Główny PTTK oddziały o swoich działaniach w zakresie uczestniczenia w procesie tworzenia prawa o stowarzyszeniach.

Podczas Konferencji wiceprezes Zarządu Głównego PTTK, Henryk Miłoszewski, wręczył Przemysławowi Mikołajczakowi, prezesowi Oddziału PTTK „Ziemia Międzyrzecka”, odznakę „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”, przyznanej przez Ministra Środowiska.

Grażyna Bartkowiak przekazała podziękowania prezesom oddziałów PTTK za minioną kadencję, a zaproszonym gościom na Konferencję wręczyła okolicznościowe podziękowania za pomoc i współpracę w jej organizacji.

W minionej kadencji Lubuskie Porozumienie Oddziałów PTTK brało udział w każdym działaniu w celu wypromowania hasła ogłoszonego na dany rok w PTTK.

Głos zabiera przewodnicząca obrad, Danuta Cierpisz (fot. J. Cierpisz)

Delegaci i goście uczestniczący w V Regionalnej Konferencji Oddziałów Województwa Lubuskiego (fot. J. Cierpisz)

Poza tym wszystkie oddziały będące w Lubuskim Porozumieniu Oddziałów PTTK realizowały swoje bardzo bogate roczne plany zamierzeń, które były skierowane nie tylko do członków PTTK, ale również do społeczeństwa lokalnego, co zjednało Towarzystwu wielu sympatyków różnych form turystyki kwalifikowanej:

- Oddział PTTK „Ziemia Sulęcińska” co roku organizował „Międzynarodowy Zjazd Cyklistów”;
- Oddział Miejski PTTK w Gubinie organizował cykliczną imprezę rowerową w miesiącu czerwcu „Rajd Rowerowy w Sercu Łużyc” oraz prowadzi Dom Turysty;
- Oddział PTTK „Ziemi Gorzowskiej” w Gorzowie Wielkopolskim prowadzi pracownię krajoznawczą PTTK, w której zbiorach jest około 4 500 publikacji; oddział zakupił również obiekt po dawnej szkole w Mościcach i od roku 2012 prowadzi tam bazę namiotową PTTK; docelowo planowany jest tu Ośrodek Edukacji i Promocji Ochrony Przyrody i Turystyki PTTK – jest to działanie ze wszech miar popierane przez Lubuskie Porozumienie Oddziałów PTTK i takiegoż wsparcia oczekujemy od władz naczelnych PTTK; przy bazie noclegowej powstał „Dydaktyczny Park Dendrologiczny”;
- Oddział Zakładowy PTTK „Stilon” w Gorzowie Wielkopolskim z dużym powodzeniem realizuje od kilku lat projekt „MultiKulti”, w którym uczestniczy każdorazowo około 300 osób;
- Oddział Zielonogórski PTTK w Zielonej Górze i Oddział PTTK w Żaganiu prowadzą swoją działalność w oparciu o Biuro Obsługi Ruchu Turystycznego PTTK; ponadto Oddział Zielonogórski PTTK przeprowadza od wielu lat etap wojewódzki Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawcze-

Podziękowania prezesom oddziałów PTTK za minioną kadencję przekazała ustępująca przewodnicząca Lubuskiego Porozumienia Oddziałów PTTK, Grażyna Bartkowiak (fot. J. Cierpisz)

go „Poznajemy Ojcowiznę” z bardzo dużymi sukcesami młodzieży na etapach centralnych, a Oddział PTTK „Powiatu Żarskiego” eliminacje etapu wojewódzkiego Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego (OMTTK);

- Oddział PTTK w Nowej Soli od kilku lat z dużym powodzeniem organizuje cykliczną imprezę turystyczną „Piknik rowerowy”;
- Oddział Wojskowy PTTK w Krośnie Odrzańskim organizuje cykliczną imprezę „Rodzinne Zawody w Rowerowej Jeździe na Orientację”.

W wyniku wyborów przewodniczącym Lubuskiego Porozumienia Oddziałów PTTK na nową kadencję został prezes Oddziału PTTK „Ziemia Gorzowska” w Gorzowie Wielkopolskim – Leszek Pielin, a delegatami z województwa lubuskiego na XIX Walny Zjazd PTTK zostali wybrani: Juliusz Kuźma, Danuta Cierpisz, Elżbieta Łobacz-Bącał i Zbigniew Rudziński.

Danuta Cierpisz
wiceprzewodnicząca LPO PTTK

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Małopolskiego Regionalne Forum Oddziałów Małopolskich PTTK

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Małopolskiego

W dniu 3 czerwca 2017 r. delegaci z 26 oddziałów uczestniczyli w Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Małopolskiego. Po raz kolejny,

dzięki pomocy Oddziału Wojskowego im. gen. Bema, gościliśmy w Klubie 6. Brygady Powietrznodesantowej w Krakowie przy ulicy Zyblikiewicza.

Konferencję otworzyła Mirosława Gasiciel – przewodnicząca Regionalnego Forum Oddziałów Małopolskich PTTK. Do prezydium Regionalnej Konferencji

Oddziałów wybrani zostali: Jerzy Kapłon – przewodniczący, Adam Sobczyk – zastępca przewodniczącego i Paweł Miśkowiec – sekretarz.

W Konferencji wzięli również udział zaproszeni goście: Leszek Zegzda – członek Zarządu Województwa Małopolskiego, Jerzy Gajewski – członek Zarządu Głównego PTTK, przewodniczący Komisji Turystyki Górskiej tego Zarządu, Jerzy Kalarus – prezes Spółki „Karpaty”, Antoni Marchwicki – dziekan Małopolskiego Kręgu Seniorów PTTK oraz Członkowie Honorowi PTTK z województwa małopolskiego. W Konferencji uczestniczyła również Katarzyna Czyż – pracownik biura Zarządu Głównego PTTK.

Celem Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Małopolskiego był wybór 19 delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK. Delegatami na zjazd zostali: Kamil Barwacz (Oddział Krakowski), Jacek Gacek (Oddział Szczawnica), Zdzisław Gardziel (Oddział Hutniczo-Miejski, Kraków), Cecylia Jabłońska (Oddział „Beskid”, Nowy Sącz), Andrzej Kalemba (Oddział Bochnia), Jerzy Kapłon (Oddział Krakowski), Stanisław Kornaś (Oddział Tarnów), Stanisław Leśnik (Oddział „Beskid”, Nowy Sącz), Marzena Misaczek (Oddział Ziemi Tarnowskiej), Paweł Miśkowiec (Oddział Akademicki, Kraków), Michał Mółka (Oddział „Beskid”, Nowy Sącz), Łukasz Palider (Oddział Zakopane), Włodzimierz Pobożniak (Oddział Krakowski), Wiesław Piprek (Oddział „Beskid”, Nowy Sącz), Andrzej Skibiński (Oddział Hutniczo-Miejski, Kraków), Adam Sobczyk (Oddział „Beskid”, Nowy Sącz), Barbara Stanek-Wróbel (Oddział Olkusz), Tadeusz Walicki (Oddział Krakowski), Janusz Worotniak (Oddział Krakowski).

Uczestnicy Konferencji dyskutowali na istotne dla przyszłości PTTK tematy. Jerzy Kapłon przedstawił proponowane zmiany w ustawie o usługach turystycznych. Paweł Miśkowiec, jako delegat Oddziału Akademickiego PTTK w Krakowie, podzielił się swoimi przemyśleniami o nieskuteczności łączności na linii oddziały – Zarząd Główny. Poruszył też problem muzeów PTTK, ośrodków historii turystyki górskiej oraz regionalnych pracowni krajoznawczych. Dyskutowano o zagrożeniach działalności statutowej oddziałów w nowych uwarunkowaniach prawnych. Pojawiały się wnioski o bieżące podawanie przez komisję statutową informacji o swoich pracach na przykład na stronie internetowej PTTK, o ponowne wejście Towarzystwa w struktury NFI, o rozwiązanie nieuregulowanej kwestii statusu kół uczelnianych, oraz promocji PTTK, szczególnie w mediach społecznościowych. W trakcie dyskusji wyrażono obawę, co do zbyt wysokich limitów minimalnej liczby członków oddziału proponowanej w nowym statucie, stąd pojawił się apel o pozostawienie liczby 50. Dzięki obecności Prezesa Spółki „Karpaty” uczestnicy Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Małopolskiego za-

poznani zostali ze stanem obiektów PTTK w Beskidach i w Tatrach.

Konferencja zakończyła się sformulowaniem wniosków i uchwał na XIX Walny Zjazd.

Sprawozdanie Regionalnego Forum Oddziałów Małopolskich PTTK za okres od 8 czerwca 2013 r. do 3 czerwca 2017 r.

8 czerwca 2013 r. na Regionalnej Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej Oddziałów PTTK Woj. Małopolskiego wybrany został Zarząd RFOM w składzie: Przewodnicząca – Mirosława Gasciel (Oddział w Tarnowie), Sekretarz – Kamil Barwacz (Oddział w Krakowie), członkowie: Adam Sobczyk (Oddział w Nowym Sączu), Eugeniusz Halo (Oddział Hutniczo-Miejski), Robert Czak (Oddział w Chrzanowie).

Regionalne Forum Oddziałów Małopolskich PTTK zrzesza obecnie 27 oddziałów z terenu naszego województwa. W 2016 roku powstał nowy Oddział Wojskowy im. gen. broni Władysława Potasińskiego przy Klubie Wojsk Specjalnych w Krakowie.

Obsługę administracyjno-biurową RFOM prowadzi sekretariat Oddziału PTTK „Ziemi Tarnowskiej” w Tarnowie.

W okresie sprawozdawczym działalność Forum skupiała się na wymianie poglądów i doświadczeń, a także przekazywaniu informacji o działaniach Towarzystwa jako całości. Odbyło się sześć spotkań przedstawicieli oddziałów, które były okazją do dyskusji.

Trzy oddziały z naszego woj. (krakowski, nowosądecki i tarnowski) na przemian, corocznie, ok. 20 kwietnia, organizują zjazd pn. „Rozpoczęcie Sezonu Turystycznego w Górach”, pod patronatem Marszałka woj. małopolskiego, przy wsparciu Regionalnego Forum Oddziałów Małopolskich. Złoty w kolejności odbyły się:

- w 2014 r. – Gron Jana Pawła II – organizator – oddział krakowski;
- w 2015 r. – Wierchomla – organizator – oddział nowosądecki;
- w 2016 r. – Madejowa – organizator – oddział tarnowski;
- w 2017 r. – Turbacz – organizator – oddział krakowski.

Corocznie, na przełomie września i października, Urząd Marszałkowski organizuje wojewódzkie obchody Światowego Dnia Turystyki, na które zapraszani są również przedstawiciele RFOM.

W dniu 22 listopada 2014 r. na spotkaniu w Tarnowie, RFOM podjęło uchwałę w sprawie utworzenia Małopolskiego Kręgu Seniorów działającego przy Forum. Uchwałę podjęto na wniosek Kol. Antoniego Marchwickiego i Zbigniewa Twaroga. Krąg Seniorów

(zgodnie z uchwałą ZG PTTK) ma charakter Klubu. Pracami Klubu kieruje dziekan i prodziekani. W Małopolskim Kręgu Seniorów funkcję dziekana pełni Kol. Antoni Marchwicki, prodziekana Kol. Cecylia Jabłońska, a sekretarza Kol. Zbigniew Twaróg.

W trakcie kadencji reprezentowaliśmy RFOM w licznych imprezach organizowanych przez Oddziały PTTK w województwie małopolskim, a także uczestniczyliśmy w zebraniach akcjonariuszy Spółki z o. o. Schroniska i Hotele PTTK „Karpaty”. Większość Oddziałów w województwie małopolskim jest udziałowcami Spółki „Karpaty”, dlatego jesteśmy zainteresowani inwestycjami, które Spółka realizuje. Bardzo dziękuję prezesowi Spółki „Karpaty”, Kol. Jerzemu Kalarusowi za to, że nigdy nie odmówił udziału w spotkaniach Forum i chętnie udzielał informacji na temat działań Spółki.

RFOM starało się wspierać działalność turystyczno-krajoznawczą wśród dzieci i młodzieży. I tak, w miarę skromnych środków, dofinansowane były wojewódzkie eliminacje konkursu „Poznajemy Ojcowiznę” oraz Młodzieżowy Turniej Turystyczno-Krajoznawczy.

Dziękuję prezesom tych Oddziałów, które w terminie wywiązały się z obowiązku przekazania doku-

mentacji pozjazdowej do Forum. Niestety, nie dotyczy to wszystkich, a przestrzeganie terminów pozwala na sprawne zorganizowanie konferencji. Dziękuję oddziałowi krakowskiemu oraz wojskowemu im. Bema, a także kol. Antoniemu Marchwickiemu i kol. Jerzemu Kapłonowi za pomoc przy organizacji konferencji. O Kol. Jurku Kapłonie – Skarbniku ZG PTTK, nie sposób nie wspomnieć w kontekście udziału w spotkaniach Forum. Ogromne zaangażowanie i wiedza na temat działalności ZG PTTK pozwoliły niejednokrotnie przybliżyć problemy, z którymi boryka się nasza organizacja. Szczególne podziękowania należą się Kol. Beacie Dziduszko – Prezesowi GKR PTTK i Kol. Andrzejowi Łabno, którzy chętnie służyli radą i pomocą.

Na zakończenie pozwolę sobie podziękować wszystkim Koleżankom i Kolegom, którzy pracowali na rzecz RFOM PTTK, wspierali mnie swymi działaniami i przyczynili się do pozytywnego obrazu naszego Towarzystwa w świadomości społecznej.

Mirosława Gasiciel
przewodnicząca RFOM

III Zgromadzenie Przedstawicieli Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK IV Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Mazowieckiego

III Zgromadzenie Przedstawicieli Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK

W dniu 20 maja 2017 r. w Kozienicach odbyło się Zgromadzenie Przedstawicieli Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK. Wzięło w nim udział 48 delegatów (82,78% uprawnionych) z 19 oddziałów oraz zaproszeni goście z pozostałych oddziałów województwa mazowieckiego. Na posiedzenie zgromadzenia przybyli następujący goście: zastępca dyrektora Departamentu Kultury, Promocji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego – Izabela Stelmańska, Członkowie Honorowi PTTK – Anna Kirchner, Włodzimierz Majdewicz i Janusz Ptasiniński, członek Zarządu Głównego PTTK – Rafał Kwatek, członek Głównego Sądu

Koleżeńskie PTTK – Elżbieta Rydel-Piskorska i Paweł Zań, członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK – Elżbieta Moszczyńska (sekretarz GKR), Bogdan Komorowski i Dariusz Nazarczyk, zastępca sekretarza generalnego Zarządu Głównego PTTK – Adam Jędras oraz gospodarz obiektu – dyrektor Zespołu

Szkół nr 1 im. Legionów Polskich w Kozienicach – Ryszard Zając.

Zgromadzeni minutą ciszy uczcili pamięć zmarłego kolegi Wojciecha Koprowskiego – wieloletniego prezesa Zarządu Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK.

Sprawozdanie z działalności Zarządu Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK za okres ostatniej kadencji przedstawił Mirosław Mazur, a sprawozdanie Komisji Rewizyjnej Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK odczytał Dariusz Nazarczyk.

Zarząd Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK podziękował za współpracę w okresie kadencji wszystkim oddziałom PTTK będącym członkami Mazowieckiego Forum. Poinformował o przyjęciu w poczet członków Oddziału Harcerskiego PTTK w Mińsku

Mazowieckim. Pamiątkowe dyplomy członkom Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK wręczyli: Izabela Stelmańska i Mirosław Mazur.

Zgromadzenie podjęło uchwałę w sprawie ustanowienia godności Członka Honorowego PTTK Województwa Mazowieckiego. Godność ta będzie nadawana przez Zgromadzenie działaczom działającym na terenie województwa mazowieckiego za długoletnią działalność na polu turystyczno-krajoznawczym o zasięgu minimum regionalnym oraz wybitne zasługi na rzecz PTTK.

Zgromadzenie uchwaliło także główne kierunki działania na lata 2017–2021 oraz wnioski i postulaty na Regionalną Konferencję Oddziałów PTTK Województwa Mazowieckiego.

Grażyna Orłowska-Rybicka (Stołeczny Oddział Wojskowy PTTK, Warszawa) zaproponowała, aby opracować i wydać broszurę ze schematami szlaków pieszych na Mazowszu wraz z czasami przejścia.

Natalia Wojtyra (Oddział Stołeczny PTTK, Warszawa) przedstawiła informacje o koniecznych zmianach w Statucie PTTK ze względu na zmianę przepisów dotyczących stowarzyszeń.

Janusz Ptasiński (Oddział PTTK „Ursus”, Warszawa) zaprosił do zdobywania odznaki „Śladami traktora

polskiego”. Regulamin i szczegóły można znaleźć na stronie Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK. Zarekomendował również organizowanie imprez w ośrodku wypoczynkowym w Kamieńczyku.

Bernard Milewski (Oddział Zakładowy PTTK przy PKN Orlen SA, Płock) zaprosił do zdobycia odznaki „966 Narodziny Państwa Polskiego”. Regulamin i informacje szczegółowe znajdują się na stronie www.mm.pl/-beneqteam.

Jerzy Kwaczyński (Oddział PTTK w Żyrardowie) poruszył następujące tematy:

- ochrona danych osobowych,
- zmiany w prawie powodujące, że oddział PTTK traktowany jest przy organizacji imprez jak biuro turystyczne.

Nowo wybrane przez zgromadzenie władze Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK będą pracować w następujących składach osobowych:

- Zarząd: Natalia Wojtyra – prezes, Mirosława Wojciechowska – wiceprezes, Janusz Ptasinski – wiceprezes, Elżbieta Rydel-Piskorska – skarbnik, Joanna Lipińska – sekretarz, Anna Kirchner – członek, Maria Gola – członek, Jan Natkowski – członek i Mieczysław Żochowski – członek;
- Komisja Rewizyjna: Dariusz Nazarczyk – prezes, Halina Sugier – wiceprezes, Jarosław Górski – sekretarz, Wojciech Napiórkowski – członek i Beata Małkus – członek.

IV Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Mazowieckiego

W dniu 21 maja 2017 r. w Kozienicach odbyła się Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Mazowieckiego, którą swoją obecnością zaszczylicili: starosta powiatu kozienickiego – Andrzej Junga, dyrektor Wydziału Promocji, Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Kozienicach – Jarosław Traczyk oraz prezes Zarządu Mazowieckiej Regionalnej Organizacji Turystycznej – Jan Błoński. Na Regionalną Konferencję przybyli Członkowie Honorowi PTTK – Włodzimierz Majdewicz, Anna Kirchner i Janusz Ptasinski, a także przedstawiciele władz naczynych PTTK, które reprezentowali: Andrzej Gordon – wiceprezes i Rafał Kwatek – członek Zarządu Głównego, Elżbieta Moszczyńska – sekretarz oraz Bogdan Komorowski i Dariusz Nazarczyk – członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej, Wojciech Napiórkowski – wiceprezes oraz Elżbieta Rydel-Piskorska i Paweł Zań –

członkowie Głównego Sądu Koleżeńskiego. W Konferencji uczestniczyli również przewodniczący Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK – Szymon Bijak oraz wiceprzewodniczący Komisji Akademickiej Zarządu Głównego PTTK – Mateusz Tomczyk.

Prezydium obrad Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Mazowieckiego pracowało w składzie: przewodniczący obrad – Mirosław Mazur, wiceprzewodnicząca obrad – Mirosława Wojciechowska, sekretarz – Joanna Lipińska.

Wiceprezes Zarządu Głównego PTTK, Andrzej Gordon, wręczył srebrną odznakę „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”: Annie Ostasz, Elżbiecie Mrowiec, Natalii Wojtyrze, Mieczysławowi Żochowskiemu oraz Joannie Lipińskiej.

Komisje Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Mazowieckiego pracowały w składach:

- mandatowa: Elżbieta Moszczyńska (Oddział Stołeczny, Warszawa), Elżbieta Radomska (Oddział, Nowy Dwór Mazowiecki) i Natalia Wojtyra (Oddział Stołeczny, Warszawa);
- wyborcza: Rafał Kwatek (Oddział Międzyuczelniany, Warszawa), Arkadiusz Białas (Oddział Stołeczny, Warszawa) i Jacek Witas (Oddział „Mazowsze”, Warszawa);
- uchwał i wniosków: Szymon Bijak (Oddział Międzyuczelniany, Warszawa), Joanna Bojanowska (Oddział Miejski, Płock) i Mieczysław Żochowski (Oddział „Mazowsze”, Warszawa).

W IV Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Mazowieckiego uczestniczyło 61 delegatów, co stanowiło 81,3% delegatów wybranych na zjazdach oddziałów.

Z zaproszonych na Regionalną Konferencję Oddziałów PTTK Województwa Mazowieckiego gości głos zabrali: starosta powiatu kozienickiego – Andrzej Jung, który wyraził zadowolenie z organizowania imprez PTTK w Kozienicach oraz prezes Zarządu Mazowieckiej Regionalnej Organizacji Turystycznej – Jan

Błoński, podkreślając istotny dorobek PTTK osiągnięty w działaniach na rzecz turystyki.

W dyskusji poruszono wiele spraw i wniosków:

- Jacek Trzoch (Oddział Warszawski) przedstawił wniosek, który na obrady Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Mazowieckiego skierował Nadzwyczajny Zjazd Oddziału Warszawskiego PTTK w sprawie wyjaśnienia okoliczności utraty przez PTTK pałacu Mielżyńskich w Poznaniu i wniosków wynikających z tej sprawy;
- Grażyna Orłowska-Rybicka (Stołeczny Oddział Wojskowy, Warszawa) zaapelowała o zadbanie o materiały archiwalne dotyczące działalności oddziałów PTTK i Zarządu Głównego PTTK, zorganizowanie szkoleń na ten temat dla oddziałów, zatrudnienie w biurze Zarządu Głównego PTTK przynajmniej na pół etatu pracownika dbającego o archiwalia; zwróciła także uwagę na brak właściwej promocji działalności Towarzystwa, obiektów, szlaków, zaproponowała też powrót do wydawania pocztówek z obiektami i szlakami;
- Józef Gajewski (Oddział Warszawski) zaproponował nawiązanie współpracy PTTK z Muzeum Tadeusza Kościuszki w Rapperswilu i wystąpienie do władz państwowych o wsparcie, co mogłoby przyczynić się do uratowania tej placówki zagrożonej likwidacją;
- Elżbieta Rydel-Piskorska (Oddział Warszawski) zaapelowała o ochronę zbiorów regionalnych, muzeów i paramuzeów lokalnych, które coraz częściej ulegają likwidacji;
- Jacek Marks (Oddział Warszawski) podniósł problem braku komunikacji pomiędzy Zarządkiem Głównym PTTK a oddziałami;
- Mateusz Tomczyk (Oddział Akademicki, Kraków) stwierdził, że: promocja Towarzystwa poprzez media elektroniczne jest bardzo słaba; należy zmienić sytuację prawną kół akademickich, gdyż obecnie brak jest możliwości tworzenia kół PTTK przy uczelniach; PTTK jest słabo rozpoznawalne w środowisku akademickim; wyjście z NFI jest niekorzystne dla młodzieży akademickiej; współpraca międzynarodowa jest sprawą kluczową dla przyszłości PTTK;
- Wojciech Kacperski (Oddział Miejski, Radom) zwrócił uwagę na brak księgi wizualizacji PTTK, słabe oznakowanie obiektów PTTK, co nie wpływa pozytywnie na promocję, zarzucił brak profesjonalizmu władz centralnych PTTK w dziedzinie marketingu;
- Andrzej Gordon (Oddział „Marymont”, Warszawa) poinformował, że sprawa pałacu Mielżyńskich w Poznaniu będzie przedstawiona na zjeździe PTTK, a opóźnienie informacji w tej sprawie wynika z tego, że trwa jeszcze postępowanie odwoławcze; poinformował również zgromadzonych, że schroniska PTTK otrzymały polecenie widocznego

oznakowania znakiem Towarzystwa, a w opracowaniu jest nowa umowa franszyzy;

- Bernard Milewski (Oddział Zakładowy przy PKN Orlen SA, Płock) skierował do kol. Andrzeja Gordona pytanie w sprawie mariny w Szczecinie, ze względu na różne informacje krążące wśród członków PTTK;
- Andrzej Gordon odpowiedział, że marina nie działała dobrze, a teraz zostaje wydzierżawiona nowej spółce i trzeba najpierw wyjaśnić sprawy finansowe, ustalić należny czynsz; sprawa wartości obiektu będzie rozstrzygnięta na drodze sądowej.

Następnie Szymon Bijak odczytał zgłoszone przez zgromadzonych wnioski. Po redakcji treści wniosków przyjęto jednogłośnie 24 wnioski Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Mazowieckiego, które zamieszczono na stronie internetowej XIX Walnego Zjazdu PTTK.

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Mazowieckiego wybrała 15 delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK. Zostali nimi: Arkadiusz Biały – Oddział Stołeczny PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Warszawie, Szymon Bijak – Oddział Międzyuczelniany PTTK w Warszawie, Marzena Jankowska – Oddział PTTK im. Wiktora Krawczyka w Warce, Wojciech Kacperski – Oddział Miejski PTTK im. ks. J. Wiśniewskiego w Radomiu, Rafał Kwatek – Oddział Międzyuczelniany PTTK w Warszawie, Joanna Lipińska – Warszawski Oddział Przewodników PTTK, Mirosław Mazur – Oddział PTTK w Kozienicach, Rafał Modzelewski – Oddział PTTK „Mazowsze” w Warszawie, Wojciech Napiórkowski – Oddział Miejski PTTK w Płocku, Dariusz Nazarczyk – Oddział Warszawski PTTK w Warszawie, Grażyna Orłowska-Rybicka – Stołeczny Oddział Wojskowy PTTK im. gen. M. Zaruskiego w Warszawie, Elżbieta Rydel-Piskorska – Oddział Warszawski PTTK w Warszawie, Natalia Wojtyra – Oddział Stołeczny PTTK im. Aleksandra Janowskiego, Paweł Zań – Oddział PTTK „Ursus” w Warszawie, Mieczysław Żochowski – Oddział PTTK „Mazowsze” w Warszawie.

Podczas Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Mazowieckiego uczestnicy i zaproszeni goście mogli podziwiać wystawy:

- Zbigniewa Lewandowskiego pt. „Odznaki krajoznawcze województwa mazowieckiego”;
- Adama Czarnowskiego pt. „Z aparatem w plecaku”;
- Koła Rodzinnego PTTK nr 33 przy Stołecznym Oddziale Wojskowym PTTK przy klubie Dowództwa Garnizonu Warszawa im. generała M. Zaruskiego w Warszawie pt. „Z aparatem w plecaku” (opracowanie: kol. Grażyna Orłowska-Rybicka).

Zarząd MFO PTTK

V Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Opolskiego

W dniu 27 maja 2017 r. w Centrum Konferencyjno-Szkoleniowym Urzędu Marszałkowskiego w Opolu obradowała V Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Opolskiego. Na Konferencję przybyli goście w osobach: wicemarszałek województwa opolskiego – Stanisław Rakoczy, prezes Zarządu Głównego PTTK – Roman Bargieł, Szef Rady Nadzorczej Spółki „Sudeckie Hotele i Schroniska PTTK – Jacek Potocki. Swoją obecnością zaszczytili V Regionalną Konferencję Oddziałów PTTK Województwa Opolskiego Członkowie Honorowi PTTK: Adolf Mikulec, Henryk Paciej i Lucjusz Bilik, który był również delegatem Oddziału Regionalnego PTTK Śląska Opolskiego w Opolu. Z biura Zarządu Głównego PTTK w obradach uczestniczył Marian Hadaś – główny specjalista ds. instruktazu i kontroli.

Konferencji przewodniczył Jan Białek – wiceprezes Zarządu Oddziału Regionalnego PTTK Śląska Opolskiego w Opolu.

W Konferencji uczestniczyło 31 delegatów na wybranych 33 na zjazdach oddziałów, co stanowiło 96%.

Miłym akcentem Konferencji były wyróżnienia dla działaczy Towarzystwa. Odznaką honorową „Za Zasługi dla Turystyki” uhonorowani zostali: Tadeusz Jurek, Elżbieta Maria Kuździał oraz Koło PTTK „Mali Odkrywczy” przy Przedszkolu Publicznym nr 5 w Brzegu. Złotą Honorową Odznaką PTTK wyróżnieni zostali: Oddział Regionalny PTTK Śląska Opolskiego w Opolu oraz Anatol Bukała z Oddziału PTTK w Głuchołazach i Henryk Sitarz z Oddziału Zakładowego PTTK w Hucie Pałanew w Ozimku, a Brązową Honorową Odznaką PTTK – Urszula Metelska z Oddziału PTTK w Opolu. Odznakę Honorową PTTK im. Aleksandra Janowskiego wręczono Henrykowi Paciejowi z i Henrykowi Hadaszowi z Oddziału Regionalnego PTTK Śląska Opolskiego w Opolu. Odznakę „Zasłużony Przewodnik PTTK” otrzymali: Adolf Mikulec, Jerzy Chmiel i Paweł Szymkowicz z Oddziału PTTK w Głuchołazach.

Złotą Honorową Odznaką PTTK wyróżnieni zostali: Oddział Regionalny PTTK Śląska Opolskiego w Opolu, w którego imieniu odebrali przedstawiciele Zarządu Oddziału – Lucjusz Bilik, Maria Mleczko-Król i Jan Białek, a także Anatol Bukała z Oddziału PTTK w Głuchołazach i Henryk Sitarz z Oddziału Zakładowego PTTK w Hucie Małapanew w Ozimku; odznaczenie wręczał Roman Bargieł – prezes Zarządu Głównego PTTK (na zdjęciu pierwszy od lewej)

Roman Bargieł – prezes Zarządu Głównego PTTK (pierwszy ode lewej), oraz Lucjusz Bilik – Członek Honorowy PTTK i prezes Zarządu Oddziału Regionalnego PTTK Śląska Opolskiego w Opolu (pierwszy od prawej), wręczyli Medal PTTK „Za Pomoc i Współpracę” wicemarszałkowi województwa opolskiego, Stanisławowi Rakoczemu

zach. Odznakę „Zasłużony w Pracy Wśród Młodzieży” dostali: Małgorzata Naumowicz z Oddziału PTTK Ziemi Brzeskiej w Brzegu, Urszula Metelska z Oddziału PTTK w Opolu i Krzysztof Chwaliński z Oddziału PTTK w Opolu. Wręczono również Medal PTTK „Za pomoc i współpracę”, który odebrali: marszałek województwa opolskiego – Andrzej Buła oraz wicemarszałek województwa opolskiego – Stanisław Rakoczy.

Wszyscy prezesi oddziałów PTTK z terenu województwa opolskiego i przewodniczący wojewódzkich komisji PTTK otrzymali z rąk Marszałka Województwa Opolskiego list gratulacyjny i upominki rzeczowe ufundowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego.

W dyskusji delegaci szczególnie akcentowali potrzebę większego zaangażowania się Towarzystwa w sprawy ochrony przyrody, czystego powietrza i edukacji ekologicznej. Sprawy te omawiała dr Krystyna Słodczyk – ekspert UO i aktywny działacz PTTK.

Prezesi oddziałów PTTK z terenu województwa opolskiego i przewodniczący wojewódzkich komisji PTTK z listami gratulacyjnymi i upominkami ufundowanymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego

Dużą uwagę poświęcili delegaci sprawom młodzieży szkolnej w szeregach PTTK.

Dyskutowano również o przywróceniu dawnej rangi przewodnika PTTK na rynku usług turystycznych w kraju.

Wiele konkretnych wniosków pod adresem Zarządu Głównego PTTK zostało przyjętych w uchwale Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Opolskiego. Między innymi proponowano bezpłatne członkostwo w PTTK dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz przywrócenie Straży Ochrony Przyrody PTTK.

Delegaci owacją przyjęli informację prezesa ZG PTTK w sprawie odstąpienia od sprzedaży Domku Lodowego w Opolu – historycznej siedziby opolskiego PTTK.

Oddziały PTTK z województwa opolskiego na XIX Walnym Zjeździe PTTK będzie reprezentowało siedmiu delegatów: Lucjusz Bilik, Jan Białek, Bronisław Adamski, Wilhelma Barańska, Tadeusz Jurek, Marcin Husak i Bogdan Wajszwili.

Jan Białek

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Podkarpackiego

W dniu 22 kwietnia 2017 r. w siedzibie rzeszowskiego oddziału PTTK odbyła się Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Podkarpackiego. W konferencji wzięło udział 53 delegatów z 60 uprawnionych.

Przewodniczący Podkarpackiego Forum Oddziałów PTTK, Janusz Filarowski, powitał zebranych oraz zaproszonych gości, a w wśród nich Członków Hono-

rowych PTTK. Przedstawił porządek i regulamin obrad, które zostały zatwierdzone w jawnym głosowaniu. Dokonano wyboru komisji: mandatowej, wyborczej, uchwał i wniosków. Następnie przewodniczący Forum Oddziałów przekazał sprawozdanie z działalności Forum za ostatnią kadencję. W czasie dyskusji głos zabrał skarbnik Zarządu Głównego PTTK, Jerzy Kapłon, który wypowiedział się w sprawie zmian w Statucie

Delegaci podczas obrad Regionalnej Konferencji Oddziałów Województwa Podkarpackiego.

Prezydium obrad w składzie (od lewej): Janusz Filarowski – prezes Zarządu Oddziału PTTK im. Mieczysława Rachwała w Rzeszowie, Stanisław Sieradzki – prezes Zarządu Oddziału PTTK „Ziemia Sanocka” w Sanoku, Agnieszka Wałach – członek Zarządu Głównego PTTK oraz Jerzy Kapłon – skarbnik Zarządu Głównego PTTK zabierający głos w dyskusji (fot. Ł. Kuczmarz)

PTTK, zwrócił także uwagę na zmiany w ustawie o organizacji turystyki społecznej. Członek Zarządu Głównego PTTK, Agnieszka Wałach, przedstawiła statystyki ukazujące działalność oddziałów PTTK województwa podkarpackiego na tle innych województw w Polsce. Beata Dziduszko, prezes Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK poinformowała o roli i obowiązkach tejże Komisji. Leszek Warowny, przedstawiciel Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK, przedstawił problemy, z jakimi borykają się inne oddziały PTTK w Polsce. Prezes Spółki Bieszczadzkie Schroniska i Hotele PTTK, Józef Szymbara, przedstawił zebrałym działalność spółki i jej problemy. Wspomniał o połączeniu spółek Bieszczadzkiej i Lubelskiej. Stanisław Sieradzki z oddziału sanockiego zapoznał zebrałych z nową odznaką górską (Korona Bieszczadów), ustanowioną przez oddział sanocki. Oddział PTTK w Rzeszowie poinformował o prawdopodobnym terminie wydania „Kanonu krajoznawczego województwa podkarpackiego” w roku 2017.

Następnie po wybraniu komisji skrutacyjnej przystąpiono do wyborów.

Na delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK zostali wybrani: Marian Buda – Oddział PTTK im. M. Rachwała w Rzeszowie, Renata Ferenc-Pupek – Oddział PTTK im. M. Rachwała w Rzeszowie, Janusz Filarowski – Oddział PTTK im. M. Rachwała w Rzeszowie, Michał Gorczyca – Oddział PTTK w Jaśle, Jolanta Kawalec – Oddział PTTK im. dr. Mieczysława

Orłowicza w Przemyślu, Mariusz Kaznowski – Oddział PTTK w Krośnie, Łukasz Kuczmarz – Oddział PTTK im. M. Rachwała w Rzeszowie, Janusz Kusiak – Oddział PTTK Ziemia Sanocka w Sanoku, Jacek Magdoń – Oddział PTTK im. M. Rachwała w Rzeszowie, Stanisław Sieradzki – Oddział PTTK Ziemia Sanocka w Sanoku, Agnieszka Wałach – Oddział PTTK im. M. Rachwała w Rzeszowie i Andrzej Wesół – Oddział PTTK im. M. Rachwała w Rzeszowie.

Natomiast do Zarządu Podkarpackiego Forum Oddziałów PTTK na kolejną kadencję zostali wybrani: Janusz Filarowski – przewodniczący (Oddział PTTK im. M. Rachwała w Rzeszowie), Stanisław Sieradzki – wiceprzewodniczący (Oddział PTTK Ziemia Sanocka w Sanoku), Piotr Kałdon – sekretarz (Oddział Miejski PTTK „Siarkopol” w Tarnobrzegu).

W wyniku dyskusji delegatów przyjęto i przegłosowano następujące wnioski na XIX Walny Zjazd PTTK:

- opracować nową legitymację członka PTTK;
- opracować centralną elektroniczną ewidencję członków zwyczajnych PTTK;
- Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Podkarpackiego zwraca się z apelem o rozpropagowanie szlaku Centralnego Okręgu Przemysłowego wśród turystów, w ramach 80. rocznicy powstania tego okręgu;
- Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Podkarpackiego zwraca się o poczynienie

starań w kierunku zmiany rozporządzenia Rady Ministrów do ustawy o usługach turystycznych w sprawie zmiany obszaru uprawnień przewodnika górskiego beskidzkiego; w obecnym rozporządzeniu jest mowa o obszarze całych Beskidów jako obszaru uprawnień dla przewodnika beskidzkiego; ten zapis nie sprzyja w prowadzeniu i organizacji kursów przewodnickich, a przede wszystkim w pozyskiwaniu dla oddziałów PTTK nowych przewodników,

którzy w tych oddziałach w dużej mierze stanowią główną kadrę programową. Uważamy, że najlepszym wyjściem jest powrót do poprzedniego obszaru uprawnień.

Po ogłoszeniu i przegłosowaniu wniosków zakończono obrady Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Podkarpackiego.

Janusz Filarowski

V Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Podlaskiego

W dniu 10 czerwca 2017 r. w sali konferencyjno-szkoleniowej Regionalnej Pracowni Krajoznawczej działającej w strukturach Regionalnego Oddziału PTTK w Białymstoku odbyła się V Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Podlaskiego. Na 12 mandatów przyznanых uchwałą Zarządu Głównego PTTK, wybrano 10 delegatów. W Konferencji wzięło udział 8 delegatów, tj. 80% wszystkich wybranych przez oddziały, co oznacza prawomocność V Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Podlaskiego. Władze naczelne PTTK reprezentowali: Paweł Kamiński – członek Głównego Sądu Koleżeńkiego oraz Dariusz Kuzelewski – członek Głównej Komisji Rewizyjnej. Z biura Zarządu Głównego PTTK w Konferencji wzięła udział Natalia Wojtyra.

Konferencję otworzył przewodniczący Podlaskiego Porozumienia Oddziałów PTTK, Dariusz Kuzelewski. Następnie wybrano prezydium Konferencji w składzie: Paweł Kamiński (Regionalny Oddział PTTK w Białymstoku) – przewodniczący, Robert Latawiec (Oddział PTTK w Białowieży) – wiceprzewodniczący, Anna Sierpińska (Regionalny Oddział PTTK w Białymstoku) – sekretarz. Następnie delegaci przyjęli porządek i regulamin obrad oraz powierzyli obowiązki komisji mandatowej, wyborczej oraz uchwał i wniosków prezydium Konferencji. Kolejnym punktem obrad były wystąpienia przedstawicieli władz naczelnych PTTK, po czym przewodniczący obrad przedstawił sprawozdanie komisji mandatowej, ogłaszając prawomocność Konferencji.

W części sprawozdawczej Konferencji przewodniczący Podlaskiego

Porozumienia Oddziałów PTTK przedstawił stan organizacyjny i działalność PTTK w województwie podlaskim w kadencji 2013–2017. Zaprezentował statystyki dotyczące poszczególnych oddziałów, a także udział przedstawicieli PTTK województwa podlaskiego we władzach naczelnych Towarzystwa oraz komisjach i radach Zarządu Głównego PTTK. Omówił również współpracę z władzami wojewódzkimi, lokalnymi i innymi instytucjami w zakresie turystyki i krajoznawstwa. Dokonał ponadto prezentacji ogólnopolskich imprez zrealizowanych przez poszczególne oddziały w minionej kadencji.

W dyskusji, która nastąpiła po wystąpieniu przewodniczącego Podlaskiego Porozumienia Oddziałów PTTK, podkreślano przede wszystkim obawy związane z niepewną sytuacją prawną w kontekście nowelizacji ustawy Prawo o stowarzyszeniach oraz planowanych zmian ustawy o usługach turystycznych. Drugim żywo dyskutowanym zagadnieniem było bardzo róż-

nicowane wsparcie działalności PTTK jako organizacji pozarządowej przez samorządy.

Delegaci na V Regionalną Konferencję Oddziałów PTTK Województwa Podlaskiego wybrali dwoje delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK: Aleksandrę Staszak i Dariusza Kuźelewskiego, członków Regionalnego Oddziału PTTK w Białymstoku.

Kończącym akcentem V Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Podlaskiego było uchwalenie następujących wniosków skierowanych do XIX Walnego Zjazdu PTTK oraz władz naczelnych PTTK:

1. Należy podjąć działania mające na celu uproszczenie struktur organizacyjnych PTTK, w szczególności poprzez usunięcie ze Statutu PTTK i innych dokumentów wewnątrzorganizacyjnych zbędnych jednostek i funkcji oraz łączenie jednostek organizacyjnych w większe i wydajniejsze struktury.
2. Należy wzmocnić organizacyjnie i kadrowo pion Biura ZG PTTK obsługujący oddziały PTTK w celu zapewnienia stałego dostępu do informacji, konsultacji i szkoleń dotyczących wszelkich aspektów działalności programowej i gospodarczej Towarzystwa.

3. Należy zapewnić – w uzasadnionych ekonomicznie przypadkach – należyłą ochronę mienia zarządzanego przez oddziały PTTK przed wyzbyciem się go poza Towarzystwo, w szczególności poprzez wykup przez PTTK lub spółki PTTK albo wnoszenie aportem przez oddziały do spółek PTTK.

4. Należy niezwłocznie uruchomić nową unowocześnioną stronę internetową PTTK.

5. Zarządzane przez oddziały PTTK muzea, ośrodki historii turystyki górskiej, biblioteki, regionalne pracownie krajoznawcze i inne placówki krzewiące krajoznawstwo powinny zostać uznane za dobro wspólne całego Towarzystwa, a co za tym

idzie odpowiednio wspierane organizacyjnie i finansowo przez Zarząd Główny PTTK.

6. Należy zunifikować warunki uzyskiwania uprawnień członka kadry programowej PTTK w poszczególnych dziedzinach turystyki i krajoznawstwa oraz programy szkoleń kandydatów na członków kadry programowej.
7. Władze Naczelne PTTK powinny prowadzić rzetelną politykę informacyjną dotyczącą Towarzystwa, uwzględniającą zarówno sukcesy, jak i problemy nie tylko w zakresie działalności programowej, ale również gospodarczej i finansowej.

Po zakończeniu obrad Konferencji odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Podlaskiego Porozumienia Oddziałów PTTK, w trakcie którego wybrano prezydium Porozumienia na kadencję 2017–2021 w składzie: Dariusz Kuźelewski (prezes Zarządu Regionalnego Oddziału PTTK w Białymstoku) – przewodniczący, Robert Łatawiec (prezes Zarządu Oddziału PTTK w Białowieży) – wiceprzewodniczący, Agnieszka Ossowska (prezes Zarządu Oddziału PTTK w Augustowie) – sekretarz.

Dariusz Kuźelewski

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Pomorskiego

W dniu 20 maja br. w Sali Herbowej Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku odbyła się Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Pomorskiego.

Zgodnie z rozdzielnikiem mandatów ustalonym przez Zarząd Główny PTTK, na Konferencję wybrano

32 delegatów. W Konferencji uczestniczyło 27 delegatów, co stanowiło 86,4% wybranych na zjazdach oddziałów. Oznacza to, że Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Pomorskiego była prawomocna.

Konferencję otworzył prezes Pomorskiego Porozumienia Oddziałów PTTK, Stanisław Sikora,

jednocześnie wiceprezes Zarządu Głównego PTTK. Przywitał zgromadzonych delegatów i zaproszonych gości: Martę Chełkowską – dyrektora Departamentu Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w Gdańsku, Hannę Piotrowską – reprezentującą Kuratorium Oświaty w Gdańsku, Andrzeja Socika – przedstawiciela Urzędu Miejskiego w Gdańsku, Członków Honorowych PTTK: Jądrę Kuśmerek, Ryszarda Wrzosek, Henryka Wacewicza, Józefa Piotrowicza i Andrzeja Gorskiego, Jarosława Kaczmarczyka – członka Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK oraz Joannę Kośnik z biura Zarządu Głównego PTTK.

Następnie Prezes Pomorskiego Porozumienia Oddziałów PTTK przedstawił zebranych najważniejsze wydarzenia, imprezy, dokonania oddziałów, komisji i rad (imprezy ogólnopolskie – „Kanon Krajoznawczy Województwa Pomorskiego”, „Jantarowe Szlaki”) w czasie mijającej czteroletniej kadencji.

Potem wręczono Nagrodę „Ziemi” przyznaną w roku 2014 koledze Czesławowi Skonce, byłemu wieloletniemu przewodniczącemu Komisji Krajoznawczej, Honorowemu Instruktorowi Krajoznawstwa Polski, członkowi Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK, autorowi wielu publikacji.

Na wniosek Pomorskiego Porozumienia Oddziałów PTTK w Gdańsku wyróżnienia specjalne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego otrzymali prezesi oddziałów Towarzystwa: Oddziału PTTK Gdańskiego w Gdańsku, Oddziału Regionalnego PTTK w Gdańsku, Regionalnego Oddziału PTTK w Słupsku, Oddziału PTTK Marynarki Wojennej w Gdyni, Oddziałowi PTTK im. dr. A. Majkowskiego w Sopocie, Oddziału PTTK w Kwidzynie, Oddziału Przewodnickiego PTTK im. S. Dubyny w Malborku i Oddziału Studenckiego PTTK w Gdańsku, Członkowie Honorowi PTTK – Jadwiga Kuśmerek, Ryszard Wrzosek, Leonard Budniak, a także Barbara

Konferencję otworzył prezes Pomorskiego Porozumienia Oddziałów PTTK, Stanisław Sikora, jednocześnie wiceprezes Zarządu Głównego PTTK, witając zgromadzonych delegatów i zaproszonych gości

Marta Chełkowska, dyrektor Departamentu Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, podziękowała PTTK za bardzo dobrą współpracę, szczególnie z Pomorskim Porozumieniem Oddziałów PTTK, i podkreśliła w swoim wystąpieniu duży wkład pracy społecznej PTTK w rozwój turystyki i krajoznawstwa w województwie pomorskim

Ząbczyk-Chmielewska – przewodnicząca Pomorskiej Federacji Przewodnickiej PTTK, Anna Gołaszewska – przewodnicząca Pomorskiej Komisji Młodzieżowej, Paulina Świerk – kierownik Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK, Janusz Wojewski – przewodniczący Pomorskiej Komisji Turystyki Kolarskiej,

Uczestnicy Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Pomorskiego

Tadeusz Gruszczyński – przewodniczący Podkomisji ds. Szlaków Pieszych w województwie pomorskim, Dariusz Dębski – przewodniczący Pomorskiej Komisji Krajoznawczej PTTK, Jerzy Burkacki – przewodniczący Pomorskiej Komisji Ochrony Przyrody, Jerzy Przybylski – przewodniczący Pomorskiej Komisji Historii i Tradycji oraz Daniel Nazaruk – członek Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK.

Na przewodniczącego obrad konferencji zgłoszony został Stanisław Sikora, który zaproponował na wiceprzewodniczącego J. Piotrowicza, a na sekretarza konferencji B. Mądera. Wszyscy zostali jednogłośnie wybrani przez delegatów konferencji.

Następnie przewodniczący Konferencji kontynuował przyjęty porządek obrad. Po wystąpieniu Prezesa Porozumienia o zabranie głosu została poproszona Marta Chełkowska – dyrektor Departamentu Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, która podziękowała za bardzo dobrą współpracę z naszym Towarzystwem, a szczególnie z Pomorskim Porozumieniem Oddziałów PTTK, a także podkreśliła duży wkład pracy społecznej naszej organizacji w rozwój turystyki i krajoznawstwa w województwie pomorskim.

Po przerwie kawowej zaproponowano wybrano komisje: mandatową, wyborczą oraz uchwał i wniosków, które przystąpiły następnie do pracy. Podczas oczekiwania na decyzję komisji mandatowej o prawomocności Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Pomorskiego, przewodniczący Konferencji zaproponował dyskusję.

Gdy protokół był gotowy, przewodniczący komisji mandatowej, A. Gorski, odczytał go. Komisja

stwierdziła, że na 32 delegatów wybranych na zjazdach oddziałów wydano zgodnie z podpisaną listą obecności 27 mandatów, co stanowi 86,4% uprawnionych do głosowania delegatów, ogłaszając tym samym prawomocność Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Pomorskiego.

Zakończono też przyjmowanie zgłoszeń kandydatów na delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK. Przewodnicząca komisji wyborczej, Hanna Śliwa-Wieleśiuk, przedstawiła listę kandydatów na delegatów na zjazd. Następnie powołano komisję skrutacyjną, której przewodniczącym został R. Kubiś. W trakcie przygotowań kart wyborczych kontynu-

owano dyskusję. Po przygotowaniu kart wyborczych przystąpiono do wyboru siedmiu delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK – reprezentantów województwa pomorskiego. Zgłoszonych zostało ośmiu delegatów. W czasie przeliczania głosów oddanych na poszczególnych kandydatów na delegatów kontynuowano dyskusję. Ponieważ dwóch kandydatów na delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK otrzymało 12 i 13 głosów, przystąpiono do powtórnego głosowania w celu wyboru jeszcze jednego delegata na zjazd.

Na XIX Walny Zjazd PTTK wybrano następujących delegatów: Dariusza Dębskiego z Oddziału PTTK Marynarki Wojennej w Gdyni, Janusza Grabowskiego i Tadeusza Krawczyka z Regionalnego Oddziału PTTK w Słupsku, Daniela Nazaruka i Stanisława Sikorę z Oddziału Gdańskiego PTTK w Gdańsku, Józefa Piotrowicza i Benedykta Wojcieszaka z Oddziału Regionalnego PTTK w Gdańsku.

Na zakończenie Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Pomorskiego przewodniczący komisji uchwał i wniosków, Szymon Kałużyński, odczytał najważniejsze uchwały i postulaty zgłoszone na XIX Walny Zjazd PTTK.

Po ogłoszeniu wyników wyborów Regionalną Konferencję Oddziałów PTTK Województwa Pomorskiego zakończono wspólnym turystycznym posiłkiem. Wszyscy uczestnicy Konferencji otrzymali 301 numer „Jantarowych Szlaków”, który z tej okazji został wydany, co było miłą niespodzianką dla delegatów i zaproszonych gości.

Elżbieta Świerk

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego

W dniu 24 czerwca 2017 r. w auli Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach miała miejsce Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK województwa śląskiego. Wzięło w niej udział 106 uczestników, co stanowiło 78,52% uprawnionych do głosowania delegatów (142 mandaty), oraz zaproszeni goście. Wśród gości byli przedstawiciele władz naczelnych PTTK: prezes Zarządu Głównego – Roman Bargieł (jednocześnie delegat Oddziału Górnośląskiego PTTK w Katowicach), Jerzy Kapłon – skarbnik i Jacek Potocki – członek Zarządu Głównego, Jerzy Kalarus – prezes Zarządu Spółki „Karpaty”, Członkowie Honorowi Towarzystwa oraz Natalia Wojtyra z biura Zarządu Głównego PTTK. Gospodarzem konferencji była Rada Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego, której przewodniczący – Jacek Czober (jednocześnie prezes Zarządu Oddziału Ziemi Pszczyńskiej w Pszczynie) – wybrany został przewodniczącym obrad Konferencji. W prezydium zasiedli także Jakub Nowak – sekretarz Rady Prezesów (prezes Zarządu Oddziału Babiogórskiego PTTK w Żywcu) oraz Edward Wieczorek – wiceprezes Katowickiego Oddziału Regionalnego PTTK.

Procedowano zgodnie z przyjętym programem obrad. Na wstępie przewodniczący obrad odczytał uczestnikom list przewodniczącego Zespołu Programowego XIX Zjazdu PTTK, Andrzeja Gordona, następnie komisja mandatowa stwierdziła prawomocność obrad, po czym Jacek Czober przedstawił zebrany stan organizacyjny PTTK w województwie śląskim.

Według stanu na koniec grudnia 2016 r. w województwie śląskim działało 38 oddziałów, z których 34 zrzeszone są w Radzie Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego. Liczba członków PTTK w województwie wynosi około 12 300 osób, co stanowi prawie 19% ogółu członków PTTK (66 000), w tym funkcjonuje 2 100 osób kadry programowej, posiadających 4 000 różnego rodzaju uprawnień, 119 kół i klubów realizujących swe zainteresowania w 19 różnych specjalizacjach. W minionej kadencji miało miejsce około 88 tysięcy imprez turystycznych (wycieczek, rajdów, zjazdów, zlotów, szkoleń i prelekcji). Przewodniczący obrad przypomniał także o stałych imprezach pod egidą Rady Prezesów, takich jak: eliminacje wojewódzkie Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”, eliminacje wojewódzkie Ogólnopolskiego

Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego (którego finał ogólnopolski miał miejsce w roku 2016 w Rybniku), eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego Młodzieży, organizowane przez Oddział Regionalny w Częstochowie. Rada Prezesów wspólnie z oddziałami organizuje także Wojewódzki Zlot Oddziałów. W 2017 r. dziesiąty już zlot oddziałów odbył się w Bielsku-Białej, IX – w 2016 r. w Chorzowie, VIII – w Mysłowicach, a VII – w 2014 r. w Tarnowskich Górach. Kolega Czober podkreślił też znaczący udział przedstawicieli województwa śląskiego we władzach Towarzystwa (czterech członków Zarządu Głównego, w tym prezes, dwóch członków Głównej Komisji Rewizyjnej, w tym wiceprzewodniczący, oraz dwóch członków Głównego Sądu Koleżeńskiego) oraz w komisjach Zarządu Głównego.

Następnie zabrał głos przewodniczący Samorządu Przewodnickiego Województwa Śląskiego – Ryszard Ziernicki, który przedstawił zebrany działalność Samorządu w minionej kadencji. W województwie śląskim działa 26 kół przewodnickich, niektóre bardzo liczne, jak na przykład koło w Wiśle (liczące 100 osób), koło w Bielsku-Białej (83 osoby) czy w Bytomiu (72 osoby). Stwierdził, że na ogół jednak koła są niezbyt liczne. Samorząd działał w składzie: przewodniczący – Ryszard Ziernicki (Chorzów), dwóch wiceprzewodniczących – Witold Brol (Gliwice) i Edward Kaniewski (Katowice), sekretarz – Maria Merda (Tarnowskie Góry), skarbnik – Helena Witkowska (Chorzów) oraz członkowie – Stanisław Kawęcki (Cieszyn), Swietłana Koniuszewska (Sosnowiec) i Mirosław Nawrocki (Chorzów). Główną rolą Samorządu Przewodnickiego jest integracja środowiska, jego szkolenie i doksztalcanie. W pracy Samorządu główny nacisk kierowany jest na rozwój przewodnictwa lokalnego. Tu na uwagę zasługują koła w: Bielsku-Białej, Cieszynie, Wiśle, Bytomiu, Chorzowie, Chorzowie Batory, Częstochowie, Gliwicach, Katowicach (miejskie i terenowe), Pszczynie, Mikołowie, Rybniku, Sosnowcu i Zawierciu. Koła skupiają ok. 900 członków. Samorząd organizuje rokrocznie kilka warsztatów przewodnickich (do tej pory 52), Spotkania „Przy miedzy” ze środowiskiem małopolskim, spotkania na Groniu Jana Pawła II i wycieczki szkoleniowe. W minionej kadencji – wbrew „uwolnieniu zawodu” – zorganizowano kilka kursów przewodnickich: w Pszczynie i w Katowicach (terenowych i miejskich) w Bytomiu, w Chorzowie

wie, w Gliwicach i Rybniku (beskidzkich i sudeckich). Jest też gospodarzem paru imprez o zasięgu ogólnopolskim: Konkursu Krasomowczego w Pszczynie, sesji popularnonaukowej „Śladami Piastów Śląskich”, a także organizatorem III Ogólnopolskiego Forum Przewodnickiego (2013 r.), Krajowej Narady Aktywu Przewodnickiego w Jaworzu, Ogólnopolskiego Rajdu Górskiego Przewodników (koła w Bielsku-Białej i Cieszynie), Złazu Nizinnego Przewodników (koło w Zawierciu) i XXV Ogólnopolskiej Pielgrzymki Przewodnickiej na Jasną Górę (koła w Bytomiu i w Chorzowie). Członkowie kół z województwa śląskiego uczestniczyli i uczestniczą w pracach Ogólnopolskiego Samorządu Przewodnickiego (Swietłana Koniuszewska, Krzysztof Mikucki). W minionej kadencji dużym problemem stała się deregulacja zawodu przewodnika, a w aktualnym – przepisy dotyczące szkolenia przewodników górskich, pozbawiających ich możliwości oprowadzania po zabytkach, miastach, itp. W tym miejscu kol. Ziernicki zwrócił się do kol. Bargieła z prośbą, aby Zarząd Główny PTTK podjął w tej sprawie jakieś działania. Na co kol. Roman Bargieł ad vocem odpowiedział, że Zarząd Główny PTTK konsultował zmiany w nowelizacji ustawy o usługach turystycznych, uwzględniające postulaty środowiska PTTK i teraz oczekuje na rozwój sytuacji. Na koniec przewodniczący Samorządu Przewodnickiego Województwa Śląskiego wspominał o zasłużonych przewodnikach – nauczycielach wielu pokoleń kadr: Tadeuszu Apollo, Zygmuncie Braclawiku, Auguście Czarnynodze, Waclawie Derejczyku, Januszu Kalinowskim, Antonim Mizi, Zbigniewie Ratajskim, Mieczysławie Sufrydzie, Tadeuszu Szczerbie i innych.

Z kolei Romuald Cholewa, przewodniczący Regionalnego Klubu Przewodników Turystyki Pieszej im. Zygmunta Kleszczyńskiego, przedstawił dokonania w województwie śląskim w dziedzinie turystyki pieszej i znakowania szlaków nizinnych. Klub prowadzi działalność szkoleniową, egzaminuje kandydatów na przewodników turystyki pieszej i na rozszerzenie uprawnień przewodnickich, organizuje doroczny Regionalny Sejmik Przewodników Turystyki Pieszej, znakuje szlaki nizinne województwa śląskiego oraz weryfikuje i prowadzi ewidencję odznak turystyki pieszej. W województwie śląskim jest około 250 przewodników turystyki pieszej (według TKO – 204). We wszystkich oddziałach zweryfikowano 218 odznak turystyki pieszej. Regionalny Klub Przewodników Turystyki Pieszej występuje o uhonorowania aktywu turystyki pieszej województwa śląskiego, toteż w czasie istnienia Klubu Komisja Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK przyznała 42 dyplomy za zasługi dla turystyki pieszej (spośród uhonorowanych żyje 36 osób), a 47 osób zostało honorowymi przewodnikami turystyki pieszej (żyje 44).

Edward Wieczorek, kierownik Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Katowicach, w zastępstwie nieobecnego Romana Żyły – przewodniczącego Górnośląskiego Kręgu Krajoznawców im. ks. dra Jerzego Pawlika afiliowanego przy Radzie Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego – przedstawił działalność Kręgu w minionej kadencji. Formuła Kręgu jest otwarta, nie ogranicza się wyłącznie do kadry instruktorskiej. Krąg kontynuuje po zlikwidowanej Komisji Krajoznawczej organizację górnośląskich sympozjów krajoznawczych. W latach 2013–2017 odbyły się następujące – w 2013 r. XXVIII Górnośląskie Sympozjum Krajoznawcze „Atrakcje przyrodnicze i kulturowe Ziemi Raciborskiej”, w 2014 r. XXIX Górnośląskie Sympozjum Krajoznawcze „Atrakcje Ziemi Mikołowskiej”, w 2015 r. XXX Górnośląskie Sympozjum Krajoznawcze „Morawy – bliskie sąsiedztwo”, w 2016 r. XXXI Górnośląskiego Sympozjum Krajoznawczego „Między Wartą a Pilicą” i w 2017 r. XXXII Górnośląskie Sympozjum Krajoznawcze „Pogranicze śląsko-morawskie”. Odbyło się też kilkanaście spotkań krajoznawczych, w: Siemianowicach Śląskich, Chorzowie, Sosnowcu, Jaworznie, wycieczki do Muzeum Policji Śląskie, Muzeum-Izby Pamięci Kopalni Wujek; liczne prelekcje i wykłady.

W działalność Kręgu aktywnie włącza się Regionalna Pracownia Krajoznawcza PTTK, która jest współorganizatorem górnośląskich sympozjów krajoznawczych i regionalnych sejmików przewodników turystyki pieszej. Pracownia prowadzi działalność wydawniczą. W minionej kadencji wydano między innymi kolejne numery „Krajoznawcy Górnośląskiego” (29–34), serię folderów na 35. Warsztaty Przewodnickie pt. „Zamki i pałace Ziemi Gliwicko-Toszeckiej” (Bycina, Gliwice, Kamieniec, Łubie, Miechowice, Pławniowice, Toszek, Wielowieś), publikację pokonferencyjną z okazji 150. rocznicy wybuchu powstania styczniowego pt. „Powstanie styczniowe 1863 r. Aspekty historyczne i krajoznawcze”. Pracownia współpracuje z Muzeum Górnośląskim w Bytomiu. W 2014 r. objęła między innymi patronatem wystawę fotograficzną „Tadeusz Ceypek” oraz w 2016 r. – „Z aparatem w rękę. Śląsk oczyma Paula Rothera”. Pracownia prowadzi bibliotekę liczącą 7 800 woluminów, z której korzysta średnio rocznie około 250 osób. Przy Pracowni i Górnośląskim Kręgu działa Regionalne Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa, które w minionej kadencji nadało 25 uprawnień instruktorów krajoznawstwa regionu. W roku 2016 Regionalna Pracownia Krajoznawcza wspólnie z Oddziałem PTTK „Podbeskidzie” w Bielsku-Białej zorganizowała szkolenie instruktorów krajoznawstwa regionu, w wyniku którego 14 osób uzyskało uprawnienia instruktora.

Marek Koba, przewodniczący Rady Turystyki Kolarskiej Województwa Śląskiego, poinformował o działalności tej Rady. Jej zadaniem jest między innymi inte-

gracja środowiska kolarskiego oraz koordynacja imprez kolarskich. W tym celu Rada odbywa comiesięczne spotkania, opracowuje wojewódzki kalendarz imprez kolarskich, wspólne organizuje imprezy kolarskie. Przy Radzie działają dwa referaty weryfikacji odznak kolarskich, które rocznie weryfikują około 80–130 odznak. Co dwa lata organizowany jest kurs przodowników turystyki kolarskiej, w którym uczestniczy od 15 do 25 osób. Rada wprowadziła dwie odznaki: Odznakę Kolarską im. Ryszarda Mielnika oraz odznakę honorową „Za zasługi w turystyce kolarskiej w województwie śląskim”. Do tej pory wyróżniono nią około 190 osób.

Z gości spoza Towarzystwa zaproszonych do udziału w Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego (władze samorządowe, miasta, kuratorium, Śląskiej Organizacji Turystycznej) nikt nie przybył. Spośród gości z grona PTTK jako pierwszy zabrał głos prezes Zarządu Głównego PTTK, Roman Bargieł, który krótko podsumował dokonania Towarzystwa w minionym roku, mówiąc między innymi, że w 2016 r. PTTK zorganizowało 4 657 imprez, w których wzięło udział ponad 120 tys. osób. Podkreślił przy tym ważność dokonywania rzetelnej sprawozdawczości statystycznej, gdyż jest to jedyne wiarygodne i ogólnodostępne źródło wiedzy o działaniach Towarzystwa. Dane te są potem publikowane w różnych pracach naukowych czy w dokumentach urzędowych. Podziękował także wszystkim, którzy w minionej kadencji aktywnie włączyli się w działania Towarzystwa w województwie śląskim, zwłaszcza imprez ogólnopolskich, jak finału OMTTK w Rybniku, zlotu turystów ze środowisk wiejskich w Bielsku-Białej czy 66. Centralnego Zlotu Turystów Kolarzy w Raciborzu w bieżącym roku. Podziękował też członkom PTTK, uczestniczącym w działaniach innych stowarzyszeń, na przykład Śląskiej Organizacji Turystycznej. Poinformował, że PTTK aktywnie włączyło się w prace przy zmianie ustawy o przewodnikach turystycznych i imprezach turystycznych. Zasygnalizował także prace Zarządu Głównego PTTK w kwestiach zmiany prawa o stowarzyszeniach czy ustawy o Narodowym Centrum Społeczeństwa Obywatelskiego. Podziękował za troskę o szlaki turystyczne, podkreślając problemy Zarządu Głównego w pozyskiwaniu środków na ich znakowanie. Ustosunkował się też do listu Zespołu ds. Statutowych i Programowych.

Z kolei skarbnik Zarządu Głównego PTTK, Jerzy Kapłon, przedstawił niektóre problemy gospodarki PTTK, ze szczególnym uwzględnieniem remontu i unowocześnienia bazy.

Natomiast Ryszard Mazur, przewodniczący Kapituły Odznaczeń Zarządu Głównego PTTK, omówił problemy wyróżnień w Towarzystwie, zwłaszcza niewłaściwe wypełnianie wniosków przez władze oddziałów PTTK.

Uczulił on zebranych na większą dbałość o uhonorowanie członków. Od początku działalności po turystyczny „stan spoczynku”, od najpopularniejszych uhonorowań (dyplomów, odznak honorowych) po największy zaszczyt – godność Członka Honorowego PTTK

Konferencja stała się też okazją do uhonorowania niektórych członków Towarzystwa. Honorową Odznakę „Za zasługi dla turystyki” otrzymali: Zdzisław Klose z Oddziału PTTK Świętochłowice i Krzysztof Kurasz z Oddziału PTTK w Rybniku, Złotą Honorową Odznakę PTTK – Marian Niewiński z Oddziału PTTK w Rybniku, a Złotą Odznakę „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży” – Ewa Gatnar z Oddziału PTTK w Rybniku. Krzysztof Witkowski z Katowickiego Oddziału Regionalnego PTTK otrzymał Odznakę Honorową im. Aleksandra Janowskiego „Za Zasługi dla Krajoznawstwa”, a następnie kolega Witkowski w kilkuminutowym wystąpieniu podziękował za otrzymane wyróżnienie.

Później Jacek Czober poinformował, że do komisji wyborczej wpłynęły 43 zgłoszenia kandydatów na delegatów na XIX Zjazd PTTK i zaproponował, aby zamknąć listę wyborczą. Zebrani przy trzech głosach wstrzymujących się zatwierdzili wniosek o zamknięcie listy. Następnie wiceprzewodniczący komisji wyborczej, Jakub Nowak, odczytał listę i poprosił kandydatów o wyrażenie zgody na kandydowanie i krótką autoprezentację – dwie osoby nie wyraziły zgody na kandydowanie. Następnie wybrano komisję skrutacyjną w składzie: Mariusz Dmetrecki (Oddział PTTK w Mikołowie), Krzysztof Niemiec (Oddział Babiogórski PTTK w Żywcu), Bogusław Bujok (Oddział PTTK „Beskid Śląski” w Cieszynie) i Maciej Urbaniak (Regionalny Oddział PTTK w Częstochowie), która przeprowadziła wybory delegatów środowiska śląskiego na XIX Zjazd PTTK.

W głosowaniu wzięło udział 101 delegatów, którzy oddali 100 głosów ważnych i jeden nieważny. Delegatami na XIX Walny Zjazd PTTK zostali wybrani: Roman Bargieł, Jacek Czober, Ryszard Mazur, Edward Wieczorek, Bogusław Polak, Marian Kotarski, Jakub Nowak, Zbigniew Pawlik, Marek Czader, Janina Lelito-Zimochocka, Wiesław Stachura, Lucyna Bardel, Marek Koba, Zenon Całujek, Małgorzata Radomska, Gabriela Rościszewska, Andrzej Ryłko, Henryk Motyka, Sebastian Słapa, Lech Tota, Waldemar Maniecki, Jacek Tyczkowski, Zbigniew Tarnowski, Józef Talik, Eugeniusz Gnacik, Wojciech Nowak, Teresa Bełzecka i Zdzisław Klose.

Potem głos zabrał Jacek Potocki, członek Zarządu Głównego i przewodniczący Rady Nadzorczej spółki Sudeckie Hotele i Schroniska PTTK w Jeleniej Górze, który poruszył sprawę schronisk sudeckich. Poinformował także o działalności spółki, której baza znacznie odstaje standardem od schronisk beskidzkich, ale już od kilku lat podejmowane są działania na rzecz jej remontu i unowocześnienia, między innymi w remont

schroniska na Hali Szrenickiej włożono 3,5 mln zł i oddano do użycia nowe ujęcia wody dla „Perły Zachodu” i schroniska „Szwajcarka”. Dodał, że bieżącym roku ograniczone będzie użytkowanie schroniska „Strzecha Akademicka” ze względu na remont generalny. Pogratulował także tym przewodnikom z województwa śląskiego, którzy rozszerzyli uprawnienia na Sudety.

Następnie przewodniczący komisji uchwał i wniosków, Marian Kotarski, przedstawił wnioski i propozycje uchwał, jakie wpłynęły do komisji. Ponieważ część z nich wzbudzała kontrowersje, poddano je pod głosowanie. W wyniku głosowania przyjęto uchwałę o przedstawieniu następujących wniosków na XIX Walny Zjazd PTTK:

1. Zwiększyć reprezentację kół i klubów oddziałów na zjazdach poprzez zmianę klucza wyborczego polegającą na zwiększeniu, a przynajmniej powrocie

do uregulowań z poprzedniej ordynacji wyborczej, czyli przed XVIII Walnym Zjazdem PTTK.

2. Wprowadzić do Statutu PTTK, a dalej – do ordynacji wyborczej – uregulowań umożliwiających nadanie statusu delegata na zjazd oddziału nauczycielom będącym opiekunami SKKT PTTK.
3. Wprowadzić do ordynacji wyborczej uregulowania dotyczące tajnego głosowania przez delegatów niewidomych i niedowidzących.

Po przegłosowaniu wniosków Regionalną Konferencję Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego zakończono.*

Edward Wieczorek

* Opracowanie przygotowane na podstawie Protokołu Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego odbytej w dniu 24 czerwca 2017 r.

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Świętokrzyskiego Zebranie przedstawicieli oddziałów PTTK województwa świętokrzyskiego

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Świętokrzyskiego

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Świętokrzyskiego odbyła się w Kielcach 22 kwietnia 2017 r. Konferencję otworzył Kazimierz Micorek z Oddziału Świętokrzyskiego PTTK w Kielcach. W imieniu zebranych powitał uczestniczących w konferencji przedstawicieli władz naczelnych PTTK: Jakuba Nowaka – członka Zarządu Głównego i Jarosława Kaczmarczyka – członka Głównej Komisji Rewizyjnej oraz Natalię Wojtyrę z biura Zarządu Głównego PTTK.

Następnie zaproponował skład prezydium konferencji: Kazimierza Micorka i Marcina Marcinkiewicza, którzy zostali jednogłośnie wybrani, a także przedstawicieli władz naczelnych PTTK. Potem przyjęto porządek i regulamin obrad Konferencji.

Z uwagi na sprawność przebiegu konferencji oraz stosunkowo niezbyt wielką liczbę delegatów jednogłośnie przyjęto propozycję prowadzącego o połączeniu

w jednym składzie osobowym komisji mandatowej oraz komisji wyborczej. W skład tej komisji weszli: Tadeusz Krawętkowski z Oddziału PTTK im. Mieczysława Radwana w Ostrowcu Świętokrzyskim – przewodniczący, Dominik Kowalski z Oddziału Świętokrzyskiego PTTK w Kielcach i Tomasz Stawski z Oddziału PTTK im. J. Głowackiego w Starachowicach.

Zebrani zdecydowali również, aby rolę oraz zadania komisji uchwał i wniosków powierzyć prezydium Konferencji.

Jako pierwszy w dyskusji zabrał głos Jakub Nowak, członek Zarządu Głównego PTTK. Przypomniawszy, że zasłużonym działaczom godność Członka Honorowego PTTK nadaje Walny Zjazd PTTK. W związku z wyznaczonym terminem zjazdu wnioski w tej sprawie składać należy do 30 maja br. Wydaje się racjonalne, aby oddziały PTTK zgłaszały po jednej kandydaturze, ale, oczywiście, mogą być przypadki szczególne, wymagające zgłoszenia więcej niż jednego kandydata. Ze względu na efektywność zjazdu, uwzględniającą aktu-

alną sytuację w ruchu krajoznawczym i w oddziałach PTTK, celowe jest, aby delegaci wybrani na walny zjazd przedstawili wnioski i postulaty istotne z punktu widzenia działalności oddziałów PTTK w województwie. Poinformował, że obecnie Zespół Statutowy, powołany przez Zarząd Główny PTTK, pracuje nad przygotowaniem materiałów dla delegatów, którzy na zjeździe decydować będą o kształcie Statutu PTTK. Ważne są tu rozwiązania zapewniające bezpieczeństwo organizacyjne oddziałów oraz spójność Towarzystwa, nie jest bowiem korzystna koncepcja federacji. Z tym wiąże się system sposobu tworzenia i likwidacji oddziału PTTK. Wyjaśnił, że otwartą sprawą jest możliwość powoływania sądów koleżeńskich w oddziałach. Nie wszystkie oddziały je mają. W zasadzie jest dobrze, gdy one są, dla prostszych spraw. Uregulowania wymagają także problemy związane z organizacją wycieczek. Węzłowymi kwestiami są zabezpieczenie organizacyjne oddziałów oraz zabezpieczenie ich majątku, a przy tym większa spójność organizacyjna Towarzystwa. Także rozstrzygnięcia wymaga problem przynależności do klubów i kół.

Witold Zajązkowski z Oddziału PTTK w Skarżysku-Kamiennej zauważył, że brak jest oferty zachęt dla wstępujących do organizacji. Problemem jest też rozliczanie wycieczek w sytuacji, gdy nie prowadzi się działalności gospodarczej. W tej kwestii Jakub Nowak odpowiedział, że wówczas dochód trzeba przeznaczyć na cele statutowe.

Jakub Nowak uzupełnił swoją wypowiedź, mówiąc, że obecnie nie jest jeszcze uregulowana sprawa statutów oddziałów posiadających status organizacji pożytku publicznego (wpis do KRS).

Następnie komisja mandatowa stwierdziła, że na 20 mandatów na konferencję przyznanych oddziałom, na zjazdach oddziałów wybrano 18 delegatów, z tego 17 jest obecnych (tj. 94,4%), wobec czego konferencja jest ważna.

W dalszej kolejności przystąpiono do zgłaszania kandydatów na delegatów na Walny Zjazd. Zgłoszono czterech kandydatów, po czym zamknięto listę zgłoszeń poprzez głosowanie – przy 1 głosie wstrzymującym się. Zgłoszeni zostali: Dominik Kowalski z Oddziału Świętokrzyskiego PTTK w Kielcach, Mirosław Kubik z Oddziału Świętokrzyskiego PTTK w Kielcach, Wojciech Pasek z Oddziału w Końskich i Zbigniew Pawlik z Oddziału PTTK im. M. Radwana w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Przystąpiono więc do wyboru komisji skrutacyjnej, w której skład weszli: Witold Zajązkowski z Oddziału Miejskiego PTTK w Skarżysku-Kamiennej – przewodniczący oraz Tomasz Stawski z Oddziału PTTK im. J. Głowackiego w Starachowicach i Sebastian Motyl z Oddziału PTTK w Busku Zdroju.

Podczas kontynuacji dyskusji Natalia Wojtyra zwróciła uwagę na sprawę ubezpieczenia od odpowiedzialności

cywilnej pracowników, członków zarządów oddziałów i komisji rewizyjnych. Zarząd Główny PTTK pokrywa koszty polisy. Przystąpiło już 20 oddziałów. Inne mogą też to uczynić. Całe Towarzystwo jest również ubezpieczone. Odnosnie kadry działającej na rzecz PTTK, musi być kalendarz imprez, a listy należy przechowywać przez trzy lata. Można wykupić dodatkowe OC kadry – informacja jest na stronie internetowej PTTK – 290 zł/rok na 5 mln zł. Grupowe ubezpieczenie dla członków PTTK obejmuje siedem rodzajów. Istotne jest ubezpieczenie majątku oddziałów. Wyjaśniła również, w jaki sposób oddziały mogą pozyskać flagi i proporzyczki organizacyjne do oprawy zebrań, konferencji i uroczystości.

Po tym wystąpieniu odbyły się wybory delegatów na Walny Zjazd PTTK w głosowaniu tajnym.

Następnie wywiązała się dyskusja na temat możliwych zasad ustalania i przydziału mandatów delegatów z uwzględnieniem tych osób, które są członkami jednocześnie w kilku kołach i klubach.

Dyskutowano także i wskazywano na potrzebę utworzenia w Zarządzie Głównym PTTK funduszu wspomagającego oddziały w trudnych sytuacjach finansowych.

Po zakończeniu obliczania głosów, komisja skrutacyjna przedstawiła wyniki głosowania na delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK. Delegatami z województwa świętokrzyskiego na zbliżający się Walny Zjazd Towarzystwa zostali: Wojciech Pasek, Mirosław Kubik, Dominik Kowalski i Zbigniew Pawlik.

Prowadzący konferencję, Kazimierz Micorek, przedstawił zebrany wnioski Konferencji do Walnego Zjazdu PTTK, wynikające z problemów poruszanych i zgłaszanych w dyskusji:

1. Uregulowanie statutowe uprawnień wyborczych tych członków PTTK, którzy nie należą do żadnego konkretnego klubu lub koła oraz tych, którzy należą do kilku kół i klubów.
2. Utworzenie funduszu pomocowego dla oddziałów przy Zarządzie Głównym PTTK.

Powyższe wnioski zebrani przegłosowali przy jednym głosie przeciwnym.

Następnie Kazimierz Micorek podziękował zebranym za przybycie i aktywność, a Jakub Nowak życzył wszystkiemu dobrego w pracy organizacyjnej i w życiu osobistym.

Na tym konferencja się zakończyła.

Zebranie przedstawicieli oddziałów PTTK województwa świętokrzyskiego

Tego samego, co Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Świętokrzyskiego odbyło się zebranie przedstawicieli oddziałów PTTK województwa świętokrzyskiego. Przewodniczącym obrad

był Kazimierz Micorek z Oddziału Świętokrzyskiego PTTK w Kielcach, a sekretarzem Stanisław Cisak z Oddziału PTTK w Końskich. Debata była bogata.

W imieniu ustępującej Rady Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Świętokrzyskiego sprawozdanie przedłożył jej sekretarz, Wojciech Pasek. Na początku swojego wystąpienia zaproponował uczczenie chwilą ciszy koleżanek i kolegów z oddziałów PTTK zmarłych w okresie kadencji, przypominając ich imiona i nazwiska. Uczyniono to z powagą i skupieniem. Omawiając działalność, Wojciech Pasek powiedział, że oddziały podejmowały szereg ciekawych inicjatyw o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim, jak: przyznawanie honorowego tytułu „Superpiechur Świętokrzyski”, organizowanie konkursów na najaktywniejszych turystów pieszych i rowerowych w województwie.

Pomimo braku formalnego działania porozumienia z powodzeniem odbywały się kontakty między oddziałami. Podczas nich dokonywała się wymiana doświadczeń, omawiano problemy nurtujące działaczy w poszczególnych oddziałach, wymieniano wzajemne porady, sugestie i wskazówki, a także podejmowano wspólne działania.

Podkreślił, że istnienie Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Świętokrzyskiego należy uznać za potrzebne i uzasadnione. Leży to w interesie wszystkich oddziałów, stanowiąc płaszczyznę współpracy i, co bardzo istotne, także możliwość wspólnej reprezentacji i wspomagania oddziałów w kontaktach z innymi organizacjami oraz władzami lokalnymi i wojewódzkimi przy realizacji statutowych zadań naszego Towarzystwa.

Kazimierz Micorek zauważył, że w ubiegłym roku, w porozumieniu z oddziałami PTTK opracowany został nowy Regulamin Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Świętokrzyskiego, który rozesłany został do oddziałów 16 grudnia 2016 r. W nowym regulaminie przyjęto zasadę, że w zebraniach Porozumienia każdy oddział reprezentować będzie taka sama liczba przedstawicieli, to jest trzy osoby, niezależnie od wielkości oddziału, w tym prezesów w przypadku podejmowania ważnych i wiążących decyzji. Ma to zapewnić jednakowy udział i znaczenie każdego oddziału. Stwierdził także, że PTTK to Towarzystwo, a nie zakład pracy. Rada jest jednostką organizacyjną, koordynującą współpracę, wspomagającą, ale nie posiada osobowości prawnej i w żadnym aspekcie nie zastępuje własnej działalności statutowej oddziałów. Między innymi celowe byłoby wspólne opracowanie kalendarza ważnych imprez w oddziałach. Nie tylko po to, aby nie nakładały się na siebie, ale również dlatego, aby skuteczniej aplikować o dotacje u władz samorządowych, unikając niepotrzebnego rozproszenia tych środków.

W dyskusji głos zabrał przedstawiciel Zarządu Głównego PTTK, Jakub Nowak. Stwierdził, że problemy, z którymi borykają się oddziały są w zasadzie znane. Wo-

jewódzkie porozumienia są swego rodzaju pasem transmisyjnym pomiędzy oddziałami a Zarządem Głównym PTTK. Obecnie zmienia się prawo o stowarzyszeniach. Uchwalona została przez Sejm nowa ustawa w tym zakresie. Towarzystwo musi się dostosować organizacyjnie do nowych rozwiązań w terminie do maja 2018 r. Przygotowywana jest także nowa ustawa o imprezach turystycznych. Do maja 2018 r. musi być opracowany i wprowadzony nowy Statut PTTK. Struktura Towarzystwa będzie bardziej zwarta, silniejsze będą związki oddziałów z Zarządem Głównym PTTK. W tej sytuacji najprawdopodobniej nastąpi wzmocnienie struktur wojewódzkich. Już obecnie dwie spośród nich mają osobowość prawną. Odniósł się do regulamin Porozumienia Oddziałów PTTK w województwie świętokrzyskim, opracowanego w 2016 r., mówiąc, że jest dobry, zaakceptowany przez Zarząd Główny PTTK. Dodał, że wojewódzkie porozumienia oddziałów są potrzebne, a znaczenie takich struktur będzie rosło.

Zofia Niedbała z Oddziału PTTK w Opatowie zgłosiła problem, z którym spotykają się podczas kontroli zewnętrznych. Wyraża się on w pytaniu kontrolujących: gdzie jest wasz nadzór? Kontrolujący oczekują istnienia jakichś instancji nadrzędno-kontrolnych nad oddziałem. Odczuwa brak pomocy Zarządu Głównego PTTK w różnych kłopotach. Wojewódzkie porozumienie oddziałów PTTK powinno być, aby reprezentowało oddziały w nim zrzeszone i ich problemy. Natomiast Zarząd Główny PTTK, mając funkcje statutowe, nie powinien i nie może zarządzać majątkiem oddziałów.

Jarosław Kaczmarczyk z Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK zapowiedział, że trzeba będzie przyjąć do wiadomości konieczność pionowego scalania struktury Towarzystwa. Być może dla niektórych oddziałów korzystniejsze będzie zostać kołem w silniejszym oddziale.

Z kolei Marcin Marciniewski z Oddziału Świętokrzyskiego PTTK w Kielcach uważa, że wojewódzkie porozumienie oddziałów PTTK wzmacnia pozycję oddziałów, tworzy pewną siłę lobbującą na rzecz skutecznego wypełniania zadań statutowych, a powinniśmy się umacniać jako PTTK. Są inne instytucje konkurencyjne, także regionalne organizacje turystyczne. Ważny jest zatem mechanizm wspólnej reprezentacji umożliwiający wspólne wystąpienia i działania w konkretnym temacie istotnym dla wszystkich oddziałów. Stwierdził, że obecnie nie ma systemu wzajemnego pomagania sobie przez oddziały, gdy mają kłopoty, tak jak to było w przypadku oddziałów w Sandomierzu, w Opatowie (pozbawienie zarządu trasami podziemnymi), w Końskich (problemy z lokalem dla Muzeum Regionalnego). Skonstatował, że porozumienie nie może zajmować się ustalaniem kalendarza imprez, lecz sprawami strategicznymi i zaproponował, aby wypracować wspólne struktury, na przykład obsługi finansowej od-

działów albo inne formy reprezentacji, lub podzielić się zadaniami między oddziałami.

Wojciech Pasek odniósł się do wypowiedzi poprzednika, stwierdzając, iż nie widzi w tworzeniu wspólnego dla oddziałów kalendarza imprez niewłaściwych działań dla przyszłej Rady Porozumienia. Przeciwnie, tworzenie takiego kalendarza w wersji elektronicznej lub papierowej ma integrować oddziały i ukazywać ich siłę w województwie oraz wpływać pozytywnie na wizerunek PTTK. Poza tym uniknie się nakładania terminów ważnych imprez.

Marcin Marciniewski uważa też, że należy starać się o zachowanie odrębności i samodzielności organizacyjnej i nie można dopuścić do uzależnienia się od dotujących na działalność. Natomiast w ramach wojewódzkiego porozumienia oddziałów PTTK powinny być organizowane spotkania z władzami lokalnymi w celu prezentowania problemów oddziałów w działaniach na rzecz społeczeństwa i pozyskiwania wsparcia dla tych działań. Konieczne jest wypracowanie wspólnej strategii dla oddziałów PTTK. W ramach strategii działania warto ustanowić oddział wiodący w razie potrzeby szybkiego działania i reagowania na konkretne sytuacje oraz przekazywania problemów i informacji do Rady Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Świętokrzyskiego oraz partnerów zewnętrznych. Takiej roli może się podjąć Oddział Świętokrzyski PTTK w Kielcach, jeżeli zebrani wyrażą taką wolę.

Propozycja ta nie spotkała się z odzewem uczestników zebrania. Podobnie propozycja zorganizowania wspólnej dla oddziałów obsługi finansowej i ewentualnie usług prawnych.

Natalia Wojtyra z biura Zarządu Głównego PTTK przytoczyła przykład Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK, wskazując na pozytywne tego rozwiązania organizacyjnego. Ma ona osobowość prawną, może samodzielnie zaciągać zobowiązania i zawierać umowy oraz podejmować działania programowe. Między innymi organizuje zloty turystyczne województwa mazowieckiego, OMTTK. Dobrze współpracuje z marszałkiem województwa, organizuje imprezy pod jego patronatem, występuje o dotacje. Działa również Mazowiecka Szkoła Aktywu Turystycznego. Ważne jest nie tylko przekonanie w oddziałach co do zasadności tworzenia, ale i działania w ramach wojewódzkiego porozumienia oddziałów PTTK.

Następnie Zofia Niedbała podzieliła się z zebranymi swoim odczuciem podczas kontroli zewnętrznej, kiedy to dla niej zaskakująco Oddział traktowany był nie jak społeczne stowarzyszenie, ale jak firma dysponująca różnymi służbami.

Zawieszając dyskusję, Kazimierz Micorek poprosił o przedstawienie sprawozdania komisji mandatowej. Komisja stwierdziła, że zebranie odbywa się w pierw-

szym terminie i jest prawomocne – na 26 przewidywanych przedstawicieli oddziałów obecnych jest 22, co stanowi 84,6%.

Kontynuując dyskusję, Wojciech Pasek, dzieląc pogląd o potrzebie i celowości istnienia struktury w postaci wojewódzkiego porozumienia oddziałów PTTK, zwrócił uwagę, że ma ono do odegrania niebagatelną rolę w integracji oddziałów i działaczy z całego środowiska stowarzyszenia. Przedstawił kilka swoich dobrych doświadczeń do wykorzystania w pracy z innymi oddziałami. Podkreślił, że z samorządami trzeba rozmawiać, a nie boczyć się na nie. Bieżące kontakty przynoszą oczekiwane efekty. Oddział otrzymuje dotacje od władz lokalnych oraz z urzędu marszałkowskiego i choć nie są one szczególnie duże, to jednak pomagają w działalności programowej. Pozwoliło to, na przykład w 2016 r., na odnowienie 278 km szlaków turystycznych. W ostatnim czasie zawarto z Urzędem Miasta i Gminy Końskie umowę o dofinansowanie działalności oddziału kwotą 17 tys zł, przy czym dotacje z tego źródła były dotychczas wielokrotne. Otrzymane środki przeznaczone zostaną na częściowe sfinansowanie ośmiu imprez programowych. Współpraca z miastem obejmuje także inne obszary działalności, na przykład wprowadzenie przy pomocy Oddziałowej Komisji Opieki nad Zabytkami 103 obiektów do Gminnej Ewidencji Zabytków i wypracowanie całościowej koncepcji tej ewidencji przez tę komisję. To współdziałanie zaowocowało także renowacją siedmiu obiektów zabytkowych na terenie gminy. Nowością, dzięki której PTTK może sobie zjednać zwolenników, była kwesta na ratowanie zabytkowych nagrobków na cmentarzu parafialnym w Końskich w dniu 1 listopada. Zebrano 5 936 zł. Pracy niewiele, a oddźwięk społeczny po udanej renowacji grobów może być duży. Członkowie komisji wchodzi w skład gminnego zespołu ds. nazewnictwa ulic i obiektów w gminie. Oddział, choć nieduży, ma swoją siłę organizacyjną, a niektóre imprezy mają zasięg ogólnopolski. Porozumienie ma służyć między innymi wymianie dobrych doświadczeń, takich jak te przedstawione. Jednocześnie Wojciech Pasek zwrócił się do zebranych z prośbą i apelem o przekazanie do Muzeum Regionalnego PTTK w Końskich informacji o odznakach turystycznych ustanowionych w innych oddziałach. Zebrane materiały wykorzystane zostaną do publikacji broszury pt. „Odznaki krajoznawcze PTTK województwa świętokrzyskiego”.

Marcin Marciniewski stwierdził, że wystąpienie Wojciecha Paska to bardzo cenny głos. Właśnie takie rozmawianie jest ważne. Trzeba też zwrócić uwagę, że są chętni do zawłaszczania pól działania PTTK. Potrzeba właściwej promocji usług turystycznych. Tworzy się nowa szansa, w podstawie programowej dla szkół podstawowych ujęto bowiem, jako dwie organizacje priorytetowe, wiodące w zakresie turystyki, wła-

śnie PTTK i ZHP. Na tej podstawie być może będzie można łatwiej dokonywać porozumień w tym zakresie ze szkołami i Kuratorium Oświaty i Wychowania.

W następnej kolejności przewodniczący komisji skrutacyjnej, Witold Zajączkowski, odczytał protokół komisji zawierający wyniki wyborów do Rady Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Świętokrzyskiego. Po ukonstytuowaniu się skład Rady przedstawia się następująco: Kazimierz Micorek z Oddziału Świętokrzyskiego PTTK w Kielcach – prezes, Wojciech Pasek z Oddziału PTTK w Końskich – wiceprezes, Tadeusz Krawętkowski z Oddziału PTTK im. M. Radwana w Ostrowcu Świętokrzyskim – sekretarz, Sebastian Motyl z Oddziału PTTK w Busku-Zdroju i Alicja Mężyk z Oddziału Świętokrzyskiego PTTK im. S. Jeżewskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim – członkowie.

W czasie ukonstytuowywania się Rady Porozumienia Oddziałów PTTK Zofia Niedbała zapytała przedstawicieli Zarządu Głównego PTTK, czy utworzony jest w Zarządzie Głównym jakiś fundusz pomocowy dla oddziałów w terenie.

W odpowiedzi Natalia Wojtyra poinformowała, że obecnie takiego funduszu nie ma. W przeszłości był fundusz pożyczkowy. Natomiast pojawiają się głosy o zbyt niskich i ograniczonych dotacjach Zarządu Głównego PTTK na imprezy programowe. Można podjąć w oddziale uchwałę w tych sprawach i przesłać wniosek do rozpatrzenia przez Zarząd Główny PTTK.

Następnie przewodniczący Rady zwrócił się do zebranych prezesów i przedstawicieli oddziałów o bieżącą i systematyczną współpracę w celu rozwiązywania problemów i skutecznego, owocnego działania programowego z pożytkiem dla samego Towarzystwa, ale przede wszystkim dla adresatów działań organizacyjnych.

Na tym zebranie zakończono.*

* Opracowano na podstawie Protokołu z Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Świętokrzyskiego odbytej w Kielcach w dniu 22.04.2017 r. oraz Protokołu z Zebrania przedstawicieli oddziałów PTTK województwa świętokrzyskiego odbytego w Kielcach w dniu 22.04.2017 r.

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Warmińsko-Mazurskiego odbyła się 8 kwietnia 2017 r. w siedzibie Oddziału Warmińsko-Mazurskiego PTTK w Olsztynie. Władze naczelne PTTK reprezentował Wojciech Napiórkowski, wiceprezes Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK. Z biura Zarządu Głównego PTTK była Natalia Wojtyra, główny specjalista ds. ewidencji i statystyki. W Konferencji uczestniczyło 19 delegatów z 22 wybranych na zjazdach oddziałów, co stanowiło 86,36% uprawnionych do głosowania.

Przybyłych delegatów i gości powitał prezes Zarządu Oddziału Warmińsko-Mazurskiego PTTK w Olsztynie i jednocześnie członek Zarządu Głównego PTTK, Marian Jurak, który podziękował w imieniu Zarządu Głównego PTTK zasłużonym działaczom z regionu – Elżbiecie Nowak i Ryszardowi Małkowskiemu, przekazując list gratulacyjny i nagrodę książkową.

Następnie wybrano prezydium obrad. Przewodniczącym został Andrzej Flis, a sekretarzem Alicja Opalińska.

Po wyborze prezydium obrad odbyło się głosowanie nad porządkiem i regulaminem obrad, które

został przyjęte. Dokonano również wyboru komisji: mandatowo-wyborczej oraz komisji uchwał i wniosków, która przystąpiła do pracy. Na jej przewodniczącego wybrano Mariusza Wiżnys-Gawrońskiego.

Po czym nastąpiła prezentacja dorobku oddziałów PTTK województwa warmińsko-mazurskiego. Jako pierwszy zabrał głos Jerzy Milewski, prezes Oddziału PTTK Wielkich Jezior Mazurskich w Giżycku, w którego wypowiedzi szczególne miejsce zajęła dobrze rozwijająca się turystyka rowerowa za przyczyną szlaku Green Velo. Oddział liczył w 2016 r. 291 członków, w tym 101 dzieci i młodzieży. Wypowiedź uzupełnił członek Zarządu tego Oddziału, Witosław Wyrobek, który przedstawił stan szlaków pieszych na terenie Wielkich Jezior Mazurskich, podkreślając konieczność audytu i zmian. W tej sprawie zajął głos członek Zarządu Głównego PTTK, Marian Jurek, przyznając rację i dodając, że istnieje konieczność takich działań na terenie całego regionu.

Przedstawiony został Oddział PTTK im. W. Kętrzyńskiego w Kętrzynie przez reprezentanta Oddziału, który powiedział, że filarem Oddziału jest Koło Przewodników zrzeszające 114 członków, w tym 46 prze-

wodników z językiem obcym. Poinformował też, że siedziba Oddziału od roku 2016 mieści się w nowo odbudowanym budynku Dworca PKP w Kętrzynie.

Prezentację multimedialną Oddziału PTTK Ziemi Elbląskiej w Elblągu przedstawił Kamil Zimnicki, wiceprezes ds. programowych Zarządu Oddziału. Prezentacja była bardzo szczegółowa i zawierała wszystkie dane z pracy Oddziału. Oddział ma liczną i zaangażowaną kadrę, pozyskuje środki z dotacji, organizuje dużo imprez turystyczno-krajoznawczych skierowanych do mieszkańców miasta, różnych grup wiekowych, a w szczególności do dzieci i młodzieży, które wpisały się już w kalendarz miasta. Pozycja Oddziału jest znacząca w Elblągu. Oddział posiada majątek własny – hotel w centrum miasta i restaurację oraz wzorcowy, wielokrotnie nagradzany camping. Jesienią tego roku elbląski oddział obchodzi 70-lecie istnienia.

Następnie Krzysztof Rogowski zaznajomił z działalnością Oddziału Zakładowego PTTK przy Michelin Polska SA w Olsztynie, którego jest prezesem. Oddział powstał przy Olsztyńskich Zakładach Opon Samochodowych w Olsztynie, a działalność rozpoczął pod koniec 1968 r. Poinformował, że w Oddziale działają takie koła, jak żeglarskie, rowerowe i piesze oraz Klub Krajoznawców. Działalność skupiona jest głównie na działalności skierowanej do członków kół. Organizuje wiele imprez turystyczno-krajoznawczych, jak na przykład Ogólnopolski Rejs Chemików (MORCH), Ogólnopolski Spływ Kajakowy Chemików „Kormoran”, spływy kajakowe, rajdy rowerowe, rajdy rodzinne. Liczne imprezy są dotowane z funduszu zakładowego.

Prezentację fotograficzną zaś, okraszoną słowem, przedstawił w imieniu Zarządu Oddziału Warmińsko-Mazurskiego PTTK w Olsztynie Mariusz Wyżynski-Gawroński. W ostatnich latach wyraźnie wzrosła liczba członków, a także liczba imprez turystycznych. W działalności Oddziału wpisane są imprezy klubów i kół, a także liczne wycieczki krajoznawcze – piesze i autokarowe. Oddział pozyskuje środki z dotacji miejskich i wojewódzkich, które przeznacza na imprezy masowe oraz konserwację szlaków turystycznych. Rozpoczęła się już ósma edycja „Olsztyn Aktywnie”, koordynowana i w większości dyscyplin prowadzona przez kadrę Oddziału. Podsumował, że ogólnie kondycja finansowa i pozycja Oddziału w mieście jest bardzo dobra.

W dyskusji programowej głos zabrała Natalia Wojtyra, informując zebranych o warunkach ubezpieczenia członków PTTK. Wyjaśniła również jak istotne jest zgłoszenie imprez organizowanych przez Oddział i jego jednostki.

Po poinformowaniu komisji mandatowo-wyborczej o prawomocności Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Warmińsko-Mazurskiego rozpoczęto zgłaszanie kandydatów na delegatów na XIX Wal-

ny Zjazd PTTK. Zgłoszono następujące osoby: Milana Rzepkowskiego, Mariana Juraka, Leszka Marcinkowskiego, Kamila Zimnickiego, Adama Śnieżko i Jerzego Bielewskiego. Wybrano komisję skrutacyjną, w której skład weszli: Leon Jasiński, Krystyna Przekwas i Bronisław Milewicz, która przeprowadziła tajne głosowanie na delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK.

Kiedy komisja liczyła głosy, odbył się dalszy ciąg dyskusji. Głos wówczas zabrał Marian Jurak w sprawie projektu powstającego w Zarządzie Głównym PTTK, a dotyczącego zmian w zakresie samodzielności oddziałów. Jego zdaniem, takie rozwiązanie jest niedopuszczalne, każdy Oddział wypracowuje bowiem własne środki i posiada majątek, a tego typu rozwiązanie ograniczy możliwości oddziałów. Dobrym rozwiązaniem byłaby federacja oddziałów, umożliwiająca ich rozwój. W takim rozwiązaniu widzi problemy Natalia Wojtyra, pracownik biura Zarządu Głównego PTTK w Warszawie. W tej sprawie zabrał też głos Leszek Marcinkowski, który poparł propozycję Mariana Juraka. Kolejny temat poruszany w dyskusji dotyczył konieczności zmian w przestarzałych regulaminach turystyki kwalifikowanej, jako propozycję pracy dla nowo wybranych komisji. W dyskusji zabrała głos Alicja Opalińska, która zwróciła uwagę na powstałą sztuczną i nic nie znaczącą hierarchię w strukturach PTTK, a mianowicie Zarząd Główny PTTK i teren. Przypomniała, że to jest jedna struktura, a przedstawiciele z terenu wchodzi w skład Zarządu Głównego PTTK. Wyraziła zdanie, że często zapomina się, że jest to Towarzystwo.

W czasie dyskusji został opracowany materiał kierowany na Walny Zjazd PTTK. Pod dyskusję przedstawione zostały następujące sprawy:

- wiceprezes Zarządu Oddziału PTTK Ziemi Elbląskiej, Kamil Zimnicki, zgłosił potrzebę przeprowadzenia audytu programowego w zakresie organizacji imprez turystycznych, weryfikacji odznak i prac komisji Zarządu Głównego; zawile są obecne procedury, istnieją trudności w uzyskaniu uprawnień weryfikacyjnych;
- prezes Zarządu Oddziału Warmińsko-Mazurskiego PTTK w Olsztynie, Marian Jurak, zgłosił potrzebę zapewnienia restytucji majątku oraz prowadzenia inwestycji podnoszących standard obiektów PTTK w województwie warmińsko-mazurskim, co zapobiegnie perspektywie wypadnięcia z rynku usług ze względu na nieakceptowalny standard;
- prezes Zarządu Oddziału Warmińsko-Mazurskiego PTTK w Olsztynie, Marian Jurak, zgłosił wniosek o nazwanie roku 2023 Rokiem Mikołaja Kopernika;
- przedstawiciel Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK przedstawił plany zmian struktury PTTK i wynikające z tego problemy dotyczące statusu majątkowego i prawnego poszczególnych oddziałów.

Podczas obrad Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjęto następujące uchwały w celu przedstawienia delegatom na XIX Walny Zjazd PTTK:

- Uchwała 1 – Należy przeprowadzić audyt działalności poszczególnych Komisji Zarządu Głównego PTTK pod kątem założeń programowych, a w szczególności uprościć zasady weryfikowania i przyznawania odznak turystyki kwalifikowanej.
- Uchwała 2 – Należy zapewnić restytucję majątku trwałego PTTK oraz zrealizować inwestycje podnoszące standard obiektów PTTK w woj. warmińsko-mazurskim, co zapobiegnie perspektywie wypadnięcia z rynku usług ze względu na nieakceptowalną współcześnie jakość usług w obiektach.
- Uchwała 3 – W związku z przypadającą w 2023 roku 550. rocznicą urodzin Mikołaja Kopernika proponujemy nazwanie roku 2023 „Rokiem Mikołaja Kopernika” w naszym towarzystwie oraz wystąpienie do Sejmu RP o ogłoszenie roku 2023 „Rokiem Mikołaja Kopernika” w naszym kraju.
- Uchwała 4 – Wnioski z dyskusji prowadzonej w trakcie Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Warmińsko-Mazurskiego w zakre-

sie planowanych przez ZG PTTK zmian struktury organizacyjnej PTTK należy przedstawić delegatom i uczestnikom XIX Walnego Zjazdu PTTK. Konferencja opowiada się z federacyjną strukturą Towarzystwa (związkiem osób prawnych).

Po przeliczeniu głosów komisja skrutacyjna odczytała protokół. Delegatami na XIX Walny Zjazd PTTK z województwa warmińsko-mazurskiego zostali: Jerzy Bielewski (Oddział PTTK Wielkich Jezior Mazurskich w Giżycku), Marian Jurak (Oddział Warmińsko-Mazurski PTTK w Olsztynie), Milian Rzepkowski (Oddział Warmińsko-Mazurski PTTK w Olsztynie), Leszek Marcinkowski (Oddział PTTK Ziemi Elbląskiej w Elblągu) i Kamil Zimnicki (Oddział PTTK Ziemi Elbląskiej w Elblągu)

Na zakończenie obrad Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Warmińsko-Mazurskiego Marian Jurak, członek Zarządu Głównego PTTK, podziękował przybyłym delegatom na Konferencję.¹

¹ Opracowano na podstawie: Protokół z obrad Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Warmińsko-Mazurskiego 8 kwietnia 2017 roku

Regionalna Konferencja i Zjazd Delegatów Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK

W dniu 28 maja 2017r. w Domu Kultury Kolejarza w Poznaniu odbyła się Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Wielkopolskiego połączona ze Zjazdem Delegatów Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK. Kilka minut po godzinie dziesiątej Zjazd Delegatów otworzył prezes Andrzej Kudłaszyk. Powitał przybyłych na zjazd Członków Honorowych PTTK (pięć osób), wybranych delegatów, zaproszonych gości, ustępujące władze Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK (zarząd i komisję rewizyjną) oraz prezesów i przewodniczących wszystkich komisji i klubów działających przy Wielkopolskiej Korporacji (komisje: piesza, kolarska, krajoznawcza, ochrony przyrody, kluby: przodowników turystyki górskiej i publicystów krajoznawczych, kolegium instruktorów krajoznawstwa i pracownia krajoznawcza).

Na Zjazd Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK 28 oddziałów PTTK wybrało 65 delegatów.

Nie wybrały swoich delegatów Oddział Międzyuczelniany w Poznaniu (dwóch) i Oddział PTTK w Chodzieży (jednego). Z zaproszonych gości zjazd swoją obecnością zaszczytli: wiceprezes Zarządu Głównego PTTK – Andrzej Gordon, członek Zarządu Głównego PTTK – Jacek Potocki, prezes Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK – Natalia Wojtyra oraz jedyna przedstawicielka spośród zaproszonych gości z urzędów i organizacji, z którymi Wielkopolska Korporacja Oddziałów PTTK współpracuje – Weronika Golińska, reprezentująca Starostwo Powiatowe w Poznaniu. Z władz naczelnych PTTK na sali obrad znajdowali się jeszcze: członkowie Zarządu Głównego: Lech Drożdżyński, Paweł Mordal i Aleksandra Staszak, członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej – Krystian Grajczak i Andrzej Kudłaszyk oraz członek Głównego Sądu Koleżeńskiego – Renata Radomska-Krenz.

Delegaci i zaproszeni goście na zjeździe Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK i Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Wielkopolskiego (fot. M. Kubiak)

Jedenaste oddziałów PTTK pojawiło się na zjeździe ze swoimi sztandarami, uświetniając go tym samym i podnosząc jego rangę. Po powitaniu prezes Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK zaproponował skład prezydium zjazdu w składzie: przewodniczący – Paweł Mordal, zastępca przewodniczącego – Andrzej Kudlaszyk oraz sekretarz – Grzegorz Serbakowski. Prezydium w takim składzie zostało wybrane jednogłośnie. Dalszą część obrad poprowadził Paweł Mordal.

Na wstępie delegaci zatwierdzili zaproponowany porządek i regulamin obrad. Następnie Paweł Mordal przedstawił kandydatury do komisji: mandatowej, wyborczej, uchwał i wniosków oraz skrutacyjnej. Komisje zostały wybrane jednogłośnie i po ukonstytuowaniu się przystąpiły do wykonywania swoich zadań.

Jako pierwsza głos zabrała komisja mandatowa, odczytując protokół, zgodnie z którym w Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK brało udział 59 delegatów, co stanowiło 90,77% uprawnionych do głosowania, zjazd mógł więc podejmować prawomocne uchwały.

Wielkopolska Korporacja Oddziałów PTTK dziękowała za aktywną działalność w minionej kadencji, przyznając statuetkę, którą otrzymała również i Aleksandra Staszak, a wręczyli ją wiceprezes Andrzej Gordon i Jacek Potocki, członek Zarządu Głównego PTTK (fot. M. Kubiak)

Następnie sprawozdania za kadencję przedstawili: Zarządu – Andrzej Kudlaszyk, i Komisji Rewizyjnej jej prezes – Piotr Alankiewicz. Po przedstawieniu sprawozdań prowadzący obrady odczytał list od prezesa Zarządu Głównego PTTK, Romana Bargieła, oraz wręczono ustępującym władzom Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK i księgowej podziękowania za aktywną działalność w minionej kadencji. Wręcze-

Na zdjęciu od lewej: Andrzej Gordon – wiceprezes Zarządu Głównego PTTK, Andrzej Kudlaszyk – członek Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK i prezes Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK, Jacek Potocki – członek Zarządu Głównego PTTK oraz prezes nowo powstałego Oddziału PTTK w Turku, Dariusz Grajkowski (fot. M. Kubiak)

nia statuetek dokonali Andrzej Gordon i Jacek Potocki. Prezes zaś nowo powstałego Oddziału PTTK w Turku został wyróżniony Medalem im. Franciszka Jaśkowiaka za trud utworzenia Oddziału. Z kolei on w imieniu Oddziału w Turku wyróżnił Marcina Czerwińskiego, Stefana Żurka, Lecha Drożdżyńskiego i Macieja Maślińskiego za pomoc przy tworzeniu Oddziału.

Potem miała miejsce dyskusja nad sprawozdaniami. Głos zabierali: Eugeniusz Jacek, Andrzej Miller, Maciej Maśliński, Piotr Alankiewicz, Lech Drożdżyński, Aleksandra Staszak i Andrzej Kudlaszyk. Po tej turze dyskusji, w głosowaniu tajnym, udzielono absolutorium

wszystkim członkom ustępującego Zarządu. Przyjęto również uchwałę, że przyszły zarząd będzie dziewięcioosobowy, a komisja rewizyjna pięcioosobowa. W dalszej części dyskusji głos zabrali: Karol Piotrowski, Paweł Mordal, Jerzy Rogal, Eugeniusz Jacek, Mieczysław Silny, Ryszard Dobrzyński, Paweł Anders, Waław Szymczak i inni. Padł również wniosek formalny o zamknięcie list kandydatów do nowych władz Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK oraz delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK, który został przyjęty.

Z kolei komisja wyborcza przedstawiła zgłoszonych do Zarządu Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK 11 kandydatur, do komisji rewizyjnej – sześć kandydatur

i 19 kandydatur na delegatów na zjazd krajowy PTTK (wybieranych było 12 delegatów).

Po dalszej części dyskusji i zgłaszanych wnioskach oraz wystąpieniach Andrzeja Gordona, Jacka Potockiego i Natalii Wojtyry komisja skrutacyjna rozdała delegatom karty do głosowania. W głosowaniu tajnym wybrano Zarząd Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK, który ukonstytuował się następująco: prezes – Andrzej Kudlaszyk, wiceprezisi – Paweł Mordal, Eugeniusz Jacek i Grzegorz Serbakowski, sekretarz – Andrzej Matysiak, skarbnik – Renata Dehr-Jaskólska oraz członkowie – Bogusława Generalczyk, Krystian Graj-

Zdjęcie zbiorowe delegatów i zaproszonych gości

czak i Jan Błaszczak. Komisja rewizyjna ukonstytuowała się w składzie: prezes – Piotr Alankiewicz, wiceprezes – Elżbieta Horst, sekretarz – Ewa Bosacka oraz członkowie – Wacław Szymczak i Krzysztof Matysek. Funkcje księgowej powierzono Janinie Łukaszczyk.

Z kolei na delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK wybrano: Andrzeja Kudlaszyka, Krystiana Grajczaka, Mateusza Przyjaznego, Lecha Drożdżyńskiego, Pawła Mordala, Marcina Czerwińskiego, Grzegorza Serbajkowskiego, Ewę Bosacką, Dariusza Grajkowskiego,

Eugeniusza Jacka, Pawła Andersa i Renatę Radomską-Krenz.

Ostatnim punktem obrad było głosowanie nad przyjęciem przedstawionych uchwał i wniosków, po czym przewodniczący zjazdu podziękował wszystkim za konstruktywny udział i zamknął zjazd. W czasie prawie pięciogodzinnych obrad był czas na przerwę kawową i obiad oraz na zbiorowe zdjęcie.

Andrzej Kudlaszyk

V Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Zachodniopomorskiego

Regionalna Konferencja Oddziałów PTTK Województwa Zachodniopomorskiego odbyła się 3 czerwca 2017 r. w gościnnych progach Klubu 12. Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej w Szczecinie. Organizatorem konferencji była Rada Oddziałów PTTK Województwa Zachodniopomorskiego, która skupia 18 oddziałów PTTK. Na konferencji zabrakło jednak delegatów z Oddziału Morskiego PTTK w Świnoujściu i Oddziału Zakładowego PTTK przy Stoczni

Szczecińskiej. W sumie na 33 wybranych delegatów na zjazdach oddziałów PTTK na konferencję przybyło 29, co stanowiło 88% uprawnionych do głosowania.

Z wielką satysfakcją odnotowaliśmy obecność przedstawicieli władz naczelnych PTTK w osobach: Henryka Miłoszewskiego – wiceprezesa Zarządu Głównego, Dariusza Nazarczyka – członka Głównej Komisji Rewizyjnej, a także Natalii Wojtyry z biura Zarządu Głównego PTTK.

Wyróżnieni odznaką „Za Zasługi w Rozwoju Turystyki i Krajoznawstwa Województwa Zachodniopomorskiego”, wśród których jest nowo wybrany prezes Rady Oddziałów PTTK Województwa Zachodniopomorskiego Teresa Filipczyńska – na zdjęciu druga od lewej, a pierwszy od prawej stoi I wiceprezes Rady – Mirosław Strojny (fot. M. Waniewska)

Przybyli również zawsze aktywni Danuta Borkowska i Antoni Adamczak – Członkowie Honorowi naszego Towarzystwa.

Pracowite obrady otworzył prezes Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Zachodniopomorskiego, Józef Tokarz, po czym delegaci dokonali wyboru prezydium obrad w osobach: przewodniczący – Przemysław Jaskuła, sekretarz – Teresa Filipczyńska, członek – Beata Sałamaj.

Obrady Konferencji od początku przebiegały w bardzo konstruktywnej atmosferze. Przyjęty bez zastrzeżeń porządek obrad i regulamin obrad realizowane były zgodnie z treścią.

W części uroczystej konferencji dokonano podsumowania działalności Rady Oddziałów PTTK Województwa Zachodniopomorskiego za ostatnie cztery lata, ale również wręczono wyróżnienia i odczytano list Prezesa Zarządu Głównego PTTK.

Rada Oddziałów PTTK Województwa Zachodniopomorskiego w ostatniej kadencji zrealizowała wszystkie zamierzenia, mimo zawirowania na funkcji prezesa. Przemysław Jaskuła (Oddział Wojskowy PTTK w Szczecinie) w grudniu 2014 r. zrezygnował z pełnionej funkcji z przyczyn osobistych, a jego miejsce zajął Józef Tokarz (Oddział Koszaliński PTTK w Koszalinie). Sukcesem Rady Oddziałów PTTK Województwa Zachodniopomorskiego na pewno była realizacja wypracowanego modelu współpracy z zarządami oddziałów PTTK naszego regionu, między innymi poprzez coroczne spotkania-konferencje w celu podsumowania pracy zarządów za miniony rok oraz przeprowadzenia niezbędnych szkoleń organizacyjnych i informacyjnych. Odbyte spotkania-konferencje w minionej kadencji: w 2013 r. – w Międzyzdrojach, w 2014 r. – w Łukęcinie, w 2015 r. – w Szczecinku i w 2016 r. – w Kołobrzegu. Drugim sukcesem Rady jest utrzymywanie wieloletniej już współpracy z Zachodniopomorskim Urzędem Marszałkowskim.

Najbardziej aktywni przedstawiciele regionu w latach 2013–2017 zostali wyróżnieni przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego. Byli to: Teresa Filipczyńska – Oddział Zakładowy PTTK „Dolna Odra” w Nowym Czarnowie, Danuta Borkowska – Regionalny Oddział Szczeciński w Szczecinie, Beata Sałamaj – Oddział Wojskowy PTTK w Szczecinie, Przemysław Jaskuła – Oddział Wojskowy PTTK w Szczecinie i Bogdan Bereszyński – Pomorski Wojskowy Oddział PTTK w Wałczu.

Natomiast Rada Oddziałów PTTK Województwa Zachodniopomorskiego Odznaką „Za Zasługi w Rozwoju Turystyki i Krajoznawstwa Województwa Zachodniopomorskiego” wyróżniła: Oddział PTTK im. Jana Frankowskiego w Kołobrzegu, Oddział Zakładowy PTTK „Dolna Odra” w Nowym Czarnowie,

Oddział PTTK w Świdwinie oraz Antoniego Adamczaka, a także dyplomem: Natalia Wojtyra – biuro Zarządu Głównego PTTK, Beata Dereń – Oddział Akademicki PTTK w Szczecinie i Bogdan Jaźwiński – Oddział PTTK w Darłowie.

Wybory do nowej Rady Oddziałów PTTK Województwa Zachodniopomorskiego przebiegły sprawnie i spośród 12 kandydatów w skład Rady weszli: Teresa Filipczyńska – prezes, Mirosław Strojny – I wiceprezes, Bogdan Bereszyński – II wiceprezes, Przemysław Jaskuła – sekretarz oraz członkowie – Beata Sałamaj, Jerzy Przepióra, Józef Tokarz, Jerzy Czerski i Danuta Borkowska.

Na Regionalnej Konferencji Oddziałów PTTK Województwa Zachodniopomorskiego wybrano sześciu delegatów na XIX Walny Zjazd PTTK. Zostali nimi: Przemysław Jaskuła, Beata Sałamaj, Teresa Filipczyńska, Marcin Kruszczyński, Mirosław Strojny i Jerzy Czerski.

Do XIX Walnego Zjazdu PTTK zgłoszono następujące zagadnienia w formie uchwały:

1. W przyszłej kampanii sprawozdawczo-wyborczej delegatów z oddziałów na konferencje regionalne powinno się wybierać według klucza uchwalonego przez jednostkę regionalną, zamiast klucza uchwalonego przez Zarząd Główny PTTK.
2. Do ordynacji wyborczej wprowadzić jako zasadę, że nowo wybrani prezesi zarządów oddziałów otrzymują automatycznie mandat delegata na Regionalną Konferencję Oddziałów PTTK.
3. Należy zwiększyć co najmniej o 50% wysokość środków finansowych otrzymywanych z Zarządu Głównego PTTK na bieżącą działalność jednostek regionalnych, ponieważ otrzymywane kwoty nie pozwalają na wywiązywanie się jednostek regionalnych z obowiązków statutowych.
4. Należy powrócić do realizowanych wcześniej przez Zarząd Główny PTTK spotkań – szkoleń strefowych przedstawicieli ZG PTTK z przedstawicielami zarządów oddziałów PTTK. Oddziały PTTK powinny mieć więcej informacji o bieżących sprawach realizowanych w PTTK.
5. Wszystkie oddziały PTTK winne być raz na dwa lata poddawane audytom w zakresie sytuacji organizacyjnej przeprowadzanym przez Zarząd Główny PTTK lub przez jednostki regionalne wyposażone w odpowiednie uprawnienia.

W trakcie konferencji delegaci wykorzystali możliwość uzyskania wielu cennych informacji od przedstawicieli władz naczelnych PTTK oraz możliwość lepszego poznania przy wspólnej kawie.

Przemysław Jaskuła
sekretarz RO PTTK WZ

Dziękujemy, dziękujemy

Warto przypomnieć, że historia nigdy nie jest anonimowa. Za dokonaniem kryją się ludzie, ich energia, wiedza, pasja. Swoje zaangażowanie wyrażają przede wszystkim pracą. W naszym Towarzystwie ogromnie dużo zawdzięczamy Oddziałowi PTTK, jednostkom centralnym, członkom władz naczelnych oraz komisjom, radom i zespołom Zarządu Głównego a także wcale nie małej gospodarce Towarzystwa.

Gdyby szukać wyznacznika siły PTTK to jest nim moc oddziałów; tysiące przedsięwzięć ważnych dla nich samych i ich środowisk. To dzięki nim w przestrzeni wyznaczone są szlaki, prowadzone obiekty PTTK, działają w ludzkiej świadomości muzea i izby regionalne, regionalne pracownie krajoznawcze, powstają wydawnictwa krajoznawcze ciągle prowadzona jest edukacja krajoznawczo-turystyczna kolejnych młodych pokoleń, to w ramach działalności oddziałów tysiące przewodników prowadzi dla milionów wielkie lekcje z przedmiotu o nazwie Polska. To wreszcie dzięki istniejącym w Oddziałach PTTK Biurom Obsługi Turystycznej pięknie pulsuje i poznawanie kraju i zorganizowana komercyjna turystyka PTTK.

Nasze Oddziały są różne. Jedne są liczne, inne nieliczne, jedne prowadzą działalność gospodarczą, inne tylko działalność statutową z czego znaczna część tylko nieodpłatna.

Są jednak Oddziały, które szczególnie dbają o spójność naszego Towarzystwa; to one organizują ogólnopolskie przedsięwzięcia programowe zloty, rajdy a przede wszystkim stałe konkursy – odniesienia dla młodzieży: ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczno-Krajoznawczy, konkurs „Poznajemy Ojcowiznę” i konkursy krasomówcze. Są też oddziały organizujące szkolenia dla innych oddziałów no i oddziały, które wzięły na swoje barki odpowiedzialne funkcje oddziału wiodącego, zapewniającego obsługę jednostek regionalnych.

Zwróciliśmy się właśnie do jednostek regionalnych aby podały do naszej dziękczynno-honorowej listy takie oddziały ze swojego województwa wraz z krótkim uzasadnieniem za co ich cenią Komisje, Rady i Zespoły (ZG PTTK) poprzez pracowników biura ZG z nimi współpracującymi podały nam listy oddziałów organizujących w bieżącej kadencji imprezy centralne PTTK.

Szczególnie wzmocnia wizerunek naszego Towarzystwa działalność Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie, Centrum Turystyki Wodnej PTTK w Warszawie i Centrum Fotografii Krajoznawczej w Łodzi. Dzięki ich dokonaniom wzbogaca się obraz i postrzeganie roli i funkcji naszego Towarzystwa. Ogólnopolskie Centrum Szkolenia Podwodnego KDP ZG PTTK przyczynia się do mocnej pozycji Towarzystwo w sferze działalności podwodnej.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwo dolnośląskiego

- 1. Oddziałowi Wrocławskiemu PTTK we Wrocławiu** – za pełnienie funkcji oddziału bazowego dla jednostki regionalnej; za prowadzenie bazy noclegowej dla turystów; za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej; za pracę z młodzieżą; za organizację eliminacji wojewódzkich ogólnopolskich konkursów PTTK dla młodzieży.
- 2. PTTK Oddziałowi Ziemi Wałbrzyskiej w Wałbrzychu** – za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej; za organizację Biennale Fotografii Krajoznawczej.
- 3. Oddział PTTK w Świdnicy** – za organizację 57. Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Kolarskiej.
- 4. Oddziałowi PTTK w Legnicy** – za organizację finałów Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego dla Dzieci Szkół Podstawowych i Młodzieży Gimnazjalnej.
- 5. Oddziałowi PTTK „Sudety Zachodnie” w Jeleniej Górze** – za dbałość o zamek Chojnik, stanowiący bazę dla turystyki; za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej; za działalność edytorską; za spaceracje krajoznawcze; za organizację seminariów z cyklu „Mijające Krajobrazy Polski”.
- 6. Oddziałowi Wojskowemu PTTK przy Klubie 4. Regionalnej Bazy Logistycznej** – za organizację ogólnopolskich konkursów fotograficznych „Budowle obronne – Foto-Tur”; za orga-

nizację 45. Centralnego Zlotu Turystów Wojska Polskiego; za organizację Rajdów Górskich „Sudety”.

7. **Oddziałowi PTTK w Kłodzku** – współorganizację IX Międzynarodowego Zimowego Zlotu Turystów w Międzygórzu.

8. **Oddziałowi PTTK w Stroniu Śląskim** – za wspomaganie IX Międzynarodowego Zimowego Zlotu Turystów w Międzygórzu.

9. **Oddziałowi PTTK w Łądku Zdroju** – za współorganizację IX Międzynarodowego Zimowego Zlotu Turystów w Międzygórzu.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwa kujawsko-pomorskiego

1. **PTTK Oddziałowi Miejskiemu im. M. Sydowa w Toruniu** – za pełnienie funkcji oddziału bazowego dla Sejmiku Oddziałów Wojewódzkich; za organizację eliminacji wojewódzkich OMTTK; za systematyczną pracę z dziećmi; za administrowanie i dbałość o szlaki turystyczne.

2. **Oddziałowi Kujawskiemu PTTK we Włocławku** – za organizację eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”; za organizację 46. Centralnego Zlotu Przodowników Turystyki Motorowej PTTK; za pracę z młodzieżą.

3. **Oddziałowi PTTK im. Z. Kwiatkowskiego w Golubiu Dobrzyniu** – za prowadzenie Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego dla Młodzieży Szkół Ponadgimnazjalnych i Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego Przewodników; za stałe unowocześnianie majątku; za popularyzację tradycji rycerskich; za organizację Sejmiku Przodowników Nizinnej Turystyki Jeździeckiej PTTK 2014; za organizację Sejmiku Jeździeckiego w 2017 r.; za konferencje jeździeckie.

4. **Oddziałowi PTTK im. ks. ppłk. W. Łęgi w Grudziądzu** – za systematyczną pracę z dziećmi i młodzieżą; za organizację 56. Zlotu Przodowników Turystyki Pieszej PTTK.

5. **PTTK Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie** – za administrowanie i dbałość o szlaki; za popularyzację turystyki kajakowej.

6. **PTTK Oddziałowi Inowrocławiu im. K. Kopia** – za systematyczną pracę z dziećmi i młodzieżą, w tym inicjatywę reaktywowania w szkołach inowrocławskich SKKT; za prowadzenie turystycznych lekcji historii.

7. **PTTK Oddziałowi w Brodnicy** – za unowocześnienie bazy służącej turystom, za popularyzację turystyki kajakowej.

8. **PTTK Oddziałowi w Świeciu** – za pracę z dziećmi i młodzieżą szkolną, promocję turystycznych szlaków rowerowych.

9. **Oddziałowi PTTK przy Klubie Inspektoratów Wsparcia Sił Zbrojnych w Bydgoszczy** – za administrowanie i dbałość o szlaki turystyczne.

10. **PTTK Oddziałowi Nadgoplańskiemu w Kruszwicy** – za ciekawe propozycje programowe; za pomoc w obsłudze targów rowerowych i turystycznych oraz w konkursach „Turystyczna rodzinka” i „Gmina przyjazna rowerzystom”; za popularyzację Gopła.

11. **„Pałuckiemu” Oddziałowi PTTK w Żniniu** – za systematyczną pracę z dziećmi i młodzieżą.

12. **Wojskowemu Oddziałowi PTTK przy Centrum Szkolenia Artylerii i Uzbrojenia w Toruniu** – za organizację 43. Centralnego Zlotu Turystów Wojska Polskiego.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwa lubelskiego

1. **Oddziałowi PTTK w Biłgoraju** – za organizację Centralnego Zlotu Laureatów Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę” w 2014 r.; za organizację Ogólnopolskiego Zlotu Młodzieży Wiejskiej w 2017 r.; za systematyczną pracę wśród dzieci i młodzieży; za dbałość utrzymywania szlaków turystycznych; za organizację wojewódzkiego zlo-

tu SKKT; za promocję konkursów „Turystyczna rodzinka”;

2. **Oddziałowi Wojskowemu PTTK przy Klubie Wojskowym I Batalionu Zmechanizowanego w Chełmie** – za organizację XLV Centralnego Zlotu Krajoznawczego „Krasnobród 2015”.

3. **PTTK Oddziałowi Miejskiemu im. A. Janowskiego w Lublinie** – za pełnienie zadań oddzia-

XIII Ogólnopolski Zlot Młodzieży Wiejskiej PTTK, zorganizowany w dniach 16–18 czerwca 2017 r. przez Oddział PTTK w Biłgoraju; na zdjęciu komandor zlotu, Marian Kurzyrna, również w roli przewodnika opowiada o historii Krasnobrodu i tamtejszego sanktuarium (fot. E. Matusiak-Gordon)

- łu bazowego w województwie; za systematyczną pracę wśród dzieci i młodzieży; za organizację IV Ogólnopolskiego Zlotu Przyrodników; za przeprowadzenie regionalnej pracowni krajoznawczej; za dbałość utrzymania szlaków turystycznych; za organizację wojewódzkiego zlotu SKKT; za organizację konferencji kolekcjonerskich.
4. **PTTK Oddziałowi Wojskowemu przy klubie batalionu dowodzenia WP w Lublinie** – za organizację Centralnego Zlotu Turystów Wojska Polskiego; za pracę z młodzieżą klas mundurowych.
 5. **PTTK Oddziałowi w Radzynie Podlaskim** – za systematyczną pracę z młodzieżą, za inicjatywę i organizację spotkań ze znanymi podróżnikami.
 6. **PTTK Oddziałowi we Włodawie** – za organizację szkoleń kadry programowej PTTK; za podejmowanie inicjatyw związanych z organizacją sesji krajoznawczych.
 7. **PTTK Oddziałowi w Zamościu** – za organizację 57. Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego w 2016 r.; za dbałość o szlaki turystyczne; za organizację 65. Centralnego Zlotu Turystów Kolarzy; za pracę z dziećmi i młodzieżą.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwo lubuskiego

1. **Oddziałowi PTTK Ziemi Gorzowskiej w Gorzowie Wielkopolskim** – za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej; za organizację Centralnego Zlotu Laureatów Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę” w 2017 r.; za organizację 63. Ogólnopolskiego Zlotu Turystów Kolarzy; za organizację 55. Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Kolarskiej; za stworzenie Ośrodka Edukacji i Promocji Ochrony Przyrody i Parku Dendrologicznego; za pomoc dla Koła PTTK w Berlinie.

2. **Oddziałowi Zielonogórskiemu PTTK w Zielonej Górze** – za prowadzenie BORT; za organizację eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”.
3. **Oddziałowi PTTK Powiatu Żarskiego w Żarach** – za organizację eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego.
4. **PTTK Oddziałowi w Nowej Soli** – za organizację pikników rowerowych.
5. **PTTK Oddziałowi Ziemi Międzyrzeckiej w Międzyrzeczu** – za pracę z młodzieżą; za pomoc dla Kola PTTK w Berlinie.
6. **PTTK Oddziałowi Miejskiemu w Gubinie** – za prowadzenie Domu Turysty; za popularyzację turystyki rowerowej.
7. **Oddziałowi PTTK Ziemia Sulęcińska w Sulęcynie** – za coroczną organizację Międzynarodowego Zjazdu Cyklistów.
8. **Oddziałowi Wojskowemu PTTK przy Klubie V Batalionu Saperów w Krośnie Odrzańskim** – za organizację XXXI Seminarium Krajoznawczego Wojska Polskiego „Fortyfikacje Polski Zachodniej” w Łagowie; za organizację cyklicznych imprez rowerowych.
9. **Oddziałowi Zakładowemu PTTK „Stilon” w Gorzowie Wielkopolskim** – za organizację projektów Multi-Kulti.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwa łódzkiego

1. **Oddziałowi PTTK Ziemi Łęczyckiej w Łęczycy** – za organizację XVI Ogólnopolskiego Zlotu Oddziałów i Kół Środowiskowych; za organizację eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego Dzieci Szkół Podstawowych i Młodzieży Gimnazjalnej.
2. **Oddziałowi PTTK w Łowiczu** – za pracę wśród młodzieży; za organizację sejmików przodowników nizinnej turystyki jeździeckiej w Nieborowie; za wsparcie pracą przewodników dla regionu, w tym za akcją „Przewodnik czeka”, czyli niedzielne spacerzy z przewodnikiem; za działalność edytorską.
3. **Oddziałowi PTTK im. J. Czereszkwicza w Łodzi** – za organizację 58. Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego; za pomoc w organizacji targów na terenie Łodzi.
4. **Oddziałowi PTTK Łódź-Polesie im. prof. J. Dylaka** – za organizację kursu na społecznej opiekuna zabytków.
5. **Oddziałowi PTTK im. K. Staszewskiego w Pabianicach** – za pracę z dziećmi i młodzieżą.
6. **Oddziałowi PTTK w Sieradzu** – za ciekawe realizacje krajoznawcze.
7. **Oddziałowi PTTK „Szaniec” w Skierniewicach** – za pracę wśród młodzieży.
8. **Oddziałowi PTTK im. dr E. Kaleniewicz w Warcie** – za prowadzenie Muzeum Miasta i Rzeki Warty.
9. **Oddziałowi PTTK w Żarnowie** – za świetną pracę z młodzieżą; za organizację VI Ogólnopolskiego Zlotu Turystów Przyrodników; za ożywianie kontaktów z organizacjami turystycznymi w sąsiednich krajach; za organizację sympozjów krajoznawczych poświęconych Warcie; za aktywny udział w ogólnopolskich akcjach i projektach PTTK.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwa małopolskiego

1. **Oddziałowi PTTK w Chrzanowie** – za organizację pielgrzymki przewodników turystycznych.
2. **PTTK Oddziałowi w Dobczycach** – za dbałość o zamek; za prowadzenie muzeum regionalnego PTTK.
3. **PTTK Oddziałowi w Gorlicach** – za prowadzenie Muzeum Regionalnego PTTK; za bazę noclegową dla turystów.
4. **Oddziałowi Akademickiemu PTTK w Krakowie** – za prowadzenie regionalnej Pracowni Krajoznawczej; za prowadzenie bazy turystycznej; za działalność proekologiczną; za utworzenie Dziecięcej Bazowej Odznaki Turystycznej; za inicjatywę przewodnickie: Weekend w Górach, Weekend z Maluchem, Góry po Robocie.
5. **Oddziałowi Krakowskiemu PTTK im. ks. Karola Wojtyły w Krakowie** – za dbałość o szlaki turystyczne; za organizację imprez turystycznych.
6. **Hutniczo-Miejskiemu Oddziałowi PTTK w Krakowie** – za organizację centralnych raj-

Rozpoczęcie sezonu turystycznego na Turbaczu w Gorcach 23 kwietnia 2017 r., zorganizowanego przez Oddział Krakowski PTTK im. ks. Karola Wojtyły, Komisję Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK pod patronatem Regionalnego Forum Oddziałów Małopolskich i Marszałka Województwa Małopolskiego (fot. K. Madej)

- dów hutników; za organizację zlotów turystów pieszych; za organizację Ogólnopolskiego Zlotu Klubów Górskich w latach 2014, 2015 i 2016; za inicjowanie i tworzenie odznak popularyzujących turystykę górską.
7. **Oddziałowi Wojskowemu PTTK im. Gen. J. Bema przy Klubie 6. BPD w Krakowie** – za organizację 46. Centralnego Zlotu Turystów Wojska Polskiego; za promocję i organizację turystyki rodzinnej w Wojsku Polskim.
 8. **PTTK Oddziałowi „Beskid” w Nowym Sączu** – za organizację Ogólnopolskiego Zlotu Młodzieży Wiejskiej PTTK w 2016 r.; za pracę z dziećmi i młodzieżą; za wydawanie ciekawego periodyku.
 9. **PTTK Oddziałowi im. A. Janowskiego w Olkuszu** – za prowadzenie muzeum regionalnego PTTK; za pracę z dziećmi i młodzieżą.
 10. **PTTK Oddziałowi Ziemi Tarnowskiej w Tarnowie** – za wypełnianie funkcji oddziału bazowego dla jednostek regionalnych; za dbałość o szlaki turystyczne; za organizację pielgrzymki przewodników turystycznych; za wspaniałą działalność w środowisku osób niepełnosprawnych.
 11. **PTTK Oddziałowi Tatrzańskiemu w Zakopanem** – za akcję „Chodzimy po górach i zdobywamy Górską Odznakę Turystyczną PTTK” i popularyzację odznaki GOT PTTK; za aktywny udział w akcji „Czyste Tatry”; za prowadzenie akcji „Przewodnicy PTTK Dzieciom”.

Podziękowanie dla oddziałów PTTK województwa mazowieckiego

1. **Oddziałowi PTTK w Koziencicach** – za organizację zlotu turystów Mazowsze; za organizację Centralnego Zlotu Laureatów XXIII edycji Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”; za pracę z młodzieżą.

2. **Oddziałowi PTTK w Lipsku** – za pracę z młodzieżą.
3. **Harcerskiemu Oddziałowi PTTK w Mińsku Mazowieckim** – za pracę z młodzieżą.
4. **Oddziałowi Zakładowemu PTTK „Celuloza” w Ostrołęce** – za wspaniałą organizację Zlotu Turystów Województwa Mazowieckiego.
5. **Oddziałowi PTTK przy PKN „Orlen” w Płocku** – za organizację ogólnopolskiego rowerowego rajdu chemików.
6. **Oddziałowi Miejskiemu PTTK w Płocku** – za pracę wśród młodzieży; za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej.
7. **Oddziałowi Miejskiemu PTTK im. ks. J. Wiśniewskiego w Radomiu** – za pracę z młodzieżą.
8. **Oddziałowi PTTK „Podlasie” w Siedlcach** – za szczególną troskę o ochronę dziedzictwa narodowego, ochronę dóbr kultury, podtrzymywanie tradycji narodowej i pielęgnowanie polskości; za prowadzenie informacji turystycznej; za organizację corocznie spotkań „Wigilia na Podlasiu”; za organizację 56. Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego; za organizację Sejmiku Krajoznawczego Województwa Mazowieckiego; za wspomaganie organizacji pielgrzymki rowerowej do Częstochowy; za pracę z młodzieżą; za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej; za spowodowanie że w Siedlcach jest ulica PTTK.
9. **Oddziałowi PTTK im. W. Krawczyka w Warce** – za świetną pracę wśród młodzieży; za kształtowanie świadomości historycznej w regionie; za współorganizację Zlotu Turystów Województwa Mazowieckiego
10. **Oddziałowi Stołecznemu PTTK im. A. Janowskiego w Warszawie** – za promowanie tradycji PTTK w Warszawie; za organizację wycieczki jubileuszowej w 110-lecie Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego; za pracę wśród młodzieży.
11. **Stołecznemu Oddziałowi Wojskowemu PTTK im. gen. M. Zaruskiego przy Klubie Dowodzenia Garnizonu w Warszawie** – za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej, za udział w organizacji spotkań kół oddziałowych PTTK w Waplewie i w Ryni.
12. **Warszawskiemu Oddziałowi Przewodników PTTK w Warszawie** – za organizację dwóch ogólnopolskich sesji popularnonaukowych poświęconych szeroko rozumianemu warsztatowi przewodnickiemu; za organizację w latach 2014–2015 „Scholae Varsaviensis – Studium Wiedzy o Mieście”.
13. **Oddziałowi Warszawskiemu PTTK w Warszawie** – za organizację sejmików krajoznawczych województwa mazowieckiego.
14. **Oddziałowi Wojskowemu PTTK przy Klubie Sił Powietrznych w Warszawie** – za organizację Centralnego Zlotu Turystów Wojska Polskiego „Spała 2015”.
15. **Oddziałowi PTTK „Mazowsze” w Warszawie** – za dbałość o szlaki turystyczne; za organizację XLIV Centralnego Zlotu Krajoznawców w 2014 r.; za organizację CZAK „Kresowy” w latach 2013 i 2014–2016; za pracę z młodzieżą.
16. **Oddziałowi PTTK Ochota w Warszawie** – za świetną pracę wśród dzieci i młodzieży; za udział w ogólnopolskich akcjach i projektach PTTK.
17. **Oddziałowi PTTK „Marymont” w Warszawie** – za pomoc w organizacji Centralnego Zlotu Młodzieży „Palmiry”.
18. **Oddziałowi PTTK w Żyrardowie** – za pracę z młodzieżą.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwa opolskiego

1. **Oddziałowi PTTK Ziemi Brzeskiej w Brzegu** – za pracę z dziećmi i młodzieżą.
2. **Oddziałowi PTTK w Głucholazach** – za czuwanie nad szlakami turystycznymi.
3. **PTTK Oddziałowi w Opolu** – za systematyczną organizację imprez turystycznych dla mieszkańców miasta.
4. **PTTK Oddziałowi Regionalnemu Śląska Opolskiego w Opolu** – za pełnienie funkcji oddziału bazowego jednostki regionalnej; za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej; za prowadzenie szkoleń dla kadry programowej; za organizację eliminacji wojewódzkich ogólnopolskich konkursów młodzieżowych PTTK.
5. **PTTK Oddziałowi Sudetów Wschodnich w Prudniku** – za pracę z dziećmi i młodzieżą, w tym w szczególności za Rajd Maluchów; za organizację 49. Centralnego Zlotu i Rajdu Turystów Zmotoryzowanych PTTK.
6. **Oddziałowi PTTK „Centrum Edukacji Ekologicznej” w Strzelcach Opolskich** – za działalność proekologiczną.
7. **PTTK Oddziałowi Zakładowemu „Huta Andrzeja” w Zawadzkiem** – za pracę z dziećmi i młodzieżą.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwo podkarpackiego

1. **Oddziałowi PTTK w Jaśle** – za ponad 65-letnią działalność Oddziału; za organizowanie cyklicznych imprez turystyki górskiej (m.in. Rajd Noroworoczny, Turystyczna Droga Krzyżowa, Rajd Andrzejkowy); za organizowanie wędrówek po szlaku papieskim w ramach tzw. Majówki Papieskiej oraz Turystycznego Dnia Papieskiego; za utrzymywanie i znakowanie szlaków turystycznych; za organizowanie licznych imprez dla dzieci i młodzieży, za weryfikację odznak turystyki kwalifikowanej.
2. **Oddziałowi PTTK w Krośnie** – za organizowanie cyklicznych imprez turystyki górskiej (m.in. Rajd Górski „Powitanie Wiosny”, Rajd Zimowy, Rajd „Poznajemy Pogórze”, Rajd Andrzejkowy, Rajd „Poznajemy Bieszczady”); za spotkania z turystami ze Słowacji – KTS „Beskyd” oraz „Doliny a Hory” ze Świdnika w ramach Ogólnopolskich Dukielskich Złotów Turystów; za organizację Otwartego Spotkania Przewodników Województwa Podkarpackiego (2015 r.); za cykliczny „Płomień Pamięci” organizowany na Cergowej w rocznicę śmierci papieża Jana Pawła II, za imprezy młodzieżowe (m.in. Złaz po Ziemi Krośnieńskiej); za organizację eliminacji oddziałowych, powiatowych oraz wojewódzkich OMTTK; za utrzymywanie i znakowanie szlaków turystycznych; za tworzenie nowych kół młodzieżowych, za weryfikację odznak turystyki kwalifikowanej; za organizację szkoleń przewodnickich w formie ciekawych wykładów dostępnych dla ogółu mieszkańców Krosna; za współpracę z Zespołem Parków Krajobrazowych w Krośnie, z gminami krośnieńską, dukielską, korczyńską.
3. **Oddziałowi PTTK w Łańcucie** – za 50-letnią działalność Oddziału; za prowadzenie Domu Wycieczkowego PTTK, za szkolenia dla kadry PTTK oraz przewodników.
4. **Oddziałowi PTTK w Mielcu** – za liczne rajdy rowerowe w okolicach Mielca do miejsc pamięci narodowej dla dzieci i młodzieży; za organizowanie i rozwijanie turystyki kajakowej (spływy kajakowe na Pojezierzach); za organizowanie liczn-

Uczestnicy 58. Ogólnopolskiego Złotu Przewodników Turystyki Pieszej PTTK, zorganizowanego przez Oddział PTTK imienia M. Rachwała w Rzeszowie, przed XVII-wiecznym zamkiem w Łańcucie (fot. J. Górka)

- nych wyjazdów górskich w polskie góry; za zorganizowanie Jubileuszu 45-lecia Oddziału PTTK w Mielcu.
5. **Oddziałowi PTTK w Nowej Sarzynie** – za organizowanie corocznego święta „Dni Kwitnącej Azalii”, za zorganizowanie Jubileuszu 50-lecia istnienia Oddziału.
 6. **Oddziałowi PTTK im. Mieczysława Orłowicza w Przemyślu** – za propagowanie różnych form turystyki wśród ludzi w różnym wieku; za prowadzenie obiektu noclegowego w Przemyślu; za sprawowanie opieki nad Przemyską Trasą Podziemną; za prowadzenie Biura Turystycznego PTTK z bogatą ofertą wyjazdów krajowych i zagranicznych; za utrzymywanie i znakowanie szlaków turystycznych; za organizowanie licznych imprez dla dzieci i młodzieży; za weryfikację odznak turystyki kwalifikowanej; za organizację cyklicznych ogólnopolskich rajdów „Twierdza Przemyśl”; za organizację ogólnopolskich rajdów pątnicznych Szlakiem im. Jana Pawła II; za organizację V Ogólnopolskiego Forum Przewodników Turystycznych (2015 r.); za organizację XLIV Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Górskiej (2013 r.); za zorganizowanie jubileuszu 80-lecia Oddziału; za organizację Otwartego Spotkania Przewodników Województwa Podkarpackiego (2014 r.); za organizację cyklicznych imprez pieszych, górskich, rowerowych, kajakowych oraz narciarskich; za prężnie działające kluby: Klub Turystyki Górskiej „Karpaty” powstały w 2002 r., Klub PTTK „Pod Ciuchcią” założony w 1976 r. przez pracowników węzła kolejowego Przemyśl-Żurawica; za różne szkolenia dla kadry PTTK oraz przewodników.
 7. **Oddziałowi Wojskowemu PTTK im. „Twierdzy Przemyśl” w Przemyślu** – za organizowanie cyklicznego Centralnego Rajdu Turystycznego Wojska Polskiego na Orientację w Bieszczadach; za organizowanie cyklicznych imprez turystycznych (m.in. „Rajd Podhalańczyka”).
 8. **Oddziałowi Międzyszkolnemu PTTK w Przeworsku** – za stałą i ustawiczną pracę z młodzieżą szkolną; za organizowanie Wojewódzkiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę” oraz Wojewódzkiego Konkursu Krasomówczego Dzieci i Młodzieży Szkolnej; za organizowanie Wojewódzkiego Konkursu Turystycznego Dzieci i Młodzieży Szkolnej „Na najlepszy produkt turystyczny mojej Małej Ojczyzny – jakiej nie znacie”.
 9. **Oddziałowi PTTK w Przeworsku** – za ponad 65-letnią działalność Oddziału; za działalność turystyczną w kręgu dzieci i młodzieży.
 10. **Oddziałowi PTTK w Ropczycach** – za opiekę i prowadzenie szkolnych kół turystycznych; za organizowanie cyklicznych imprez dla młodzieży (m.in. Rajd Pieszy „Pogórze”, Rajd Kolarski „Śladami Akcji V”, Rajd Górski „Klonowy”, Rajd Pieszy „Pożegnanie Lata”, Rajd Pieszy „Śladami Sławnych Ludzi”); za organizowanie sobotnich wyjazdów turystycznych, za udział z sukcesami w Turnieju OMPTTK; za zorganizowanie Jubileuszu 45-lecia Oddziału.
 11. **Oddziałowi „Pratt&Whitney” PTTK w Rzeszowie** – za organizowanie w środowisku zakładowym różnych cyklicznych imprez turystycznych dla pracowników i ich rodzin (m.in. „Kolory Jesieni”, „Ferie na nartach”, „Z plecakiem”).
 12. **Oddziałowi Akademickiemu PTTK w Rzeszowie** – za współpracę ze Studenckim Kołem Przewodników Beskidzkich w Rzeszowie w zakresie przygotowania i organizacji imprez turystycznych; za pomoc w prowadzeniu bazy namiotowej w Wisłoczku i chaty w Zydranowej.
 13. **Oddziałowi PTTK im. Mieczysława Rachwałła w Rzeszowie** – za prawie 70-letnią działalność Oddziału; za propagowanie różnych form turystyki wśród ludzi w różnym wieku; za prowadzenie Biura Turystycznego PTTK z bogatą ofertą wyjazdów krajowych i zagranicznych; za utrzymywanie i znakowanie szlaków turystycznych; za organizowanie licznych imprez dla dzieci i młodzieży; za organizację wielu konkursów dla dzieci i młodzieży (m.in. „Rzeszów – Moje Miasto”, Międzyszkolne Konkursy Turystyczne); za weryfikację odznak turystyki kwalifikowanej; za szkolenie kadry programowej PTTK oraz przewodników; za organizację XXXI Ogólnopolskiego Rajdu Górskiego Przewodników na Huculszczyźnie (2013 r.); za organizację Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Pieszej w Rzeszowie (2015 r.); za organizację Jubileuszu 60-lecia Koła Przewodników Tere-nowych i Beskidzkich PTTK w Rzeszowie; za organizację Otwartego Spotkania Przewodników Województwa Podkarpackiego (2016 r.); za wydanie w latach 2013–2016 kolejnych ośmiu numerów „Wędrowca Małopolskiego”; za działalność Regionalnej Pracowni Krajoznawczej (12 585 woluminów); za Jubileusz 40-lecia Regionalnej Pracowni Krajoznawczej połączony z ogólnopolskim szkoleniem kierowników RPK PTTK (2013 r.); za cykliczne imprezy turystyki pieszej, górskiej, kajakowej, rowerowej, narciarskiej, imprezy na orientację; za wiele innych imprez turystycznych organizowanych przez koła i kluby; za organizowanie całorocznego cyklu: „W niedzielę

za miasto z przewodnikiem PTTK”; za współpracę z Podkarpackim Urzędem Marszałkowskim, Kuratorium Oświaty, Starostwem Powiatowym w Rzeszowie, Urzędem Miasta Rzeszowa, Dyrekcją Lasów Państwowych w Krośnie, Stowarzyszeniem ProCarpathia, Stowarzyszeniem „Dolina Strugu” oraz licznymi gminami z Podkarpacia; za współpracę z Podkarpacką Regionalną Organizacją Turystyczną.

- 14. Oddziałowi PTTK „Ziemia Sanocka” w Sanoku** – za ponad 65-letnią działalność Oddziału; za propagowanie różnych form turystyki wśród ludzi w różnym wieku; za prowadzenie Biura Turystycznego PTTK z bogatą ofertą wyjazdów krajowych i zagranicznych, za utrzymywanie i znakowanie szlaków turystycznych, za organizowanie licznych imprez dla dzieci i młodzieży; za weryfikację odznak turystyki kwalifikowanej; za szkolenie kadry programowej PTTK; za organizację Otwartego Spotkania Przewodników Województwa Podkarpackiego (2013 r.); za organizację XV Zlotu Oddziałów i Kół Środowiskowych PTTK w Ustrzykach Górnych (2014 r.); za organizację XXXI Ogólnopolskiej Pielgrzymki Przewodników Turystycznych na Jasną Górę

(2015 r.); za organizację XXXIV Górskiego Rajdu Przewodników PTTK; za organizację kursu na instruktorów przewodnictwa w Sanoku (2017 r.); za organizację XLVIII Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Górskiej PTTK w Sanoku; za organizowanie cyklu wakacyjnych wycieczek pod hasłem: „W niedzielę za miasto z przewodnikiem PTTK” (w latach 2013–2016 wzięło udział 1 559 osób).

- 15. Oddziałowi Miejskiemu „Siarkopol” PTTK w Tarnobrzegu** – za organizowanie cyklicznych imprez turystycznych (m.in. Rajd „Bobera 5”, Rajd Siarkowca, Rajd Gwarek, Spływy Nidą, Czarną, itp.); za zorganizowanie Jubileuszu 50-lecia Oddziału Miejskiego „Siarkopol” PTTK w Tarnobrzegu.
- 16. Oddziałowi „Bieszczadzkiemu” PTTK w Ustrzykach Dolnych** – za prowadzenie szkolnych kół turystycznych; za organizowanie cyklicznych imprez turystycznych; za utrzymywanie i znakowanie szlaków turystycznych; za organizowanie eliminacji OMTTK na etapach oddziałowym, powiatowym, wojewódzkim, a w 2017 r. za zorganizowanie Finału Centralnego OMTTK.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwa podlaskiego

- 1. PTTK Regionalnemu Oddziałowi w Białymstoku** – za pełnienie funkcji oddziału bazowego dla jednostki regionalnej; realizację Kanonu Krajoznawczego województwa podlaskiego; za prowadzenie regionalnej pracowni krajoznawczej; za pracę z młodzieżą; za organizację centralnych finałów OMTTK w 2015 r.
- 2. PTTK im. A. Chętnika, Oddziałowi PTTK w Łomży** – za popularyzację turystyki kajakowej.
- 3. Oddziałowi PTTK w Suwałkach** – za prowadzenie regionalnej pracowni krajoznawczej.

Podziękowanie dla oddziałów PTTK województwa pomorskiego

- 1. Oddziałowi Gdańskiemu PTTK im. dr. Jerzego Szukalskiego w Gdańsku** – za zorganizowanie oprócz cyklicznych imprez 56. Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Pieszej PTTK w 2013 r. z udziałem 142 uczestników; 55. Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego PTTK (OWRP) w 2014 r. z udziałem 242 uczestników; 55. Ogólnopolskiego Zlotu Szkoleniowego Przewodników Turystyki Kolarskiej PTTK w 2015 r. z udziałem 542 uczestników z Polski i zagranicy; Centralnego Spływu Kajakowego PTTK i 44. Zlotu Przewodników Turystyki Kajakowej PTTK ZPTK w 2015 r. z udziałem 45 osób; wydanie okolicznościowego 301 numeru „Jantarowych Szlaków”; za pełnienie funkcji oddziału bazowego dla jednostki regionalnej; za prowadzenie bazy noclegowej dla turystów; za dobrą działalność gospodarczą w sferze turystyki.
- 2. Oddziałowi Regionalnemu PTTK w Gdańsku im. dr. Mariana Czyżewskiego** – za organizację etapów wojewódzkich: Ogólnopolskiego

Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego, Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krasomówczego PTTK, Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”; za organizację Wojewódzkiego Zlotu SKKT – PTTK; za organizację Ogólnopolskiego Spływu Kajakowego Ceramików Lubiana, którego głównym organizatorem jest Koło Zakładowe przy ZPS LUBIANA w Łubianie; za organizację XI Ogólnopolskiego Zlotu Młodzieży Wiejskiej PTTK „Kociewie 2015”; za weryfikację w referatach weryfikacyjnych ponad 2 500 odznak turystyki kwalifikowanej i krajoznawczych; za odnowienie ponad 1 200 km, wytyczenie nowych odcinków 72 km i skasowanie 39 km szlaków pieszych nizinnych; za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Gdańsku (w 2015 r. obchodziła 45-lecie); za wydawanie tomów zawierających biografie działaczy PTTK województwa pomorskiego.

3. **Oddziałowi PTTK Marynarki Wojennej w Gdyni** – „Ogólnopolskie Kaszubskie Rajdy Metalowców MON” (tygodniowe imprezy organizowane przez najstarsze w Oddziale Koło PTTK nr 3 przy Stoczni Marynarki Wojennej SA, corocznie uczestniczy w imprezie tej ponad 150 turystów z różnych regionów Polski, poznając klimat i uroki ziemi kaszubskiej oraz profesjonalizm i gościnność grupy organizatorów tej imprezy); za Ogólnopolską Majówkę Rowerową na Kaszubach, w której uczestniczy corocznie ok. 120 kolarzy z województwa pomorskiego i innych województw (impreza profesjonalnie przygotowywana i przeprowadzana przez aktywny Klub Turystyki Rowerowej „Na Fali”); poza przejazdem ciekawych tras przeprowadzane były pokazy bezpieczeństwa ruchu drogowego, udzielania pierwszej pomocy i koleżeństwa na niejednokrotnie trudnych trasach; a imprezy pod nazwą „Wiatr od morza” oraz „Poznajemy Region Nadmorski”, realizowane przez Klub Turystyki Pieszej Marwojek; za Gdyńskie Młodzieżowe Turnieje Turystyczno-Krajoznawczo-Ekologiczne o Puchar Prezydenta Miasta Gdyni, organizowane corocznie, poza innymi imprezami dla młodzieży przez Klub Turystyczny „Belfer”, skupiają dużą liczbę młodzieży z Gdyni; za „Międzynarodowe Otwarte Mistrzostwa Gdyni w długodystansowym pływaniu w płetwach”, organizowane corocznie w czerwcu na wodach przy plaży w Gdyni przez Morski Klub Płetwonurków „Flota”, który korzysta również z profesjonalnej pomocy ratowników morskich, po-

gotowia ratunkowego i innych organizacji (na imprezę tą przyjeżdżają zawodnicy nie tylko z Polski ale również z innych państw w różnych kategoriach wiekowych); za organizowanie co miesiąc jednodniowych wycieczek krajoznawczych „Śladami oręża”, które poza członkami PTTK zaprasza pracowników Wojska Polskiego wraz z rodzinami; za współorganizację Rodzinnych Spływów Kajakowych Wojska Polskiego

4. **Oddziałowi PTTK w Kwidzynie** – za cyklicznie organizowanie (każdego roku) imprez turystycznych: dwa rajdy piesze „Biblichody Wiosenne” i „Biblichody Jesienne”, sześć rajdów rowerowych, piknik rodzinny dla rodzin zastępczych z okazji Dnia Rodzicielstwa, jesienne wycieczki autokarowe po Powiślu dla członków PTTK i ich rodzin, rajdy integracyjne dla osób niepełnosprawnych, a także za ważniejsze wydarzenia organizowane przez Oddział w minionym czterolecu to: współorganizacja rajdu rowerowego XCM na Miłosnej – sierpień 2015, współorganizacja Parafiady organizowanej przez parafię pw. Trójcy Świętej w Kwidzynie (lata 2015, 2016, 2017), 44. Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczno-Krajoznawczy – etap wojewódzki – kwiecień 2015, 65-lecie Oddziału – wrzesień 2016, kurs na organizatora turystyki – czerwiec 2017.
5. **Oddziałowi Przewodnickiemu PTTK im. Stefana Dubyny w Malborku** – za intensywny rozwój Oddziału (liczba członków wzrosła z 70 w 2013 r. do 230 w 2017 r.); za powstanie przy Oddziale pięciu szkolnych kół krajoznawczo-turystycznych, Klubu Turystyki Kolarskiej oraz jako piątego w Polsce Klubu Fotografii Krajoznawczej; za znaczący wzrost kadry programowej z 34 do 107 osób; za organizację w 2015 r. XXX Wojewódzkiego Zlotu SKKT PTTK, 53. Zlot Przewodników Turystyki Pieszej i Aktywu Pieszego Województwa Pomorskiego oraz pierwszego w historii Szkolenia Instruktorów Krajoznawstwa i Kandydatów na Instruktorów Krajoznawstwa Województwa Pomorskiego; za zorganizowanie VII Pomorskiej Młodzieżowej Sesji Krajoznawczej PTTK; za włączanie się do ogólnopolskich akcji i projektów PTTK.
6. **Oddziałowi Regionalnemu PTTK w Słupsku** – za organizację w 2016 r. jubileuszu 70-lecia powstania oddziału; za porządkowanie spraw własnościowych nieruchomości PTTK w Słupsku; za imprezy znaczące: „Ogólnopolskie Złoty szlakami Słowińskiego Parku Narodowego”, Rajdy Mikołajkowe. Rajdy Nadmorskie, Rajdy w nieznanne

i Rajdy Jesienne; za prowadzenie bazy noclegowej dla turystów; za aktywne włączanie się do ogólnopolskich akcji i projektów PTTK.

7. **Oddziałowi PTTK im. dr A. Majkowskiego w Sopocie** – za wieloletnie zaangażowanie w organizację Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego im. Franciszka

Mamuszki oraz za multidyscyplinarny Rajd na Orientację Navigatoria; za odsłonięcie kamienia z okazji LX-lecia Oddziału upamiętniającego „Tych, którzy wędrowali na szlakach Sopotu, Polski i Świata”; za zdobycie Kolosa 2014 za eksplorację nowo odkrytej Jaskini Ciekawej w Alpach.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwa śląskiego

1. **Oddziałowi PTTK „Podbeskidzkie” w Bielsku-Białej** – za organizację XVI Ogólnopolskiego Zlotu Oddziałów i Kół Środowiskowych PTTK w 2015 r.; za organizację XXXV Rajdu Przewodników Turystycznych; za pracę wśród młodzieży; za dbałość o szlaki turystyczne.
2. **Oddziałowi PTTK im. Stefana Lachowicza w Bytomiu** – za organizację eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”.
3. **Oddziałowi PTTK w Chorzowie** – za organizację eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”; za organizację IX Zlotu Oddziałów PTTK.
4. **Oddziałowi PTTK „Beskid Śląski” w Cieszynie** – za organizację w 2014 r. Forum Fotografii Krajoznawczej, za organizację w 2016 r. w Cieszynie XXXIII Kursu i Zlotu Instruktorów Turystyki Żeglarskiej PTTK; za dbałość o szlaki turystyczne.
5. **Regionalnemu Oddziałowi PTTK w Częstochowie** – za pracę wśród młodzieży, organizację eliminacji wojewódzkich OMTTK, konkursów krasomówczych.
6. **Częstochowskiemu Oddziałowi Przewodników PTTK im. Jana Długosza w Częstochowie** – za organizację pielgrzymki przewodników turystycznych.
7. **Oddziałowi Miejskiemu PTTK w Dąbrowie Górniczej** – za rozwój turystyki motorowej; za organizację 50. Centralnego Zlotu i Rajdu Turystów Zmotoryzowanych.
8. **Oddziałowi PTTK „Ziemi Gliwickiej” w Gliwicach** – za świetną pracę z młodzieżą; za pomoc i bycie gospodarzem posiedzeń Rady Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego.
9. **Oddziałowi PTTK w Jastrzębiu Zdroju** – za promowanie imprez związanych z turystyką kolarską oraz fotografią krajoznawczą; za aktywny udział w realizacji programu turystycznego Euroregionu Śląsk Cieszyński.
10. **Oddziałowi PTTK w Jaworznie** – za pomoc i bycie gospodarzem posiedzeń Rady Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego.
11. **Oddziałowi Międzyuczelnianemu PTTK w Katowicach i Oddziałowi Uczelnianemu PTTK im. Zygmunta Klemensiewicza przy Politechnice Śląskiej w Gliwicach** – za prowadzenie baz namiotowych i chatek studenckich.
12. **Oddziałowi Regionalnemu PTTK w Katowicach** – za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej; za organizację szkoleń prawno-finansowych dla oddziałów PTTK.
13. **Górnośląskiemu Oddziałowi PTTK w Katowicach** – za prowadzenie biura obsługi ruchu turystycznego; za działalność na rzecz rozwoju turystyki wodnej; za dobrą pracę wśród młodzieży; za udział w tworzeniu Śląskiego Systemu Informacji Turystycznej.
14. **Oddziałowi PTTK w Mikołowie** – za pomoc i bycie gospodarzem posiedzeń Rady Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego.
15. **Oddziałowi PTTK w Mysłowicach** – za świetną działalność na rzecz osób niepełnosprawnych; za organizację VIII Zlotu Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego.
16. **Oddziałowi PTTK „Ziemi Pszczyńskiej” w Pszczynie** – za prowadzenie Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego o tytuł „Przewodnik – Krasomówca”; za prowadzenie obiektu noclegowego; za organizację 64. Centralnego Zlotu Turystów Kolarzy.
17. **Oddziałowi PTTK w Rybniku** – za organizację 44. Centralnego Finału OMTTK; za organizację eliminacji wojewódzkich OMTTK; za pracę wśród młodzieży.
18. **Oddziałowi PTTK w Tychach** – za organizację XVII Ogólnopolskiego Zlotu Oddziałów i Kół Zakładowych w 2016 r.; za pomoc i bycie gospodarzem posiedzeń Rady Prezesów Oddziałów

PTTK Województwa Śląskiego; za kształtowanie współpracy ze spółdzielczością mieszkaniową na szczeblach miejskim, regionalnym i ogólnopolskim.

19. **Oddziałowi PTTK w Raciborzu** – za organizację 66. Centralnego Zlotu Turystów Kolarzy PTTK.
20. **Oddziałowi PTTK „Ziemi Tarnowskiej” w Tarnowskich Górach** – za organizację VII Zlotu Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego.
21. **Oddziałowi PTTK „Wędrowiec” w Zawierciu** – za organizację Ogólnopolskiego Nizinnego Rajdu Przewodników Turystycznych; za organi-

zację 54. Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Kolarskiej PTTK.

22. **Oddziałowi Babiogórskiemu PTTK w Żywcu** – za 110 lat rozwoju Towarzystwa; za prowadzenie obiektu noclegowego, za dbałość o szlaki turystyczne; za organizację VI Zlotu Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego; za akcję „Wędrowki z Przewodnikiem”, za organizację pikników z Żywiec Zdrój SA „Po Stronie Natury”; za organizację 46. Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Górskiej PTTK; za współudział z Komisją Górskiej Turystyki Jeździeckiej Zarządu Głównego PTTK w organizacji „ognisk papieskich”.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwo świętokrzyskiego

1. **PTTK Oddziałowi Świętokrzyskiemu w Kielcach** – za wypełnienie funkcji oddziału bazowego dla jednostki regionalnej; za włączanie się do ogólnopolskich akcji i projektów PTTK; za forum przewodników turystycznych.
2. **PTTK Oddziałowi w Końskich** – za prowadzenie muzeum regionalnego, za ciekawą działalność edytorską; za organizację Centralnego Zlotu Krajoznawczego „Końskie 2017”.
3. **PTTK Oddziałowi Świętokrzyskiemu im. S. Jeżewskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim** – za organizację Ogólnopolskiego Nizinnego Zlotu Przewodników Turystycznych; za włączanie się do ogólnopolskich akcji i projektów PTTK.
4. **PTTK Oddziałowi A. Patkowskiego w Sandomierzu** – za stworzenie nowoczesnej bazy noclegowej dla turystów; za współpracę w organizacji warsztatów „Krajoznawstwo 2.0. Nowoczesny wymiar poznawania”.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwa warmińsko-mazurskiego

1. **Oddziałowi PTTK Ziemi Elbląskiej w Elblągu** – za organizację 45. Centralnego Zlotu Przewodników Turystyki Motorowej PTTK; za prowadzenie regionalnej pracowni krajoznawczej; za prowadzenie bazy noclegowej dla turystów; za aktywne rozwijanie turystyki i krajoznawstwa wśród mieszkańców miasta; za prowadzenie punktu informacji turystycznej; za opiekę nad szlakami turystycznymi; za organizację Forum Fotografii Krajoznawczej; za organizację seminarium z cyklu „Mijające Krajobrazy Polski”; za cykliczne spotkania z przewodnikiem po Elblągu i okolicach.
2. **Oddziałowi PTTK Wielkich Jezior Mazurskich w Giżycku** – za aktywne włączenie się do ogólnopolskich akcji i projektów PTTK, za organizację Ogólnopolskiego Nizinnego Zlotu Przewodników Turystycznych, za opiekę nad szlakami turystycznymi; za organizację forum przewodniczego.
3. **Oddziałowi Warmińsko-Mazurskiemu PTTK w Olsztynie** – za wypełnianie zadań oddziału bazowego dla jednostki regionalnej PTTK; za prowadzenie regionalnej pracowni krajoznawczej; za stworzenie nowej formuły doskonalenia przewodników turystycznych w zakresie turystyki kwalifikowanej; za organizację forum przewodników turystycznych; za stworzenie i prowadzenie akcji Olsztyn Aktywnie; za opiekę nad szlakami turystycznymi.

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwa wielkopolskiego

1. **Oddziałowi PTTK „Ziemi Gnieźnieńskiej w Gnieźnie** – za organizację 57. Ogólnopolskiego Zlotu Przodowników Turystyki Pieszej.
2. **Kaliskiemu Oddziałowi PTTK im. S. Graewego w Kaliszu** – za organizację Centralnego Zlotu Laureatów XXII edycji Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”; za prowadzenie bazy noclegowej dla turystów; za pracę wśród młodzieży; za promowanie turystyki rowerowej.
3. **Oddziałowi PTTK im. C. Ratajskiego w Luboniu** – za kultywowanie powstania wielkopolskiego.
4. **Oddziałowi PTTK w Koninie** – za wyremontowanie Chatki Ornitologa PTTK; za organizację plenerów fotograficznych.
5. **Oddziałom PTTK w Ostrowie Wielkopolskim** – za rozwijanie turystyki wśród młodzieży; za dbałość o szlaki turystyczne.
6. **Oddziałowi PTTK w Pile im. H. Kamińskiego** – za 60 lat działalności turystyczno-krajoznawczej; za kultywowanie powstania wielkopolskiego, za popularyzację turystyki kwalifikowanej, w tym za „Soboty na dwóch kółkach”.
7. **Oddziałowi Międzyuczelnianemu PTTK w Poznaniu** – za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej.
8. **Oddziałowi Poznańskiemu PTTK im. B. Chrzanowskiego w Poznaniu** – za prowadzenie BORT; za pełnienie funkcji oddziału powierniczego Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK; za organizację przewodnickich „Przechadzek po mieście”; za działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.
9. **Oddziałowi Środowiskowemu PTTK Poznań – Nowe Miasto im. F. Jaškowiaka** – za wspaniałą pracę wśród osób niepełnosprawnych; za organizację VII Ogólnopolskiego Zlotu Turystów Przyrodników „Zielonka 2017”; za pracę na rzecz kadry programowej; za organizację zlotów środowiskowych.
10. **Oddział PTTK w Turku** – za wspaniałą pracę na rzecz osób niepełnosprawnych.
11. **Oddział PTTK w Szamotułach** – za pracę z młodzieżą.

Pamiątkowe zdjęcie uczestników Centralnego Zlotu Laureatów XXII edycji Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”, którego organizatorem był Kaliski Oddział PTTK im. S. Graewego w Kaliszu, przed Szkołą Podstawową w Żydowie, 17 maja 2015 r. (fot. E. Matusiak-Gordon)

Podziękowania dla oddziałów PTTK województwa zachodniopomorskiego

1. **PTTK Oddziałowi im. Jana Frankowskiego w Kołobrzegu** – za organizację X Ogólnopolskiego Zlotu Młodzieży Wiejskiej PTTK.
2. **Oddziałowi Koszalińskiemu PTTK w Koszalinie** – za organizację V Ogólnopolskiego Zlotu Turystów Przyrodników „Drawno 2015”.
3. **Oddziałowi PTTK w Międzyzdrojach** – za organizację w 2016 r. XLI Centralnego Zlotu Krajoznawców; za organizację Ogólnopolskiego Nizinnego Zlotu Przewodników Turystycznych; za wydanie książki o Międzyzdrojach i historii zagospodarowania turystycznego Międzyzdrojów.
4. **Regionalnemu Oddziałowi Szczecińskiemu PTTK im. Stefana Kaczmarka w Szczecinie** – za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej; za znaczący udział w stworzeniu „Kanonu krajoznawczego województwa zachodniopomorskiego”.
5. **Oddziałowi Wojskowemu PTTK im. ppor. Ryszarda Kuleszy w Szczecinie** – za organizację cyklicznych zachodniopomorskich turniejów kół klubów PTTK „Gryf pomorski”.
6. **Pomorskiemu Wojskowemu Oddziałowi PTTK przy Klubie Brygady Wsparcia Dowodzenia WK P-W w Wałczu** – za rozwijanie turystyki kajakowej.

Dziękujemy jednostkom regionalnym – zarówno tym, które posiadają osobowość prawną, jak Mazowieckie Forum Oddziałów PTTK czy Wielkopolska Korporacja Oddziałów PTTK, jak i tym, które działają bez odrębnej osobowości prawnej, jako porozumienia rady lub sejmiki oddziałów.

Dzięki ich bezpośredniej działalności integracyjnej organizowane są w dużej mierze eliminacje wojewódzkie ogólnopolskich przedsięwzięć programowych dla dzieci i młodzieży (OMTTK, Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy „Poznajemy Ojcowiznę”, konkursy krasomówcze), prowadzone jest wspólne szkolenie kadr, funkcjonuje system pomocy i współdziałania. Dzięki pracy jednostek regionalnych, które przecież tworzą jeśli nie prezisi, to przedstawiciele oddziałów, powstały w twej kadencji „Kanon krajoznawczy województw pomorskiego”, „Kanon krajoznawczy województwa podlaskiego” i „Kanon krajoznawczy województwa zachodniopomorskiego”.

Dziękujemy Pomorskiemu Porozumieniu Oddziałów za organizację seminariów z cyklu „Mijające krajobrazy Polski”, poświęconych Pomorzu, Kociewiu, Pobrzeżu Kaszubskiemu, Pobrzeżu Słowińskiemu, Żuławom Wiślanym.

Dziękujemy Mazowieckiemu Forum Oddziałów PTTK za organizowane zloty, prowadzenie bazy noclegowej w Tułowicach, organizację eliminacji wojewódzkich akcji programowych wśród dzieci i młodzieży oraz za zainicjowanie wspólnie z Kuratorium przedsięwzięcia „Mazowiecka Szkoła Aktywna Turystycznie”.

Dziękujemy za edycje nieregularnych periodyków znakomicie przybliżających region i świetnie promujących PTTK.

Dziękujemy też władzom jednostek regionalnych za kształtowanie współpracy z urzędami marszałkowskimi, z okręgowymi dyrekcjami Lasów Państwowych, z dyrekcjami parków narodowych i parków krajobrazowych.

Dziękujemy też wspólnocie Oddziałów i Kół Akademickich za konsekwentne rozwijanie sieci baz namiotowych i chatek studenckich.

Dziękujemy oddziałom i kołom PTTK działającym w Wojsku Polskim za stworzenie systemu efektywnej promocji turystyki i krajoznawstwa w Wojsku Polskim oraz czuwanie nad tradycjami oręża polskiego.

Dziękujemy ludziom gospodarki PTTK.

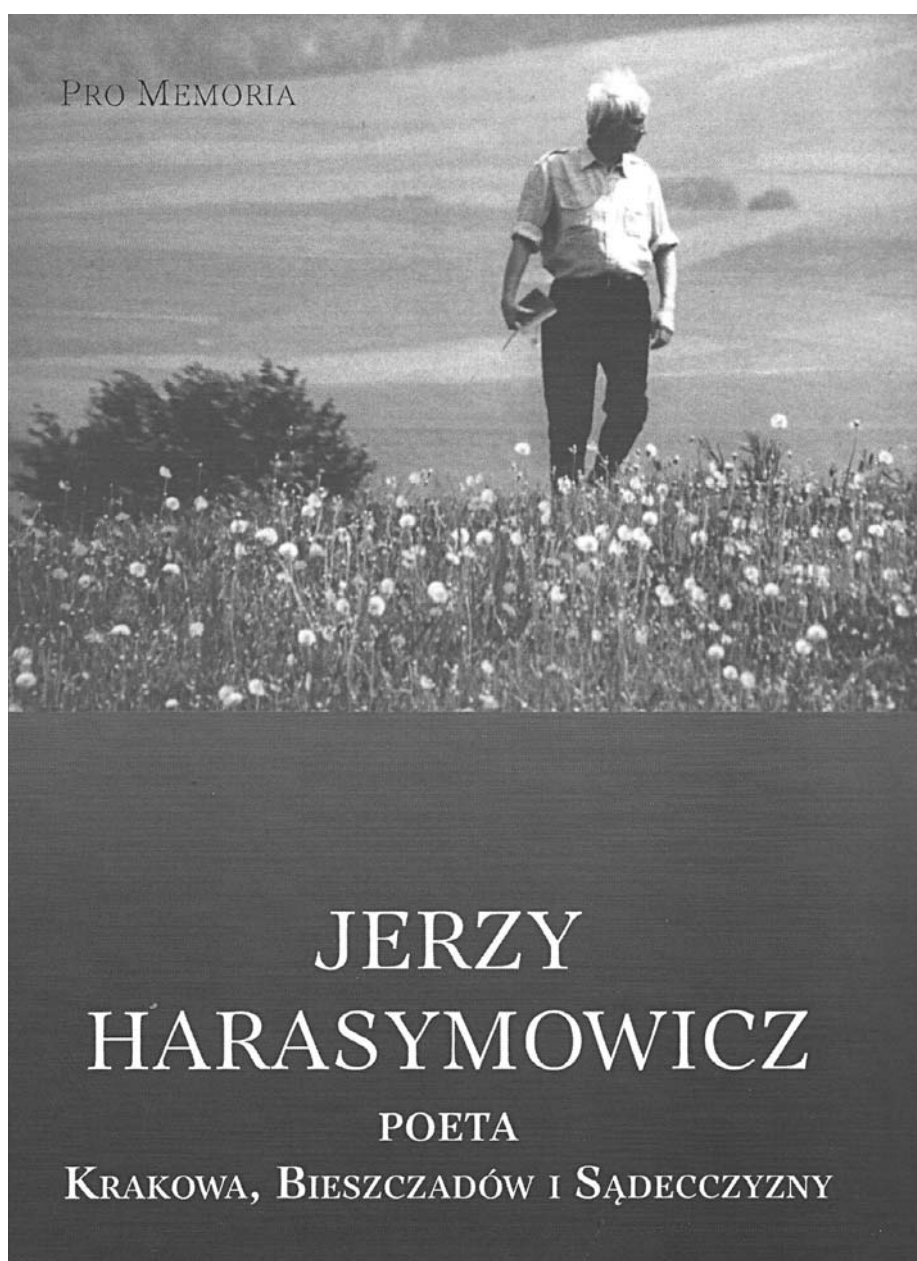
Pragniemy z okazji XIX Walnego Zjazdu PTTK podziękować tym, którzy starają się jednocześnie o dobry stan bazy, jej zyskowość, a jednocześnie aby szczególnie schroniska i stacje wodne dobrze kojarzyły się z Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym.

Dziękujemy za to władzom spółek PTTK, ciesząc się jednocześnie z tego, że coraz liczniej udziałowcami tych spółek stają się oddziały PTTK.

Dziękujemy też tym gospodarzom obiektów z naszym znakiem, którzy swoją identyfikacją z Towarzystwem poświadczają jakością i finansową efektywnością oraz piękną starannością o remontowanie i modernizację obiektów. Dzięki Wam na szlaku jest nie tylko bezpieczniej, ale i milej.

Podziękowania dla Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK

- Za świetną działalność wydawniczą obejmującą:
 - serię wydawniczą Biblioteka Górską, w ramach której wydawane są rozmaite wydawnictwa okazjonalne związane z szeroko pojętą tematyką górską;
 - serię wydawniczą „Kultura ludowa Górali...”, promującą góralczyznę, w ramach której przez ostatnie kilka lat wydano siedem pozycji opisujących w jednorodnym ujęciu góralczyznę w siedmiu regionach; realizacja wydawnictw wsparta została przez samorząd województwa małopolskiego;
 - serię wydawniczą „Pro Memoria”, w ramach której wydano cztery pozycje („Tadeusz Staich”, „Jan Gwałbert Pawlikowski”, „Jerzy Harasymowicz”, „Władysław Orkan”), piąta o Urszuli Janickiej Krzywdzie i szósta o Kazimierzu Sosnowskim jest w przygotowaniu; zadaniem serii jest przypomnienie wybitnych postaci związanych z górami i góralczyzną,

Poecie, który napisał bliskie nam słowa „W górach jest wszystko co kocham...” COTG PTTK poświęcił zorganizowaną z Niepublicznym Instytutem Kształcenia Nauczycieli Wydawnictwa Edukacyjnego międzynarodową konferencję, na której wygłoszono 20 referatów, oraz wydał pod redakcją Bolesława Farena wspianą książkę

- serię wydawniczą „Nasze schroniska”, w ramach której wydano do tej pory informatory o pięciu schroniskach PTTK;
- serię wydawniczą „Studia i Materiały do Dziejów Turystyki Górskiej”, w ramach której ukazało się pierwsze wydawnictwo poświęcone Towarzystwu Tatrzańskiemu i Polskiemu Towarzystwu Tatrzańskiemu;
- kwartalnik „Gazeta Górską”, wydawany w wersji pełnego koloru – jedyne wydawnictwo PTTK dostępne w sieci EMPiK;
- prowadzenie wspólnie z Targami w Krakowie SA konkursu na najlepsze wydawnictwo o górach.
- Za promocję odznak turystyki aktywnej w górach – Górskiej Odznaki Turystycznej PTTK, aktywację i promocję odznak głównych szlaków: beskidzkiego, sudeckiego, Gór Świętokrzyskich, Odznaki Małopolskiego Szlaku Papieskiego im. św. Jana Pawła II.
- Za działania związane z renowacją szlaków turystycznych w górach wraz z pozyskiwaniem środków na ich finansowanie.
- Za budowę, aktualizację i unowocześnianie nowoczesnych portali promujących szlaki turystyczne i walory krajoznawcze Małopolski i Mazowsza (współfinansowanych przez samorządy tych regio-

nów) będących nowoczesnymi kanonami krajoznawczymi dla wędrówców.

- Za działania promujące ekologiczną turystykę na szlakach turystycznych w górach realizowanych wspólnie z Oddziałem Babogórskim PTTK w Żywcu we współpracy z partnerem biznesowym Żywiec Zdrój SA.
- Za działania promujące tematykę górską wśród młodych naukowców poprzez prowadzenie Konkursu im. Walerego Goetla na najlepszą pracę doktorską poświęconą tematyce górskiej z udziałem w jury konkursu wybitnych naukowców z kraju.
- Za działania związane z badaniem historii turystyki górskiej i ukazanie ich efektów w postaci wędrującej wystawy obrazującej działalność Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, która odwiedziła kilkanaście miejscowości w Polsce, a której towarzyszyła każdorazowo bądź sesja naukowa, bądź prezentacja multimedialna.
- Za współpracę z Przykarpackim Uniwersytetem Narodowym im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankowsku (Ukraina).
- Za znakomicie prowadzoną Centralną Bibliotekę Górską PTTK z jedynym tego rodzaju zbiorem książek w Polsce.

Podziękowania dla Centrum Turystyki Wodnej PTTK

- Za udział w przygotowaniu merytorycznym posiedzenia Zarządu Głównego PTTK odbytego 25 kwietnia 2015 r. poświęconego rozwojowi turystyki wodnej; za przeprowadzenie inwentaryzacji stanu bazy wodnej PTTK; za promocję polskich szlaków wodnych w Polsce i poza granicami kraju; za prowadzenie portalu internetowego www.polskieszlakiwodne.pl.
- Za przygotowanie regulaminów i rozpowszechnianie odznak: „Szlak Wisły”, „Szlak Odry”, „Szlak Pętli Wielkopolskiej”, „Szlak Pętli Żuławskiej i Zalewu Wiślanego”, „Szlak Pętli Toruńskiej” i „Szlak Warty”.
- Za prowadzenie konkursu o Nagrodę Przyjaznego Brzegu (realizowanego pod patronatem Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, Polskiej Organizacji Turystycznej), które to nagrody uroczą wręczane na gali w trakcie targów „Wiatr i Woda” w Warszawie honorują najbardziej zasłużonych w turystycznym zagospodarowaniu brzegów morza, jezior i rzek, dbających o wartości ekologiczne i tych, którzy tworzą nowe zjawiska w turystyce wodnej.
- Za prowadzenie akcji upowszechniającej dobre wzory i zwiększającej umiejętności w zakresie bezpieczeństwa na wodzie i nad wodą, szczególnie dzieci i młodzieży, w tym przeszkolenie w ramach projektu „Bezpieczna Woda” ponad 5 000 uczniów.
- Za prowadzenie monitoringu w zakresie tworzenia nowych regulacji prawnych mających znaczenie dla turystyki wodnej, zgłaszanie w tym zakresie wniosków i opinii, aktywny udział w resortowych i sejmowych konsultacjach, szczególnie w zakresie zmiany ustawy Prawo wodne.
- Promocję wodnego potencjału Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego podczas siedmiu międzynarodowych i krajowych targów.
- Wydawanie rokrocznie „Kalendarza imprez wodniackich PTTK”, współudział w wydawaniu i promocji książek wodniackich oraz ich nagradzaniu w ramach Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Turystycznej i Krajoznawczej.
- Za działalność edytorską wydawnictw poświęconych projektowaniu i zagospodarowywaniu przystani oraz stanic wodnych, poświęconych etykietce i ceremoniałowi żeglarskiemu, a także

W ramach realizacji projektów promujących bezpieczne przebywanie nad wodą i w wodzie CTW PTTK wydawało książeczki, jak tę powyżej, plakaty i foldery

- w współwydaniu przewodnika kajakowego „Pętla Toruńska” oraz popularyzatorskiej opowieści o wyprawie dookoła świata pod banderą niepodległej Ukrainy.
- Za współudział w przygotowaniu obchodów jubileuszowych i popularyzacji sylwetki generała Mariusza Zaruskiego na Ukrainie.
- Za przygotowanie projektu programu i koordynację realizacji ogólnopolskiego przedsięwzięcia „Wisła Łączy”.
- Za współpracę z samorządami i związkami samorządów z terenów nadwodnych.
- Za współpracę z Polskim Związkiem Żeglarskim oraz Ligą Morską i Rzeczną.

Podziękowania dla Ogólnopolskiego Centrum Szkolenia Podwodnego KDP PTTK

- Za koordynację programowo-organizacyjną szkoleń pływaczy, w ramach których w tej kadencji przeszkolono 17 485 osób.
- Za upowszechnianie wprowadzonych przez Komisję Działalności Podwodnej Zarządu Głównego PTTK 120 odznak.
- Za organizację dystrybucji międzynarodowych legitymacji pływaczy CMAS.
- Za edytorstwo książek i materiałów szkoleniowych dla pływaczy, w tym:
 - podstawowych i specjalistycznych programów szkolenia pływaczy KDP/CMAS;
 - „Podręcznika Pływacza P1 KDP/CMAS” autorstwa K. Rójka ;
 - książki „Nurkowanie moje życie” autorstwa E. Ciołkowiaka;
 - książki pływacza KDP PTTK i okładki typu „organizator”;
 - pakietu pływacza młodzieżowego KDP PTTK (książeczka pływacza młodzieżowego, certyfikat, karty egzaminacyjne, podręcznik pływacza młodzieżowego, dyplom, worek, naszywka, znaczek, naklejka, koszulka);
 - rejestrów nurkowania KDP PTTK;
 - plansz, folderów i banerów szkoleniowych KDP PTTK.

Podziękowania dla Centralnej Biblioteki PTTK im. K. Kulwiecia w Warszawie

- Za stworzenie w nowych pomieszczeniach nowocześniejszej formuły pracy dla czytelników.
- Za organizację co roku od kilku lat Przeglądu Książki Krajoznawczo-Turystycznej.
- Za współpracę z regionalnymi pracownikami krajoznawczymi.
- Za organizację wystaw plastycznych.
- Za organizację spotkań autorskich.
- Za digitalizację (starych książek) materiałów historycznych.
- Za współpracę z innymi bibliotekami i uczelniami

Podziękowania dla Centrum Fotografii Krajoznawczej im. Waldemara Dońca w Łodzi

- Za troskę o zbiory polskiej fotografii krajoznawczej i digitalizacji fotografii sprzed 1950 roku.
- Za prowadzenie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej.
- Za wydawanie „Wędrownika”.
- Za wystawy fotograficzne w kraju i za granicą.
- Za szkolenia dla fotografików.
- Za kolekcjonowanie starych aparatów fotograficznych i sprzętu fotograficznego.
- Za współorganizację kursów dla społecznych opiekunów zabytków.
- Za troskę o zabytkowy obiekt – siedzibę Centrum.

Żywe przykłady

Są ludzie, z którymi się spotykamy i którzy stają się dla nas wartością, wzorcem. Jeśli nie imponuje, to wzbudza w nas głęboki szacunek ich stosunek do świata, do ludzi, ich oddanie Polsce i naszemu Towarzystwu. Pragniemy to – rzecz jasna – wyrazić. Co cztery lata trwa w naszym Towarzystwie swoisty przegląd postaw, budzi się refleksja nad tym, czy ktoś z naszego grona nie powinien być wyróżniony, w tym najwyższą godnością w naszym Towarzystwie – tytułem Członka Honorowego PTTK.

Prezentujemy 30 sylwetek ludzi, którzy sobą pięknie odłożyli się na kartach naszego Towarzystwa. Napisane są one różnie. Można się z nich dowiedzieć czasami głównie o pełnionych funkcjach, a czasami zza prezentacji uśmiecha się na nowo twarz znanego nam człowieka. Motywacja prezentacji była jednak taka sama – wpływała z szacunku, z podkreślenia, że musi być wzorem.

Kolega krajoznawca

Wszystko zaczęło się w pierwszy dzień studiów, 3 października 1966 r. Został umówiony z Włodkiem Łęckim, wówczas prezesem Oddziału Międzyuczelnianego PTTK w Poznaniu, i od razu włączony w organizację XI Rajdu Zachodniego. Prowadził na nim trasę pieszą pod opieką braci Krzysztofa i Witolda Szyfterów – dziś znanych poznańskich profesorów. Grono sympatycznych koleżanek i kolegów, możliwość wspólnych wyjazdów, poznawanie bliższych i dalszych zakątków regionu, odkrywanie mało jeszcze wtedy znanych miejscowości i zabytków – wciągnęło go to na dobre w pracę Oddziału. Po pięciu latach, tuż po obronie dyplomu, obchodził „pięćdziesięciorajdzie”; odbyło się to „po sztubacku” – na Rajdzie Parasolowym do Wągrowca specjalnie dla niego zorganizowano trasę trzydniową, która trwała półtora dnia i na którą pojechał jako „walec” (czyli niezapisany).

Pytany jak dziś to ocenia, odpowiada, że był to ważny element zdobycia doświadczeń, poznał wielu kolegów, odwiedził różne zakątki Wielkopolski i Polski. Uważa jednak, że zamiast wyżywać się podczas rajdów, pożyteczniej byłoby zająć się poszerzaniem wiedzy na temat przeszłości, historii sztuki, przyrody i innych dziedzin niezbędnych krajoznawcy. Bo Paweł Anders na początku lat siedemdziesiątych zajął się publikacjami o regionie.

Urodził się w roku 1948, jest Wielkopolaninem „z dziada pradziada”. Przodkowie mieszkali w Dolsku, we Wrześni, w okolicach Konina, Wschowy, Leszna, Krotoszyna, byli też wśród nich poznańscy Bambrzy.

Otwarcie wystawy fotograficznej w Ośrodku Kultury w Komornikach; 9 października 2008 r.

Mówi, że na ziemi wielkopolskiej wszędzie czuje się jak „u siebie w domu”. Nawyk zwiedzania, ciekawość świata wyniósł z domu rodzinnego. Ojciec Henryk już przed wojną zwiedzał Polskę i ościennie kraje, był członkiem Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego. Po założeniu rodziny dbał o to, aby co roku wyjeżdżała na wakacje – i to w różne ciekawe miejsca. Te podstawy rozwinęły wycieczki, z których chętnie korzystał podczas nauki

Wycieczka „w nieznanne” Oddziału Międzyuczelnianego PTTK; 26 marca 1972 r.

w szkole. Aż dziwne, że region świetnie poznał jeżdżąc rowerem, bo prawa jazdy nigdy nie zrobił.

Za swój debiut Paweł uważa przewodnik „Nad Węłą i Małą Węłą”. Za nim poszły następne tytuły i gdy w roku 1975 miał szybko przygotować informator o gminie Skoki, stwierdził, że „z doskoku” można napisać jedną-dwie książeczki i zaczął tworzyć „warsztat”: biblioteczkę, zbiór map, archiwum wycinków prasowych, zdjęcia, notatki. Robi to do dziś, ale narzeka, że jest coraz trudniej: ukazują się specjalistyczne publikacje, mamy zatrzęsienie map i planów miast, a mieszkanie w bloku ma ograniczony metraż...

Rozwijająca się w latach siedemdziesiątych turystyka potrzebowała publikacji, a te – autorów. Wytworzyła się więc w Poznaniu grupa krajoznawców realizujących zlecenia Wydawnictwa Poznańskiego, WOIT-u, „Sportu i Turystyki” i w końcu Wydawnictwa „Kraj”. Doprowadziło to do powstania w roku 1980 Wielkopolskiego Klubu Publicystów Krajoznawczych PTTK. Pawłowi trochę dokuczało, że przez szereg lat był jego najmłodszym członkiem. W latach 1998–2002 przez dwie kadencje prezesował temu Klubowi. Autorów krajoznawców uważa za swoje główne środowisko; członkowie Klubu często się spotykają, bywają w domach, organizują wspólnie imprezy, między innymi Forum Publicystów Krajoznawczych (Paweł sześć razy szefował temu spotkaniu) oraz Ogólnopolski Przegląd Książki Krajoznawczej i Turystycznej.

Zawsze dbał o dobre wyposażenie kartograficzne swoich publikacji, a w czasach cenzury nie było o to łatwo. Gdy ograniczenia zniknęły, zaczął opracowywać mapy ciekawszych terenów (między innymi „Okolice Zaniemyśla”, „Puszcza Zielonka”, „Tereny wypoczynkowe ziemi konińskiej”) i plany miast (Jarocin, Śrem, Janowiec Wielkopolski). Zachęcony przez kolegów z Podkomisji Kolekcjonerstwa stworzył kolekcję pla-

nów miast wielkopolskich (oprócz Poznania ma już 425 tytułów). Zajmował się też znakowaniem szlaków i ich dokumentacją, inwentaryzacją krajoznawczą, opiniami i recenzjami, artykułami do monografii historycznych miast. W dorobku ma ponad 170 publikacji (wliczając w to kolejne ich wydania) oraz wiele artykułów w czasopiśmie i materiałach pokonferencyjnych.

Szczególnie miejsce w dokonaniach Pawła zajmuje powstanie wielkopolskie, a właściwie pozostałe po nim miejsca pamięci. Zajął się tym w roku 1986, gdy temat ów nie był dobrze traktowany; zebrane przez niego materiały miały już cztery

wydania, a on sam stał się tu autorytetem docenianym przez środowisko naukowe.

Współpracując z wszystkimi praktycznie wydawcami literatury krajoznawczej w Polsce, Paweł nie zaniedbywał PTTK. Dla macierzystego Oddziału prowadził wycieczki, ale współpracował także z innymi jednostkami (w różnych okresach): w Kaliszu, w Żni-

Na IV Forum Publicystów Krajoznawczych; Gołuchów, 23 września 1989 r.

Na wycieczce podczas sympozjum organizowanego przez SGGW; Paweł Anders stoi z prof. Krzysztofem R. Mazurskim i dr. Szymonem Bijakiem; Chęciny, 8 września 2015 r.

nie, w Koninie, w Gnieźnie, w Krotoszynie. Przez jedną kadencję wchodził w skład Prezydium Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Poznaniu i przy jego między innymi udziale powstał wtedy kwartalnik PTTK „Wielkopolska”, którego sekretarzem redakcji był przez cały okres wydawania pisma (1983–1992). W kadencji 1986–1990 był członkiem Rady Programowej Zarządu Głównego PTTK ds. Wydawnictw. Od roku 2013 należy do Oddziału PTTK Poznań-Nowe Miasto.

W dobie przemian gospodarczych, zanim pojawiła się konieczność zmiany przez niego pracy czy nawet zawodu, otrzymał propozycję przejścia do redakcji kwartalnika „Kronika Wielkopolski”. Decyzję musiał szybko podjąć, ale od 1991 r. wykorzystuje tam zarówno znajomość regionu, jak i tajników działalności wydawniczej.

Ostatnio sporo czasu poświęca Regionalnej Pracowni Krajoznawczej w Poznaniu. Gdy w roku 2007 powróciły do PTTK jej zbiory, zajął się ich uporządkowaniem, a podczas dyżurów wpisuje posiadane pozycje do dostępnego „on line” katalogu (na razie 6 600 „rekordów”).

Ostatnio jest jakby mniej solidnych książek krajoznawczych – prywatne oficyny wydają to, na czym szybko i łatwo zarobią. Zajął się więc szerzej fotografowaniem, a techniki komputerowe pozwalają znakomicie to pokazywać. Coraz częściej wykorzystuje swo-

je zbiory do przygotowywania prezentacji, jednostki PTTK zamawiają też u niego konkretne wykłady.

Do ciekawszych stron swego życia zalicza kontakty z ważnymi osobami. Z Franciszkiem Jaśkowiakiem, mistrzem poznańskich krajoznawców, zetknął się już w czasach szkolnych, później często bywał u niego w domu. Z Włodzimierzem Łęckim współpracuje od 50 lat, Andrzeja Gordona poznał na I Forum Publicystów Krajoznawczych w roku 1983, z Leszkiem Drożdżyńskim byli kolegami w Urzędzie Wojewódzkim w Poznaniu jeszcze zanim został wiceministrem i działaczem ogólnopolskim PTTK. Janusza Pałubickiego zna od 1966 r., bo działał on wtedy w Oddziale Międzyuczelnianym (zajmował się tam niewdzięcznymi sprawami gospodarczymi) i nikt nie przypuszczał, że zostanie opozycjonistą i prominentem. Ale za istotną uważa także współpracę z terenowymi działaczami PTTK – a są wśród nich naprawdę wspaniali ludzie. Spośród osób, które szczególnie zapadły mu w pamięć, wymienia: Jerzego Szukalskiego i Czesława Skonkę z Gdańska, Janusza Umińskiego z Bydgoszczy, Jana Bałdowskiego z Olsztyna, Zygmunta Cebulę z Rzeszowa, Edwarda Wieczorka z Katowic, Władysława Sosnę z Cieszyna, Krzysztofa Mazurskiego z Wrocławia, Polę Kuleczkę z Zielonej Góry, Czesława Piskorskiego i Jana Krzysztonia ze Szczecina. Można by tych nazwisk przytoczyć o wiele więcej.

Zapytany co go po tylu latach cieszy, mówi o popularności i uznaniu, nie tylko w środowisku PTTK. Ale też wskazuje na dwie informacje, które „poszły w lud”. Nawet leśnicy powtarzają za nim, że Puszcza Notecka to drugi co do wielkości kompleks leśny w kraju (a wystarczyło zestawić liczby z książki prof. Ryszarda Zaręby). Upowszechniła się także opinia, że w Zdunach zachował się największy w Wielkopolsce kompleks zabudowy małomiasteczkowej (tu należało skorzystać z wydanego w 1973 roku spisu zabytków).

Ubolewa nad coraz większym regresem krajoznawstwa (nie tylko w PTTK). Wydane w minionych latach publikacje, zarówno naukowe, jak i popularne, zawierają rzekomo wystarczające wiadomości potrzebne do organizacji imprez, a na to nakłada się przekonanie, że „w Internecie jest wszystko”. Po co więc zajmować się jakąś tam dziedziną, która niewielu obchodzi i nie daje takiej satysfakcji, jak dobrze przeprowadzona (i rozliczona) impreza? Gdy Anders pojawił się w ubiegłym roku na mecie jednego z rajdów, przez grupę znajomych został przyjęty słowami: „Witamy kolegę krajoznawcę”. Nie wiedział czy jest to wyraz sympatii, czy uznania dla dorobku, może złośliwość albo nawet wskazanie przynależności do innej kategorii działaczy?

Jak wskazują choćby dyskusje na każdym Forum Publicystów Krajoznawczych, wciąż jeszcze jest tu wiele do zrobienia. Można poszerzać wiedzę o obiektach, zachęcać do zwiedzania kolejne pokolenia turystów, trzeba „oswajać” pojawiające się nowe obiekty krajoznawcze (na przykład w Poznaniu powstały Zamek Przemysła i Brama Poznania, które powinna zobaczyć każda wycieczka odwiedzająca to miasto).

Co w Wielkopolsce najbardziej lubi? Po dłuższym namyśle stwierdził, że okolice Poznania (Wielkopolski Park Narodowy, Rogalin, a zwłaszcza Puszcze Zielonka), gdzie można świetnie wędrować na rowerze. No i Puszcę Notecką, poznawaną od roku 1958, która ma dla niego jeszcze sporo nieodkrytych tajemnic.

Z Pawłem świetnie się rozmawia, sypie ciekawostkami i anegdotami, przytacza wspominki. Zapytałam więc, czy nie warto byłoby spisać te wspomnienia? Odpowiedział: „Oczywiście, ale dopiero, gdy zniedołężnieję. Na razie wciąż interesują mnie wyjazdy i poznanie czegoś nowego. I źle się z tym nie czuję”.

Paulina Żak

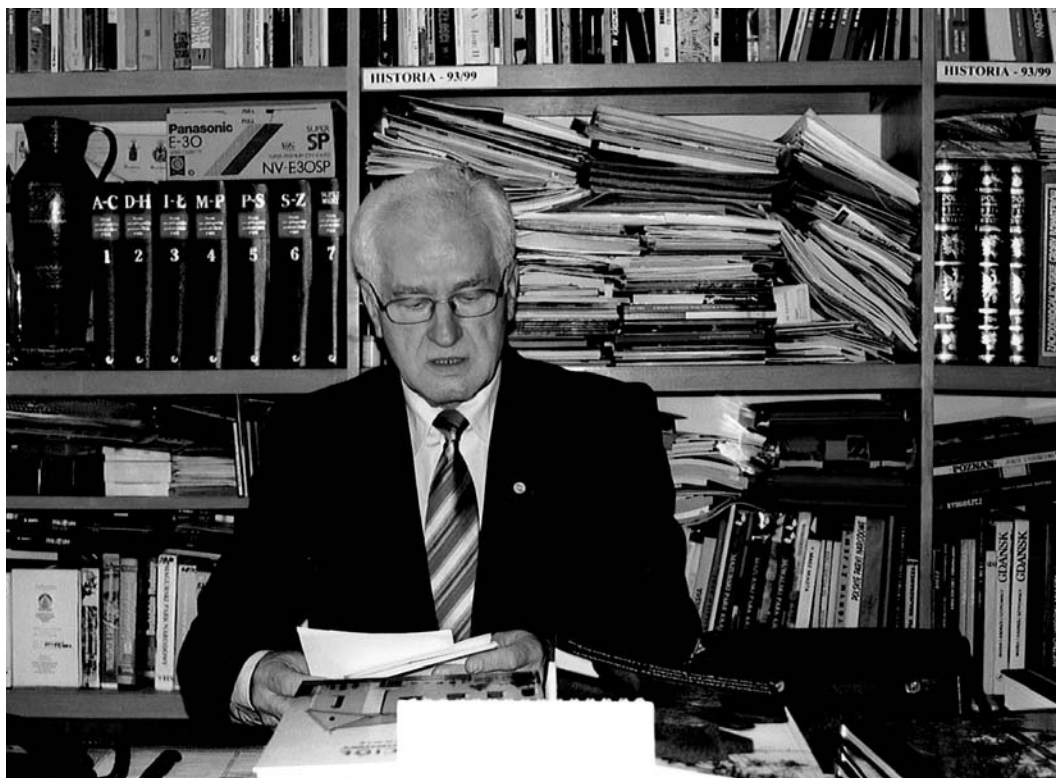
Zygmunt Cebula – „Z krajoznawstwem na co dzień”

Mówiąc o krajoznawstwie w Oddziale PTTK w Rzeszowie, nie można pominąć postaci Zygmunta Cebula, który od ponad 40 lat jest wielkim społecznikiem PTTK przyczyniającym się do popularyzacji Towarzystwa. Jest to osoba bardzo znana i ceniona nie tylko w Rzeszowie czy w województwie podkarpackim, ale w całym kraju. Jego nienaganna postawa, wspaniała elokwencja, erudycja, oratorstwo spowodowało, że zyskał uznanie i poważanie w szeregach PTTK. Zygmunt Cebula cieszy się wielką popularnością za swoją bogatą wiedzę, którą prezentuje jako przewodnik turystyki pieszej (1973 r.), przewodnik turystyczny (1974 r.), instruktor przewodnictwa, instruktor krajoznawstwa, instruktor ochrony przyrody. Jest wielkim znawcą historii kraju i regionu, ma bogatą wiedzę na temat geografii, przyrody, historii turystyki, literatury krajoznawczej, którą się dzieli i którą prezentuje na kursach, konferencjach, spotkaniach naukowych. Jego wypowiedzi ciepłym głosem o nienagannej formie, prostym a bogatym w treść ję-

zykiem polskim sprawiają, że zawsze jest chętnie słuchany i zapraszany jako wykładowca i prelegent.

Zygmunt Cebula należy do tych społecznych działaczy Towarzystwa, którzy z wielkim zamiłowaniem i zapałem uczestniczą w codziennym życiu PTTK, przyczyniając się do jego stałego rozwoju i popularyzacji zarówno poprzez „przyciąganie” nowych członków, jak też zwiększanie aktywności dotychczasowych kolegów. W latach 1978–1980 pełnił funkcję wiceprezesa Zarządu Wojewódzkiego PTTK, a w latach 1984–1986 był prezesem Zarządu Oddziału PTTK w Rzeszowie. W latach 1984–1988 oraz 1993–1997 pracował jako członek Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK. Sprawował również funkcję członka Komisji Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK (1993–1997) oraz członka Komisji Historii i Tradycji Zarządu Głównego PTTK (1997–2002).

Pasja, która mu towarzyszy gdy prowadzi na wycieczkach turystycznych nie przechodzi niezauważona. Jest wielkim znawcą Bieszczadów, ludzi związanych

Zygmunt Cebula

z tym regionem, legend, a także wielkim piewą przyrody bieszczadzkiej. Zygmunt Cebula od wielu lat jest organizatorem ogólnopolskich rajdów w Beskidzie Niższym, na Pogórze, w Bieszczadach (między innymi był jednym z komandorów Ogólnopolskiego Górskiego Rajdu Przewodników PTTK w Iwoniczu Zdroju oraz w Ustrzykach Dolnych – w rajdach tych uczestniczyło około 350 osób z całej Polski). Od 40 lat jest nieocenionym przewodnikiem niedzielnych wycieczek „Z przewodnikiem PTTK za miasto”, które prowadzone są społecznie. Każdy kurs dla kandydatów na przewodników turystycznych jest również prowadzony i przez Zygmunta Cebulę, którego piękna mowa i znanstwo przedmiotu są powszechnie znane i cenione.

Zygmunt Cebula jest autorem wielu artykułów opisujących piękno ziemi rzeszowskiej. Swoje teksty publikował w prasie lokalnej oraz w wydawnictwach Oddziału PTTK w Rzeszowie, między innymi w „Wędrowcu Małopolskim”.

Położył zasługi w popularyzacji schronisk młodzieżowych, jest współzałożycielem i wieloletnim kierownikiem Regionalnej Pracowni Krajoznawczej rzeszowskiego oddziału PTTK, zasiada w kapitułach wielu konkursów krajoznawczych szczybla wojewódzkiego – „Poznajemy Ojcowiznę” oraz Konkursu Krasomówczy, prowadzi warsztaty przyrodnicze dla dzieci i młodzieży, jest propagatorem turystyki pieszej. Był głównym organizatorem ogólnopolskich spotkań szkoleniowych dla kierowników regionalnych pracowni krajoznawczych

PTTK, które trzykrotnie odbyły się w Rzeszowie. Przez kilka lat był członkiem Komisji Egzaminacyjnej przy Wojewodzie Podkarpackim i Marszałku Województwa Podkarpackiego dla kandydatów na przewodników turystycznych. Jest wychowawcą kilku pokoleń działaczy PTTK, będąc dla nich wzorem i przykładem.

Za swoje dokonania w życiu zawodowym oraz za zasługi dla turystyki i krajoznawstwa został uhonorowany wieloma wyróżnieniami, między innymi: Złotym Krzyżem Zasługi (1988 r.), Odznaką Honorową „Za Zasługi dla Turystyki” (1998 r.), Złotą Honorową Odznaką PTTK (1997 r.), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1980 r.), Złotą Odznaką „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży” (1979 r.), tytułem i medalem Nauczyciel Kraju Ojczystego (2011 r.), Dyplomem Zarządu Głównego PTTK (1997 r.), Złotą Odznaką Honorową Oddziału PTTK Rzeszów (2002 r.), Złotą Odznaką PTSM (1988 r.), Statuetką Marszałka Województwa Podkarpackiego za szczególną aktywność w rozwoju turystyki (2013 r.). Od roku 2009 jest zasłużony przewodnik PTTK.

Zygmunt Cebula jest przykładem wspaniałego człowieka, uczącego zasad turystyki i krajoznawstwa. Z wielkim zaangażowaniem przez lata wykonywał powierzone mu społeczne funkcje w Towarzystwie, a dziś zawsze można liczyć na jego wszechstronną i bezinteresowną pomoc, współpracę, przewodnictwo.

Antoni Hadała, Łukasz Kuczmarsz

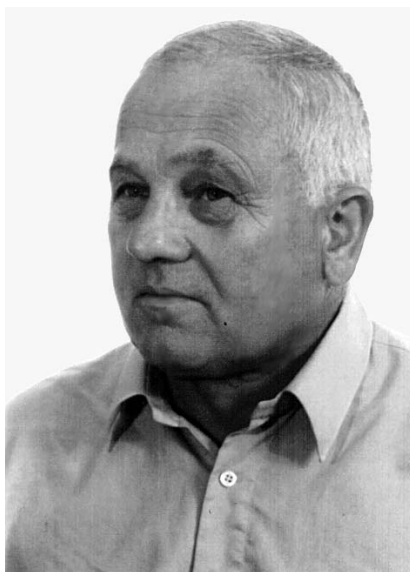
Romuald Cholewa – jeden ze skarbów turystyki pieszej

Wędrujący po Polsce znają Romualda Cholewę jako wspaniałego partnera do wędrowki. Emanuje ciepłem i serdecznością, zdumiewa posiadaną wiedzą, ujmuje życzliwością i umiejętnościami. Długoletni przewodniczący Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK, a obecnie jej honorowy przewodniczący, Włodzimierz Majdewicz, uważa go za jeden ze skarbów turystyki pieszej w Polsce. Dane o pełnionych funkcjach i zrealizowanych zadaniach nie ujmą sobą urzekającego sposobu, którym zaznaczył swoją wspaniałą obecność w życiu Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Z dokumentów można się dowiedzieć, że Romuald Cholewa urodził się 30 kwietnia 1939 r. w Końcyczach (dziś to dzielnica Zabrza).

Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpił w 1954 r. W roku 1956 był współzałożycielem Koła PTTK nr 6 przy Kombinacie Kokschemicznym w Zabrze, w koksowni „Makoszowy”, w którym aktywnie włączył się w organizowanie wycieczek dla członków PTTK i ich rodzin. Koło podjęło się między innymi również organizacji cyklu wycieczek „Zwiedzamy zamki i pałace ziemi śląskiej”. W roku 1966 został wybrany do zarządu Oddziału Miejskiego PTTK w Zabrze, w którym do 1977 r. był członkiem, a w latach 1977–1981 – jego wiceprezesem. Po utworzeniu Oddziału PTTK „Wędrowiec” w Zabrze (zjazd założycielski odbył się w 2004 r., rejestracja w 2006 r.) był członkiem jego Zarządu, a w latach 2009–2013 – jego prezesem.

Lata 1972–1980 to okres wzmożonej działalności zabrzańskiego oddziału PTTK w środowisku młodzieżowym. W tym okresie inicjował szkolenia kadry pedagogicznej na uprawnienia na organizatorów turystyki, a w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku także szkolenia na przodowników turystyki pieszej i młodzieżowych przodowników turystyki pieszej. Warto w tym miejscu nadmienić, że inicjatywa kolegi Cholewy w zakresie szkolenia młodzieży na uprawnienia młodzieżowego przodownika turystyki pieszej była prekursorska w skali województwa. Szkolenia te wyłoniły wielu nowych działaczy, którzy z czasem

Romuald Cholewa

powiększyli krąg kadry programowej Towarzystwa. W tych latach organizowana była również cykliczną imprezę „Zawsze w Niedzielę”, dla której Romuald Cholewa przygotowywał trasy z informacjami krajoznawczymi i historycznymi.

W latach 1991–2004 był organizatorem takich imprez, jak „Śląska Wiosna Turystyczna” i „Śląska Jesień Turystyczna” oraz Rajd Bakałarzy dla nauczycieli, które trwają do dnia dzisiejszego.

Wraz z nauczycielami – opiekunami szkolnych kół krajoznawczo-turystycznych przygotowywał młodzież do Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajo-

znawczego „Poznajemy Ojcowiznę”. Był organizatorem i współorganizatorem licznych obozów wędrownych dla młodzieży, podczas których poznawała ona piękno architektury i przyrody w naszym regionie i kraju. Spotkania z twórcami regionalnymi oraz historią i sztuką też cieszyły się popularnością.

W latach 1983–1990 był działaczem Komisji Krajoznawczej Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Katowicach, a następnie członkiem i przewodniczącym Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Wojewódzkiego w Katowicach. W 1990 r., po likwidacji zarządów wojewódzkich PTTK, był jednym z inicjatorów utworzenia Górnośląskiego Kręgu Krajoznawców PTTK. Był jednym z twórców Regionalnego Klubu Przodowników Turystyki Pieszej im. Zygmunta Kleszczyńskiego w Katowicach, pełniącego funkcje dawnej Wojewódzkiej Komisji Turystyki Pieszej, któremu do dziś przewodniczy. Klub organizuje między innymi coroczne regionalne spotkania przodowników turystyki pieszej, których motorem i duszą jest kolega Romuald Cholewa, szkoli i egzaminuje kadry, weryfikuje odznaki turystyki pieszej i krajoznawcze oraz znakuje szlaki. Od roku 1990 Romuald Cholewa jest też członkiem zespołu znakowania szlaków nizinnych.

Wieloletnie zainteresowanie turystyką kwalifikowaną kolega Romuald Cholewa w umiejętny sposób łączy z pasją krajoznawcy.

Wyspecjalizował się w organizowaniu i popularyzowaniu różnych form pieszego wędrowania. Poprowadził kilkaset wycieczek i rajdów pieszych. Uprawnie-

Romuald Cholewa w biurze 16. Ogólnopolskiego Zlotu Przodowników Turystyki Pieszej w Katowicach – Chorzowie, październik 1973 r.

nia przodownika turystyki pieszej III stopnia (nr leg. 1805) uzyskał już w roku 1969, a dwa lata później został wybrany przewodniczącym Oddziałowej Komisji Turystyki Krajoznawczo-Pieszej w Zabrze i pełni ją nadal. Rozszerzając systematycznie uprawnienia przodownika turystyki pieszej, w połowie lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku uzyskał uprawnienia I stopnia na obszar całej Polski. Posiada tytuły Honorowego Przodownika Turystyki Pieszej (nr leg. 309H) i Zasłużonego dla Turystyki Pieszej. Ma także uprawnienia instruktora krajoznawstwa Polski, znakarza szlaków nizinnych i organizatora turystyki.

Rozmiłowany w pięknie, tradycji i historii Śląska potrafił zarazić tą pasją dziesiątki innych działaczy w swoim regionie. Zaowocowało to setkami wycieczek, rajdów pieszych, lokalnych i ogólnopolskich, doskonale zorganizowanych, ze świetnym programem krajoznawczym. Organizował wiele szkoleń i kursów dla kadry.

Działalność na terenie Śląska łączył z aktywną pracą na szczeblu centralnym. W roku 1993 na Krajowej Naradzie Aktywu Turystyki Pieszej został wybrany do Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK. Został członkiem Prezydium tej Komisji i działał w niej aktywnie do 2013 r. Obecnie jest jej stałym współpracownikiem.

Uczestniczył we wszystkich poczynaniach Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK. Jako członek Komisji odpowiedzialny za imprezy centralne brał udział w opracowaniu założeń organizacyjnych

kolejnych ogólnopolskich wysokokwalifikowanych rajdów pieszych (OWRP) oraz uczestniczył w przygotowaniach i opracowywaniu koncepcji programowych kolejnych ogólnopolskich zlotów przodowników turystyki pieszej.

W roku 1993 był komandorem doskonale zorganizowanego XXXIV OWRP na terenie Górnego Śląska z zakończeniem w Świerklańcu. W roku 1995 był bezpośrednim organizatorem i komandorem perfekcyjnie przygotowanego XXXVIII Ogólnopolskiego Zlotu Przodowników Turystyki Pieszej w Raciborzu. Wielokrotnie nadzorował organizację i planowanie imprez centralnych oraz ogólnopolskich rocznicowych i tematycznych akcji imprez turystyki pieszej. Uczestniczył w tworzeniu materiałów, programów szkolenia i wdrażaniu egzaminów testowych dla kandydatów na przodowników turystyki pieszej i przodowników rozszerzających uprawnienia. Jako przedstawiciel Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK bierze udział w pracach komisji egzaminacyjnych i nadzoruje ich przebieg na terenie Górnego Śląska, Małopolski i Opolszczyzny.

Za pracę w propagowaniu turystyki i krajoznawstwa, za przyczynianie się w sposób szczególny do rozwoju turystyki, za działalność społeczną był wielokrotnie wyróżniany. Otrzymał odznaczenia państwowe, resortowe i PTTK oraz był honorowany w systemie wyróżnień regionalnych. Wśród jego wyróżnień znajdują się: Złoty Krzyż Zasługi, Złota Odznaka „Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego”,

Dyplom Marszałka Województwa Śląskiego za Zasługi dla Rozwoju Turystyki, Złota Honorowa Odznaka PTTK, Złota Odznaka „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”, Medal 50-lecia PTTK... Romuald Cholewa został wpisany do Księgi Zasłużonych Działaczy PTTK Województwa Śląskiego.

Kolega Romuald Cholewa jest oddanym działaczem naszego Towarzystwa. Zdumiewa i cieszy aktywność. Cechuje go rozległa wiedza krajoznawcza, olbrzymie doświadczenie organizacyjne oraz rzetelność. Jest uznanym autorytetem w środowisku przodowników turystyki pieszej na terenie całej Polski.

Janina Dwornicka

Janina Dwornicka urodziła się 1 stycznia 1939 r. w Ustrzeszy, w powiecie radzyńskim. Liceum Ogólnokształcące ukończyła w Radzynie Podlaskim w roku 1958. Po ukończeniu szkoły średniej rozpoczęła pracę zawodową w Radzie Wojewódzkiej Ludowe Zespoły Sportowe w Lublinie na stanowisku organizatora turystyki. W latach 1962–1964 ukończyła Studium Ekonomiki i Organizacji Turystyki we Wrocławiu. W związku ze zmianą miejsca zamieszkania w listopadzie 1966 r. przeszła do pracy w Radzie Powiatowej LZS w Krasnymstawie na stanowisko sekretarza – kierownika Biura Rady Powiatowej LZS, gdzie pracowała do końca roku 1976. W tym czasie ukończyła studia wyższe na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie (1971 r.).

W dniu 1 stycznia 1977 r. rozpoczęła pracę w Oddziale PTTK w Krasnymstawie na stanowisku sekretarza Oddziału. Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpiła 10 sierpnia 1964 r., zostając członkiem Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie. W roku 1969 przeniosła się do Oddziału PTTK w Krasnymstawie, którego członkiem jest nadal. W krasnostawskim oddziale PTTK pracowała do przejścia na emeryturę w 2002 r.

Od roku 1978 do zakończenia działalności zarządów wojewódzkich PTTK była członkiem Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Chełmie, aktywnie uczestnicząc w organizacji szkolenia, szczególnie młodzieży: organizatorów turystyki, społecznych opiekunów przyrody i zabytków. Organizowała też w Krasnymstawie, we

współpracy z Kuratorium Oświaty, kursy kierowników wycieczek szkolnych dla nauczycieli. Zainicjowała na terenie miasta i powiatu Krasnostaw oznakowanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Na wniosek Oddziału na listę pomników przyrody wpisane zostały drzewa zasługujące na ochronę w mieście. Z Nadleśnictwem Krasnostaw prowadziła kilkakrotnie wznawiane akcje zadrzewiania terenów miejskich. Do kalendarza imprez oddziału wprowadziła organizację cyklicznych ogólnodostępnych imprez dla dorosłych i młodzieży szkolnej. W latach 1980–1990 przyniosło to znaczące efekty. Utworzone zostały koła PTTK we wszystkich szkołach podstawowych i średnich w mieście Krasnostaw oraz w Cukrowni Krasnostaw, w Zespole Opieki Zdrowotnej, w Straży Pożarnej, w Policji, w ZNP i w Domu Kultury. Oddział zorganizował szkolenie przewodników zakładowych dla pracowników Zakładów Ceramicznych i Cukrowni Krasnostaw.

Niezależnie od pracy zawodowej podjętej w PTTK i aktywności na łonie organizacji, koleżanka Janina Dwornicka po przeprowa-

Janina Dwornicka

zeniu się z Radzyna Podlaskiego do Krasnegostawu została aktywnym członkiem wielu innych organizacji współpracujących z Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym, między innymi: Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Ligi Obrony Kraju, Polskiego Związku Motorowego, Ligi Kobiet czy Społecznego Komitetu Przeciwalkoholowego. W latach 1978–2002 przez pięć kadencji sprawowała mandat radnego Rady Miasta Krasnostaw, w tym pełniąc między innymi funkcję nieetatowego członka Zarządu Miasta.

Janina Dwornicka przed odsłanianą tablicą w Warszawie przy ulicy Senatorskiej w grudniu 2000 r., w towarzystwie Marka Wyszковского, Tadeusza Sobieszka i Andrzeja Wasilewskiego z Lublina oraz Mieczysława Tokarskiego i Jacka Wrońskiego z Włodawy

Uczestniczyła w pracach Komisji Samorządu Miasta ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Przemocy w rodzinie.

Wraz z przemianami ustrojowymi w roku 1989 koleżanka Janina Dwornicka podjęła aktywną współpracę z oddziałami PTTK regionu w ramach Forum Oddziałów PTTK Regionu Lubelskiego. Uczestniczyła w pracach nad Strategią Rozwoju Turystyki Regionu Lubelskiego obejmującego województwa białkopodlaskie, chełmskie, lubelskie i zamojskie. Nawiązała także współpracę z Oddziałem PTTK w Janowie Lubelskim, działającym w województwie tarnobrzeskim, zainteresowanym podjęciem współpracy z oddziałami PTTK województwa lubelskiego. W roku 1994 była współorganizatorką w Krasnymstawie jednego z pierwszych Złotów Oddziałów PTTK Regionu (Świętokrzysko)-Lubelskiego (z udziałem Oddziału PTTK w Janowie Lubelskim). Była także współtwórczynią Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego i na zjeździe tego Porozumienia wybrana została delegatką na XIV Walny Zjazd PTTK w 1997 r., na którym wybrano ją do Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK. Na kolejnych walnych zjazdach PTTK, tj. XV (2001 r.), XVI (2005 r.) i XVII (2009 r.), wybierano ją ponownie na członka Głównego Sądu Koleżeńskiego. Funkcję członka Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK pełniła do roku 2013.

W czasie pracy zawodowej i społecznej w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym stale pogłębiała posiadaną wiedzę, zdobywając między innymi uprawnienia niezbędne w codziennej pracy: organizatora turystyki (1962 r.), społecznego instruktora turystyki motorowej PZMot. (1975 r.), organizatora turystyki w zakładzie pracy (1980 r.), społecznego opiekuna zabytków (1982 r.) i społecznego opiekuna przyrody (1982 r.). W związku z prowadzeniem przez Oddział PTTK w Krasnymstawie punktu informacji turystycznej uzyskała uprawnienia informatora turystyki kl. II. (1982 r.),

Za pracę społeczną i zawodową była wielokrotnie wyróżniana. Wśród jej wyróżnień państwowych, resortowych, regionalnych i organizacyjnych znajdują się: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Złota Odznaka „Zasłużony Działacz Turystyki”, Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej, odznaka „Za Zasługi dla województwa Chełmskiego”, Złota Odznaka Honorowa LZS, Złota Honorowa Odznaka PTTK, Złota Odznaka „Zasłużony Pracownik PTTK”, Brązowa Odznaka Honorowa Polskiego Związku Motorowego, Srebrna Odznaka „Za Opiekę nad Zabytkami”, Odznaka Honorowa Ligi Kobiet, Odznaka Honorowa Za Zasługi w Ruchu Przeciwalkoholowym, „Medal 50-lecia PTTK”, a także Zasłużony Działacz TPD, Zasłużony Działacz LZS, Zasłużony Działacz LOK i inne.

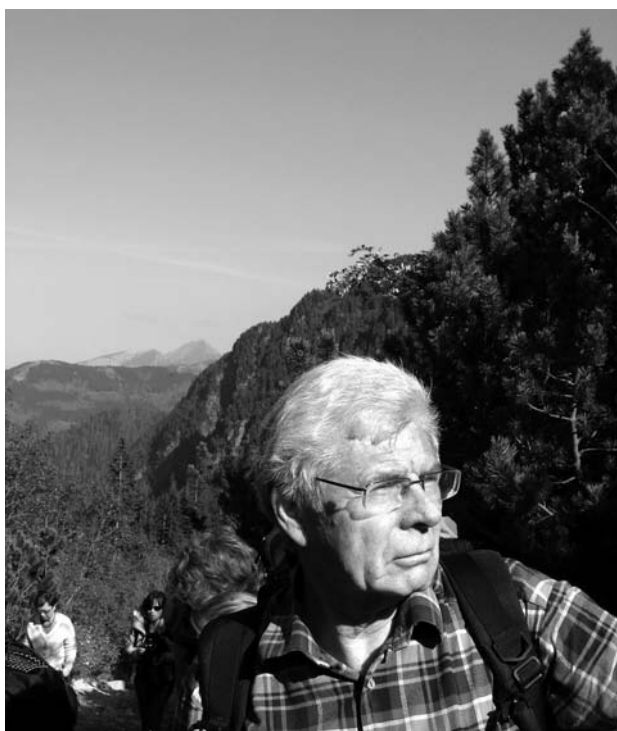
Od roku 2013 aktywnie współpracuje ze Stowarzyszeniem Klub Przyjaciół Chorych na Parkinsona zajmującym się osobami niepełnosprawnymi jako inicjatorka wielu imprez dla tego środowiska w ramach programu „Krajoznawstwo i turystyka jako element fizjoterapii w całokształcie procesu re-

habilitacyjnego osób dotkniętych chorobą Parkinsona”.

Wciąż wspiera środowisko Oddziału PTTK w Krasnymstawie i utrzymuje kontakt z oddziałami skupionymi w Porozumieniu Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego.

Jerzy Wiktor Gajewski

Nie sędzę, żeby były osoby, które by nie szanowały Jerzego Gajewskiego za ogrom pracy dla polskiej turystyki i Towarzystwa, za zdumiewające kompetencje, za postrzeganie spraw trochę dalej niż inni, chociaż to ostatnie może powodować bardziej zróżnicowane reakcje. Jerze-

Jerzy W. Gajewski (fot. E. Matusiak-Gordon)

mu Gajewskiemu Towarzystwo zawdzięcza bardzo dużo. Jest od kilkunastu lat niekwestionowanym liderem Komisji Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK wybieranym przez ludzi, dla których góry stanowią wartość nawet wtedy, gdy nie brał udziału w Krajowej Naradzie Aktywu Turystyki Górskiej. Sam byłem świadkiem jak odczytano jego

list z usprawiedliwieniem, że jako odpowiedzialny za promocję królewskiego Krakowa (dla którego opracował założenia promocyjne) musiał wyjechać za granicę, że deklaruje udział w pracach Komisji, jeśli koleżanki i koledzy uznają, że się nadaje. W przerwach obrad w schronisku śmiano się trochę, że wybierają sobie szefa, który teraz jest w Moskwie, ale wybrano go prawie przez aklamację. Uzasadnieniem była jego mądra troska o ruch turystyczny w górach, o szlaki turystyczne, o sposób postrzegania schronisk, o rolę jaką w tym ruchu mają odgrywać przodownicy turystyki górskiej. Troszczył się i troszczy dalej o kolejne sympozja turystyki górskiej, o pobratymstwo klubów górskich, no i, rzecz jasna, o stworzone z inicjatywy Edwarda Moskały Ośrodki Kultury Turystyki Górskiej PTTK. Podobnie jak jego poprzednik, autor monumentalnego Słownika Geografii Turystycznej Sudetów, Marek Staffa, Jerzy Gajewski jest architektem, ale ukończył również studia podyplomowe „Wiedzy o turystyce” w Warszawie i dziennikarskie na Wydziale Filologii Polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Podobnie jak jego poprzednik kocha harmonię w przestrzeni. Odnosi ją nie tylko do architektury, ale i do przyrody, i do ludzi. Mówi się, że fotografik doucza się przez swoje fotograficzne dzieła. Jerzy Gajewski, którego urokliwe fotografie poświadczają i wrażliwość, i wyobraźnię, i coś, co sam Jerzy z właściwą mu ironią i autoironią by podpowiedział jako prawdę wędrowania.

Towarzystwo zawdzięcza Jerzemu dużo w sferze edytorskiej. Wspólnie z Andrzejem Łączyńskim tworzyli duet wydawców jakich mało. Ukazywały się wówczas znakomite, nierzadko pierwszej generacji, przewodniki i monografie. To on redagował „Dzieje Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego” pióra Władysława Krygowskiego. Sam Jerzy najpierw napisał, a potem wydał książkę swego autorstwa dla przodowników turystyki górskiej. Pisał dużo więcej. Stąd monografia

Jerzy W. Gajewski i Janusz Konieczniak w Schronisku PTTK w Dolinie Roztoki w Tatrach, 24 września 2011 r. (fot. E. Matusiak-Gordon)

„Polskie czasopiśmiennictwo górskie w latach 1945–1983”, „Vademecum turysty górskiego”, przewodnik „Londyn” i rozdział poświęcony Karpatom w publikacji „The Mountains of Europe” pod red. K. Reynoldsa oraz liczne artykuły na łamach czasopism turystycznych – „Wierchów”, „Ziemi”, „Gościńca”, „IMT Światowid”, „TTG”, „Gazety Górskiej” „The Alpine Journal” i in.

I Andrzej, i Jerzy dbali też o to, aby pojawiały się obok już uznanych, kolejni autorzy. Tak w górskiej witrynie Wydawnictwa PTTK „Kraj” ukazały się książki ludzi wówczas debiutujących.

Stosunek do ludzi, przy całym skomplikowanym wyrażaniu ich przez Jerzego Gajewskiego, najpiękniej wyraża się w konkretach. Ogromnie cieszy się z tego, że ma zaszczyt w Komisji Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK współpracować z autorem „Encyklopedii Schronisk Górskich”, Januszem Konieczniakiem, szefem od klubów turystyki górskiej, Jackiem T. Nowickim, z Maciejem Michalikiem. Cieszą go też inicjowane przez Andrzeja Łączyńskiego zmiany, wzbogacające formułę sympozjów turystyki górskiej, organizowanych przez Komisję Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK od 1974 r.

Stara się wspierać inicjatywy klubów turystyki górskiej oddziałów górskich oraz delegatur Komisji. Walczy o właściwe usytuowanie szlaków turystycznych w systemie zagospodarowania kraju.

Należy do grona czołowych działaczy Towarzystwa, którzy swobodnie porozumiewają się językiem Szekspira, Moliera i Puszkina. Stąd naturalny był od dziesięcioleci jego udział w działalności międzynarodowej i zagranicznej Towarzystwa. Był ogromnie cenionym współpracownikiem śp. Jerzego Przedziedzickiego, byłego wiceprezesa Zarządu Głównego PTTK i czołowej postaci Aliance Internationale de Tourism (AIT). Uczestniczył – i to aktywnie – w tak zwanych warsztatach AIT oraz w organizacji takich wielkich międzynarodowych imprez turystycznych organizowanych przez PTTK na terenie Polski, jak światowych zlotów kolarskich AIT.

Jest jeszcze jedna sprawa wyróżniająca Jerzego Gajewskiego. Jest nią zauważanie rosnącej roli samorządów terytorialnych i konieczności stałej z nimi współpracy ze strony Towarzystwa. Odnosi się to głównie do szlaków turystycznych, w tym w systemie planowania przestrzennego gmin i kraju, ale nie tylko. To Jerzemu Gajewskiemu personalnie, Komisji

Jerzy W. Gajewski, przewodniczący Komisji Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK, oraz Marek Staffa, były długoletni przewodniczący tej Komisji, na sympozjum turystyki górskiej zorganizowanym przez tę Komisję w 2006 r. (fot. W. T. Kacperski)

Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK oraz Centralnemu Ośrodkowi Turystyki Górskiej PTTK zawdzięcza Towarzystwo udział w Europejskim Kongresie Samorządowym, który odbywał się w bieżącym roku w Krakowie, oraz możliwość prezentacji

Odrodzenia Polski, a wyróżniony odznaczeniami resortowymi, miejskimi i Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

programu, propozycji Towarzystwa i złożoności naszej sytuacji prawnej.

W pracy Zarządu Głównego PTTK, którego jest członkiem, charakteryzuje go duża odpowiedzialność. Zauważa niedopowiedzenia i braki i sam zgłasza się do naprawienia tej sytuacji. I pracuje, i chce pracować dalej.

Z kronikarskiego obowiązku należy dodać, że przodnikiem turystyki górskiej PTTK jest od roku 1966, członkiem Komisji Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK od roku 1981, a od 2005 r. jej przewodniczącym. Od 2013 r. – w XVIII kadencji – jest członkiem Zarządu Głównego PTTK.

Został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu

Andrzej Gordon

Alicja Gotowt-Jeziorska

WAlicji Gotowt-Jeziorskiej zawsze porywała mnie jej wyobraźnia. W połączeniu z ogromną kulturą i wręcz delikatnością czyni wielkie wrażenie. Pamiętam nasze spotkania na sympozjach biebrzańskich, organizowanych przez już nieistniejący Oddział PTTK w Grajewie. Właśnie tam się krystalizowała koncepcja największego z obecnych parków narodowych w Polsce – biebrzańskiego.

Wcześniej też porywała wizją. Po powstaniu Bieszczadzkiego Parku Narodowego pioniersko opracowała koncepcję parków krajobrazowych Podkarpacia tworzonych, razem z parkiem narodowym oraz obszarami chronionymi, na Ukrainie i Słowacji. Jest to przestrzeń wspaniała przyrodniczo i frapująca kulturowo. Alicja Gotowt-Jeziorska widziała oczyma wyobraźni parki

krajobrazowe: duszatyński, Otrytu, ciśniańsko-wetliński, Doliny Solinki, Doliny Sanu, Gór Słonnych, jaślicki i czarnorzecko-strzyżowski oraz magurski dużo wcześniej niż inni. Właśnie ta wizja zmuszała ją do konkretnej pracy nad ich utworzeniem. Część jej propozycji została zrealizowana po kilkunastu latach.

Bieszczady i pogórze frapowały ją od dawna. Tutaj wędrowała z przyjaciółmi z Oddziału Międzyuczelnianego PTTK w Warszawie, w tym ze swoim mężem Wojciechem Jeziorskim. Była wówczas studentką architektury, zafascynowaną barcelońskimi rozwiązaniami architektonicznymi Gaudiego, ale też starą drewnianą architekturą Łemków z jej urokliwymi cerkiewkami. Bieszczady na końcu lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku wyglądały o wiele bardziej dziko niż

inne tereny. Minęło wtedy zaledwie pięć lat od rozpoczęcia znakowania tu szlaków turystycznych przez Władysława Krygowskiego i Edwarda Moskałę.

Alicja już od 1960 r. była przewodnikiem w ramach Studenckiego Koła Przewodników Bieszczadzkich, zanurzającym się w Bieszczadach, Puszcę Białowieską, Krainę Wielkich Jezior Mazurskich i w Pojezierze Suwalskie. Do dziś opowiada o tym ze wzruszeniem i niekłamana emocją. Niewątpliwie piękno ojczyznej przyrody w dużym stopniu wpłynęło na uformowanie nieprzeciętnej osobowości Alicji Gotowt-Jeziorskiej. Nie tylko z wdzięczności się nią zajmowała i jej ochroną. Wynikało to z przekonania o znaczeniu kształtu ochrony polskiej przyrody dla naszej ojczyzny. Należała do nielicznych, którzy wspierali Krzysztofa Wolframa w jego znakomitej inicjatywie utworzenia „Zielonych Płuc Polski”. Jeździła, pisała, pomagała uzyskiwać poparcie. Dlatego też Krzysztof z okazji jubileuszu tej największej inicjatywy ekologicznej w Polsce XX wieku tak gorąco jej dziękował. Przez 16 lat do 2011 r. była przedstawicielem Zarządu Głównego PTTK w Radzie Programowej i w Radzie Naukowej „Zielonych Płuc Polski”.

Alicja Gotowt-Jeziorska jest wybitnym krajoznawcą. Brała udział w przygotowaniu programowym

Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w Olsztynie, a od początku tego stulecia jest członkiem Rady Programowej „Ziemi”. Na poprzednim walnym zjeździe PTTK wręczono jej Nagrodę „Ziemi” „za wieloletnią dbałość o stan polskiej przyrody i krajobrazu”.

Czuje się też odpowiedzialna za kształt turystyki w Polsce. Jest członkiem założycielem Polskiego Stowarzyszenia Turystyki, którego jest od wielu lat prezesem. W pracy Stowarzyszenia, co warto podkreślić, zwracała i zwraca uwagę na rolę w niej nauczycieli – w większości członków Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, którzy tworzyli programy edukacji regionalnej oraz autorskie programy edukacyjne.

Mało jest znany znaczący udział Alicji Gotowt-Jeziorskiej w tworzeniu koncepcji i organizacji I Kongresu Turystyki Polskiej. To jej – obok śp. prof. Krzysztofa

Przeclawskiego – najbardziej zawdzięczamy kompleksową analizę stanu turystyki w Polsce oraz określenie uwarunkowań zwiększenia jej roli w gospodarce, w zagospodarowaniu przestrzennym, w sferze nauki, kultury i wychowania.

Imponujący jest jej dorobek piśmienniczy. W sumie jest współautorką kilkunastu książek, w tym: „Edukacja ekologiczna w wychowaniu dla turystyki”, „Turystyka a uzdrowiska”, dziesiątków artykułów i re-

Alicja Gotowt-Jeziorska

Przed wyjściem na szlak, Zagórz 1960 r. – obóz studencki z SKPB prowadzony przez Alicję Gotowt-Jeziorską (na zdjęciu czwarta od lewej)

Pamiętkowe zdjęcie z posiedzenia Komisji Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK – stoją od lewej: Mariusz Zielonka ze Słowińskiego Parku Narodowego, Jolanta Czapięga z Żyrardowa, Jadwiga (Wisia) Kuśmierk z Gdańska – Członek Honorowy PTTK, Ryszard Kapuściński z Warszawy, Alicja Gotowt-Jeziorska, NN, śp. Andrzej Machciński z Lubonia k. Poznania, Henryk Hadasz z Kędzierzyna-Koźła i Kazimierz Kaliszek z Warszawy; Warszawa 27 stycznia 2001 r. (fot. T. Nocoń-Hadasz)

feratów. Znacząco się przyczyniła do rozwoju szkolnictwa turystycznego w Polsce, stymulując kierunki jego rozwoju.

W życiu programowo-organizacyjnym PTTK przez całe dziesięciolecie uosabiała sobą naszą działalność w sferze ochrony przyrody. Obecnie honorowa przewodnicząca Komisji Ochrony Przyrody Zarządu Głównego

PTTK, a wcześniej przez pięć kadencji była jej przewodniczącą. Dodać trzeba, że członkiem tej Komisji była już w 1977 r., czyli przed czterdziestu laty. Jest honorowym instruktorem ochrony przyrody PTTK. To z jej inicjatywy Zarząd Główny PTTK postanowił, że rok 2008 będzie Rokiem Przyrody w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym. Była też wice-

przewodniczącą Komisji Opieki nad Zabytkami Zarządu Głównego PTTK, zajmując się głównie ochroną zespołów pałacowo-ogrodowych i parków przydworskich.

Alicja Gotowt-Jeziorska obecnie jest członkiem Oddziału Stołecznego PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Warszawie, który wystąpił o nadanie jej godności Członka Honorowego PTTK.

Jest wciąż aktywna w sferze nauki i dydaktyki i nadal jej ulubionym ptakiem, podobnie jak Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, jest wróbelek – ptaszyna niewielka.

Andrzej Gordon

Pięćdziesięciolecie Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK – przewodniczący tej Komisji, śp. profesor Krzysztof R. Mazurski, dziękuje Alicji Gotowt-Jeziorskiej za współpracę z Komisją; przy stole siedzą ponadto: Franciszek Midura i Adam Chyżewski; Warszawa, 30 listopada 2004 r., (fot. T. Nocoń-Hadasz, H. Hadasz)

Henryk Hadasz

Bezsprzecznie należy do jednych z wybitniejszych fotografików w Polsce i do najcenniejszych działaczy Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Jeden z tych, którzy jeśli uważają, że coś jest ważne, to pierwszy zgłasza się do realizacji i czyni to jak tylko potrafi najlepiej. Tak jak razem z żoną Marią tworzyli wspaniały duet i w życiu, i w twórczości, i w działalności w naszym Towarzystwie, tak po jej śmierci taki duet tworzy z żoną Teresą. Na przeglądach przezroczy ich prace wzbudzały i podziw, i zainteresowanie.

Obecna żona Teresa ujęła to tak: „W roku 1970 zrobił dla próby pierwsze zdjęcia na małoobrazkowym kolorowym filmie odwracalnym. Szybko przekonał się do kolorowej fotografii na przezroczach i porzucił całkowicie fotografię czarno-białą po to, by pozbyć się niektórych nawyków przeszkadzających przy fotografowaniu na przezroczach. Ilość przezroczy szybko rosła i doszedł do wniosku, że należy je uporządkować tematycznie lub w zestawy. W sierpniu 1968 r. zmontował pierwszy udźwiękowiony zestaw z przezroczy

kupionych i nie był to zestaw krajoznawczy. Pierwsze zestawy udźwiękowane z przezroczy własnych z żoną Marią, która specjalizowała się w historii, architekturze i etnografii, wykonał w 1972 r. Były to zestaw „Sudety” i „Tatry Słowackie”. Zestawy te wyświetlali w różnych jednostkach PTTK. W tym samym roku rozpoczął współpracę z Komisją Krajoznawczą Oddziału PTTK w Gliwicach. Tutaj dowiedział się, na czym polega fotografia krajoznawcza oraz to, że najpierw należy poznać temat, a dopiero potem fotografować. Namówiono go do udziału w I Ogólnopolskim Przeglądzie Przezroczy „Diakraj” (Warszawa) z zestawami: «Gliwice», «Wyżyna Krakowsko-Częstochowska», «Reportaż z Koła PTTK Nr 61» i «Rośliny górskie». Diateka obejmuje w tej chwili po selekcji około 50 tysięcy przezroczy, w tym około 100 zestawów: z nagraniem dźwiękowym – w języku polskim dziesięć, a w języku niemieckim pięć. Udźwiękowane zestawy przechowywane są w magazynkach (gotowe do wyświetlania), pozostałe przezrocza w opisanych pudełkach, zgrupowanych tematycznie w szufladkach. Rośliny polskie są ponume-

Henryk Hadasz z żoną Teresą (fot. B. Gaffke)

Na tegorocznym Centralnym Zlocie Krajoznawców Końskie – Sielpia (fot B Korzeniewski)

rowane i ułożone kolejno według systematyki roślin; tak samo motyle, chrząszcze, ptaki. Zabytki, widoki, folklor itp., zgrupowano miejscowościami, a te z kolei wchodziły w skład regionów. Na podobnych zasadach przechowujemy przewodniki, mapy, foldery i własne notatki. Szesnaście zestawów przezroczy (w tym pięć udźwiękowionych) przekazał innym osobom i instytucjom. Większość zestawów jest montowana na bieżąco, na jeden lub kilka występów, po czym przezrocza włącza się znów do archiwum. Tematów było już ponad 500, a gdyby uwzględnić fakt, że ten sam temat często był przedstawiany w inny sposób, można uznać, że tematów było chyba ponad 2 000”.

W roku 1993 zmarła jego żona Maria. Obecnie tworzy małżeństwo z żoną Teresą. Łączy ich także miłość i fotografia.

Od roku 2002 wykonuje zdjęcia na aparatach cyfrowych. 25 zestawów przezroczy przetworzył na zestawy elektroniczne. W tej chwili posiadają 137 gotowych do pokazu zestawów multimedialnych (w tym te 25 zestawów zostało przetworzonych z zestawów przezroczy, a część w postaci filmów udźwiękowionych). Są zestawy krótkie czterominutowe, ale też są zestawy sześciogodzinne (szczególnie z centralnych zlotów krajoznawców). W sumie ma gotowe do pokazu zestawy na około 147 godzin. Obecnie liczba zdjęć już nie jest

liczona w sztukach, ale w pojemności zasobu w archiwum. Archiwum prowadzi na płytach DVD/CD, których jest 261 i dodatkowo na dyskach zewnętrznych (587 GB). Ponieważ nie ma dodatkowych kosztów przy stosowaniu aparatu cyfrowego, zdjęcia wykonuje też żona Teresa, która co prawda nie jest instruktorem fotografii krajoznawczej, ale po 42 latach styczności z fotografią robi często lepsze zdjęcia niż instruktor.

Wyniki I i II Ogólnopolskiego Przeglądu Przewroczy „Diakraj” oraz rady kolegów sprawiły, że jako specjalizację wybrał przyrodę i krajoznawstwo. Nie znaczy to wcale, że świetnie znał się na przyrodzie, przeciwnie – przyrodę musiał się nauczyć od podstaw. Im więcej się uczył, tym bardziej się przekonywał, że tematyka jest tak obszerna, iż nie można jej w całości zgłębić. Pocięsział się jednak tym, że większość krajoznawców wie jeszcze mniej niż on na ten temat. Teresa ze swoimi zainteresowaniami krajoznawczymi jest zbliżona do zainteresowań Henryka i bardziej do reportażu. Obecnie nie tylko fotografuje, ale opracowuje teksty do zestawów multimedialnych i przy pokazach częściej je komentuje. Dotychczas już 1 404 razy prezentowali przezrocza i prace multimedialne. Zestaw przezroczy pokazywali w różnych środowiskach, ale najczęściej w PTTK. Tysięczny pokaz odbył się we wrześniu 1998 r. W ramach PTTK-owskiej inwentaryzacji krajoznawczej wykonano dokumentację fotograficzną wszystkich okolicznych gmin Gliwic.

Z metryki wynika, że Henryk Hadasz urodził się 9 listopada 1935 r. w Opolu. Studia ukończył na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, w roku 1960 uzyskał dyplom magistra inżyniera geodety w zakresie geodezji górniczej. Pracę zawodową związał więc z geodezją, przechodząc wszystkie szczeble w hierarchii do naczelnika wydziału w Gliwicach włącznie. Pracował w Opolu w latach 1960–1961, w Gliwicach w latach 1962–1993. Od roku 2000 jest na emeryturze.

W wieku około ośmiu lat pomagał swojemu ojcu w obróbce papierów stykowych, a kiedy miał około 10 lat pierwszy raz miał w rękach aparat fotograficzny. Jako nastolatek robił czasami zdjęcia pamiątkowe i rodzinne. Przeszedł cały cykl od fotografowania do gotowej odbitki czarno-białej. Później zainteresował się zdjęciami plenerowymi. Jak sam wspomina: „W latach 1963–1965 byłem w wojsku, nie dysponowałem sprzętem do obróbki fotograficznej i oddawałem swoje filmy do obróbki do punktów usługowych. Byłem zaskoczony, gdy dwa razy – w różnych zakładach fotograficznych – proponowano mi kupno wykonanych przeze mnie negatywów; rzecz jasna, że się zgodziłem i chyba wtedy moje czarno-białe widokówki powędrowały w Polskę. Sam zresztą na takich widokówkach pisałem do domu i do znajomych. W roku 1971 zrobiłem dla próby pierwsze zdjęcia na małoobrazkowym

Fotografia przyrodnicza zawsze go fascynowała

kolorowym filmie odwracalnym. Szybko przekonałem się do kolorowej fotografii na przezroczach i porzuciłem całkowicie fotografię czarno-białą”.

Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpił w 1970 r. Od początku przynależności był czynnym działaczem Oddziału PTTK Ziemi Gliwickiej w Gliwicach – od 1970 r. w Komisji Krajoznawczej, od roku 1973 w Komisji Ochrony Przyrody i w Klubie Ochrony Przyrody, a w 1981 r. (po połączeniu Klubu Ochrony Przyrody z Komisją Krajoznawczą) powstał Klub Krajoznawstwa i Ochrony Przyrody, którego był prezesem lub wiceprezesem do roku 2011. Obecnie należy do Koła Terenowego i Opolskiego Klubu Krajoznawców przy Oddziale Regionalnym PTTK Śląska Opolskiego w Opolu. Współdziałał z organizacjami (inventaryzacja przyrodnicza, fotografie i prelekcje) w celu utworzenia Jurajskiego Parku Krajobrazowego, Biebrzańskiego Parku Narodowego i Parku Narodowego Gór Stołowych. W latach 1973–1991 brał udział w ogólnopolskich przeglądach przezroczy, między innymi w: „Diakraj”, „Diatest”, „Biosfera”, „Diagór”, „Biennale Krajobrazu”, „Dialog”, „Diaporam Dolnośląska” czy DIA’FON. Reportaże z tych imprez przekazał na płytce CD do Centralnej Biblioteki PTTK w Warszawie. W latach 1970–2017 prowadził z żoną Marią później Teresą pokazy przezroczy, a od roku 2002 pokazy multimedialne na tematy krajoznawstwa i ochrony przyrody na ogólnopolskich imprezach i oddziałowych imprezach PTTK, a także w innych organizacjach, jak: w Lidze Ochrony

Przyrody, w szkołach, w Towarzystwie Fotograficznym, w Gliwickim Klubie Ekologicznym i w innych. Od roku 2002 nieodpłatnie przekazuje płyty CD lub DVD ze swoimi opracowaniami jednostkom PTTK, turystom krajoznawcom i innym osobom zainteresowanym krajoznawstwem i przyrodą, a od roku 2004 Centralnej Biblioteki PTTK w Warszawie. Dotychczas rozdał 1 421 płyt.

Henryk Hadasz jest instruktorem fotografii PTTK, przodownikiem turystyki kolarskiej, zasłużonym instruktorem krajoznawstwa, honorowym przodownikiem turystyki pieszej, jurorem zbiorów krajoznawczych, honorowym instruktorem ochrony przyrody PTTK.

W latach 1990–1993 i 1997–2015 był członkiem Komisji Fotografii Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK, w latach 1997–2011 członkiem Komisji Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK, a od roku 2010 jest honorowym członkiem tej Komisji.

Wśród wielu wyróżnień ma odznaczenia państwowe, resortowe i Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Warto też podkreślić, że za swoją działalność był wielokrotnie wyróżniany w województwach – dawnym katowickim i opolskim.

Henryk zawsze jest chętny do przekazywania innym swoich wiadomości w każdy dostępny sposób. Poprzez niektóre swoje zestawy, jak np. „Konfrontacje”, uprawia też pewnego rodzaju publicystykę w obronie środowiska naturalnego.

Teresa Nocoń-Hadasz

Marian Hawrysz

Kolega Marian Hawrysz urodził się w Gorzycy koło Lubina w województwie wrocławskim. Rodzice jego wraz ze starszym rodzeństwem przybyli w roku 1945 z Kresów do Gorzycy. Gdy miał sześć lat, umarł mu ojciec. Po ukończeniu Szkoły Podstawowej w Krzepielowie w województwie zielonogórskim uczęszczał do lubińskiego liceum ogólnokształcącego. Po maturze był studentem Wydziału Matematyki Studium Nauczycielskiego w Legnicy. W roku 1969 został nauczycielem w Szkole Podstawowej nr 2 w Lubinie. Następnie studiował na Wydziale Górniczym Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, po której ukończeniu rozpoczął pracę w Zakładach Górniczych „Rudna” w Polkowicach należących do KGHM Lubin. Zajmował tam kolejno stanowiska: stażysty, nadgórnika, sztygara zmianowego, sztygara oddziałowego i nadsztygara górniczego. W roku 2003 przeszedł na emeryturę. Za nienaganną pracę i zaangażowanie otrzymał odznaczenia państwowe i resortowe, między innymi: Złoty Krzyż Zasługi i odznakę honorową „Zasłużony dla Górnictwa PRL” oraz odznaki honorowe – Zasłużony dla Zakładów Górniczych „Rudna” i KGHM Polska Miedź Zasłużony dla Oddziału Zakłady Górnicze „Lubin”, a także wyróżnienie szczególne za zasługi w dziedzinie górnictwa – honorową szpadą górnictw.

Z turystyką związany jest od lat szkolnych, już bowiem w szkole podstawowej zapisał się do szkolnego koła turystycznego. Gdy w roku 1965 utworzony został w Lubinie Oddział PTTK, przystąpił do niego. W 1966 r. na obozie harcerskim ukończył kurs organizatorów turystyki i od tego czasu stał się aktywnym działaczem Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Był kierownikiem trasy na I Rajdzie po Ziemi Lubiąskiej, którą prowadził kolegów z liceum pod nadzorem opiekuna Koła PTTK Lechosława Kurowskiego. Jego zainteresowanie krajoznawstwem rozpoczęło się na kursie kierowników szkolnych obozów wędrownych organizowanym przez Zarząd Główny PTTK. Kierownikiem kursu był wówczas wybitny krajoznawca, Adam Czarnowski. W Legnicy w Stu-

dium Nauczycielskim założył Koło PTTK i został jego prezesem. Z legnickim oddziałem PTTK zorganizował I Rajd Studentów Studium Nauczycielskiego. Podczas studiów na krakowskiej AGH należał do Klubu Organizatorów i Sympatyków Turystyki „Hawiańska Kolumbia”, z którym utrzymuje kontakt do chwili obecnej. Po powrocie do Lubina, w miarę możliwości, włączał się w działalność turystyczną.

Przez pięć kadencji był w zarządzie Koła Przewodników Terenowych i Sudeckich w Legnicy. Od 1989 r. był członkiem Zarządu Oddziału PTTK „Zagłębie Miedziowe” w Lubinie, a następnie wiceprezesem i przez pięć kolejnych kadencji prezesem. W okresie tym skupił się na działalności na rzecz dzieci i młodzieży. Organizował liczne rajdy, jak na przykład: „Topienie Marzanny” czy I Krok Turystyczny, ale także Giełdę Piosenki Turystycznej, szkolenia i kursy organizatorów turystyki dla dorosłych i młodzieży. W 2001 r. z jego inicjatywy zostały zorganizowane niedzielne wyjazdy w ramach akcji „W niedzielę nie ma nas w domu”, początkowo tylko w wakacje, a obecnie odbywają

Marian Hawrysz

się przez cały rok. Od tego samego roku był komandorem sztandarowych rajdów organizowanych przez Oddział na zlecenie KGHM Polska Miedź S.A. – Rajdu KGHM i Rajdu Górników Polskiej Miedzi.

W latach 1971–1995 wraz z żoną Jadwigą był organizatorem obozów wędrownych w polskie góry. W lubińskim oddziale PTTK zajmował się organizacją na etapie oddziałowym Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę” i Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego, konkursów fotograficznych, plastycznych i licznych imprez dla młodzieży szkolnej etapów oddziałowych i wojewódzkich.

W Oddziale przewodniczy komisji turystyki pieszej i krajoznawczej. Konserwuje, odnawia i wytycza nowe szlaki piesze. Jest przewodniczącym zespołu weryfikującego odznaki piesze, krajoznawcze i regionalne. W roku 1998 był projektantem i wykonawcą 60-kilometrowego szlaku rowerowego dookoła miasta Lubina. Następnie zwiększał liczbę tras rowerowych

Od 2 kwietnia 2007 r. do 2014 r. dokładnie o godzinie 21:37, o której odszedł do Domu Pana papież Jan Paweł II, w Gorzycy rozpalane były ogniska poświęcone pamięci tego znamenitego Członka Honorowego PTTK

o szlaki łączące Polkowice ze Ścinawą i Raszówką z Oborą.

Był również autorem folderów, opracowań krajoznawczych i regulaminów odznak oddziałowych: „VII wieków Lubina,” Zdobywca Grzybowej Góry” i „Znam Gminę Lubin”.

Brał czynny udział w akcjach organizowanych przez Zarząd Główny PTTK. 14 września 2002 r. wspólnie z nadleśniczym Nadleśnictwa Lubin zorganizował wejście na najwyższe wzniesienie powiatu lubińskiego – Grzybową Górę. Od tego czasu Grzybowa Góra, mająca 217 m. n.p.m., stała się miejscem kultowym dla mieszkańców Lubina i powiatu lubińskiego. W lutym 2003 r. kolega Marian zorganizował I Zimowe Wejście na Grzybową Górę, a w następnym I Zimowy Biwak ze spaniem pod namiotami. Imprezy te zagościły na stałe w kalendarzu imprez oddziałowych.

Od 2 kwietnia 2007 r. do 2014 r. dokładnie o godzinie 21:37, o której to odszedł do Domu Pana papież Jan Paweł II, w Gorzycy rozpalane były ogniska poświęcone pamięci tego znamenitego Członka Honorowego PTTK. Wzorem polskich środowisk turystycznych starał się Marian Hawrysz popularyzować wiedzę o turystycznej karcie w biografii Karola Wojtyły. Zgodnie z uchwałami Zarządu Głównego PTTK lubińscy turyści wspominali wyprawy kajakowe, tury-

stykę rodzinną, rowerową i górską polskiego papieża. W Roku Przewodników Turystycznych, ostatnio przypominał mi Marian, złożyliśmy hołd Janowi Pawłowi II jako najdoskonalszemu ziemskiemu przewodnikowi, który łączył pedagogiczne predyspozycje z trudną sztuką mądrego chodzenia po górach, gawędą, anegdotą, poczuciem humoru, nie pozbawionym głębokiej refleksji i z ewangelizacją. Program papieskich ognisk – składający się z części krajoznawczo-turystycznej i katechetycznej – przygotowywała Jadwiga, żona Mariana. On sam kierował całością i zapewniał wszystkim uczestnikom ognisk obrazki z wizerunkiem papieża oraz okolicznościowym wpisem. Do organizacji ognisk zostali wciągnięci strażacy z Ochotniczej Straży Pożarnej w Gorzycy, którzy zajmowali się ochroną i zabezpieczeniem imprez. W ogniskach uczestniczyli nie tylko mieszkańcy wsi i parafii, ale także odległych miejscowości.

W 2004 r. prezes Stowarzyszenia Bractwo św. Jakuba w Jakubowie, Henryk Karaś, zwrócił się do mnie z prośbą o pomoc przy wytyczaniu szlaku pielgrzymkowego. Od razu pomyślałem o moim koledze Marianie, mającym doświadczenie przy wytyczaniu szlaków pieszych i rowerowych. Po wykonaniu przez niego projektu, uzgodnień z gminami, z nadleśnictwami i częściowym wykonaniu, powstał I odcinek

Marian Hawrysz na spotkaniu z ambasadorem RP w Singapurze, Waldemarem Dubaniowskim

Szlaku Świętego Jakuba Starszego w Polsce, łączący Głogów-Jakubów ze Zgorzelcem, dalej biegnący przez Niemcy, Francję do Santiago de Compostela w Hiszpanii. Uroczyste poświęcenie szlaku nastąpiło 25 lipca 2005 r. w Jakubowie i w Zgorzelcu w święto patronalne Świętego Jakuba Starszego. Polska została włączona w europejską sieć szlaków kulturowych św. Jakuba. W następnych latach wytyczył jeszcze szlak na terenie

województwa lubuskiego łączący Świętichowę z Głogowem przez Wschowę i Ścinawę z Chocianowem przez Lubin.

Marian umiał zaszcześcić pasję do uprawiania czynnego wypoczynku swoim dzieciom, które uprawiają turystykę w miarę wolnego czasu. Córka Justyna, a także synowie Jonasz i Juliusz podczas uroczystości 50-lecia Oddziału PTTK w Lubinie otrzymali odznaki 25 lat w PTTK. Córka Judyta, mieszkająca w Singapurze, jest pilotem wycieczek. Żona Jadwiga (przodownik turystyki pieszej, instruktor ochrony przyrody i instruktor krajoznawstwa regionu) poprowadziła 27 obozów wędrownych, wychowała rzeszę młodych turystów, ze swoją drużyną ze Szkoły Podstawowej nr 10 w Lubinie uczestniczyła w finale Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego. Obecnie uczestniczy wraz mężem w rajdach pieszych, szkoleniach oraz wspiera go w podejmowanych działaniach. Wszystko co robią, robią z przekonaniem i sercem.

Nie są mu obce różne kraje, bo podróżowanie jest dla niego najważniejsze. Z Klubem Górskim „Problem” z Lubina uczestniczył w wyprawie w Himalaje w Nepalu i Góry Tien-szan w Chinach i na Saharę w Algierii. Odwiedził większość krajów europejskich,

Odślonienie tablicy na Baszcie Głogowskiej w Lubinie z okazji 50-lecia Oddziału PTTK „Zagłębie Miedziowe” z udziałem wiceprezesa Zarządu Głównego PTTK, Andrzeja Gordona, a obok stoi Marian Hawrysz, wieloletni prezes Zarządu tego Oddziału (fot. E. Matusiak-Gordon)

ale najbardziej lubi przebywać w Azji. Zwiedził Izrael, Turcję po stronie azjatyckiej, Kazachstan, Indie, Singapur, Malezję, Wietnam, Kambodżę i ostatnio wyspę Bali w Indonezji.

Kolega Marian podnosił stale swoje kwalifikacje, kończąc wiele kursów turystycznych, takich jak: organizatora turystyki (1966 r.), przewodnika turystyki pieszej (1969 r.), przewodnika górskiego po Sudetach (1970 r.), przewodnika terenowego po Dolnym Śląsku (1970 r.), pilota wycieczek (1970 r.), przewodnika terenowego po Małopolsce (1972 r.), instruktora krajoznawstwa regionu (1998 r.), instruktora ochrony przyrody (1999 r.), instruktora przewodnictwa (2001 r.), przewodnika turystyki górskiej (2008 r.).

Za swoją wieloletnią działalność na rzecz rozwoju turystyki i krajoznawstwa został uhonorowany wieloma odznaczeniami i wyróżnieniami, w tym między innymi: Srebrną Odznaką „Zasłużony Działacz Turystyki”, Odznaką „Za Zasługi dla Turystyki”, Złotą Odznaką PTSM, odznaką „Zasłużony dla Ziemi Lubińskiej”, Złotą Honorową Odznaką PTTK i Srebrną Odznaką „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”, „Zasłużony dla Województwa Dolnośląskiego” i „Zasłużony Przewodnik”, a także odznaką „50 lat w PTTK”.

Aktywnie działał w samorządach, najpierw w Komitecie Obywatelskim, następnie przez dwie kadencje w latach 1994–1998 i 1998–2002 jako radny Rady Miejskiej Lubina pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Kultury Fizycznej i Turystyki. W kadencji 2006–2010 jako radny powiatowy pełnił funkcję członka Zarządu Powiatu.

Za działalność krajoznawczo-turystyczną na rzecz dzieci i młodzieży otrzymał Nagrodę Miasta Lubina przyznaną przez Radę Miejską w 2006 r., a „Gazeta Wrocławska” i Dolnośląska Organizacja Turystyczna przyznały mu certyfikat – Osobowość Turystyczna Dolnego Śląska w 2008 r. w kategorii „Działacz społeczny”.

Czuję się niezwykle zaszczycony mogąc zarekomendować osobę kolegi Mariana Hawrysa do godności Członka Honorowego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Jako kandydat na radnego Rady Miejskiej w Lubinie Marian Hawrysz był rekomendowany przez Stowarzyszenie „Teraz Lubin”.

Andrzej Gordon, wiceprezes Zarządu Głównego PTTK, wręcza Marianowi Hawryszowi odznakę „50 lat w PTTK” podczas uroczystości jubileuszowej z okazji 50-lecia lubińskiego oddziału PTTK (fot. E. Matusiak-Gordon)

Stowarzyszenie, którego byłem prezesem, grupowało osoby zaangażowane społecznie w przeróżnych dziedzinach życia społecznego i właśnie Marian Hawrysz należał do tej grupy obywateli naszego miasta. Od początku rzucił się w wir działalności Rady, kierując Komisją Kultury Fizycznej i Turystyki, a efektem tego było uświadomienie członkom Rady znaczenia turystyki w procesie wychowawczym dzieci i młodzieży. W wyniku jego perswazji członkowie Rady Miejskiej docenili turystykę jako jedną z ważnych form wypełniania czasu wolnego ludzi pracujących oraz emerytów. Nie było to takie proste, ponieważ panuje powszechne przekonanie, że najważniejszy jest sport wyczynowy. Marian Hawrysz także energicznie działał na rzecz stworzenia jak najlepszych warunków materialnych dla działalności PTTK. Wspomnę o dwóch elementach.

Pierwszy, to uzyskanie lokalu na lubińskim rynku dla Oddziału oraz zgody władz miejskich na sprzedaż biletów komunikacji miejskiej, co dało stabilną bazę dla utrzymania lubińskiego oddziału PTTK. Wielkie wrażenie na mnie zrobiła działalność Mariana Hawrysza na rzecz społeczności szkolnej. W tym czasie, gdy Marian Hawrysz był radnym, w wielu szkołach podstawowych powstały koła PTTK. Uczniowie regularnie uczestniczyli w konkursach krajoznawczych „Poznajemy Ojcowiznę”. Marian potrafił skutecznie zachęcić wielu nauczycieli do podjęcia się trudu działalności turystyczno-krajoznawczej wśród najmłodszego pokolenia. To, co napisałem powyżej było powodem tego, że radni Stowarzyszenia „Teraz Lubin”, a także osoby spoza Rady poparły kandydaturę Mariana Hawrysza do Nagrody miasta Lubina, którą otrzymał w 2006 r. Dziękując za zaszczytny tytuł powiedział:

„To, jakim jestem człowiekiem zawdzięczam w pierwszej kolejności swojej mamie, prostej kobiecie, która dla mnie, ósmego z kolei dziecka, znalazła czas i nauczyła tego, co jest najważniejsze. Wiele dobra doznałem też od swojego rodzeństwa, a w szczególności brata księdza Józefa, który umożliwił mi kontakt z książką i ukazał radość płynącą z tego. U niego też zobaczyłem nieustanną codzienną pracę dla dobra innych.

Urodziłem się pod szczęśliwą gwiazdą. Żona podzielała moje zainteresowania. Wspólnie z dziećmi przeszliśmy wiele pięknych polskich szlaków. Czyniliśmy razem dużo dla innych i nie oczekiwaliśmy w zamian niczego dla siebie.

Tylko pasja zdolna jest skłonić człowieka do podejmowania nowych wyzwań. Częsty kontakt z przyrodą daje pogodę ducha. W tym tkwi tajemnica mojej współpracy z ludźmi. Mam wielkie szczęście, że zawsze spotykam na swojej drodze tych, którzy rozumieją, że życie nie jest zbieraniem, życie jest zostawianiem, życie jest darowaniem.”

Sam jestem zapalonym turystą i dlatego świetnie zdaję sobie sprawę z tego, jakie znaczenie mają liderzy, którzy swoimi pasjami potrafią zarazić innych ludzi. Przytoczę wypowiedź dyrektora naczelnego Zakładów Górniczych „Rudna”, Krzysztofa Porębskiego, z uroczystości 50-lecia lubińskiego oddziału PTTK w 2015 roku:

„Z prezesem Marianem Hawryszem łączy mnie stosunek emocjonalny, bo znam go już 28 lat. Był moim pierwszym kierownikiem w pracy i to on zaszczerpił we mnie miłość do wędrowek pieszych, wciągnął mnie w lubińskie PTTK. Może w którymś momencie nasze drogi się rozeszły, ale ta przyjaźń między PTTK a mną jest wieczna.”

Właśnie takim pasjonatem jest Marian Hawrysz.

Pełniąc przez 20 lat funkcję radnego miejskiego, a także mogąc obserwować różnych działaczy samorządowych z pozycji przewodniczącego Rady Miejskiej, mogę z pełną odpowiedzialnością stwierdzić, że Marian Hawrysz należy do wąskiego grona tych osób, które w swojej działalności społecznej kierowały się w pierwszej kolejności dobrem ogółu, a praca „u podstaw” jest jego priorytetem.

Paweł Niewodniczański

Emil Leon Hojniak

Kolega Emil Leon Hojniak urodził się 1 października 1946 r. w miejscowości Łosie. Przez 49 lat pracował jako nauczyciel zawodu w Zespole Szkół Elektryczno-Mechanicznych w Legnicy.

Członkiem Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego jest od 1962 r. Uprawnienia przewodnickie terenowe po Dolnym Śląsku uzyskał w 1977 r. Jest przewodnikiem turystyki pieszej (1976 r.) i instruktorem ochrony przyrody (1980 r.), ma również uprawnienia pilota wycieczek krajowych od 1974 r.

Działalność społeczną w szeregach PTTK rozpoczął w 1965 r. Jako organizator prowadził społecznie grupy po Beskidzie Sądeckim, Pieninach i Tatrach.

Aktywnie włączył się do organizacji imprez PTTK. W ramach tej społecznej funkcji organizował obozy wędrownie w czasie wakacji.

W 1972 r. dyrektor Zespołu Szkół Elektryczno-Mechanicznych w Legnicy powierzyła mu funkcję opiekuna Szkolnego Klubu PTTK, którym był do 2006 r. Był to okres bardzo aktywnej pracy społecznej na rzecz młodzieży. Działalność Klubu cieszyła się ogromną popularnością wśród młodzieży. W szkolnym klubie działało 400 uczniów i nauczycieli.

W czasie swojej nauczycielskiej działalności od 1977 r. prowadził pierwsze w Polsce klasy o profilu turystycznym.

W roku 1984 był pomysłodawcą i organizatorem I Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego Dzieci i Młodzieży Szkół Podstawowych. Od tego czasu nieprzerwanie organizuje w Legnicy spotkania młodych krasomówców – w tym roku będzie to już po raz 33. Uczestnicy Konkursu w sposób barwny nienaganną polszczyzną opisują swoje małe ojczyzny, wspomnienia z turystycznych wędrówek, zapoznają publiczność z legendami i atrakcjami turystycznymi swojego regionu.

Emil Leon Hojniak od roku 1992 do dzisiaj jest członkiem Zarządu Oddziału PTTK w Legnicy, a w latach 2001–2002 był jego prezesem.

Jest współorganizatorem wielu naszych rajdów – zabezpiecza posiłki, nagrody, transport dla przeprowadzających rajdy, niektóre z tych rajdów mają ponad czterdziestoletnią tradycję. Złot Krajoznawczy Legnickie Pole i Rajd „Solanum Tuberosum” powstały właśnie z inicjatywy kolegi Emila Leona Hojniaka. Przez kilkanaście lat organizował też rejonowe i wojewódzkie

eliminacje Ogólnopolskiego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego.

Kolega Emil Leon Hojniak aktywnie działał na rzecz Koła Przewodników Tereńskich i Sudeckich przy Oddziale PTTK w Legnicy. Aktywnie uczestniczył też w szkoleniach.

Cały swój wolny czas poświęcał na cykliczne spotkania z młodzieżą, które prowadził społecznie.

Za pracę w propagowaniu turystyki i krajoznawstwa, za przyczynianie się w sposób szczególny do rozwoju turystyki, za działalność społeczną był wielokrotnie wyróżniany. Otrzymał odznaczenia państwowe, resortowe i PTTK oraz był honorowany w systemie wyróżnień regionalnych. Wśród jego wyróżnień znajdują się: Złoty Krzyż Zasługi,

Medal Komisji Edukacji Narodowej, odznaka honorowa „Za zasługi dla turystyki”, odznaka „Zasłużony dla Miasta Legnicy”, Złota Odznaka „Zasłużony w pracy wśród młodzieży”, Złota Honorowa Odznaka PTTK, tytuł i medal Nauczyciel Kraju Ojczystego, Dolnośląska Honorowa Odznaka PTTK.

Emil Leon Hojniak

Emil Leon Hojniak wręcza nagrodę laureatowi konkursu krasomówczego

Bogdan Komorowski

Bogdan Komorowski urodził się w Jarochońku w 1946 r. Z zawodu jest technikiem administracji. Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpił 1 lipca 1976 r. Jeszcze tego samego roku w czasie Zjazdu Oddziału PTTK w Łęczycy został wybrany do jego Zarządu, w którym pełnił funkcję członka Prezydium Zarządu Oddziału (1976–1984). W latach 1981–1984 był również członkiem Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Płocku i wiceprzewodniczącym Komisji Turystyki Kolarskiej przy Zarządzie Wojewódzkim PTTK.

Bogdan Komorowski

W czasie działalności w Łęczycy był współorganizatorem bądź organizatorem cyklicznych rajdów ogólnopolskich „Szlakami Bitwy nad Bzurą”, „Szlakami Marii Konopnickiej”, „Złot do Środka Polski” i innych oraz dużej ilości imprez turystyki kwalifikowanej organizowanych dla młodzieży szkolnej. Organizował też wiele wyjazdów młodzieży i dorosłych na imprezy organizowane przez inne oddziały PTTK.

W roku 1984 przeprowadził się do Pionek, gdzie rozpoczął działalność w tamtejszym Oddziale PTTK, w którym był

Grupowe zdjęcie pamiątkowe z wycieczki przed najbardziej znanym symbolem Berlina, Bramą Brandenburską; Bogdan Komorowski stoi trzeci od prawej

wiceprezesem w latach 1985–1992, a od roku 1992 prezesem Zarządu Oddziału. Od 1985 r. był przewodniczącym Komisji Turystyki Pieszej i Górskiej Oddziału PTTK w Pionkach.

Jest organizatorem lub współorganizatorem takich cyklicznych imprez, jak „Rajd Szlakami Jagiełły” i „Rajd Nadwiślański”, których zasięg wyjazdów rozszerza niemal na cały kraj (oczywiście, miejsca wyjazdów musiały być związane z nazwą imprezy), „Złot Kolarski Zagożdżon” oraz bardzo wielu imprez dla młodzieży szkolnej i osób dorosłych. Uczestnicy tych imprez mieli możliwość poznania wiele atrakcyjnych szlaków i ciekawych miejscowości w województwach: łódzkim, świętokrzyskim, śląskim, małopolskim, lubelskim, warmińsko-mazurskim, a przede wszystkim mazowieckim. W ramach współpracy aktywnie uczestniczy wraz z młodzieżą w imprezach organizowanych przez inne oddziały. Organizując i prowadząc imprezy, dużą uwagę poświęca na zdobywanie przez uczestników odznak turystyki kwalifikowanej i podwyższaniu wiedzy oraz kwalifikacji turystycznych.

Dalej działał na szczeblu wojewódzkim, pełniąc funkcje: członka Prezydium Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Radomiu w latach 1995–1999, przewodniczącego Komisji Rewizyjnej Związku Oddziałów PTTK województwa radomskiego. Był również członkiem Rady Mazowieckiego Forum Oddziałów PTTK.

Obecnie jest członkiem Oddziału PTTK w Lipsku, w którym jest od roku 2013 do chwili obecnej wiceprezesem Zarządu Oddziału.

Na XIV Walnego Zjazdu PTTK, w 1997 r., Bogdan Komorowski został członkiem Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK i funkcję tę pełni do dzisiaj. W ramach swoich stałych zadań współpracuje z porozumieniami wojewódzkimi PTTK, początkowo województwa świętokrzyskiego, a obecnie także województw łódzkiego i mazowieckiego oraz z komisjami stałymi Zarządu Głównego PTTK: Komisją Turystyki Motorowej i Komisją Turystyki Kolarskiej. Realizuje również zadania wynikające z kadencyjnych, rocznych i bieżących planów pracy Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK.

Kolega Komorowski jest autorem monografii „Działacze Oddziału PTTK w Pionkach w latach 1954–2005”.

Kolega Bogdan Komorowski ma uprawnienia przewodnika turystyki kolarskiej, przewodnika turystyki pieszej i przewodnika turystyki motorowej. Był organizatorem wielu kursów podstawowych, w tym na organizatora turystyki.

Bogdan Komorowski działał również w Związku Harcerstwa Polskiego w latach 1954–1984, gdzie był organizatorem lub współorganizatorem obozów, zlotów i wycieczek, na których dużą uwagę zwracał o włączenie do programów walorów krajoznawczych.

Był wyróżniany odznaczeniami państwowymi, resortowymi, regionalnymi i organizacyjnymi.

Marian Kotarski – turysta kolarski

Z Marianem Kotarskim po raz pierwszy spotkałem się ponad 40 lat temu, gdy powstawały struktury Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Częstochowie. W roku 1975 wspólnie z kilkoma kolegami tworzyliśmy Wojewódzką Komisję Turystyki Pieszej, natomiast kolega Marian Kotarski organizował Wojewódzką Komisję Turystyki Kolarskiej.

Już wtedy dał się poznać jako wspaniały kolega, niezwykle zaangażowany w sprawy Towarzystwa. Do dzisiaj nieoficjalnie w korespondencji do przyjaciół i znajomych, dla podkreślenia swoich zainteresowań, sam zmienia swoje nazwisko, podpisując się: Marian „KOTarski” lub Marian „Kolarski” Kotarski.

Marian Kotarski urodził się 4 stycznia 1947 r. w Mrzygłodzie, tam też ukończył szkołę podstawową.

Studiował w czterech akademiach – ekonomicznej w Katowicach, resortowych w Warszawie oraz policyjnej Baton Rouge w Luizjanie USA, uzyskując ostatecznie tytuł doktora nauk humanistycznych i stopień podinspektora policji. Chociaż wiele lat spędził w mundurze (harcerstwo, kolej, wojsko, milicja, policja) całe swoje życie podporządkował turystyce i krajoznawczemu regionalizmowi.

Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpił 25 maja 1963 r. w Zawierciu. Pełniąc wiele funkcji w oddziałach PTTK w Zawierciu, w Częstochowie i w Myszkowie, w zarządzie wojewódzkim PTTK w Częstochowie oraz w Komisji Turystyki Kolarskiej Zarządu Głównego PTTK (prezesa, wiceprezesa, przewodniczącego, kierownika central-

Marian Kotarski w siedzibie Klubu Osiedlowego PTTK „M-2” w Myszkowie, którego jest prezesem (fot. Ze zbiorów Klubu Osiedlowego PTTK „M-2” w Myszkowie)

nego referatu weryfikacyjnego KOT PTTK) zawsze służył Towarzystwu i jego członkom; sześciokrotnie był delegatem na zjazdy krajowe (walne) PTTK: w 1985 r., w 1989 r., w 2005 r., w 2009 r., w 2012 r. i w 2013 r.

Od 17 kwietnia 1978 r. jest prezesem założonego przez siebie i do chwili obecnej prowadzonego Klubu Osiedlowego PTTK „M-2” przy Myszkowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Myszkowie, w którym do końca czerwca 2017 r. na 1 769 wycieczek i wypraw osobiście przeprowadził 897 (w tym kilkanaście krajowych i zagranicznych rowerowych obozów wędrownych). Od 10 grudnia 2005 r. pełni funkcję wiceprzewodniczącego Komisji Turystyki Kolarskiej Zarządu Głównego PTTK, a od września 2013 r. do czerwca 2016 r. wchodził w skład Głównego Sądu Koleżeńkiego PTTK.

Wędrował samochodem, rowerem bądź pieszo po ziemiach 30 państw na czterech kontynentach; rowerem dotarł na plac Czerwony w Moskwie, autokarem na Gibraltarc, samochodem pod Waterloo, statkiem do Afryki, a samolotem do Ameryki i Azji.

Posiada uprawnienia przewodnika turystyki kolarskiej, pieszej i motorowej, instruktora kształcenia kadr oraz znakarza nizinnych szlaków rowerowych.

Był komandorem XXIX Centralnego Zlotu Turystów

Kolarzy w Częstochowie Aniołowie (599 uczestników) oraz 50. Ogólnopolskiego Zlotu Szkoleniowego Przewodników Turystyki Kolarskiej PTTK w Myszkowie (569 uczestników).

Jest autorem kilku książek, takich między innymi, jak: „Atrakcje turystyczno-przyrodnicze ziemi myszkowskiej”, „Vademecum krajoznawcze ziemi myszkowskiej”, „Myszkowska szkoła turystyki rowerowej”, „Historia turystyki kolarskiej PTTK 1952–2010 w zarysie”, kilku przewodników i map, zdjęć do kalendarzy ściennych oraz setek artykułów z zakresu turystyki, kolarstwa turystycznego i historii. Jest też współautorem takich opracowań, jak: „Szlaki turystyczne od pomysłu do realizacji”, „Wybieram rower! Poradnik młodego rowerzysty”, „Wspólne wędrowanie – poradnik organizatora turystyki aktywnej”. Przez wiele lat redagował periodyk „Informator KTKol. ZG PTTK”, nadając mu nową formułę, współredagował miesięcznik „Świat Roweru” (później „Rowery”), systematycznie publikuje artykuły w czasopiśmie „Gościu PTTK”. W prasie („Głos Pracy”, „Sztandar Młodych”, „Nasz Dom”, „Gazeta Częstochowska” i in.) opublikował setki krzyżówek.

Propagator zdobywania odznak turystycznych i krajoznawczych. Od 20 lat przewodniczący Centralnego Referatu Weryfikacyjnego Odznak Turystyki Kolarskiej. Sam do końca czerwca 2017 r. zdobył 389 odznak PTTK, w tym pięciokrotnie Kolarską Odznakę Turystyczną za wytrwałość, „Rajd kolarski PTTK dookoła Polski” – raz duży i trzykrotnie mały, dużą złotą odznakę „Turysta Przyrodnik”, dużą srebrną Od-

Marian Kotarski wśród braci rowerowej z założonego przez siebie klubu „M-2” (fot. Ze zbiorów Klubu Osiedlowego PTTK „M-2” w Myszkowie)

znakę Fotografii Krajoznawczej, złotą Odznakę Krajoznawczą Polski z szafirem.

Za swą działalność turystyczno-krajoznawczą uhonorowany został licznymi odznaczeniami państwowymi, resortowymi i organizacyjnymi oraz wyróżniony dyplomami i listami gratulacyjnymi. Wśród nich znajdują się między innymi: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, złota odznaka „Zasłużony Działacz Turystyki”, odznaka honorowa „Za zasługi dla turystyki”, złota odznaka „Za zasługi dla województwa częstochowskiego” i odznaka „Zasłużonemu dla rozwoju województwa częstochowskiego”, Złota Honorowa Odznaka PTTK, złota odznaka „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”, odznaka „Za zasługi w turystyce kolarskiej PTTK w województwie śląskim”, odznaka „Zasłużony dla turystyki PTTK na Śląsku Opolskim”, odznaka „Przyjaciel Dziecka”. Ma również medal „Zasłużonemu dla Myszkowa” oraz statuetkę „Promotor Myszkowa 2011” w kategorii „Myszkowski entuzjasta”.

Marian Kotarski stał się pierwowzorem postaci rzecznika prasowego policji w książce Mariana P. Rawinisa „Martwa natura z księżycem”.

Kolega Marian Kotarski dzięki swej wiedzy, zaangażowaniu, a także urokowi osobistemu jest powszechnie lubiany i stanowi doskonały wzór do naśladowania dla młodych pokoleń turystów.

Lech Tota

prezes Zarządu Regionalnego Oddziału PTTK w Częstochowie

Marian Kotarski – pasjonat turystyki rowerowej (fot. Ze zbiorów Klubu Osiedlowego PTTK „M-2” w Myszkowie)

Jan Krzysztoń – Hefajstos krajoznawców

Gdyby zapytać PTTK-owskiej braci gdzie bije serce turystycznego Szczecina i kto je napędza, wskazałaby bez wątpienia Regionalną Pracownię Krajoznawczą PTTK i jej wieloletniego kierownika – Jana Krzysztonia.

Norka Pana Janka

W pracowni przy Dworcowej 6 krzyżowały się bowiem ścieżki szczecińskich turystów. Zawsze liczyli mogli na kubek gorącej herbaty i rozmowę z Panem Jankiem. Zawsze miał dla każdego czas. Nieważne czy

przychodzili w Wielkich Oddziałowych Sprawach, czy po informacje krajoznawcze. Jan Krzysztoń stworzył pracownię i wlał w nią swego ducha, dzięki któremu każdy czuł się jak w domu. Ba, potrafił błyskawicznie zarażać swymi krajoznawczymi pomysłami i nie wiedzieć kiedy, już z przekonaniem angażował się w turystyczną działalność. Z każdym potrafił nawiązać dialog. I to niezależnie czy był wolnym turystycznym strzelcem, członkiem PTTK, czy też wywodził się z jakiejś innej organizacji. Stąd przez lata owocnie współpracował z PTSM czy z Polskim Związkiem Głuchych (był na przykład współorganizatorem Ogól-

Na Ogólnopolskim Rajdzie Studenckim „Vineta”, Stepnica (fot. Ze zbiorów Jana Krzysztonia)

nopolskiego Rajdu Nieśłyszącej Młodzieży Szkolnej), z kadrami urzędników kuratorium, miasta lub samorządu. W dużej mierze dzięki osobowości Jana

(OMTTK). Przez jego ręce przewinęły się setki uczestników turnieju (w tym i piszący te słowa), poszukujących odpowiedzi na nieoczywiste i mające drugie dno

Krzysztonia pracownia zawsze tętniła życiem. Przychodzono na prelekcje krajoznawcze, slajdowiska, kursy, spotkania z piosenką turystyczną, weryfikować odznaki turystyczne czy przygotowywać się do eliminacji OMTTK.

Hefajstos krajoznawców

Jan Krzysztoń od 1977 r. pracował w Zarządzie Wojewódzkim PTTK, będąc starszym instruktorem ds. oddziałów i opiekując się Komisją Młodzieżową. Już wtedy mocno zaangażował się w organizację eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego

Szkoleniowa impreza na orientację, Szczecin Zdunowo 2003 r. (fot. Ze zbiorów Jana Krzysztonia)

Jan Krzysztoń podczas sprawdzania prac w konkursie krajoznawczym (fot. Ze zbiorów Jana Krzysztonia)

zadania, przygotowujące do OMTTK, które rodziły się w głowie Jana Krzysztonia. Bazą tych poszukiwań były zbiory stworzonej przez niego Regionalnej Pracowni Krajoznawczej, której był kierownikiem w latach 1983–2011 (od 1996 r. społecznym). Dwukrotnie na terenie województwa odbyły się centralne finały OMTTK – w 1978 r. w Szczecinie Jan Krzysztoń pełnił funkcję komandora, a w 2014 r. w Barlinku sędziego głównego.

Jan Krzysztoń był pomysłodawcą i przez wiele lat organizatorem Konkursu Krajoznawczego „Czy znasz swoje miasto, wieś, region” o Nagrodę Wojewody Szczecińskiego, a następnie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego. Laureaci reprezentowali później województwo w ogólnopolskim konkursie krajoznawczym „Poznajemy ojcowiznę”. Nagrody wręczane osobiście przez urzędnika tak wysokiego szczebla, w obecności kuratora oświaty i dyrektorów szkół, miały olbrzymi wpływ na postrzeganie działalności krajoznawczej szkolnych kół krajoznawczo-turystycznych (SKKT).

Przez wiele lat Jan Krzysztoń był organizatorem finału wojewódzkiego Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego dla Dzieci i Młodzieży Szkół Podstawowych.

Już w 1997 r. był prekursorem popularnych gier miejskich. Zainicjował trwające do 2007 r. rajdy dla młodzieży szkolnej „Poznajemy Osiedla Szczecina”,

angażując w nie przewodników i właścicieli obiektów krajoznawczych.

Przez dwie kadencje był członkiem Rady Programowej ds. Młodzieży Szkolnej Zarządu Głównego PTTK, której wówczas przewodniczył Andrzej Gordon.

Dbał też o sól turystyki szkolnej – opiekunów SKKT PTTK. We wrześniu 2000 r. zainicjował ich zachodniopomorskie zloty, a potem również wigilijne spotkania. Każdorazowo gromadziły one po kilkadziesiąt osób i wypełniał je bogaty program krajoznawczy.

Niejednokrotnie to dzięki niemu młodzież nie kończyła swej przygody z turystyką w szkole, lecz kontynuowała ją na studiach. Pracownia stała się w rękach Jana Krzysztonia prawdziwą kuźnią krajoznawców i patriotycznego wychowania.

„Konus” z „Kroków”

Łatwy kontakt z młodzieżą nie wziął się znikąd. Jan Krzysztoń korzeniami tkwi bowiem w turystyce studenckiej. Gdy w 1967 r. przybył z rodzinnej Wielkopolski do Szczecina, trafił do Akademickiego Klubu Turystycznego „Kroki” i Oddziału Międzyuczelnianego (Akademickiego) PTTK.

Mimo niepozornej postury (stąd studenckie przezwisko „Konus”), od razu dał się zauważyć jako niezrównany organizator i kierownik obozów wędrow-

Eliminacje wojewódzkie OMTTK, Lipiany 2014 r. (fot. Ze zbiorów Jana Krzysztonia)

nych czy rajdów, takich na przykład, jak Ogólnopolski Rajd Studencki „Vineta VII”, I Ogólnopolskie Akademickie Marsze na Orientację „Matnia”, II Centralne Finały Turystycznych Imprez na Orientację. Jesienią 1967 r. został przewodniczącym Komisji Turystyki i Sportu Rady Uczelnianej ZSP w II Studium Nauczycielskim w Szczecinie.

Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpił 29 czerwca 1968 r. i został wiceprezesem Koła Uczelnianego. W 1971 r. wybrano go na wiceprezesa AKT, a w 1978 r. na skarbnika Oddziału Akademickiego PTTK. Ciągnęło go przewodnictwo i krajoznawstwo. Szybko więc zdobył uprawnienia przodownika turystyki pieszej, górskiej, instruktora krajoznawstwa i imprez na orientację, przewodnika turystycznego. Współtworzył w Szczecinie Studenckie Koło Przewodników Turystycznych. Już wtedy swoją wiedzę przekazywał innym na kursach organizatorów turystyki, strażników ochrony przyrody czy przewodnickich, co kontynuował w Oddziale Akademickim i później w Zarządzie Wojewódzkim PTTK oraz w Oddziale Zachodniopomorskim PTTK w Szczecinie. Był jednym z pomysłodawców i kierownikiem pierwszego „Spotkania Pokoleń” (rocznie od 1978 r.), czyli obecnie największej imprezy turystycznej osób kiedykolwiek związanych z turystyką studencką w Szczecinie. Doświadczenia z tych czasów wykorzystał potem, tworząc w 1990 r. Oddział Zachodniopomorski PTTK i będąc w jego władzach, w tym w latach 2005–2009 r. prezesem jego Zarządu.

Krajoznawca

Jan Krzysztoń był prekursorem inwentaryzacji krajoznawczej województwa. Wspólnie z Jerzym Kosackim zinwentaryzowali gminę węgorzyńską i doprowadzili w 1991 r. do wydania drukiem efektu swych prac. Rokrocznie organizował letnie dwutygodniowe obozy rowerowe dla młodzieży szkół średnich (liczący po kilkanaście osób każdy), podczas których zinwentaryzowano w czasie kilku lat gminy: barlińską, cedyńską, chojeńską, golczewską, gryficką, moryńską, reską, suchańską, dębniąską.

W 1982 r. był jednym z głównych organizatorów odbywającego się w Szczecinie Centralnego Zlotu Aktywu Krajoznawczego (CZAK). W 2009 r. zorganizował szkolenie kierowników regionalnych pracowni krajoznawczych, a kilka lat później centralne szkolenie (również dla RPK) w zakresie inwentaryzacji krajoznawczej.

W latach 1985–1990 z inicjatywy Jana Krzysztonia powstało 15 numerów biuletynu „Informacje Krajoznawcze”, które również dzięki niemu odrodziły się w 2001 r. w formie nieregularnika turystyczno-krajoznawczego „Wędrowiec Zachodniopomorski”. Dzięki merytorycznemu oku redaktora Krzysztonia i jego nieraz całonocnym pracom korektorskim, do 2014 r. powstało 25 numerów pisma.

Pod koniec życia dr. Czesława Piskorskiego i przez kilka lat po śmierci (1987 r.) Jan Krzysztoń kontynuował jego prace przy opracowywaniu treści turystycz-

nej na wydawanych przez PPWK: planie Szczecina i innych mapach regionu (między innymi mapie Zalewu Szczecińskiego).

W 1993 r., w 750. rocznicę nadania Szczecinowi praw miejskich, Jan Krzyszoń był jednym z inicjatorów powstania Miejskiego Szlaku Turystycznego PTTK. Było to prekursorskie przedsięwzięcie w skali kraju. Szlak tworzy czerwona, przerywana linia, malowana na chodnikach, wiodąca ponad siedem kilometrów pętlą przez najciekawsze obiekty w centrum miasta, przy każdym z nich zaś znajduje się trójjęzyczna tablica informacyjna. Jan Krzyszoń współtworzył też wielokrotnie wznawianą mapkę szlaku w językach: polskim, niemieckim, angielskim, rosyjskim, francuskim i hiszpańskim. Szlak na trwałe wrósł w panoramę miasta.

Dziejopis

Wspólnie z Antonim Adamczakiem Jan Krzyszoń jest skarbnicą wiedzy o dziejach, ludziach i tradycji zachodniopomorskiego PTTK. Przekopując się przez archiwa prywatne i państwowe, ocala od zapomnienia dokonania Towarzystwa. Jest autorem szeregu haseł dotyczących działaczy i jednostek

PTTK zamieszczonych w „Encyklopedii Szczecina”. Jako pracownik Działu Regionalnego Książnicy Pomorskiej, Jan Krzyszoń organizuje od lat wystawy poświęcone regionalistom, w większości działaczom PTTK, między innymi Czesławowi Piskorskiemu, Bolesławowi Czwojdzickiemu lub osobom częściowo związanym z PTTK, jak na przykład przyrodnikom: Jerzemu Noskiewiczowi i Jerzemu Jackowskiemu, geografowi Jerzemu Brinkenowi, harcerzowi Telesforowi Badetce.

Medalista

Jan Krzyszoń był wielokrotnie wyróżniany odznaczeniami państwowymi (Krzyż Zasługi), resortowymi (między innymi odznaką „Zasłużony Działacz Turystyki”, Nagroda Prezesa GKT, List Gratulacyjny Ministra Edukacji Narodowej), wojewódzkimi (na przykład Gryf Pomorski, Medal WKKFiT). Władze Towarzystwa przyznały mu Złotą Honorową Odznakę PTTK oraz szereg innych wyróżnień, w tym tytuł i medal Nauczyciel Kraju Ojczystego.

Robert Śledziński

Działalność turystyczna Andrzeja Kudlaszyka

Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Andrzej Kudlaszyk wstąpił w 1965 r. i już w tym samym roku został prezesem Koła nr 103 (Oddział Poznański) działającym w Technikum Kolejowym w Poznaniu. Od roku 1966 było to Koło nr 4 przy Oddziale PTTK Pracowników Kolejowych w Poznaniu, który powstał tego roku. Kolega Kudlaszyk należał do najmłodszych założycieli tego Oddziału, w którym był przewodniczącym Komisji Turystyki Pieszej.

W roku 1968, kończąc Technikum Kolejowe, w którym za jego kadencji 80% uczniów i nauczycieli należała do PTTK, za namową ówczesnych władz wo-

jewódzkich PTTK utworzył Klub Turystyki Pieszej „Obieżyświaty”, którego był prezesem do 1984 r. Klub istnieje również obecnie.

W roku 1985 założył Koło PTTK nr 1 przy Kolejach Dojazdowych i do chwili obecnej jest jego prezesem (Koło nadal działa, pomimo likwidacji w roku 2003 Kolei Dojazdowych).

W roku 1978 Klub Turystyki Pieszej „Obieżyświaty”, na zlecenie Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK, był organizatorem trzydniowego Ogólnopolskiego Spotkania Przedstawicieli Klubów Turystyki Pieszej (największe w historii tych spotkań, w którym wzięło udział ponad 150 przedstawicieli z 54 klubów w kraju).

Andrzej Kudlaszyk

Kolega Andrzej Kudlaszyk w roku 1974 został wiceprezesem Zarządu Oddziału PTTK Pracowników Kolejowych w Poznaniu. Funkcję tę sprawował z wielkim powodzeniem nieprzerwanie przez 25 lat, do roku 2001. Od tamtego roku do dnia dzisiejszego jest prezesem Zarządu tego Oddziału.

W tym okresie był organizatorem wielu największych rangą imprez, takich jak: Międzynarodowe Biegi na Orientację o Puchar Miast Targowych Europy w roku 1985 (w czasie siedmiu dni wystąpiło 700 zawodników z sześciu państw). Odbywała się w Skokach i była zlecona przez Urząd Miasta Poznań. Za świetną organizację tej imprezy kolega Kudlaszyk został Honorowym Obywatel Miasta Skoki oraz został wyróżniony Honorową Odznaką Miasta Poznania. W tym samym roku, w Sierakowie, na zlecenie Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK był organizatorem Ogólnopolskiego Zlotu Przodowników Turystyki Pieszej PTTK, połączonego z XV Ogólnopolskim Rajdem Szlakiem Powstania Wielkopolskiego. Łącznie w imprezie tej wzięło udział ponad 2 000 osób.

Andrzej Kudlaszyk był również inicjatorem turystycznych imprez patriotycznych, jak: Rajd Zimowy do Kobylnicy, Rajd Szlakiem Powstania Wielkopolskiego (od 1968 r.), Rajd Szlakiem Armii „Poznań”, Rajd Szlakiem Historii Kolei. Rajdy te są kontynuowane przez niego do dnia dzisiejszego, będąc ich komandorem oraz prowadząc zawsze najdłuższą trasę (od 20 lat są to trasy autokarowe, specjalnie przez kolegę Kudlaszyka wymyślone, dla uczestników z całego kraju). W roku 2014 otrzymał tytuł honorowego przodownika turystyki pieszej PTTK.

Od roku 1983 do grudnia 1990 r., czyli do likwidacji zarządów wojewódzkich PTTK, był aktywnym członkiem Wojewódzkiej Komisji Turystyki Pieszej i Wojewódzkiej Komisji Kół i Oddziałów Zakładowych oraz członkiem Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Poznaniu. Za działalność w tych gremiach otrzymał wiele nagród i wyróżnień z PTTK, a także Urzędu Miasta, Urzędu Wojewódzkiego i różnych ministerstw. Posiadał status wykładowcy PTTK.

Od czasu powstania Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK był w jej władzach – w latach 2001–2007 w Komisji Rewizyjnej, pełniąc w niej funkcję wiceprezesa, jak też zasiadał w Zarządzie. Od lutego roku 2012, po śmierci kolegi Mariana Chudego, został prezesem Wielkopolskiej Korporacji Oddziałów PTTK. Funkcję tę z wielkim powodzeniem sprawuje do dnia dzisiejszego (Wielkopolska Korporacja Oddziałów posiada osobowość prawną, swoje logo, odznakę, nadaje dyplom i Medal Fran-

ciszka Jaśkowiaka, przyznaje Odznakę 100-lecia Powstania Wielkopolskiego).

Od XV Walnego Zjazdu PTTK, który obradował w dniach 14–16 września 2001 r., był delegatem z Wielkopolski na kolejnych walnych zjazdach Towarzystwa. Od roku 2001 do dnia dzisiejszego jest członkiem Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK.

Od 42 lat rozwija turystykę w Polskich Kolejach Państwowych, gdzie aktywnie działa również w Stowarzyszeniu Krzewienia Sportu, Turystyki i Kultury „Kolejarz”, będąc w nim przewodniczącym Komisji Turystyki. Zorganizował wiele kursów związanych z nadaniem różnych uprawnień w zakresie turystyki kwalifikowanej.

Andrzej Kudlaszyk jest absolwentem Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, stale się dokształca i doskonali zawodowo, kończąc wiele różnych szkoleń i kursów, w tym kurs dla kandydatów na członków rad nadzorczych, który zakończył egzaminem państwowym. Z racji posiadanej wiedzy uczestniczy w pracy wielu komisji na różnych szczeblach, między innymi w Wielkopolskim Urzędzie Marszałkowskim reprezentuje od wielu lat organizacje pozarządowe w komisjach przydzielających środki finansowe na organizację imprez z zakresu: sportu i turystyki, kultury i sztuki, nauki i szkolnictwa wyższego, ochrony środowiska, rolnictwa i ROPS.

Przez cały czas kolega Kudlaszyk działał społecznie w związkach zawodowych. Od ponad 20 lat jest przewodniczącym Głównej Komisji Rewizyjnej Związku Zawodowego Kolejarzy w Poznaniu oraz wiceprzewodniczącym Głównej Komisji Rewizyjnej Federacji Związku Zawodowego Kolejarzy w Warszawie oraz w Polskim Związku Wędkarskim Okręg w Poznaniu od 25 lat jest prezesem Koła nr 090 Mars w Tarnowie Podgórnym. Wśród wielu odznaczeń i wyróżnień ma wszystkie odznaczenia tych organizacji.

Andrzej Kudlaszyk otrzymał odznaczenia państwowe, resortowe i PTTK oraz był honorowany w systemie wyróżnień regionalnych. Wśród jego wyróżnień znajdują się: Złoty Krzyż Zasługi, odznaka honorowa „Za Zasługi dla Turystyki”, odznaka honorowa „Zasłużony dla Kolejnictwa”, odznaka honorowa „Zasłużony dla Transportu”, Złota Honorowa Odznaka „Przodujący Kolejarz”, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Medal 50-lecia PTTK, Złota Honorowa Odznaka PTTK, Medal „Za Zasługi dla Turystyki Zakładowej”, Odznaka Honorowa „Za Zasługi dla Województwa Poznańskiego”, Medal 80-lecia Powstania Wielkopolskiego, Srebrny Medal Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej, Odznaka Honorowa „Wierni Tradycji” oraz dziesiątki innych medali, odznaczeń i wyróżnień.

Jerzy Kwaczyński

Jerzy Kwaczyński urodził się 8 lipca 1947 r. w Żyrardowie. Przygodę z turystyką i krajoznawstwem rozpoczął na początku lat sześćdziesiątych ubiegłego stulecia za sprawą harcerstwa, żeglarstwa, autostopu, obozów PTSM i wypraw górskich PTTK. Już w czasach szkolnych i studenckich nosił ksywę „prezes” i organizował udane akcje autostopu połączone z wędrownkami po Polsce i Europie w grupie podobnych turystów beatników, poszukiwaczy przygód i czytelników „powieści drogi”. W ten sposób związał się z PTTK, PTSM, ZSP, a w późniejszym okresie z Ligą Morską oraz z innymi stowarzyszeniami turystycznymi i młodzieżowymi. Jako „prezes” co roku organizował kilka obozów letnich i zimowych: stacjonarnych i wędrownych.

Już w roku 1965, po skończeniu żyrardowskiego „elektryka”, w czasie studiów na Wydziale Elektroniki Politechniki Warszawskiej podjął współpracę z macierzystą szkołą i został animatorem działalności Międzyszkolnego Klubu Krajoznawczo-Turystyczny PTTK „Wędrusi” w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 w Żyrardowie. Była to wówczas szkoła z dużymi ambicjami. Wizytatorzy z Kuratorium Oświaty zachęcali

Na Świnicy, początek lat siedemdziesiątych XX w. (fot. Ze zbiorów Jerzego Kwaczyńskiego)

Jerzy Kwaczyński (fot. Ze zbiorów Jerzego Kwaczyńskiego)

do aktywności i rywalizacji turystycznej. Były pieniądze na tę działalność i wynagrodzenia za udział w wyjazdach. Wielu nauczycielom podobał się ten sposób prowadzenia pracy z młodzieżą w ramach PTTK i PTSM. Nauczyciele zaczęli jeździć na centralne szkolenia turystyczne. Zdobywali uprawnienia opiekunów szkolnych kół krajoznawczo-turystycznych (SKKT) i przewodników turystyki kwalifikowanej PTTK. Uczniowie uczestniczyli w szkoleniach kadry młodzieżowej. Zdobywali uprawnienia młodzieżowego organizatora turystyki PTTK i młodzieżowego organizatora obozów wędrownych PTSM. Aktywne było ZHP, proponując swoje techniki i zabawy turystyczne oraz atrakcyjne zajęcia żeglarskie. W krótkim czasie turystyka stała się w „elektryku” najważniejszą formą zajęć pozalekcyjnych. Organizowano co roku kilkanaście obozów letnich stacjonarnych i wędrownych. W ferie zimowe nieodłącznym elementem szkolnego procesu wychowawczego były atrakcyjne zimowiska w górach lub w jakimś tajemniczym zakątku Polski. Liczba uczniów z „elektryka” włączających się do tych działań w wielu latach przekraczała tysiąc osób, członków PTTK.

W roku 1975, w wyniku reformy administracyjnej, Żyrardów znalazł się w województwie skierniewickim. Nauczyciele z „elektryka” pod kierownictwem Jerzego Kwaczyńskiego włączyli się do pomocy w tworzeniu nowych struktur Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych, Okręgu Ligi Morskiej i Rzeczej,

Członkowie Międzyszkolnego Klubu Krajoznawczo-Turystycznego PTTK „Wędrusie” w Zespole Szkół Zawodowych ze swoim opiekunem Jerzym Kwaczyńskim u stóp Bartka, początek lat siedemdziesiątych XX w. (fot. Ze zbiorów Jerzego Kwaczyńskiego)

Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej i Związku Harcerstwa Polskiego. Do współpracy włączała się chętnie starsza młodzież szkolna. W krótkim czasie zainicjowano w ramach Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Skierniewicach wiele nowych akcji i imprez, angażując się bardzo mocno w sprawną organizację eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego, Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego Dzieci i Młodzieży Szkół Podstawowych i w późniejszym czasie Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”, a sam Jerzy Kwaczyński stał się w Kuratorium Oświaty autorytetem w sprawach turystyki dzieci i młodzieży szkolnej oraz kształcenia kadr turystycznych: opiekunów SKKT, kierowników placówek wypoczynku dzieci i młodzieży, przewodników, itp.

Przez cały czas istnienia województwa skierniewickiego, czyli do końca 1998 r., pełnił funkcję przewodniczącego Rady Kultury Fizycznej i Turystyki Okręgu ZNP w Skierniewicach i koordynował rozwój turystyki i rekreacji ruchowej w środowisku nauczycieli (turnieje, konkursy, wycieczki, itp.).

W latach 1971–1985 uczestniczył w wielu kursach, zdobywając takie między innymi uprawnienia, jak: opiekuna SKKT, przewodnika terenowego po Mazowszu (licencja), pilota wycieczek (licencja), instruktora przewodnictwa, instruktora krajoznawstwa Polski, instruktora ochrony przyrody, instruktora ochrony zabytków, przewodnika turystyki górskiej, przewodni-

ka turystyki pieszej, przewodnika turystyki kolarskiej, przewodnika turystyki kajakowej, strażnika ochrony przyrody, społecznego opiekuna zabytków.

Jego działalność na rzecz młodzieży i nauczycieli oraz z młodzieżą i z nauczycielami na rzecz edukacji regionalnej i promocji regionu zamieszkania została uhonorowana nagrodą „Przebiśnięg ’97” w IV edycji konkursu Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki, Polskiej Agencji Promocji Turystyki i Polskiej Agencji Rozwoju Turystyki za najciekawsze inicjatywy kreujące nowoczesną ofertę turystyczną w Polsce. W materiałach promocyjnych IV konkursu UKFiT, PAPT i PART wydanych w 1998 roku napisano:

„Wykreowanie nowego, turystycznego obrazu miasta, uchodzącego dotąd za przemysłowe i mało ciekawe jest bardzo trudne. Udaje się to dzięki zgodności środowiska, samorządom i organizacjom. Dużą rolę odegrać może też młodzież.

Dobrym przykładem jest Żyrardów – miasto ambitne dla ambitnych. Ambitni ludzie tworzyli to miasto, dziś najambitniejsi spośród mieszkańców potrafią w nim dostrzec niepospolite piękno pozostawione przez fascynującą przeszłość i ułożyć stosowne zaproszenie dla turystów. Ambitnymi są też ci, którzy przyjmują zaproszenie i z niego skrzętnie korzystają.

Czas na Żyrardów – zdają się mówić zachwyceni swoją najbliższą ojczyzną mieszkańcy miasta skupieni w miejscowym Oddziale PTTK, kierowanym przez Jerzego Kwaczyńskiego...

Trudno się więc dziwić, że w tak «dobrym towarzystwie» powstają dzieła wyjątkowo ambitne, a żyrardowskie PTTK stało się swoistą kuźnią młodych działaczy turystycznych. W tej kuźni kształci się przyszłych «ambasadorów miasta».

Od tego czasu w myśleniu władz samorządowych nastąpił znaczny przełom. Ten młodzieżowy ferment twórczy zainspirował władze samorządowe do zabiegania o środki unijne na ochronę zabytków i rewitalizację zabytkowej osady fabrycznej. Końcowym efektem tych zabiegów w instytucjach centralnych

i w wyniku dobrze zrealizowanych unijnych projektów rewitalizacyjnych przez różne zespoły i koalicje samorządowe było uznanie w styczniu 2012 r. za Pomnik Historii „Żyrardowa – XIX-wiecznej Osady Fabrycznej”. Wszystko zaczęło się od... młodzieży i nauczycieli w 1997 r., czyli 15 lat wcześniej.

Równoległe z działalnością w Międzyszkolnym Klubie Krajoznawczo-Turystycznym PTTK „Wędrusie” w Żyrardowie od roku 1989 Jerzy Kwaczyński staje się animatorem działalności Międzyszkolnego Klubu Europejskiego PTTK „Wędrusie” w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 w Żyrardowie. W wyniku współpracy z PTSM, Ligą Morską i Rzeczną oraz „Esperantotur” w Żyrardowie członkowie Klubu uczestniczą w programach sieciowych szkolnych klubów europejskich z całej Europy, organizując wymianę młodzieży szkolnej w okresie ferii zimowych i letnich oraz okolicznościowe spotkania młodzieży i nauczycieli z okazji „Walentynek” (14 lutego), „Święta Wiosny” (21 marca), Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków (18 kwietnia), Światowego Dnia Ziemi (22 kwietnia), „Dnia Europy” (8 maja), „Dnia Dziecka” (1 czerwca), Europejskiego Tygodnia Młodzieży (czerwiec), Europejskich Dni Dziedzictwa (wrzesień), Światowego Dnia Morza (27 września), Światowego Dnia Turystyki (27 września) i Międzynarodowego Dnia Wolontariusza (5 grudnia). Swoje doświadczenia na ten temat zaprezentował w opracowaniu „Młodzież z PTTK w drodze do turystycznej Europy” zamieszczonym w wydawnictwie MEN „Edukacja europejska w zreformowanej szkole” (praca zbiorowa pod redakcją Stefana Bednarka, Wrocław 2000).

Od roku 1978 jest animatorem działalności Klubu Turystyki Górskiej i Ekologicznej PTTK „Turnia”

Sejmik Społecznych Opiekunów Zabytków w Radziejowicach; na zdjęciu Jerzy Kwaczyński siedzi pierwszy od lewej, a stoi Franciszek Midura – przewodniczący Komisji Opieki nad Zabytkami Zarządu Głównego PTTK, 1998 r. (fot. ze zbiorów Jerzego Kwaczyńskiego)

w Żyrardowie, organizując co roku akcję sprzątania gór polskich. W ramach akcji są cztery wyjazdy w góry dla młodzieży szkół średnich z Mazowsza Zachodniego. Każdy z uczestników akcji deklaruje poświęcenie około 15 godzin pobytu na sprzątanie szlaków górskich i okolic schronisk PTTK i PTSM. Uczestnicy akcji odwiedzają Bieszczady (baza: Wetlina i Ustrzyki Górne), Karkonosze (baza: Karpacz i Szklarska Poręba), Beskid Śląski (baza: Szczyrk i Ustroń – Jaszowiec) oraz Tatry (baza: schronisko PTTK „Murowaniec” na Hali Gąsienicowej). Co roku najlepsi i najbardziej doświadczeni uczestnicy ostatniego tatrzańskiego etapu akcji uczestniczą w grupowym zdobywaniu najtrudniejszego odcinka Polskich Tatr – Orlej Perci. W ewidencji Klubu Turystyki Górskiej i Ekologicznej „Turnia” w Żyrardowie, prowadzonej od roku 1977, odnotowano 107 grupowych przejść Orlej Perci z udziałem 601 osób. Z tych 601 osób z Mazowsza Zachodniego do dzisiaj w Klubie pozostaje nadal 121 osób.

Od roku 1977 jest animatorem działalności Koła Przewodników i Pilotów Wycieczek PTTK w Żyrardowie. Zorganizował siedem kursów na uprawnienia przewodnika terenowego PTTK po dawnym województwie skierniewickim, które ukończyło 139 osób (w latach 1982–1998) oraz we współpracy z BTE „Esperantotur” w Bydgoszczy cztery kursy pilotów wycieczek zagranicznych z językiem esperanto, które ukończyło 47 osób. Jest organizatorem i koordynatorem 23 stałych regionalnych imprez obsługiwanych przez przewodników PTTK w Żyrardowie.

W roku 1986 powołał przy Oddziale PTTK w Żyrardowie Klub Globtrotera oraz Klub Pilotów Wycieczek Zagranicznych „Esperantotur”. Kluby te zrzeszają około 100 osób z Żyrardowa, Skierniewic, Sochacz-

wa, Pruszkowa, Warszawy i Grodziska Mazowieckiego i organizują co roku wyprawy do Ameryki Południowej, Azji i po Europie. Piloci wycieczek zagranicznych z Żyrardowa zwiedzili ze swoimi grupami prawie cały świat. W roku 2013 ogłoszonym jako „Rok Przewodników Turystycznych w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym” Koło Przewodników PTTK „Belferek” wydało w nakładzie 700 szt. książkę pt. „Maciej Twardowski (1935–1982). Życie i twórczość. Od Rudy Guzowskiej do Żyrardowa”, a w 2016 r., z okazji 100-lecia nadania praw miejskich, książkę Bogdana Jagiełło „Żyrardów 1914 – 1924”.

Od roku 1982 Jerzy Kwaczyński staje się animatorem działalności Klubu Turystyki Morskiej i Żeglarskiej PTTK „Bryza” w Żyrardowie. We współpracy z Ligą Morską i Rzeczną w Żyrardowie był organiza-

Autor biogramu wraz z Jerzym Kwaczyńskim na pierwszej wspólnej wycieczce w Gdańsku, Długi Targ 11, początek XXI w. (fot. Ze zbiorów Jerzego Kwaczyńskiego)

torem wielu młodzieżowych akcji marynistycznych: 27 edycji Konkursu „Młodzież na morzu”, 27 edycji Młodzieżowych Zimowych Warsztatów Marynistycznych, 26 edycji Sejmików Marynistycznych „Zaślubiny z Bałtykiem w Pucku 1920 r.”, 26 edycji Sejmików Marynistycznych „Zaślubiny z Bałtykiem w Kołobrzegu 1945 r.”, 27 edycji Akcji „Czyste morze”, 30 edycji Konkursu Marynistycznego „Barwy morza”, 30 edycji Akcji „Dni Morza”, 30 edycji Młodzieżowej Szkoły Morskiej „Bursztynowym szlakiem”, 30 edycji Młodzieżowej Szkoły Morskiej „Szlakiem latarni morskich”, 22 edycji rejsów promowych „Karnawał na Bałtyku” („Studniówka na Bałtyku”), 25 edycji rejsów „Śmigus Długus na Bałtyku”, 25 edycji rejsów „Andrzejki na Bałtyku” i 26 edycji rejsów „Sylwester na Bałtyku”. Jest organizatorem akcji letniej młodzieży szkolnej, między innymi szkoleń żeglarskich na Wybrzeżu Gdańskim. Za działalność tę otrzymał 10 lutego 2009 r. z rąk Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego najwyższe wyróżnienie Ligi Morskiej i Recznej „Pierścień Hallera”.

Od roku 2007 jest przewodniczącym Partnerstwa na Rzecz Rozwoju Powiatu Żyrardowskiego. W ramach tej organizacji pozarządowej przygotowywał projekty „Młodzież w działaniu” (wymiana międzynarodowa młodzieży) oraz projekty z zakresu edukacji i turystyki regionalnej, między innymi od 33 lat żyrardowskich obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków (18 kwietnia). Za działalność na rzecz turystyki w Żyrardowie Jerzemu Kwaczyńskiemu przyznano 20 kwietnia 2013 r. tytuł Członka Honorowego Rady Fundacji Ochrony Środowiska Naturalnego Miasta Żyrardowa i Okolic w Żyrardowie. Za długoletnią działalność w organizacji Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Powiatu Żyrardowskiego uhonorowany został czterema kolejnymi nominacjami do tytułu Człowiek Roku Ziemi Żyrardowskiej, a w roku 2013 otrzymał Grand Prix w konkursie „Człowieka Ziemi Żyrardowskiej AD 2012”, pokonując wyraźnie pozostałych nominowanych: wójtów, burmistrzów i dyrektorów jednostek samorządowych.

W okresie 1965–2017 zasiadał we władzach PTTK różnych szczebli, między innymi pełnił funkcje: członka Zarządu Głównego PTTK (1984–1988), członka Rady Programowej ds. Młodzieży Szkolnej Zarządu Głównego PTTK (1989–2009) oraz jej przewodniczącego (1999–2001) i wiceprzewodniczącego (2001–2005), członka Komisji ds. kontaktów zagranicznych Zarządu Głównego PTTK (2001–2005), wiceprezesa i prezesa Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Skierniewicach (1981–1991, w tym wiceprezesa w latach 1981–1984), prezesa Zarządu Oddziału PTTK w Żyrardowie (1984–2017), opiekuna Międzyszkolnego Klubu Krajoznawczo-Turystycznego „Wędrusie” w Żyrardowie (1965–2017), prezesa Koła Przewodników PTTK „Belferek” w Ży-

rardowie (1983–2017) oraz prezesa Klubu Globtrotera PTTK w Żyrardowie i Klubu PTTK „Esperantotur” w Żyrardowie (1986–2017), prezesa Klubu Turystyki Morskiej i Żeglarskiej PTTK „Bryza” w Żyrardowie (1981–2017), których był również założycielem, a także przewodniczącym Grupy Wojewódzkiej Straży Ochrony Przyrody z ramienia PTTK (1985–1999).

Za długoletnią działalność otrzymał wiele wyróżnień i odznaczeń państwowych, resortowych i organizacyjnych, między innymi: Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Złotą Odznakę „Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej”, odznakę „Zasłużony Działacz Kultury”, Medal Komisji Edukacji Narodowej, odznakę honorową „Za Zasługi dla Turystyki”, Złotą Odznakę „Za Opiekę nad Zabytkami”, Złotą Odznakę „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”, Złoty Medal Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej, Złoty Krzyż „Za Zasługi dla ZHP”, Złotą Honorową Odznakę TKKF, Złotą Honorową Od-

znakę PTSM, Złotą Odznakę „Zasłużony Pracownik Morza”, Krzyż Zasługi Ligi Morskiej i Rzecznej „Pro Mari Nostro”, Złotą Odznakę PTTK, Złotą Odznakę „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”, Medal 50-lecia PTTK, tytuł i medal „Nauczyciel Kraju Ojczystego” i Odznakę „50 lat w PTTK”.

Jest zasłużonym przewodnikiem PTTK (od 2005 r.), zasłużonym instruktorem krajoznawstwa (od 2009 r.), honorowym przewodnikiem turystyki górskiej (od 2010 r.) i honorowym przewodnikiem turystyki pieszej (od 2010 r.).

Jerzy Kwaczyński jest Członkiem Honorowym: PTSM (od 2007 r.), Ligi Morskiej i Rzecznej (od 2007 r.) oraz Fundacji Ochrony Środowiska Naturalnego Miasta Żyrardowa i Okolic w Żyrardowie (od 2013 r.).

Szymon Kwaczyński

prezes MSKKT PTTK „Wędrusię” w Żyrardowie

Turystycznego bakcyła złapał już w liceum

Cofnijmy się do ubiegłego wieku, a konkretnie do roku 1953. Czternastoletni Stanisław Leśnik przekracza mury I Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Długosza w Nowym Sączu. Chłopak z Chomranic nie ma zielonego pojęcia o turystyce. Trafia jednak pod dobry adres, ponieważ w szkole pedagodzy nie tylko uczą, ale i wychowują patriotycznie, przybliżając swoim wychowankom ojczysty kraj. W VIII klasie (pierwszy rok nauki w liceum) podczas wycieczek poznają najbliższą okolicę: Beskid Sądecki, Beskid Wyspowy, Gorce, Pieniny, Dolinę Popradu i Dunajca. W IX klasie przychodzi czas na stolicę, Śląsk i Wybrzeże Bałtyku. W X klasie, podczas sześciodniowej wycieczki, wędrują po Tatrach – Dolina Chochołowska, Dolina Kościeliska, Kasprowy Wierch, Świnica, Zawrat, Do-

lina Pięciu Stawów Polskich, Morskie Oko, Dolina Rostoki. W ostatniej, XI klasie, przygotowania do matury, a więc szkoła już nie organizuje wycieczek.

Czy to takie ważne? Bardzo! To właśnie dzięki tym wycieczkom oraz mądrym pedagogom, którzy jednocześnie byli zapalonymi turystami, nastoletni Stanisław złapał turystycznego bakcyła. Tak zrodziła się miłość do turystyki, której Stanisław Leśnik pozostał wierny do dzisiaj. Będąc uczniem I Liceum Ogólnokształcącego, w 1959 r. wstąpił do Szkolnego Koła Krajoznawczo-Turystycznego i w tym samym roku uzyskał uprawnienia organizatora turystyki młodzieżowej. Oczywiście, ukończył stosowny kurs przewodnika turystyki młodzieżowej, organizowany przez Oddział PTTK „Beskid” w Nowym Sączu. No-

Stanisław Leśnik w pociągu „retro” relacji Nowy Sącz – Chabówka (fot. K. Kłaput, ze zbiorów S. Leśnika)

wosądeckiemu oddziałowi PTTK pozostał wierny i nadal prężnie w nim działa.

W przynależności do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego miał kilkuletnią przerwę, spowodowaną powołaniem w 1959 r. do odbywania służby wojskowej w Podoficerskiej Szkole Wojsk Lotniczych w Mrągowie. Jednak i wtedy turystyczny bakcył dał o sobie znać – Stanisław włączył się w organizację wycieczek w swojej jednostce wojskowej (wyjazdy nad marszurskie jeziora, na Kaszuby, do Puszczy Białowieskiej).

Będąc pracownikiem samorządowym w byłym Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Nowym Sączu, założył Koło PTTK nr 15 przy Oddziale PTTK „Beskid” w Nowym Sączu, które organizowało różnego rodzaju rajdy, zloty, wycieczki górskie – także zagraniczne (w góry byłej Czechosłowacji, Bułgarii, Rumunii i Jugosławii).

W 1990 r. Stanisław Leśnik podjął pracę w Uzdrowisku Piwniczna-Zdrój. Współtworzył Spółdzielnię Pracy „Piwniczanka” i przez 16 lat pełnił funkcję prezesa Zarządu tejże spółdzielni. Naturalna woda mineralna „Piwniczanka” stała się przodującą marką nie tylko w Małopolsce, ale i na terenie całego kraju. Za swój smak i jakość otrzymywała ona wiele prestiżowych nagród i wyróżnień.

Od roku 2005 Stanisław Leśnik jest na zasłużonej emeryturze, a więc ma jeszcze więcej czasu na społecz-

ną pracę na rzecz PTTK i upowszechniania turystyki. Pomagają mu w tym zdobywane przez lata liczne uprawnienia. Przewodnikiem beskidzkim i terenowym został w 1972 r., a rok później przewodnikiem ziemi sądeckiej. W 1985 r. uzyskał uprawnienia instruktora przewodnictwa. Rok później dołączył do grona przewodników tatrzańskich, a w 1994 r. został pilotem wycieczek. Zostawszy przewodnikiem, od 1973 r. Stanisław włączył się czynnie w prace Koła Przewodników przy Oddziale PTTK „Beskid” w Nowym Sączu – przez wiele kadencji był członkiem Zarządu Koła, a także jego sekretarzem. Z kolei zdobycie uprawnień instruktora przewodnictwa sprawiło, że zaangażował się w organizowanie kursów dla kandydatów na przewodnika górskiego beskidzkiego. Wielokrotnie prowadził wykłady z przepisów prawnych w turystyce i przewodnictwie, a także wycieczki szkoleniowe w terenie, ucząc młodych adeptów przewodnictwa topografii i metodyki prowadzenia wycieczek.

W swojej pracy społecznej Stanisław Leśnik sporo uwagi poświęca młodzieży, prowadząc wycieczki dla SKKT. Nic dziwnego – w końcu sam złapał turystycznego bakcyła, będąc nastolatkiem i wie, jakie to ważne, żeby młodemu człowiekowi pokazać jaki ten świat jest piękny. Wyrazem uznania dla działalności na rzecz młodzieży było przyznanie mu Medalu Komisji Edukacji Narodowej oraz Złotej Odznaki „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”.

Włącza się także w organizację akcji i imprez o charakterze ogólnopolskim. W latach 1998 i 2006 był współorganizatorem Ogólnopolskiej Pielgrzymki Przewodników PTTK na Jasną Górę, a w 2011 r. XXIX Ogólnopolskiego Rajdu Górskiego Przewodników PTTK z bazą w Wysowej. W roku 2016 natomiast współorganizował XII Ogólnopolski Zlot Młodzieży Wiejskiej (z bazą w Nawojowej) zrzeszonej w SKKT PTTK.

Stanisław Leśnik przez te wszystkie lata przynależności do PTTK pełnił (i pełni nadal) ważne funkcje. W latach 1981–1985 był przewodniczącym Komisji Rewizyjnej Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Nowym Sączu. W latach 1997–2001 był członkiem Zarządu Oddziału PTTK „Beskid” w Nowym Sączu, a od roku 2002 pełni funkcję wiceprezesa Zarządu tego Oddziału. Jak mówi prezes Oddziału „Beskid”, Adam Sobczyk, jego rola w Zarządzie i Oddziale jest nieoceniona: prowadzi i nadzoruje sprawy organizacyjne oraz prawno-statutowe; od wielu kadencji przygotowuje i prowadzi wszystkie walne zjazdy Oddziału PTTK „Beskid”. Stanisław Leśnik był także uczestnikiem czterech ostatnich walnych zjazdów PTTK, a na ostatnim – w 2013 r. – został wybrany do Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK. W działalności tej na pewno pomocne jest jego wykształcenie. Ukończył Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiel-

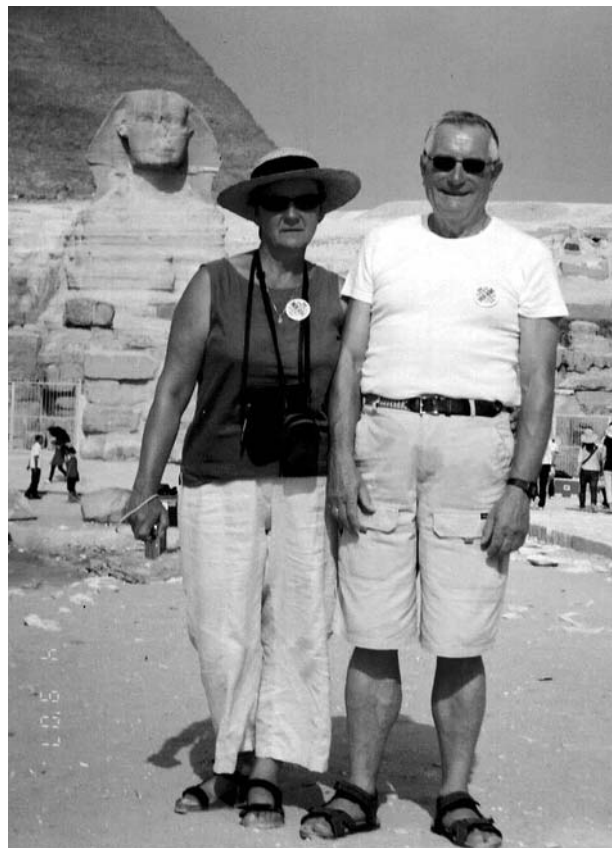
W Beskidzie Sądeckim w Paśmie Jaworzyny Krynickiej (fot. L. Traciłowski, ze zbiorów S. Leśnika)

łońskiego w Krakowie, a także studia podyplomowe w zakresie prawa pracy i ubezpieczeń.

Jego praca zawodowa i działalność społeczna zostały uhonorowane licznymi odznaczeniami państwowymi, resortowymi, regionalnymi i organizacyjnymi, w tym między innymi: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Złotą Odznaką „Zasłużony Działacz Turystyki”, odznaką honorową „Za zasługi dla turystyki”, Srebrną Odznaką „Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej”, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotą Odznaką „Za Zasługi w Rozwoju Sądeczyny”, Odznaką „Za Zasługi dla Województwa Nowosądeckiego”, Złotym Jabłkiem za Zasługi dla Powiatu Nowosądeckiego, Tarczą Herbową „Zasłużony dla miasta Nowego Sącza”, Srebrną Odznaką Honorową Województwa Małopolskiego „Krzyż Małopolski”, Złotą Honorową Odznaką PTTK, Złotą Odznaką „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”, odznaką „50 lat w PTTK”, Złotą Honorową Odznaką TKKF, Medalem Honorowym 50-lecia TKKF, odznaką „Zasłużony Działacz Ruchu Spółdzielczego”. W ubiegłym roku za dokonania oraz inicjatywy na rzecz turystyki na Sądeczynie zdobył Sądecki Laur 2015 w kategorii „Osobowość Sądeckiej Turystyki”, nadany przez Nowosądecką Izbę Turystyczną.

Jest zasłużonym przewodnikiem PTTK, Członkiem Honorowym Oddziału PTTK „Beskid” w Nowym Sączu i Krajowej Izby Gospodarczej „Przemysł Rozlewniczy”.

Stanisław Leśnik doskonale rozumie, że o sukcesie każdego przedsięwzięcia, każdej organizacji decydują ludzie. Liczy się współpraca, partnerskie relacje, integracja, dlatego też wspomaga młodych w ich działaniach i chętnie z żoną, również przewodniczką, uczestniczy w imprezach organizowanych przez Koło Przewodników czy Oddział PTTK „Beskid”. Dba także o swoją kondycję – co srodę, niezależnie od pogody, z kolegami przewodnikami, Lechem i Jurkiem, przemierza pobliskie szlaki i „chaszczę”. Pewnie niejeden nastolatek, siedzący całymi dniami przed komputerem, miałby

Stanisław Leśnik z żoną Anną w Kairze (fot. NN, ze zbiorów S. Leśnika)

problem, żeby dotrzymać mu kroku, a stuknie Stanisławowi za dwa lata osiemdziesiątka. Wieku nie ukrywa – zadbała już o to jego żona, Anka. Na rękawie przewodniczkowej tatrzańskiej kurtki wypruła haft sponsora „Społem”, ale rok 1939 zostawiła, komentując: „Niech wiedzą, co to za rocznik!” Dobry Rocznik, w Oddziale PTTK „Beskid” w Nowym Sączu szanowany i lubiany.

Barbara Bałuc

redaktor naczelna „Echa Beskidu”
pisma wydawanego przez Oddział PTTK „Beskid”
w Nowym Sączu

Jan Lewicki

Kolega Jan Lewicki urodził się w Warszawie trzy dni przed wybuchem drugiej wojny światowej. Po wojnie, w roku 1945 z matką i siostrą przenieśli się do Gdańska, gdzie mieszka obecnie.

Uczęszczał do Technikum Budowlanego, następnie do Technikum Ekonomicznego. W roku 1971 ożenił się i ma jedną córkę, Martę, profesora matematyki. W roku 1965 podjął pracę w Biurze Projektów Budow-

nictwa Komunalnego. Tam przeszedł wszystkie stanowiska w karierze zawodowej od pomocy technicznej poprzez asystenta, starszego asystenta do kierownika działu marketingu. W Biurze tym przepracował 45 lat.

Z turystyką związał się, będąc jeszcze uczniem Technikum Ekonomicznego. Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpił w roku 1958 i pod koniec nauki pełnił funkcję prezesa koła szkolnego.

Natomiast w strukturach Zrzeszenia Gospodarki Komunalnej, któremu podlegało Biuro Projektów, istniała organizacja Kultury Fizycznej i Turystyki „Ogniwo”. Kolega Janek od roku 1967 na terenie województwa organizował liczne wycieczki piesze i rowerowe,

Jan Lewicki nad Czarnym Stawem Gąsienicowym w Tatrach

rajdy i wycieczki krajoznawcze dla tego środowiska. Za działalność tą został wyróżniony w 1977 r. Srebrną Honorową Odznaką „Ogniwo”, a w roku 1980 Złotą Honorową Odznaką.

W roku 1977 został powołany na członka Rady Głównej Organizacji Ogniwo i pełnił funkcję członka Głównej Komisji Turystyki (leg. nr 44/77). W roku 1978 w wyniku wyborów został przewodniczącym Głównej Komisji Turystyki Rady Głównej Kultury Fizycznej i Turystyki „Ogniwo”. Był inicjatorem i organizatorem wielu zlotów, rajdów, spływów kajakowych i turniejów turystycznych na terenie całej Polski, w których uczestniczyło tysiące turystów zrzeszonych w gospodarce komunalnej. W roku 1978

Przed siedzibą Kongresu USA w Waszyngtonie

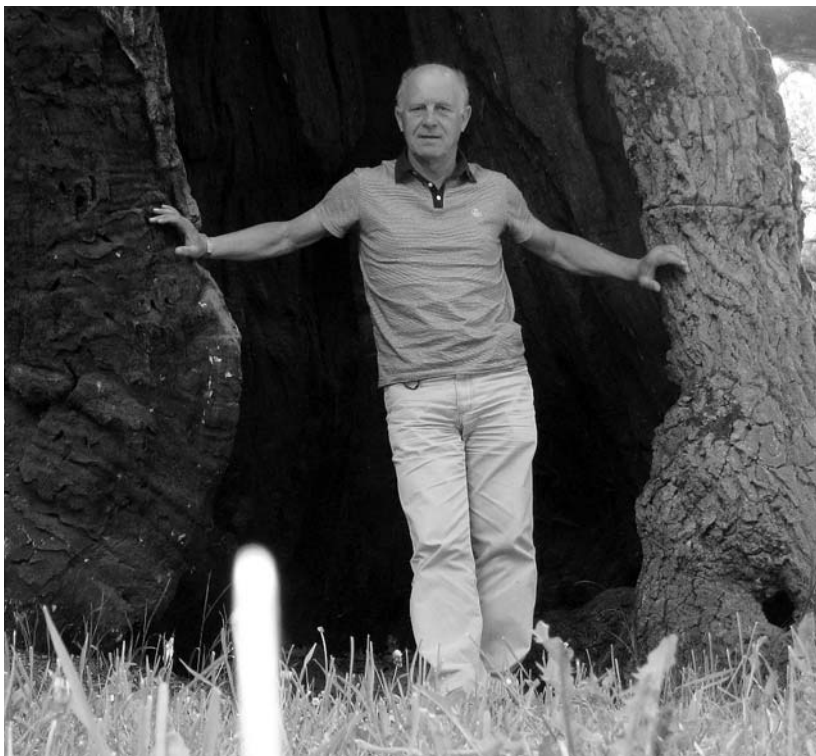
odznaczony został odznaką „Zasłużony Pracownik Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska”, a w 1979 r. Złotą Honorową Odznaką „Za zasługi w upowszechnianiu sportu, wychowania fizycznego i turystyki WRZZ”. W uznaniu zasług w rozwoju turystyki miasta i województwa gdańskiego w roku 1982 otrzymał odznakę honorową „Za zasługi dla Gdańska”, a w roku 1984 odznakę honorową „Zasłużony Ziemi Gdańskiej”. Za całokształt działalności turystycznej w ZSiT „Ogniwo” w roku 1987 na wniosek Zarządu Głównego „Ogniwo” otrzymał Srebrny Krzyż Zasługi.

Kolegę Lewickiego fascynowała turystyka piesza, zaczął więc uczestniczyć w studenckich rajdach pieszych, takich na przykład, jak: ogólnopolskie studenckie rajdy piesze „Kaszubskie”, rajdy wiosenne „Pierwiosniki” i inne. Od początku lat sześćdziesiątych XX w. zaczął uczestniczyć w imprezach organizowanych przez Oddział Gdański PTTK w Gdańsku. Tak w roku 1962 trafił do Klubu Turystów Pieszych „Bąbelki”, z którym związany jest do dnia dzisiejszego. W 1968 r. uzyskał uprawnienia organizatora turystyki, a w 1969 r. przodownika turystyki pieszej na województwo gdańskie. W roku 1981 został przodownikiem turystyki pieszej I stopnia, a w roku 2009 Komisja Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK nadała mu tytuł Honorowego Przodownika Turystyki Pieszej.

W roku 1988 został wybrany do Komisji Kół, Oddziałów Zakładowych i Osiedlowych Zarządu Głównego PTTK, a w roku 1997 został jej przewodniczącym. Funkcję tę pełnił do końca następnej kadencji do roku 2000.

W czasie swojej działalności był współorganizatorem Ogólnopolskiego Zlotu Przodowników Turystyki Pieszej PTTK w latach 1968 i 2013 w Gdańsku oraz Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego w latach 1966 i 2014, który miał miejsce na terenie województwa pomorskiego. Organizował również wspólnie z działaczami województwa pomorskiego 55. Ogólnopolski Zlot Przodowników Turystyki Kolarskiej PTTK w Sominach w 2015 r. W latach 2004–2014 był jednym z organizatorów Rajdu Pomorskiego Kluka i rajdu „Stolemy” – największych imprez turystyki kwalifikowanej na Pomorzu.

Jan Lewicki jest długoletnim członkiem Zarządu Klubu Turystów Pieszych „Bąbelki”. W obec-

Jan Lewicki

nej kadencji pełni funkcję skarbnika tego Klubu. Jest również członkiem Koła Grodzkiego Oddziału Gdańskiego PTTK. Od roku 1988 do 2017 r. jest członkiem Zarządu Oddziału Gdańskiego PTTK im. dr. Jerzego Szukalskiego, pełniąc w latach 1996–1999 funkcję prezesa Zarządu i w latach 1999–2013 skarbnika.

Propaguje zdobywanie odznak turystyki kwalifikowanej jako motywacji do poznawania kraju ojczystego. Od roku 1964 weryfikuje też i przyznaje odznaki turystyczno-krajoznawcze. Od tamtej pory do dnia dzisiejszego zweryfikował ponad tysiąc odznak różnych stopni turystycznych i krajoznawczych. Jest stałym członkiem komisji egzaminacyjnej na uprawnienia do prowadzenia wycieczek w różnych dziedzinach turystyki kwalifikowanej PTTK. Jako nauczyciel i pasjonat kraju ojczystego wykształcił wielu następców, późniejszą kadrę programową PTTK, przekazując im bogatą wiedzę o kraju, jego kulturze i historii, ucząc młodych ludzi troski o przyrodę, środowisko i o drugiego człowieka.

Za zasługi w działalności społecznej na rzecz upowszechniania turystyki i krajoznawstwa został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, a także wyróżniony odznaką honorową „Za zasługi dla turystyki”, Złotą Honorową Odznaką PTTK, odznaką „50 lat w PTTK”, Srebrną Odznaką „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”.

Daniel Nazaruk, Stanisław Sikora

Andrzej Łabno

A ndrzej Łabno urodził się 27 czerwca 1951 r. w Tarnowie. Tu też uczył się w I Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Brodzińskiego. Następnie studiował na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, którą ukończył w roku 1977 z tytułem magistra inżyniera geodety. Pracę zawodową podjął w przedsiębiorstwie geodezyjnym w Tarnowie. W latach 1994–2014 był prezesem Zarządu Biura Projektów „Inwestprojekt – Tarnów”.

Z turystyką związany jest od najmłodszych lat, wprowadzany w jej arkana przez ojca Jana, a następnie przez nauczyciela matematyki w liceum, działacza turystycznego, profesora Zenona Ziębę.

Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpił w 1966 r. W latach 1973–1978 działał w Oddziale Akademickim PTTK w Krakowie, w którym między innymi był członkiem Straży Ochrony Przyrody oraz członkiem Komisji Turystyki na Wydziale Geodezji Górniczej Akademii Górniczo-Hutniczej.

Po podjęciu pracy zawodowej w Tarnowie zaangażował się w działalność tarnowskiego oddziału PTTK, z czasem stając się jednym z czołowych działaczy Oddziału PTTK „Ziemi Tarnowskiej” w Tarnowie. W latach 1982–1989 był wiceprezes Koła Grodzkiego, a w latach 1983–1985 prezesem Koła Przewodników „Leliwa”, następnie od roku 1989 do 2017 r. prezes Zarządu Oddziału PTTK „Ziemi Tarnowskiej”. W trakcie jego kadencji unormowano i uporządkowano sprawy majątkowe Oddziału z korzyścią dla Towarzystwa, między innymi zabytkowy budynek, tzw. Dom Florencki, przy ulicy Żydowskiej 20 w Tarnowie, będący siedzibą Oddziału, stał się własnością Oddziału, a budynek przy ul. Żydowskiej 16 (Dom Wycieczkowy im. Józefa Moszczyńskiego) jest w wieczystym użytkowaniu.

Andrzej Łabno jest przewodnikiem miejskim, terenowym (w tym po trasach) i beskidzkim. Ma uprawnienia instruktora przewodnictwa, przewodnika GOT, strażnika ochrony przyrody, znakarza szlaków turystycznych, opiekuna zabytków i organizatora turystyki.

Wraz z Józefem Małeckim, Członkiem Honorowym PTTK, Andrzej Łabno był inicjatorem wy-

dania monograficznego przewodnika po Pogórzu Karpackim, a także był inicjatorem innych licznych wydawnictw krajoznawczo-turystycznych Oddziału, w tym przewodników. Był inicjatorem i autorem szlaków tematycznych w Małopolsce, w tym takich jak: „Szlakiem Średniowiecznych Miasteczek Małopolski” i „Szlakiem Świętych i Błogosławionych Diecezji Tarnowskiej”. W latach 2011–2012 r. opracował i wytyczył „Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej” na terenie województwa małopolskiego, a w latach 2014–2016 „Szlak Sanktuariów Diecezji Tarnowskiej”. Jest autorem licznych artykułów prasowych o tematy-

Andrzej Łabno (fot. Ze zbiorów tarnowskiego oddziału PTTK)

ce turystycznej i krajoznawczej, folderów i przewodników, w tym takich między innymi, jak: „Szlak Średniowiecznych Miasteczek Małopolski”, „Szlak Świętych i Błogosławionych Diecezji Tarnowskiej”. Jest również redaktorem i współredaktorem licznych publikacji wydanych przez Oddział PTTK „Ziemi Tarnowskiej”, na przykład takich jak: „80 lat Oddziału PTTK Ziemi Tarnowskiej”, pierwszej i drugiej części przewodnika „Pomnik i Miejsca Pamięci Narodowej w Tarnowie i powiecie tarnowskim”, przewodnika „Tarnowskie Pomniki”, pierwszej i drugiej części przewodnika „Szlak Sanktuariów Diecezji Tarnowskiej”.

Był organizatorem licznych rajdów, zlotów, zjazdów, wycieczek i imprez turystycznych, w tym w roku 2001 Ogólnopolskiego Zlotu Krajoznawców „CZAK 2001”, a także cyklu jednodniowych wycieczek w Tatrach Polskich i w Tatrach Słowackich, w których w skali roku uczestniczy kilkaset osób.

W latach 2002–2005 pełnił funkcję członka Zarządu Głównego PTTK, a w latach 2005–2009 członka Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK. Od roku 2013 jest członkiem Kapituły Odznaczeń Zarządu Głównego PTTK.

Od roku 2005 do 2013 r. pełnił z wyboru funkcję przewodniczącego Regionalnego Forum Oddziałów Małopolskich PTTK, a od 2013 r. i nadal jest jego wi-

ceprzewodniczącym. Dzięki swojemu zaangażowaniu i poświęceniu Andrzej Łabno przyczynia się do integracji oddziałów z terenu województwa małopolskiego.

Decyzją Wojewody Małopolskiego był w latach 1999–2005 członkiem Komisji Egzaminacyjnej Przewodników Turystycznych Górskich – Beskidzkich, a od kwietnia 2006 r. do 2011 r. zasiadał w takiej Komisji powołanej przez Marszałka Województwa Małopolskiego.

4 lipca 2008 r. został powołany przez Prezydenta Miasta Tarnowa w skład redakcji powstającej Encyklopedii Miasta Tarnowa i był redaktorem działu „Turystyka, Środowisko Przyrodnicze i Geograficzne”. Jest też autorem kilkunastu haseł w tej Encyklopedii.

Od lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku uprawia turystykę wysokogórską i trekking. Uczestniczył w wyprawach akademickich, a następnie w wyprawach Klubu Górskiego przy Oddziale PTTK „Ziemi Tarnowskiej” oraz Klubu „Karpaty” Oddziału PTTK przy Zakładach Azotowych SA w Tarnowie-Mościcach. Zwiedził między innymi góry Europy: Karpaty Wschodnie i Południowe, Rodopy, Alpy i Pireneje, a także Himalaje i Andy. Zdobył najwyższy szczyt Afryki – Kilimandżaro (5 895 m n.p.m.) w Tanzanii oraz najwyższy szczyt Ameryki Środkowej – wulkan Orizaba (5 770 m n.p.m.) w Meksyku.

Andrzej Łabno posiada bardzo duży zasób wiedzy z zakresu turystyki i chętnie się nią dzieli. Wygłasza prelekcje z przezrociami z wypraw w góry wysokie. Prowadzi wykłady na kursach przewodnickich i szkoleniach kadry turystyczno-krajoznawczej, a także wykłady i prelekcje w szkołach dla młodzieży.

Za zaangażowanie w turystyce górskiej Komisja Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK przyznała mu tytuł Honorowego Przewodnika GOT.

W ramach działalności społecznej kolega Andrzej Łabno uczestniczy w realizacji większości projektów Oddziału PTTK „Ziemi Tarnowskiej”, między innymi organizował: kursy przewodnickie, kursy po muzeach, kursy dotyczące zachowania bezpieczeństwa w górach i na akwenach wodnych. Organizował i pro-

Mirosława Gasciel i Andrzej Łabno z dumą prezentują przyznany przez Samorząd Województwa Małopolskiego Medal „Polonia Minor” dla Oddziału PTTK „Ziemi Tarnowskiej” w Tarnowie z okazji 90-lecia działalności na rzecz rozwoju i promocji regionu Małopolski oraz miasta Tarnowa (fot. Ze zbiorów tarnowskiego oddziału PTTK)

wadził jednodniowe wycieczki po mieście i okolicy dla mieszkańców Tarnowa.

Największą pasją kolegi Andrzeja jest turystyka górską. Każdy wolny weekend, dokąd stan zdrowia mu pozwalał, poświęcał na wypady w góry, najpierw ze znajomymi, następnie z rodziną, żoną i dziećmi, a ostatnio z wnuczkami.

Za swą działalność był uhonorowany odznaczeniami państwowymi, resortowymi i organizacyjnymi. Wśród wyróżnień ma między innymi: Złoty Krzyż Zasługi, odznakę „Zasłużony Działacz Turystyki”, odznakę honorową „Za zasługi dla turystyki”, odznakę honorową „Zasłużony dla gospodarki przestrzennej i komunalnej”, Złotą Honorową Odznakę PTTK, Medal 50-lecia PTTK.

Mirosława Gasciel

Turystyka i krajoznawstwo – pasje Ryszarda Małkowskiego

Ryszard Małkowski urodził się 31 października 1939 r. w Radymnie, w byłym województwie lwowskim, a dziś podkarpackim. Jego dzieciństwo przypadło na okres okupacji hitlerowskiej.

Były to trudne lata dla jego rodziny. W 1941 r. w nocy gestapo wtargnęło do domu Małkowskich, przewracając wszystko w mieszkaniu, nawet w kołysce małego Rysia-szukali jakichś dowodów wskazujących na dzia-

Komandor II Centralnego Rejsu Żeglarskiego PTTK Wojska Polskiego „Mazury 80”, Ryszard Małkowski (na zdjęciu pierwszy od lewej) wraz z całym sztabem tego rejsu

łałość przeciwko Rzeszy Niemieckiej. Ojciec został aresztowany, wywieziony do więzienia w Tarnowie, następnie do Krakowa do więzienia przy ulicy Monte Lupich, aż w końcu osadzono go w niemieckim obozie koncentracyjnym i zagłady w KL Auschwitz. Oboz ojciec przeżył, ale później musiał się ukrywać, a matka z trójką dzieci żyła w skrajnej nędzy. Oczyma dziecka widział jak wycofywały się wojska niemieckie, jak padały bomby, oraz bezmiar wojny, który szczęśliwie z rodziną przeżył.

Ryszard Małkowski ukończył Wojskową Szkołę Oficerską i studia historyczne na Uniwersytecie Wrocławskim.

Całe swoje dorosłe życie poświęcił turystyce i krajoznawstwu. Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpił w marcu 1961 r., na Dolnym Śląsku w Łądku Zdroju, gdzie w latach 1963–1967 był prezesem Koła Terenowego, a później członkiem Zarządu Białskiego Oddziału PTTK w Łądku-Zdroju, powstałego w 1965 r.

Już wtedy był organizatorem imprez turystycznych, głównie rajdów narciarskich w rejonie Kotliny Kłodzkiej. Był też organizatorem i uczestnikiem spływów kajakowych, które go wciągnęły w turystykę kajakową. Pierwszym dłuższym spływem kajakowym było pokonanie rzeki Drawy, który był pierwszym i niezapomnianym spływem. Samochodami ciężarowymi wraz

z kajakami dojechali kajakarze z Kłodzka do Czaplinka, gdzie zwodowano kajaki na Jezioro Drawskie. Z Jeziora Drawskiego rzeką Drawą przez wiele jezior, przez poligony wojskowe w rejonie Drawska w osiem dni dopłynęli kajakarze w rejon Krzyża, gdzie Drawa wpada do Noteci. To wodniackie przeżycie było tak wspaniałe, że musiało być powtórzone. W następnym roku postanowili popłynąć rzeką Obrą do Kargowej do Warty, a dalej Wartą do Kostrzyna. Ta kolejna impreza wodniacka całkowicie wpłynęła na zainteresowanie Ryszarda Małkowskiego wodniactwem. Potem był udział w spływie kajakowym rzeką Bóbr, a następnie to już Mazury, gdzie przeniósł się wiosną 1972 r. do Kętrzyna. Od początku turystyka kajakowa,

choć nie tylko, wciągnęła go do aktywnej działalności. Bardzo szybko, bo już jesienią 1972 r. został wybrany prezesem Wojskowego Koła PTTK, którym pozostał do 1987 r. Liczba członków Koła wówczas się powiększyła do 110 osób.

Organizowane przez Ryszarda Małkowskiego spływy po jeziorach i rzekach Warmii i Mazur były wspaniałym przeżyciem dla wielu turystów. Najciekawsze spływy to szlakiem Melchiora Wańkowicza rzeką Krutynią, rzeką Sapiną z jeziora Gołdapiwo do jeziora Mamry, rzeką Dadaj i Pisą: początek z jeziora Dadaj, a zakończenie na jeziorze Wadąg pod Olsztynem. Były też dłuższe, trudniejsze spływy kajakowe, jak w 1974 r. z Rynu przez Śniardwy, rzekę Pisą, Narwią, Zalewem Zegrzyńskim do Warszawy. To długi tygodniowy niezapomniany spływ, podobnie jak następny w 1975 r.

Ryszard Małkowski przeprowadzał podczas organizowanych rajdów konkursy historyczne i geograficzne

słynął z Elbląga Kanałem Elbląsko-Ostródzkim, rzeką Drwęcą i Wisłą do Torunia.

Nie sposób wymienić wszystkich wodniackich imprez; niektóre były wokół jezior mazurskich, z uwzględnieniem wszystkich żeglownych kanałów. Na pewnym etapie swej turystycznej działalności zainteresował się żeglarstwem, uzyskując w 1977 r. uprawnienia sternika jachtowego. Organizował rejsy żeglarskie i kursy żeglarskie, nie zrywając z turystyką kajakową.

W roku 1980 był komandorem II Centralnego Rejsu Żeglarskiego PTTK Wojska Polskiego „Mazury 80”, którego trasa wiodła z Giżycka do Węgorzewa, a następnie kierunek Ryn – Mikołajki, jezioro Śniardwy i powrót zmienioną trasą do Giżycka. Podczas tego rejsu żeglarskiego jego komandorowi, Ryszardowi Małkowskiemu, przedstawiciel Zarządu Głównego PTTK wręczył Złotą Honorową Odznakę PTTK, a było to nad jeziorem Mamry, u wlotu do Kanału Mazurskiego. W rejsie uczestniczyły jachty okrę-

Ryszard Małkowski

gów wojskowych – pomorskiego i warszawskiego, Domu Wojska Polskiego i Oddziału PTTK im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Kętrzynie.

Jako organizator i uczestnik wielu imprez Ryszard Małkowski starał się, aby organizowane imprezy – głównie dla młodzieży – pozwalały na pogłębianie wiedzy o ojczystym kraju. Nie było imprezy, w czasie której nie przeprowadzano by konkursów historycznego i geograficznego. Najbardziej atrakcyjne imprezy to rajdy gwiazdzone (trasy żeglarskie, kajakowe, rowerowe i piesze, czyli cała gama turystyki kwalifikowanej). Prowadził również rajdy na orientację i one cieszyły się dużym powodzeniem tak wśród młodzieży szkolnej, jak i wojskowej. Wraz z innymi żołnierzami uczestniczył w rajdach Szlakami Południowych Granic Polski. Będąc żołnierzem, miał dostęp do sprzętu wojskowego, toteż na wielu imprezach prowadził strzelania z broni sportowej, przykład karabinka kbks.

Członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK w latach 1992–1996, w której funkcję członka pełnił Ryszard Małkowski (na zdjęciu drugi od prawej)

Ryszard Małkowski był również organizatorem i współorganizatorem sesji popularnonaukowych dotyczących ochrony zabytków i ochrony przyrody.

Wraz z Kołem Przewodników organizował co pięć lat jubileuszowe spotkania, w których uczestniczyło wielu przedstawicieli z całego kraju.

O wszystkich imprezach pisał artykuły do miejscowej i wojskowej prasy. Często też na imprezach, w tym na jubileuszach była telewizja i inne media.

W latach 1981–1993 i 2001–2017 był prezesem Zarządu Oddziału PTTK w Kętrzynie, w latach 1987–2001 sekretarzem tego Zarządu, a w latach 1993–1996 pełnił funkcję członka Zarządu Oddziału. W latach 1980–1985 był członkiem Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Olsztynie. Na XVIII Zjeździe Oddziału PTTK im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Kętrzynie w uznaniu 44-letniej aktywnej działalności w regionie kętrzyńskim nadano mu tytuł Honorowego Prezesa Oddziału PTTK.

Ryszard Małkowski był również członkiem Komisji Zarządu Głównego PTTK do współpracy z Wojskiem Polskim w latach 1983–1987, a na Walnym Zjeździe PTTK w 1992 r. wybrany został do Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK, w której pełnił funkcję członka do 1996 r.

Od roku 1985 r. jest czynnym przewodnikiem po Warmii i Mazurach oraz pilotem wycieczek. Ma rów-

nież uprawnienia społecznego opiekuna przyrody, instruktora krajoznawstwa regionu, przewodnika turystyki kajakowej, instruktora ochrony przyrody.

Ryszard Małkowski jest od 1999 r. członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej Przewodników przy Marszałku Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Prowadził wiele kursów organizatorów turystyki, na których był też wykładowcą. Realizował również szkolenia na kursach żeglarskich i przewodnickich.

Jako historyk zawsze wpajał potrzebę poznawania ojczyznego kraju, a kształtowanie świadomości historycznej, w tym przede wszystkim patriotyzmu było i jest jego największą pasją i powołaniem.

Posiada wiele wyróżnień i odznaczeń państwowych, resortowych, wojskowych, regionalnych i organizacyjnych, w tym: Złoty Krzyż Zasługi, odznakę „Zasłużony Działacz Kultury”, odznakę „Zasłużony Działacz Turystyki”, odznakę honorową „Za zasługi dla turystyki”, odznakę honorową „Zasłużony dla Warmii i Mazur”, Złotą Honorową Odznakę PTTK, Złotą Odznakę „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”, Medal 50-lecia PTTK. Ryszard Małkowski został także wpisany do księgi zasłużonych dla turystyki województwa olsztyńskiego.

Ryszard Małkowski nadal jest aktywny i pomaga organizować imprezy turystyczno-krajoznawcze.

Ryszard Mamenas

Ryszard Mamenas urodził się 3 kwietnia 1943 r. w Wilnie, jako syn Bronisława, stolarza meblowego, i Marii z domu Lisowskiej. Czuje się bardzo związany z tym miastem i mimo iż w wieku trzech lat został zmuszony do jego opuszczenia, wiele razy odwiedzał je, szukając śladów swojego dzieciństwa. Tak się jednak stało, że los rzucił go do Łodzi i z miastem tym związał się już na stałe, tu – jak nakazuje stare porzekadło – „zbudował dom, posadził drzewo i spłodził syna”, z tym uzupełnieniem, że Ryszard dochował się również córki.

Ryszard Mamenas – prezes Zarządu Oddziału Łódzkiego PTTK im. Jana Czeraszewicza w Łodzi

W 1962 r. ukończył Technikum Budowy Maszyn w Łodzi, otrzymując świadectwo dojrzałości i dyplom technika elektromechanika. Naukę kontynuował na Wydziale Elektrycznym Politechniki Łódzkiej, gdzie w 1970 r. otrzymał dyplom inżyniera elektryka. Kolejną kontynuacją nauki były studia podyplomowe w zakresie zarządzania w szkolnictwie wyższym, odbyte na Uniwersytecie Warszawskim i Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

Niemal całe życie zawodowe przepracował na Politechnice Łódzkiej, w tym w latach 1963–1990 w Katedrze Aparatów

Uroczystość wmurowania tablicy poświęconej Lechosławowi Fularskiemu w kaplicy PTTK w kościele Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych w Warszawie na Chomiczówce

Elektrycznych Wydziału Elektrycznego, gdzie zaczął jako technik elektromechanik, następnie inżynier elektryk, zajmując stanowisko zastępcy dyrektora Instytutu Maszyn, Transformatorów i Aparatów Elektrycznych.

Później jego zdolności organizatorskie i predyspozycje osobiste spowodowały, że został mianowany głównym specjalistą do spraw osobowych Politechniki Łódzkiej i głównym specjalistą do spraw kształcenia i spraw studenckich, na stanowisku tym pozostając aż do przejścia w 2008 r. na emeryturę.

Mimo emerytury, wykorzystując swoje doświadczenie zawodowe, został w latach 2008–2011 kanclerzem w Wyższej Szkole Niepublicznej „Cosinus” w Łodzi, po czym zrezygnował z pracy zawodowej, poświęcając swe siły i czas na działalność społeczną.

Ryszard Mamenas w działalność Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego angażował się już od roku 1959, w ramach swojej aktywności w Związku Harcerstwa Polskiego. Po formalnym wstąpieniu do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w 1962 r. został aktywnym człon-

kiem naszej organizacji. Rozpoczynając swoją pracę od najniższego szczebla, zdobywał kolejne uprawnienia i rozwijał swą działalność, pełniąc coraz wyższe funkcje w Towarzystwie. W 1965 r. uzyskał uprawnienia organizatora turystyki, a w roku 1967 przodownika turystyki pieszej. W latach 1967–1985 pełnił funkcje z wyboru, początkowo jako członek, a następnie wiceprzewodniczący Komisji Turystyki Pieszej Oddziału Łódzkiego PTTK oraz w Zarządzie Okręgu, a później w Zarządzie Wojewódzkim PTTK w Łodzi.

W latach 1981–1989, wybrany w skład Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Łodzi, pełnił funkcję wiceprezesa Zarządu ds. programowych. 8 marca 1989 r. został prezesem Zarządu Oddziału Łódzkiego PTTK im. Jana Czeraszkiewicza i funkcję tę sprawuje do chwili obecnej (28 lat – w historii Oddziału Łódzkiego najdłużej pełniący tę funkcję). Pełnienie funkcji prezesa Zarządu Oddziału przypadło Ryszardowi Mamenasowi w bardzo trudnym okresie transformacji organizacji społecznych.

W tym okresie pełnił także funkcje w Porozumieniu Oddziałów PTTK Województwa Łódzkiego, w tym

Posiedzenie Zarządu Oddziału Łódzkiego PTTK podczas integracyjnego wyjazdu do Piątku

Na wyjeździe integracyjnym w Starej Wsi – spływ kajakami po Warcie

jako współorganizator i wiceprzewodniczący Rady Prezesów Oddziałów PTTK w latach 1989–1998, a także w latach 2013–2017 jako członek Rady Porozumienia.

W latach 1973–1981 był członkiem Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK, a w latach 1989–1993 i 1997–2005 członkiem Zarządu Głównego PTTK.

Ryszard Mamenas, wykorzystując swoją wiedzę zawodową oraz posiadane doświadczenie, wkładając wiele wysiłku i własnego zaangażowania, zapewnił normalną działalność programową i organizacyjną zarówno Oddziałowi, jak i jego jednostkom organizacyjnym (12 klubów i kół).

W ramach swoich zainteresowań turystyczno-krajoznawczych był współorganizatorem wielu imprez związanych z turystyką pieszą oraz górską przeznaczoną głównie dla dzieci i młodzieży, na przykład: rajdu „Szlakiem Powstania Styczniowego 1863 r.” do Dobrej – organizowanego nieprzerwanie od 1963 r., w którym

uczestniczy młodzież średnio około 300 osób; rajdu „Łysogóry – Wiosna” – organizowanego od 1956 r., w którym dotychczas wzięło udział ogółem około 30 000 osób; „Rajdu 28. Pułku Strzelców Kaniowskich” – organizowanego od 1989 r., z udziałem w nim około 200–250 osób; „Rajdu Najmłodszych – Junior” – organizowanego co roku około 1 czerwca, w którym uczestniczy średnio 500–800 dzieci i młodzieży szkolnej; Imprezy Mikołajkowej – od 25 lat bierze w niej udział 300–400 dzieci, które wędrują w mikołajkowych czapczkach.

W celu popularyzacji turystyki i krajoznawstwa był inicjatorem i współorganizatorem stworzenia w Oddziale Łódzkim PTTK regionalnych odznak krajoznawczo-turystycznych: „Łódzkiej Odznaki Krajoznawczo-Turystycznej” (ŁOKT), „Odznaki Świętej Faustyny Kowalskiej – patronki Łodzi” i „Odznaki 28. Pułku Strzelców Kaniowskich – Dzieci Łodzi”.

Oddział Łódzki PTTK im. Jana Czeraszkiewicza jest kontynuatorem tradycji Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, który powstał 8 marca 1909 r. w Łodzi. Przy realizacji obchodów 100-lecia Oddziału w 2009 r. Ryszard Mamenas był głównym koordynatorem imprez i publikacji poświęconych tej rocznicy. Z tej okazji wydano między innymi monografię „Historia Oddziału Łódzkiego PTK – PTTK im. Jana Czeraszkiewicza”, ustanowiono okazjonalną Odznakę Jubileuszową 100-lecia, zorganizowano uroczystość jubileuszową w pałacu

I. Poznańskiego, a także wystawę dorobku jednostek Oddziału w Muzeum Sportu i Turystyki w Łodzi.

Kontynuując działalność poprzedniego prezesa, Lechosława Fularskiego, interesuje się odbudowaną kapliczką na Bukowej Górze. Staraniem Oddziału przeprowadzono jej remont, a w 2008 r. zamocowano tablicę ilustrującą historię kapliczki i miejsca, w którym się znajduje.

Podczas kadencji Ryszarda Mamenasa Oddział Łódzki PTTK został odznaczony Medalem Pro Memoria.

Kolega Ryszard Mamenas, starając się scalić kadrę Oddziału, inicjuje wyjazdy integracyjne dla członków Zarządu oraz władz klubów i kół.

Jest także projektodawcą organizacji przez biuro Oddziału autokarowych wycieczek jedno- i wielodniowych, które cieszą się dużą popularnością i mają już wielu stałych uczestników (około 2 500 rocznie w 50 imprezach).

Ryszard Mamenas w latach 2006–2011 był bardzo zaangażowany w organizację eliminacji konkursu na „Najlepszy Szkolny Klub Krajoznawczo-Turystyczny” w celu wyłonienia najlepszych w województwie łódzkim, które następnie na szczeblu ogólnopolskim lokowały się wśród najlepszych. W latach 2015–2016 kolega Mamenas był także głównym organizatorem eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego Dzieci Szkół Podstawowych i Młodzieży Gimnazjalnej, których laureaci uzyskiwali najwyższe laury na szczeblu ogólnopolskim.

Niezależnie od pełnienia wymienionych funkcji Ryszard Mamenas zdobywał coraz wyższe uprawnienia kadry programowej PTTK: organizatora turystyki, przodownika turystyki pieszej, przodownik turystyki górskiej, zostając honorowym przodownikiem turystyki górskiej (1995 r.), strażnik ochrony przyrody, instruktora kształcenia kadr, znakarza szlaków pieszych, Służby Kultury Szlaku.

Długa jest lista odznaczeń i wyróżnień przyznanych Ryszardowi Mamenasowi. Są to między innymi:

Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej, odznaka „Zasłużony Działacz Turystyki” w stopniu złotym, Honorowa Odznaka Miasta Łodzi, odznaka „Za Zasługi dla Miasta Łodzi”, Złota Honorowa Odznaka PTTK, odznaka „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży” w stopniu złotym, Odznaka 100-lecia Zorganizowanej Turystyki w Polsce, Medal 50-lecia PTTK, Medal 50-lecia Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK, Odznaka Honorowa 100-lecia Oddziału Łódzkiego PTK-PTTK, Odznaka „Za Zasługi dla Oddziału Łódzkiego”, „Odznaka im. J. Czeraszkieвича” w stopniu złotym, a ponadto: Medal 60-lecia Zarządu Okręgowego PZM w Łodzi, Honorowa Odznaka AZS, Odznaka „Zasłużony dla Politechniki Łódzkiej” i Medal 50-lecia Politechniki Łódzkiej, Krzyż „Za zasługi dla ZHP”.

Adam Arndt, Elżbieta Korczak

członkowie Komisji Odznaczeń i Wyróżnień
Oddziału Łódzkiego PTTK im. Jana Czeraszkieвича

Henryk Miłoszewski

Sądę, że należy do tych ludzi, którzy, gdy się ich zapyta, czy lubią marzenia, odpowiedzą, że tak, ale zaraz dodadzą, że nie oczekują cudów – lubią je sami spełniać. Ich słoneczność charakteru wyraża się w serdecznym, ale nie czułościowym lubieniu ludzi i w ogromnej odpowiedzialności wynikającej z rzetelnej samooceny i z wiary w ludzkie możliwości. Taki jest Henryk Miłoszewski – jeden z najwybitniejszych działaczy Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Nikt mu niczego nie dał, oprócz uczuć i wiary; wszystko zdobywał sam i, co ważne, w zespoleniu z ludźmi, którym nauczył się ufać.

Trudno wyliczyć wszystkie sfery, w których zaznaczył swoją piękną obecność w naszym Towarzystwie.

Henryk Miłoszewski, wręczanie tytułu i medalu Nauczyciel Kraju Ojczystego w Ministerstwie Edukacji Narodowej (fot. E. Matusiak-Gordon)

Kieruje od dziesięcioleci oddziałem, który zyskał nie tylko szacunek zewnętrzny, ale w którym jego członkowie czują się dobrze. Stworzył autorski cykl różnorodnych wydawnictw, na ogół pierwszej generacji, w których uczy odkrywania przestrzeni i czasu oraz wpaja kanony krajoznawcze. Troszczy się o rozwój turystyki w mieście Miłkołaja Kopernika i Samuela Bogumiła Lindego oraz w województwie kujawsko-pomorskim. Jest niekwestionowanym liderem Sejmiku Prezesów Oddziałów Województwa Kujawsko-Po-

Zlot Miłośników Pojezierza Brodnickiego w Bachtoku (fot. T. Perlik)

morskiego. Przewodniczył XVIII Walnemu Zjazdowi PTTK, od dwudziestu lat jest członkiem Zarządu Głównego Towarzystwa, a przez ostatnie dwie kadencje jego wiceprezesem. Okiem gospodarza patrzy na zabytkową kamienicę – siedzibę (i własność!) Oddziału Miejskiego PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu oraz na prowadzony przez Oddział Dom Turysty PTTK, notabene też własność Oddziału. Spotkać go można i w siedzibie Oddziału, i na Pojezierzu Brodnickim, gdzie znakuje szlaki, i na imprezach oddziałowych, szczególnie dla tych najmłodszych, którzy poznają na nich sens wędrowania. Czasami można go spotkać również w bibliotece, gdzie penetruje stare czasopisma, ogląda dawne mapy, sięga do na ogół nieczytanych książek opisujących historię miast, ziemi bądź zabytków. Ta sama pasja każe mu zaglądać do archiwów i cieszyć się w wędrowkach z piękna przyrody. Ze znanstwem opowiada o drzewach i krzewach.

Wiem, że lubi marzyć. Co więcej, dzieli się swoimi marzeniami. Tak jest, gdy z grupą przyjaciół wybiera obszary turystycznej penetracji, przygotowuje się do wędrowki, a potem ze smakiem odnajduje w sobie zdumiewające odkrycia. Tak było na przykład na Mazowszu, w Płońsku, gdzie w starym kościele odkrył tablicę z inskrypcją w języku francuskim. Zwrócił wów-

czas uwagę na nazwisko Savary. Skojarzył je z oficerem napoleońskim, który zdobył Toruń dzięki umiejętnej przeprawie przez Wisłę. Szukał, badał, rozmawiał i tak powstał jego autorski, nowatorski tekst o starszym bracie szefa napoleońskiej policji – pułkowniku, który poległ w bitwie na polskiej ziemi. Nie wszystko jednak jest proste, zamykające się w sferze poznania. Przynajmniej dla Henryka Miłoszewskiego. Tak było z toruńskimi fortyfikacjami. Nie tylko je znakomicie opisał wspólnie z Marianem Rochnińskim. Jemu w ogromnej mierze zawdzięcza Toruń odkrycie na nowo i zagospodarowywanie toruńskich fortów.

Henryk Miłoszewski właściwie o swoje marzenia walczy. Urodził się na Dolnym Śląsku, w Dusznikach – tam, gdzie koncertował Chopin i gdzie po drugiej wojnie światowej zetknęły się losy jego rodziców. Potem razem z nimi przeniósł się do Torunia. Różne trafiały się szkoły. Heniek na początku miał szczęście, a potem już nie. Gdy musiał w związku z rejonizacją zmienić szkołę podstawową, trafił do słabszej. Później wynikająca również z tego zasadnicza szkoła zawodowa, a następnie technikum mechaniczno-elektryczne. Wiedza i umiejętności zawodowe technika elektromechanika nie wystarczały mu jednak. Fascynowały go nauki historyczne, a ściślej archeologia. Nie udało mu się dostać

na tę wymarzoną archeologię, ale pozostało ogromne nią zainteresowanie. Stąd badania i penetracje na Ziemi Chełmińskiej, które spowodowały, że uznani naukowcy konsultują z nim swoje opracowania. Henryk Miłoszewski skończył historię na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, a jego pracę magisterską pt. „Historia działalności Oddziału PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu w latach 1921–2010” Oddział opublikował w interesującej edytorско książce. Kiedy zapytałem go o marzenia naukowe, jego odpowiedź zaskoczyła mnie. Nie interesuje go już najnowsza historia, ale średniowieczne młyny na Ziemi Chełmińskiej. „Wiesz jakie to ciekawe – mówił. – Ich miejsce usytuowania i rozwiązania techniczne. Były tu młyny Skrobacz, Juda, Krupka, Szerokostaw, Struś, Papiernia, Pachur, Bierzgieł, Kukielka, Kąkol, Jarek, Chrzast, Cierpisz, Jesionka, Gerlach czy też Sęk”. Zdumiewa swoim przekonaniem, że nie tyle historia walk, ale cywilizacji, przemian społeczno-gospodarczych powinna współcześnie być źródłem głębszych studiów i refleksji. Romantyk z pozytywistycznym zacięciem. Taki też jest w działalności w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym. To jemu i jego przyjaciołom: śp. Romanowi Sołtysińskiemu, Ryszardowi Kopańskiemu, Staszewi Maraskowi, Tadeuszowi Perlikowi i Zdzisławowi Gwizdałskiemu, PTTK zawdzięcza przygotowywane i zrealizowane w latach 1991–2002 ogólnopolskie rajdy licealistów. Zauważył, że w Towarzystwie rozsypuje się młoda kadra. Nie wszyscy odnajdują się w ogniwach PTTK na uczelniach, a potem też trzeba dłuższego czasu, aby powrócili do turystycznej macierzy. Uznał, że trzeba dla nich zrobić imprezę, w której się będą odnajdywali. „Nie zawsze imprezy z młodszymi lub dużo starszymi im pasują. Muszą sami odkryć swoją turystyczną tożsamość” – powiedział. Tak zaczęli się spotykać PTTK-owcy – licealiści z całej Polski – w Toruniu, w Chełmnie, w Brodnicy, w Grudziądzu czy w Golubiu-Dobrzyniu. Programy były zróżnicowane i wymagały większej osobistej aktywności. Dzisiaj kilku czołowych działaczy, a dawnych uczestników, jak na przykład członek Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK, Paweł Zań, potwierdzają sens takiej inicjatywy. Impreza siadła, bo siadło malejące i relatywnie nie największe wsparcie finansowe

Tegoroczna gala Nagród Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego; wśród nagrodzonych jest Henryk Miłoszewski, który otrzymał to prestiżowe wyróżnienie, przyznawane za najwartościowsze dokonania, za działania na rzecz upowszechniania krajoznawstwa oraz budowy tożsamości regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego (fot. A. Goiński)

z Ministerstwa Edukacji Narodowej. Zgadzam się z Henrykiem, że szkoda.

Zwykle spokojny, czasami nawet dostojny prezes Miłoszewski zmienia się w pełnego emocji pasjonata. Jest tak, gdy mówi o swojej działalności autorskiej. Nie znosi, no może to za mocno powiedziane, literatury powielającej dawne odkrycia czasami błędne lub błędnie interpretowane. Henryk Miłoszewski należy do najbardziej dla mnie cennej grupy autorów literatury krajoznawczo-turystycznej pierwszej generacji. Nie tylko zna (jeśli były) wcześniejsze publikacje, ale i je uzupełnia, i weryfikuje. Wie jak dużo można się dowiedzieć, wędrując po starych cmentarzach, oglądając uważnie tablice memoratywne w kościołach, ile wspałości może się kryć w odkrytym gdzieś w polu lub w lesie pozornie nieciekawym kopcu. Szuka w dokumentach, w opracowaniach, w starych czasopiśmie. Znajduje informacje, że był tam gródek, dworek czy młyn. Odkrywa też żołnierskie mogiły. Potem o tym pisze – w swoich „Miłoszkach”, unikatowych folderach krajoznawczych promujących wędrowkę po szlakach, w czasopiśmie „Kujawy i Pomorze”, dzienniku toruńskim „Nowości”. Zamieszcza też informacje w krajoznawczych opisach map turystycznych. Wie, że buduje i umacnia tożsamość. Stąd stworzył „Powiat Toruński – Przewodnik” de facto pierwszy w Polsce powielany powiatowy kanon krajoznawczy, w którym oprócz rzetelnej wiedzy znalazły się projekcje wędrowek i informacje o turystycznych szlakach. Dzięki niemu i z jego walnym udziałem ukazał się internetowy kanon krajoznawczy województwa kujawsko-pomorskiego. Gdy go zapytałem o liczbowy wymiar tej twórczości, odpo-

Chełmno – przy przecie chełmińskim na ratuszu z małżonką Izą (fot. T. Perlik)

wiedział, że w sumie kilkaset publikacji, w tym kilka książek, ponad 100 folderów, kilkadziesiąt map regionu i planów Torunia oraz setki większych lub mniejszych artykułów, w każdym z nich nowo ujarzmiona prawda, często inspiracja.

Jest Henryk Miłoszewski twórcą i znakarzem szlaków turystycznych w ich najszlachetniejszym wymiarze. On szlakami zaprasza na ziemie: chełmińską, dobrzyńską, michałowską, lubawską, Kujawy i Pomезanie, a przebieg szlaków konstruuje tak, aby było wtulanie się przyrodą w odkrywanie kulturowych skarbów ojczystej ziemi.

Są wśród wartości szczególnie ważnych dla Henryka Miłoszewskiego dwa serdeczne hasła na literę „p”. Pierwszym jest patriotyzm, nie deklaracyjny a rzeczywisty. O polskiej ziemi, o Polsce nie potrafi mówić bez osobistego zaangażowania. Przez całe dziesięciolecie uczy zakorzeniania w ojczystej ziemi. Czyni to na różne sposoby: przez publikacje, przez wspaniałe pomyslane imprezy, przez wspomaganie tych wszystkich nauczycieli, którzy chcą być nauczycielami kraju ojczystego z prawdziwego zdarzenia. To z jego inicjatywy Oddział Miejski PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu nieraz gościł laureatów centralnego finału Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę” i Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego (OMTTK). „W ten sposób spłacam dług wobec tych, którzy mnie wyprowadzili na turystyczne szlaki, a szczególnie wobec moich opiekunów Norberta Kuffla i Tadeusza Baczyńskiego”. To dzięki nim był trzykrotnie uczestnikiem ogólnopolskich finałów OMTTK w Gdańsku, w Płocku i w Dęblinie, a potem opieku-

nem drużyny, a jeszcze później dwukrotnie komandorem tej imprezy. Mówiąc o swoich wychowawcach, powiedział: „Oni także nauczyli mnie wrażliwości, nie tylko na piękno przyrody, urodę zabytków, ale i na drugiego człowieka. I tego czyj teren odwiedzamy i tego, z którym wędrujemy. Z tego powodu cieszy mnie udział dzieci niepełnosprawnych w naszych imprezach, a praca takich nauczycieli wychowawców, jak Teresa Karasiewicz, Mariola i Roman Ilukowicz czy Miecia Jankowska i Adam Bojar, budzi mój najgłębszy szacunek”. Drugim wielkim hasłem na literę „p” w słowniku i w życiu Henryka Miłoszewskiego jest przyjaźń. Od kiedy pamiętam zawsze w toruńskim Oddziale PTTK panowała przyjacielska atmosfera. Tak było i na imprezach, i na ich podsumowaniach. Przyjaźń ta wyrasta z tych samych wartości i z charakterystycznego dla nich poczucia odpowiedzialności. Cudownie myślą o innych. Nawet

swoje towarzyskie coroczne wyjazdy przekształcili w potencjał dla PTTK.

„Ktoś, kto nie kocha polskiej ziemi, nie czuje radości z jej poznawania, szczęścia w odkrywaniu się nawzajem w turystycznej wędrowce nie jest w stanie przekonać innych do prawdziwej turystyki. Tworzymy grupę razem wędrującą i ceniącą sobie wspólnotę. Należą do niej, między innymi, rodziny; Bekasów, Czechów, Grabowskich, Mizaków. Dużo im zawdzięczam”. Henryk Miłoszewski, proszony przeze mnie, wymienił tylko trzon tej ekipy. Chciał ich wymienić wszystkich, ale łamy „Gościńca” są jednak ograniczone. Henryk wraz z nimi przenosi ten klimat na sztywne statutowe struktury, które dzięki temu stają się ludzkie, słoneczne, uśmiechnięte i znakomicie owocne.

W formalnym uzasadnieniu działalności Henryka Miłoszewskiego w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym znalazły się ważne informacje. Członkiem Towarzystwa jest od 1973 r. Był przewodniczącym Szkolnego Koła Krajoznawczo-Turystycznego PTTK nr 33 i już mając 18 lat uzyskał uprawnienia przodownika turystyki pieszej PTTK – dzisiaj jest honorowym przodownikiem turystyki pieszej, podobnie jak honorowym przodownikiem turystyki motorowej i honorowym instruktorem ochrony przyrody. Jest także zasłużonym instruktorem krajoznawstwa Polski, wciąż aktywnym znakarzem nizinnych szlaków pieszych i społecznym opiekunem zabytków. Od roku 1992 prezesuje Oddziałowi Miejskiemu PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu, a od 1999 r. Sejmikowi Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Od dwudziestu lat jest członkiem Zarządu Głównego PTTK, a od ośmiu wiceprezesem

Zarządu Głównego. W latach 2001–2009 był także, co podkreśla, przewodniczącym Rady Programowej ds. Młodzieży Szkolnej Zarządu Głównego PTTK.

Jest wyróżniony, między innymi: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, odznaką honorową „Za Zasługi dla Turystyki”, odznaką honorową „Zasłużony Działacz Kultury”, a w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym – Złotą Honorową Odznaką PTTK (już w 1991 r.), Złotą Odznaką „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży” oraz medalem i tytułem Nauczyciel Kraju Ojczystego.

Portret Henryka Miłoszewskiego byłby niepełny, gdyby nie podkreślić jego bardzo osobistych miłości. Z wspaniałą żoną poznali się jeszcze w latach szkolnych. Wędrowali razem – ona z Liceum Medycznego, on z Technikum Mechaniczno-Elektrycznego. Musiało zaiskrzyć, skoro wędrują razem przez życie. Wciąż dziewczęco uśmiechnięta magister Izabela Miłoszewska (wybitny pracownik samorządowy) jest, co ciągle

podkreśla Heniek, kochanym i znakomitym partnerem w życiu osobistym i wspaniałym w działalności krajoznawczo-turystycznej. Dumni są z dzieci, z których Anna szczyli się doktoratem na Uniwersytecie Warszawskim, a Marcin skończył fizykę na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika. Szczęście dają im wnuki: Jerzyk i Jaś. Podobno prawdziwy mężczyzna musi zbudować dom – Henryk zbudował i w przenośni, i rzeczywisty; posadzić drzewo – Henryk zasadził jeśli nie las, to co najmniej duży zagajnik; i wychować dzieci – on wychowuje nie tylko własne.

Henryk Miłoszewski, mimo że jest dziadkiem, wciąż jest młody, pełen zdumiewających pomysłów oraz potężnej pasji pracy. Ta dotychczasowa cudownie zaowocowała dla Polski, dla Torunia i dla naszego Towarzystwa. Wierzę, że Henryk będzie zapisywał swoim życiem kolejne piękne karty. Tego życzę nie tylko jemu.

Andrzej Gordon

Antoni Morawski

Urodził się 6 lipca 1938 r. w Przemyślu. Jest absolwentem Instytutu Głuchoniemych w Warszawie, mistrzem krawieckim, a obecnie emerytem.

Od roku 1954 prowadzi nieprzerwanie działalność na rzecz środowiska niesłyszących. Od 1968 r. jest członkiem Zarządu Głównego Polskiego Związku Głuchych, od 1975 r. członkiem Prezydium tego Zarządu, a od 1981 r. przez trzy kadencje był wiceprezesem Zarządu Głównego PZG. Obecnie jest przewodniczącym Komisji Zarządu Głównego Polskiego Związku Głuchych do spraw kontaktów z Kościołem, przewodniczącym Komisji Rewizyjnej Koła Terenowego w Radomiu Polskiego Związku Głuchych i przewodniczącym Komisji Rewizyjnej Oddziału Mazowieckiego Polskiego Związku Głuchych.

Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpił w 1956 r. i od początku zaangażował się w działalność turystycz-

no-krajoznawczą, pierwotnie przy Oddziale PTTK w Przemyślu, gdzie był w Kole PTTK nr 17 „Tarzan” przy Polskim Związku Głuchych w Przemyślu, a następnie po przeniesieniu się do Radomia w tutejszym oddziale PTTK.

W roku 1965 założył Koło PTTK nr 005 „Bartek” przy Polskim Związku Głuchych w Radomiu, które-

go był wieloletnim prezesem. Od kilkudziesięciu lat działa społecznie nie tylko na polu turystyki i krajoznawstwa, ale także sportu. Jest aktywnym uczestnikiem szeregu imprez turystycznych oraz ich organizatorem. W czasie swej długoletniej działalności był między innymi organizatorem radomskich zlotów turystycznych głuchych, ogólnopolskich rajdów nocnych PZG, wojewódzkich marszów na orientację PZG w Górach Świętokrzyskich i jesiennych zjazdów krajoznawczych głuchych, a także wielu rajdów narciarskich, górskich, wycieczek

Antoni Morawski

Tak w młodości ruszał na szlak

motorowych, również o zasięgu ogólnopolskim. Imprezy te cieszyły się w środowisku dużym uznaniem, jako dobrze zorganizowane, z bogatymi i ciekawymi programami.

Antoni Morawski jest propagatorem w środowisku niesłyszących zdobywania odznak turystycznych: pieszych, górskich i narciarskich. Nigdy nie zapominał o wartościach krajoznawczych, prowadząc prelekcje i pogadanki w środowisku niesłyszących. W środowisku tym z pasją i pełnym zaangażowaniem zawsze włączał się we wszelkie inicjatywy turystyczne, spotykając się z turystami nie tylko na szlakach w Polsce, ale i za granicą.

W strukturach Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego pełnił i pełni wiele różnych funkcji. W Kole nr 17 „Tarzan” przy Polskim Związku Głuchych w Przemyśl był sekretarzem w latach 1956–1962 i prezesem w latach 1964–1965.

W Kole PTTK nr 005 „Bartek” przy Polskim Związku Głuchych w Radomiu pełnił funkcję prezesa w latach 1965–1974, 1976–1978 i od 2004 r. do dnia dzisiejszego. Natomiast w Oddziale Miejskim PTTK im. ks. J. Wiśniewskiego w Radomiu pełnił funkcję członka Sądu Koleżeńskiego w latach 2013–2017.

Na wyższych szczeblach struktury organizacyjnej PTTK był członkiem Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Radomiu w latach 1977–1981, a także członkiem Rady ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych Zarządu Głównego PTTK w latach 1993–1997.

Posiada uprawnienia przewodnika turystyki górskiej i strażnika ochrony przyrody.

Za swoją działalność uhonorowany został wieloma odznaczeniami państwowymi i resortowymi, między innymi: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Srebrnym Medalem „Za Obrońność Kraju”, odznaką honorową „Za zasługi dla turystyki”, odznaką „Zasłużony Działacz Turystyki” i Złotą Honorową Odznaką „Za Zasługi dla Sportu”. W uznaniu zasług dla turystyki i krajoznawstwa otrzymał wiele wyróżnień i odznaczeń organizacyjnych, a wśród nich: Medal „Za rozwój PTTK na Ziemi Przemyskiej”, Złotą Honorową Odznakę PTTK, Odznakę „Za zasługi dla PTTK województwa kieleckiego”, Odznakę „Za zasługi dla PTTK województwa radomskiego”, Złotą Odznakę PTTK Ziemi Rzeszowskiej, Medal „Za zasługi za rozpowszechnianie turystyki na Kielecczyźnie”.

Antoni Morawski wyróżniony został godnością Członka Honorowego Polskiego Związku Głuchych, a także Polskiego Związku Sportowego Głuchych.

Wciąż jest aktywny, mimo dość trudnych dla takiej działalności czasów, jest wzorem prawdziwego turysty z pasją, oddanego działalności dla innych.

Jedna z wielu imprez zorganizowanych przez Antoniego Morawskiego

Wojciech Napiórkowski

Wojciech Napiórkowski urodził się 4 lipca 1949 r. w Jastrzębku, w rodzinie leśniczego. Szkołę podstawową ukończył w Soczewce. Po ukończeniu szkoły podstawowej rozpoczął naukę w Liceum im. Marszałka Stanisława Małachowskiego w Płocku. Będąc w liceum uprawiał turystykę rowerową, uczestniczył aktywnie w akcji „Auto-Stop”.

W roku 1967 rozpoczyna studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Jest uczestnikiem wielu imprez turystycznych organizowanych na tym wydziale i na uczelni.

Województwa płockiego odznakę „Za zasługi dla województwa płockiego”.

Prawie równocześnie z rozpoczęciem działalności w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym zakłada rodzinę. Żona Krystyna jest również przewodnikiem PTTK. Oboje kontynuują pracę w zawodach prawniczych, godząc związane z tym obowiązki z wychowaniem dwójki dzieci: syna Tomasza i córki Anny.

Kolega Wojciech Napiórkowski, aktywnie pracując społecznie w PTTK, podejmuje pracę zawodową

Wojciech Napiórkowski

Zaraz po ukończeniu studiów wstępuje do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego i kończy kurs przewodników po terenie dawnego województwa warszawskiego.

Od połowy lat siedemdziesiątych XX w. aktywnie uczestniczy w pracach Koła Przewodników, Zarządu Oddziału PTTK w Płocku, w Wojewódzkiej Komisji Przewodniczej PTTK w Płocku. Jest wybierany do władz tych jednostek organizacyjnych. Przez jedną kadencję pełnił funkcję prezesa Koła Przewodników w Płocku, a przez wiele – prezesa Sądu Koleżeńskiego Oddziału. Za tę pracę otrzymał Złotą Honorową Odznakę PTTK, a od władz wo-

w przedsiębiorstwach państwowych, w Teatrze Dramatycznym w Płocku jako referent prawny, a następnie, po ukończeniu aplikacji radcowskiej w roku 1978, jako radca prawny. Przez wiele lat pracuje na stanowiskach kierowniczych w Urzędzie Miasta w Płocku. Po odejściu z Urzędu Miasta rozpoczyna aplikację adwokacką, a po jej ukończeniu zostaje wpisany w roku 1986 na listę adwokatów Okręgowej Rady Adwokackiej w Płocku.

Jako pierwszy w Płocku, po uzyskaniu zgody Ministra Sprawiedliwości, otwiera w 1991 r. prywatną Kancelarię Adwokacką. Zawód adwokata wykonuje do dziś.

Po uzyskaniu stabilizacji zawodowej, w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku rozpoczyna pracę w Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK, gdzie przez dwie kadencje (1997–2005) pełni funkcje sekretarza i przez jedną (2005–2010) funkcję wiceprzewodniczącego. Od dwóch kadencji pracuje społecznie w Głównym Sądzie Koleżeńskim PTTK – najpierw jako członek (2009–2013), a od 2013 r. do chwili obecnej jako wiceprezes.

Jest bibliofilem, miłośnikiem malarstwa, a także pasjonatem krajoznawstwa. Przez wiele lat wchodził

w skład jury Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Turystyczno-Krajoznawczej.

Wojciech Napiórkowski ma Odznakę Krajoznawczą Polski w stopniu złotym z szafirem. Jest instruktorem ochrony przyrody, instruktorem przewodnictwa, zasłużonym przewodnikiem PTTK i zasłużonym instruktorem krajoznawstwa.

Był uhonorowany przez władze państwowe Srebrnym Krzyżem Zasługi, odznaczony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego odznaką honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

Kajaki – publicystyka – emigracja – regionalizm

Zenon Wojciech Owsianowski, syn Stanisława i Ireny z d. Roske, urodził się 11 kwietnia 1940 r. w Poznaniu, w czasie okupacji hitlerowskiej, kiedy trwała druga wojna światowa (1939–1945). Urodził się w rodzinie, której korzenie sięgają d. Kresów Rzeczypospolitej oraz osadników bawarskich z Bawarii. Imię Zenon, otrzymane w okresie okupacji hitlerowskiej, rodzice używali

rzadko i z konieczności, pozostając zawsze przy imieniu Wojciech.

Po ukończeniu Szkoły Podstawowej im. Piotra Wawrzyniaka, uczęszczał w latach 1954–1958 do Technikum Energetycznego w Poznaniu. W latach 1959–1965 studiował na Wydziale Budowy Maszyn Politechniki Poznańskiej, uzyskując dyplom inżyniera mechanika. Pracę zawodową rozpoczął w Poznaniu

Wojciech i Róża Owsianowscy na spływie rzeką Wełną; 5 czerwca 2010 r. (fot. Ze zbiorów W. Owsianowskiego)

w 1958 r. na PKP w Parowozowni Osobowej jako ślusarz, a później w Parowozowni Towarowej we Franowie jako pomocnik maszynisty.

Dzisiaj, po latach, jest przekonany o tym, że na jego zainteresowanie turystyką i krajoznawstwem miały decydujący wpływ dwie wycieczki, na które pojechał, mając 18 lat, za pierwsze zarobione pieniądze, najpierw do Częstochowy na Jasną Górę, by podziękować za zdaną maturę, a następnie do Krakowa, w którym zwiedził kościół Mariacki, Sukiennice, katedrę oraz Zamek Królewski na Wawelu.

Pracę w zawodzie inżynierskim zakończył w 1983 r. w Przedsiębiorstwie Upowszechniania Postępu Technicznego i Organizacyjnego „Posteor”. W latach 1983–1990 pracował w Towarzystwie Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia” Oddział w Poznaniu, którego był współzałożycielem i w którym pełnił funkcję wiceprezesa. W 1992 r. podjął pracę w Agencji Turystycznej „Polonia” w charakterze specjalisty, w której pracował do 2005 r., a następnie przeszedł na emeryturę.

Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpił 6 lutego 1958 r. w Oddziale Poznańskim. Początkowo interesował się turystyką kajakową, później publicystyką krajoznawczą, zagad-

Wojciech Owsianowski prezentuje przed Oddziałem Poznańskim PTTK w Poznaniu sztandar Zarządu Głównego PTTK; 14 czerwca 2013 r. (fot. Ze zbiorów W. Owsianowskiego)

nieniami emigracyjnymi oraz turystyką regionalną. Pierwszy spływ kajakowy zaliczył na trasie Konin – Kruszwica – Konin w dniach 15–25 lipca 1960 r. i to on przesądził o jego działalności w turystyce kajakowej. W latach 1962–1982 organizował spływy kajakowe krajowe i zagraniczne, spotkania, wycieczki, rajdy, zloty, ogniska, konferencje i sympozja.

W 1965 r. został członkiem Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego oraz Ligii Ochrony Przyrody. W latach 1965–1982 był członkiem Komisji Kajakowej Zarządu Głównego PTTK.

Od 1969 r. Okręgowa Komisja Turystyki Kajakowej w Poznaniu, której przewodniczył, kontynuowała

organizację ogólnopolskich spływów absolwentów szkółek kajakowych. W 1970 r. odbyły się z jego inicjatywy uroczystości 15-lecia Szkołki Kajakowej w Drawnie oraz wprowadzono do kalendarza imprez organizację zlotów przodowników turystyki kajakowej. Od 1971 r. Okręgowa Komisja Turystyki Kajakowej w Poznaniu organizowała spływy kajakowe o charakterze szkoleniowym, przeznaczone dla kadry turystycznej z terenu Wielkopolski. Z jego inicjatywy ustanowiona została słynna wówczas „Nagroda Pagaja”, o którą ubiegały się w latach 1970–1976 kluby i komisje turysty-

Dublin – odsłonięcie tablicy P. E. Strzeleckiego; stoją od prawej: ambasador Polski w Irlandii, Ryszard Sarkowicz, Lord Mayor Dublina, Christy Burke, a Wojciech Owsianowski wygłasza laudację; 29 marca 2015 r. (fot. Ze zbiorów W. Owsianowskiego)

Uroczystość Pro Memoria przy głazie Pamięci PTTK na Wzgórzu św. Wojciecha w Poznaniu; 1 listopada 2014 r. (fot. Ze zbiorów W. Owsianowskiego)

ki kajakowej z terenu Wielkopolski. W 1974 r. był organizatorem XI Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Kajakowej w Boszkowie. Współpracował przy organizacji spływów zagranicznych: XV Tour International Danubien – Dunaj (1970 r.), V Dahmefahrt (1972 r.), Sprewald (1975 r.) oraz Delta Dunaju (1980 r.). Ważniejsze osiągnięcia w działalności turystyki kajakowej to popularyzacja szlaku kajakowego, prowadzącego jeziorami boszkowskimi i przemęckimi, oraz utrwalenie jego nazwy jako „Szlaku Konwaliowego” i wprowadzenie dwóch rzek wielkopolskich, tj. Wełny i Płocicznej do wykazu obowiązkowych szlaków kajakowych o charakterze górskim.

Jest autorem przewodników kajakowych: „Nieznanne szlaki wodne Wielkopolski (1969 r.), „Szlaki wodne Wielkopolski” (1972 r.), „Wodami Wielkopolski” (1974 r.), „Obra i jej dopływy” (1976 r.), „Kajakiem po Szlaku Piastowskim” (1978 r.), „Kajakiem przez trzy Puszcze” (1980 r.), „Z biegiem Warty” (1982 r.). Jest jedynym autorem, który opisał „Historię turystyki kajakowej w Wielkopolsce 1919–1976”, pierwsze wydanie – Poznań PTTK 1976 r., drugie wydanie: „Znad Warty” nr 36/XVII, 2008 r.

Był inicjatorem utworzenia w 1980 r. Wielkopolskiego Klubu Publicystów Krajoznawczych, w którym pełnił funkcję prezesa pierwszej kadencji. Klub

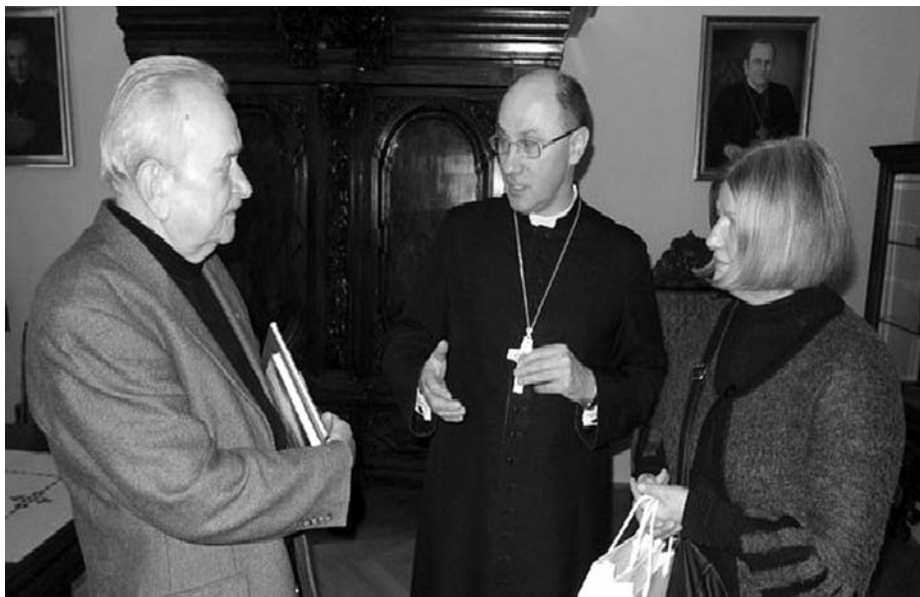
jest organizatorem dwóch imprez o charakterze ogólnopolskim, tj. Forum Publicystów Krajoznawczych, które jest organizowane od 1983 r. oraz Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej, organizowanego od 1987 r. podczas targów turystycznych Tour Salon w Poznaniu. Za wspieranie idei oraz wielokrotny udział w pracach jury Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej otrzymał w 2017 r. podczas 25. Przeglądu Dyplom Prezesa Zarządu Głównego PTTK Romana Bargieła.

Jest współautorem publikacji pt.: „Dom Polonii w Poznaniu” (1989 r.), „Słownika Krajoznawczego Wielkopolski” (1992 r.); „Wielkopolska – słownik krajoznawczy” (2002 r.), „Kanon Krajoznawczy Województwa Wielkopolskiego” (2010 r.). Ponadto opublikował około tysiąca artykułów o treściach krajoznawczych podpisanych następująco: w, zwo, ows, owo, wodniak, Wojciech Owsianowski, Aleksander Lednicki. Współpracował z następującymi czasopismami i dziennikami: „Kociółek” (1965–1970); „Biuletyn informacyjny WOIT Poznań” (1965–1975); „Tydzień” (1974–1975); „Kajak i My” (1970–1976); „Gościńiec” (1974–1990); „Ilustrowany Kurier Polski” (1972–1992); „Głos Wielkopolski” (1992–2007); „Express Poznański” (1983–1985); „Wielkopolska” (1983–1987); „Gazeta Wyborcza” (2005–2007); „Znad Warty” (2002–2009); „Turysta Wielkopolski” (2006–2009).

Artykuły o treściach krajoznawczych publikował także na łamach czasopism i wydawnictw krajowych: „Morze”, „Poznaj Swoj Kraj”, „Almanach Polonii”, „Poznaj Świat”, „Przewodnik Katolicki”, „Poznański Turysta”, „Bazar”, „Wieczór Wrocławia”, „Poznański Magazyn Targowy”, „Rynek Turystyczny”, „Nasza Wielkopolska”, a także czasopism zagranicznych: „Profile”, „Zbliżenia” (Niemcy), „Gwiazda Polarna” (USA), „Dziennik Polski” (Wielka Brytania). Obecnie współpracuje z „Kołobrzeskimi Wiadomościami”, w których zamieszcza artykuły z cyklu „Tradycje Morskie Wielkopolan”, oraz z portalem internetowym „Puls Polonii” w Australii, w którym zamieszcza informacje z Poznania i Wielkopolski.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że Wojciech Owsianowski wspólnie z małżonką Różą opracowali i wydali, przy współpracy wielu osób, kronikę zawierającą opisy 24 wydarzeń Jubileuszu 1050. rocznicy Chrztu Polski, które odbyły się w Poznaniu, w Gnieźnie i na Ostrowie Lednickim. Wydarzenia te – zaliczane do najważniejszych w naszej współczesnej historii – miały miejsce od 4 marca do 15 czerwca 2016 r., a relacje na bieżąco zamieszczano w „Pulsie Polonii”, największym portalu internetowym społeczności polonijnej w Australii, liczącej około 200 tysięcy osób, odbieranym także w krajach anglojęzycznych. Redaktorem naczelnym portalu jest dr Ernestyna Skurjat-Kozek, zarazem prezes organizacji Kościuszk Heritage w Sydney. Kronika, licząca 115 stron, bogato ilustrowana zdjęciami, wraz z innymi publikacjami krajoznawczymi dotyczącymi Wielkopolski oraz P.E. Strzeleckiego została 21 lutego 2017 r. przekazana przez W. i R. Owsianowskich oraz Mariana Górnego podczas spotkania w Pałacu Arcybiskupim w Gnieźnie, Księdzu Prymasowi Polski abp. Wojciechowi Polakowi, Metropolicie Gnieźnieńskiemu, który, przyjmując niezwykle dar, podziękował za niego i podkreślił, że Kronika stanowi ważne świadectwo naszych czasów.

W latach 1985–1988 W. Owsianowski kierował pracami remontowo-adaptacyjnymi zabytkowej kamieniczki na Starym Rynku 51 w Poznaniu, przeznaczonej na Dom Polonii, za co otrzymał Medal za Ochronę Zabytków Województwa Poznańskiego oraz

Pałac Arcybiskupi w Gnieźnie, Wojciech i Róża Owsianowscy na spotkaniu u ks. abp. Wojciecha Polaka, prymasa Polski; 21 lutego 2017 r. (fot. ze zbiorów W. Owsianowskiego)

Złotą Odznakę za Opiekę nad Zabytkami, przyznaną przez Ministra Kultury i Sztuki.

W latach 1985–1988 kierował pracami wykonawczymi pomnika Pawła Edmunda Strzeleckiego dla Australii (dzieło wybitnego rzeźbiarza Jerzego Sobocińskiego), który został odsłonięty w Jindabyne w 1988 r. Wbudowana w pomnik łuska armatnia, dar Jednostki Wojskowej z Gniezna, oprócz aktu erekcyjnego, gazet, monet polskich i australijskich, z jego inicjatywy została także wypełniona publikacjami krajoznawczymi o Poznaniu i Wielkopolsce. Jego pasją od tej pory stała się popularyzacja dorobku i osiągnięć jednego z największych polskich podróżników, odkrywców, geografów i geologów – Pawła Edmunda Strzeleckiego. W tym zakresie rozpoczął od 1988 r., trwającą do dzisiaj, współpracę z dwoma szkołami podstawowymi w Poznaniu i w Warszawie oraz dwoma gimnazjami w Poznaniu i w Czarnym Lesie k. Częstochowy, których patronem jest P. E. Strzelecki.

W latach 1982–1990 był organizatorem wielu imprez kulturalnych i turystycznych dla Polonii zagranicznej typu rajdy samochodowe, wczasy wędkarskie i folklorystyczne, pobyty chórów polonijnych oraz wycieczki krajoznawcze po Wielkopolsce. Z jego inicjatywy i przy jego udziale w 1985 r. wspólnie z Kołem Przewodników PTTK w Poznaniu zorganizowano kurs szkoleniowy w zakresie zagadnień emigracyjnych. W 1988 r. podjął starania – zakończone powodzeniem – o nadanie ulicom w Poznaniu i w Puszczykowie nazwy ks. Ignacego Posadzego, współtwórcy Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej, obecnie kandydata na błogosławionego.

W latach 1987–1993 był członkiem Seminarium Doktorskiego z Historii Kultury Fizycznej, prowa-

dzonę przez prof. dr. hab. Barnarda Woltmanna na Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu, Filia w Gorzowie Wielkopolskim. Podjął on wówczas temat pt. „Turystyka polonijna do Polski w latach 1919–1974”, uczestniczył w zajęciach seminaryjnych z metodologii historii, rozpoznawał literaturę przedmiotową, prowadził badania źródłowe, uczestniczył w konferencjach, wygłaszał referaty i przygotowywał się do otwarcia przewodu. Na recenzentów dysertacji przewidywani byli prof. A. Klafkowski i prof. J. Bogucki. Ze względów osobistych zrezygnował z prowadzonych badań i seminarium. W celu popularyzacji Wielkopolski opracował wiele programów atrakcyjnych wycieczek krajoznawczych pod hasłem „Poznajemy Wielkopolskę” oraz opracował programy wycieczek regionalnych, przeznaczonych dla młodzieży szkolnej pt. „Lekcje poza ławką szkolną”: Ryba Brama – III Tysiąclecie, Szlak Legend Wielkopolskich, Szlak Zabytków Dawnej Techniki, Szlak Józefa Wybickiego, itp.

Innym osiągnięciem jest organizacja i upowszechnianie dbałości o czystość naszego środowiska poprzez całoroczne organizowanie podczas wycieczek konkursów pt. „Czyścimy szlaki turystyczne”. Za osobisty sukces uważa współudział w ocaleniu w latach 2000–2007 zbiorów przyrodniczych wybitnego regionalisty, Albina Łackiego z Rakoniewic, oraz wsparcie miejscowych działaczy przy tworzeniu Pracowni Przyrodniczej jego imienia, działającej przy Wielkopolskim Muzeum Pożarnictwa w Rakoniewicach.

Wojciech Owsianowski 6 lutego 2008 r. obchodził jubileusz 50-lecia działalności w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym. Z tej okazji jubilat został odznaczony Odznaką „50 lat w PTTK”, Medalem 50-lecia PTTK, Medalem „Labor Omnia Vincit” Towarzystwa im. Hipolita Cegielskiego w Poznaniu. Wzruszające gratulacje i życzenia dalszej działalności przekazał jubilatowi ks. abp Stanisław Gądecki, Metropolita Poznański.

Od 1958 r. działał w następujących oddziałach PTTK: w Oddziale Poznańskim, w Oddziale HCP, w Oddziale Poznań „Rataje” i ponownie w Oddziale Poznańskim. Od 2014 r. jest członkiem i działaczem Oddziału Środowiskowego PTTK Poznań-Nowe Miasto im. Franciszka Jaśkowiaka w Poznaniu. Mimo upływu lat jest działaczem czynnym. Od 2008 r. jest organizatorem w dniu 1 listopada uroczystości „Pro Memoria” na Wzgórzu św. Wojciecha, przy Głazie Pamięci PTTK, podczas których odczytywane są nazwiska zmarłych wielkopolskich prekursorów i działaczy Towarzystwa Krajoznawczego, Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Z jego inicjatywy i przy jego udziale delegacje PTTK z poczem sztandarowym od wielu lat uczestniczą w uroczystościach modlitewnych w miejscach pamięci narodowej na mogiłach pomordowanych w latach drugiej wojny światowej: w Lasach Wypalanki w Wielkopolskim Parku Narodowym oraz w Lasach Rożnowskich nad rzeką Wełną k. Obornik.

W 2008 r. z jego inicjatywy w Poznaniu zorganizowano obchody 20. rocznicy odsłonięcia pomnika Pawła Edmunda Strzeleckiego w Jindabyne w Australii.

Jest jednym z inspiratorów wykonania dwóch tablic papieskich, umieszczonych w kościele oo. karmelitów bosych w Poznaniu, poświęconych papieżowi Janowi Pawłowi II – zwykłemu i Członkowi Honorowemu PTTK.

W 2013 r. był członkiem Komitetu Organizacyjnego uroczystości związanych z 100. rocznicą krajoznawstwa i turystyki w Poznaniu. Z jego inicjatywy przywrócono w Poznaniu zwyczaj uczestniczenia pocztów sztandarowych PTTK w ważnych wydarzeniach historycznych na terenie Poznania. Dzięki jego staraniom w 2015 r. odsłonięto w Dublinie tablicę upamiętniającą zasługi Pawła Edmunda Strzeleckiego w walce z głodem, dzieło poznańskiego rzeźbiarza Roberta Sobocińskiego (syna).

Wojciech Owsianowski, oceniając swoją aktywność w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym oraz wszędzie tam, gdzie przyszło mu działać w turystyce i krajoznawstwie, podkreśla, że zawsze korzystał z najlepszych wzorców wypracowanych przez PTTK, organizacji mającej tradycje liczące przeszło 100 lat. W przededniu jubileuszu 60-lecia działalności w PTTK, który przypada 6 lutego 2018 r., słowa podziękowania kieruje do kolegów, mistrzów wędrowania oraz mistrzów poznawania otaczającej rzeczywistości: śp. Zygmunta Pęcherskiego z Konina, Andrzeja Buczyńskiego, śp. Antoniego Skrzypczaka z Lille (Francja), śp. Romualda Wilczewskiego z Grodna (Białoruś), śp. Tadeusza Bartkowiaka, Edmunda Dudzińskiego, Mariana Górnego z Gniezna. Wszystkim koleżankom i kolegom, z którymi współpracował dziękuje za życzliwość oraz za to, że byli. Szczególne słowa podziękowania przekazuje mistrzyni sztuki życia – małżonce Róży, za wieloletnią współpracę we wszelkich działaniach na rzecz turystyki społecznej, zawodowej i prywatnej.

Za działalność na niwie krajoznawczej otrzymał liczne dyplomy, podziękowania i odznaczenia resortowe i społeczne.

Eugeniusz Jacek

prezes Zarządu Oddziału Środowiskowego PTTK
Poznań – Nowe Miasto im. Franciszka Jaśkowiaka

Jerzy Pabian

Jerzy Pabian urodził się w Kielcach, 10 kwietnia 1946 r. Z zawodu jest technikiem mechanikiem, obecnie emerytem. Zamiłowanie do turystyki i krajoznawstwa wyniósł z harcerstwa.

Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpił w 1976 r., kiedy to założył koło zakładowe w Kieleckim Przedsiębiorstwie Robót Mostowych „Prestal”. Należało ono do najaktywniejszych w kieleckim oddziale PTTK. W latach 1976–1984 był jego prezesem. Koło było organizatorem wielu imprez turystycznych, wycieczek i rajdów, podczas których pracownicy Kieleckiego Przedsiębiorstwa Robót Mostowych i ich rodziny poznali niemal całą Polskę. W 1978 r. wspólnie z Kołem Przewodników Świętokrzyskich postawiło we wsi Szałas w gminie zagnańskiej pomnik na mogile nieznanego ułana z oddziału mjra „Hubala” H. Dobrzańskiego.

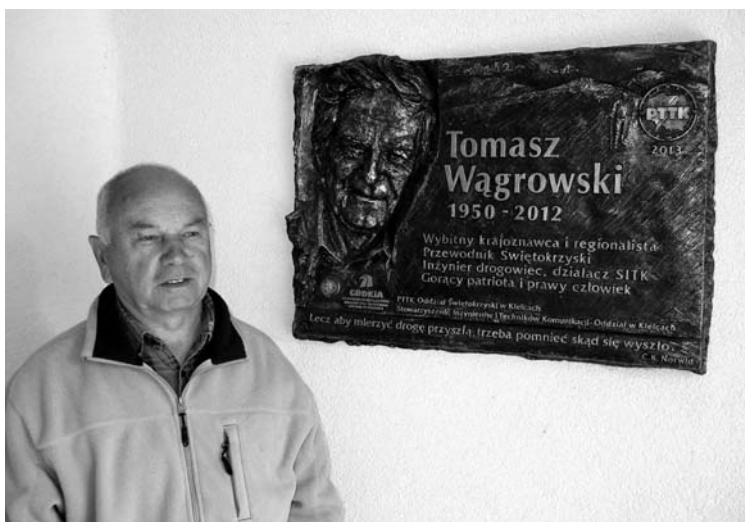
W latach 1978–1979 zorganizował kielecką grupę uczestniczącą w akcji PTTK „Zamość – wczoraj, dziś i jutro”, pracującą przy rewitalizacji perły polskiego renesansu.

Od 1979 r. do 2006 r. był członkiem Zarządu Oddziału PTTK w Kielcach. Pełnił funkcje prezesa w Klubie Turystów Pieszonych „Przygoda” i w Klubie Turystyki Kolarskiej „Kigari”.

Jerzy Pabian szczególną uwagę przywiązuje do popularyzacji idei krajoznawstwa. Toteż zainicjował powołanie Regionalnego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa Województwa Świętokrzyskiego i był jego pierwszym przewodniczącym. Funkcję tę pełnił od 2002 r. do 2014 r. Obecnie jest wiceprzewodniczącym tego gremium. Dbą o pozyskiwanie i szkolenie nowych instruktorów krajoznawstwa spośród aktywu oddziałów z terenu województwa. Bierze udział w krajowych naradach krajoznawczych i w centralnych zlotach krajoznawczych (CZAK). Kilkakrotnie był organizatorem wojewódzkich spotkań krajoznawców i opiekunów zażytków, między innymi w Ludyni i w Tokarni. W latach 2002–2006 uczestniczył w pracach Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK, a od roku 2006 jest stałym współpracownikiem tej Komisji, zajmując się problematyką zdobywania odznak krajoznawczych w skali ogólnopolskiej. Od 2002 r. do 2009 r. pełnił społecznie obowiązki kierownika i opiekuna zbiorów Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK, w burzli-

wym czasie przewodzących i zmian miejsc siedzib Oddziału. Miał pod opieką między innymi bogaty zbiór biblioteczny po znanym kieleckim regionaliście, Członku Honorowym PTTK, Edmundzie Massalskim. Wiele trudu i pracy włożył w porządkowanie i udostępnianie zbiorów pracowni. Miał duży wkład w ratowanie i poszerzenie zbiorów oraz jej wyposażenie.

Jerzy Pabian ma wiele uprawnień turystycznych, w tym między innymi: przewodnika terenowego na obszar województwa świętokrzyskiego i Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, pilota wycieczek, przewodnika turystyki kolarskiej, przodownika turystyki pieszej, przodownika turystyki górskiej i instruktora

Jerzy Pabian przy tablicy Tomasza Wągrowskiego w Domu Wycieczkowym PTTK w Świętej Katarzynie

krajoznawstwa Polski. Jest zasłużonym instruktorem krajoznawstwa i honorowym przodownikiem turystyki pieszej.

Jako przewodnik i przodownik turystyki kwalifikowanej organizował imprezy turystyczne, szczególnie uwzględniające ich patriotyczny charakter, na przykład rajdy szlakami: mjra „Hubala”, partyzantów, powstań narodowych, Legionów Polskich. Prowadził społecznie dziesiątki wycieczek pieszych i rowerowych po ziemi świętokrzyskiej i innych regionach Polski.

Za długoletnią działalność w upowszechnianiu krajoznawstwa i turystyki Jerzy Pabian otrzymał wiele wyróżnień i odznaczeń, między innymi: odznakę „Zasłużony Działacz Turystyki”, odznakę honorową „Za zasługi dla turystyki”, odznaką „Za zasługi dla Kielecczyzny”, Złotą Honorową Odznakę PTTK, odzna-

Jerzy Pabian jest między innymi miłośnikiem fotografii

ką „Za zasługi dla PTTK województwa kieleckiego”, odznaką „Zasłużony dla Oddziału Świętokrzyskiego PTTK”.

Był współzałożycielem i jest wieloletnim redaktorem Biuletynu Informacyjnego Klubu Turystów Pieszych „Przygoda” w Kielcach „Przygodnik”, w którym jest zamieszczonych wiele artykułów jego autorstwa. Założył biuletyn „Krajoznawca Świętokrzyski”. Pisze artykuły o tematyce turystycznej i krajoznawczej, które są publikowane w wydaniu kieleckim „Gazety Wyborczej” oraz w periodykach „Krajoznawca”, „Wędrujemy” i „Z notatnika przewodnika”. Przyniósł się do powstania monografii „Klub Turystów Pieszych «Przygoda» 1966–2016”, wydanej z okazji półwiecza jego działalności.

Zainicjował i był redaktorem zbioru artykułów śp. Tomasza Wągrowskiego pt. „Drogi i bezdroża”, wydanego z okazji odsłonięcia tablicy w Domu Wycieczkowym PTTK w Świętej Katarzynie w 2013 r. – ku czci tego wybitnego regionalisty i krajoznawcy.

Po śmierci T. Wągrowskiego, z grupą krajoznawców kontynuował rozpoczętą przez niego odbudowę krzyża lotniczego i doprowadził do finału upamiętnienie

postaci Kazimierza i Juliusza Braunów na Górze Milechowskiej koło Chęcin.

Był również jednym z inicjatorów uczczenia postaci Jana Ehrenholda Ullmana – pierwszego dyrektora Głównej Dyrekcji Górniczej i rektora Szkoły Akademicko-Górniczej w Kielcach, poprzez ustawienie kamienia pamiątkowego w pobliżu góry Moczydło koło Jaworzni, gdzie znajdowała się kaplica grobowa tego uczonego.

Od lat organizuje co roku regionalne spotkania instruktorów krajoznawstwa województwa świętokrzyskiego.

Należał do współorganizatorów wystawy z okazji 100-lecia PTK-PTTK w Kielcach w Muzeum Historii Kielc w 2008 r. oraz regionalnych eliminacji Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego i Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Moja Ojcowizna”.

Był także autorem koncepcji opracowania odznak turystyczno-krajoznawczych: „Turysta Ziemi Opatońskiej”, „Szlakiem Walk Legionów na Ziemi Opatońskiej”, „Szlakiem błogosławionego Wincentego Kadłubka”, „Szlakami Zabytków Techniki Staropolskiego Okręgu Przemysłowego”. Opracował również regulamin odznaki „Śladami Stefana Żeromskiego”.

Jerzy Pabian jest miłośnikiem fotografii, stąd posiada bogaty zbiór fotogramów obrazujących życie kieleckiego środowiska turystyczno-krajoznawczego.

Jako zamiłowany bibliofil, zgromadził bogaty zbiór wydawnictw o tematyce regionalnej i historycznej.

Wszeczhronna wiedza krajoznawcza, doświadczenie turystyczne, kultura osobista, życzliwość i pracowitość stawiają kolegę Jerzego Pabiana w gronie cenionych działaczy kulturalnych, krajoznawczych i turystycznych Kielc, regionu świętokrzyskiego i środowiska krajoznawców w skali ogólnopolskiej.

Andrzej Rembalski

Józef Partyka

Absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego, geograf, doktor nauk o Ziemi. Urodził się 15 sierpnia 1947 r. w Markowiznie, powiat rzeszowski, województwo podkarpackie. Po ukończeniu studiów w 1970 r. został zatrudniony w Ojcowskim Parku Narodowym. W 1992 r. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Na-

turalnych i Leśnictwa, prof. Stefan Kozłowski, powołał go na stanowisko zastępcy dyrektora Ojcowskiego Parku Narodowego; funkcję tę pełni do dzisiaj. Podczas pracy w Ojcowskim Parku Narodowym ukończył trzy dwusemestralne studia podyplomowe. W roku akademickim 1971/1972 Studium Podyplomowe Ochrony

Józef Partyka w Dolinie Jaworzynki w Tatrach; październik 2004 r. (fot. M. Szelerewicz)

Przyrody w Wyższej Szkole Rolniczej w Krakowie, kierowane przez prof. Stefana Myczkowskiego (później Studium im. S. Myczkowskiego). W 1987 r. ukończył studium podyplomowe w zakresie muzeologii w Uniwersytecie Jagiellońskim, a w 1995 r. podyplomowe studium „Ochrona Parków Narodowych” w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W 1997 r. uzyskał stopień naukowy doktora.

Członkiem Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego jest od 8 kwietnia 1968 r.; do naszego Towarzystwa wstąpił, będąc na trzecim roku studiów geograficznych (Kolo PTTK nr 8 przy Uniwersytecie Jagiellońskim). Od 1972 r. jest członkiem Oddziału PTTK w Ojcowie. Od tego czasu w różny sposób podejmował działalność krajoznawczą. Organizował bądź współorganizował konferencje naukowe, sympozja, narady, spotkania, których tematyka w różnym stopniu wiązała się z szeroko rozumianym pojęciem „krajoznawstwo”. Był członkiem Zarządu tego Oddziału, zajmował się przewodnictwem, opracowywał przewodniki krajoznawcze, w tym przewodnik po Ojcowskim Parku Narodowym (pięć wydań), mapy turystyczno-krajoznawcze (po Ojcowskim Parku Narodowym kilkanaście wydań), sesje, spotkania, narady, itp. Jego działalność nie ograniczała się tylko do

lokalnego środowiska. Od 1971 r. uczestniczy w pracy oświatowej i edukacyjno-dydaktycznej w wielu środowiskach, w tym także prowadzi szkolenia dla przewodników z terenu własnego, z województwa małopolskiego i z województw sąsiednich.

Jest autorem lub współautorem 360 publikacji naukowych, popularnonaukowych i innych, których większość tematycznie nawiązuje do krajoznawstwa i turystyki. Z 35 zredagowanych przez niego opracowań książkowych 22 ma wymiar krajoznawczy. Z ważniejszych należy wymienić dwie monografie Ojcowskiego Parku Narodowego „Przyroda” i „Dziedzictwo kulturowe” oraz trzytomowe dzieło poświęcone Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, wydane w latach 2004–2005 z okazji 150. rocznicy słynnej podróży naturalistów do Złotego Potoku i Ojcowa.

Organizował lub współorganizował w ramach PTTK różne imprezy o charakterze krajoznawczym, w tym również w skali ogólnokrajowej. Z ważniejszych należy wymienić:

– w 1988 r. – w 125. rocznicę powstania styczniowego, z udziałem licznych grup z sąsiednich województw i lokalnych władz, bardzo uroczyste rozpoczęto coroczne obchody zrywu powstańczego, w którym Ojców również miał swój udział;

w styczniu 2017 r. było to już trzydzieste spotkanie przy bardzo aktywnym współdziałaniu kolegi Józefa Partyki; z okazji 10. spotkania w 2003 r., z jego inicjatywy i po jego redakcją ukazało się wydawnictwo poświęcone powstaniu styczniowemu i jego obchodom pt. „Tradycja powstania styczniowego w Ojcowie”, a w 2013 r. w 150. rocznicę wybuchu powstania nakładem Oddziału PTTK w Ojcowie został wydany pod jego redakcją zbiór relacji pamiętnikarskich na temat powstania w dolinie Prądnika pt. „Grajcie echa, grzmijcie skały”; był także współorganizatorem sesji z okazji tej rocznicy w listopadzie 2013 r. w Warszawie, organizowanej przez Komisję Krajoznawczą Zarządu Głównego PTTK i współredaktorem wydawnictwa z materiałami tej sesji pt. „Śladami powstania styczniowego: aspekty historyczne i krajoznawcze”;

- w 1996 r. – wspólnie z Oddziałem Krakowskim PTTK w Krakowie zorganizowano w Ojcowskim Parku Narodowym, przy współpracy i pomocy kolegi Józefa Partyki, trzyniową ogólnopolską krajoznawczą imprezę „Ojcowskie Gody Życia”;
- w latach 2005–2006 kierował pracami Małopolsko-Śląskiego Komitetu Obchodów 100. rocznicy powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego; obchody o charakterze ogólnopolskim miały miejsce na terenie województw małopolskiego i śląskiego, a centralne uroczystości odbyły się na zamku Ogrodzieniec; z tej okazji, z inicjatywy i pod redakcją kolegi Józefa Partyki, wydano opracowanie książkowe „W cieniu zamczyska Bonerów”;
- w 2009 r. – jako wicekomandor przygotowywał i współorganizował XXXIX Centralny Zlot Krajoznawców „CZAK Kraków 2009”!

tywy i pod jego redakcją wydano dwa opracowania książkowe (redakcja, autorstwo, przygotowanie do druku): „Tu wszystko jest Polską – eseje krajoznawcze o Krakowie i Małopolsce” oraz „Po Krakowie i Małopolsce – słownik krajoznawczy” (redakcja wspólnie z Krzysztofem J. Puckiem;

- w 2010 r. – uczestniczenie w przygotowaniu przedkongresowego sejmiku w Krakowie „Krajoznawstwo w Małopolsce. Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe: tradycja – współczesność”, mający miejsce w reprezentacyjnej sali obrad Urzędu Miasta Krakowa, z udziałem krakowskich naukowców, którzy opracowali i wygłosili specjalistyczne referaty.

Nie sposób wymienić licznych spotkań, narad i szkoleń dla przewodników, młodzieży szkolnej, gdzie główną rolę odgrywał kolega Józef Partyka (społecznie) oraz kilkudziesięciu wygłoszonych referatów o tematyce krajoznawczej.

Działalności krajoznawczej w Towarzystwie nie kończył tylko na swoim Oddziale PTTK. W latach 1978–1990 był aktywnym członkiem Komisji Opieki nad Zabytkami Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Krakowie. W latach 2001–2014 jako członek Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK, której był przewodniczącym w latach 2010–2014, wniósł kilka propozycji pracy, takich jak zainicjowanie wydawania pisma Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK „Krajoznawca”, współorganizowanie zjazdu instruktorów krajoznawstwa Polski, reaktywowanie współpracy z komisjami krajoznawczymi oddziałów PTTK, założenie kroniki Komisji, dokumentującej bieżącą działalność, zwłaszcza seminaria popularnonaukowe, szkolenia, zloty i in. W Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK był wszechstronnie ak-

tywny i mimo pracy zawodowej starał się utrzymywać ciągłość kontaktów z wszystkimi członkami Komisji, a także z innymi komisjami i jednostkami PTTK (Komisja Ochrony Przyrody, Komisja Przewodnicka) w terenie. Po 2014 r. nadal utrzymuje kontakt z Komisją Krajoznawczą Zarządu Głównego PTTK jako jej współpracownik.

Będąc wicedyrektorem Ojcowskiego Parku Narodowego nie tylko udostępnia pomieszczenia oraz urządzenia dla imprez krajoznawczych, lecz także współpracuje z wieloma jednostkami PTTK, które w różnych celach przebywają na terenie Parku.

Józef Partyka i Ryszard Wrzosek w Dolinie Mnikowskiej (fot. M Maśliński)

Jubileusz 60-lecia Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK, stoją od lewej: obecny przewodniczący tej Komisji Szymon Bijak i byli przewodniczący Komisji – śp. Krzysztof R. Mazurski i Józef Partyka, Warszawa, 15 listopada 2014 r. (fot. E. Matusiak-Gordon)

Józef Partyka brał udział w Komitecie programowym VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w 2010 r. w Olsztynie, czynnie w nim uczestnicząc. Wygłosił również referat nt. „Parki narodowe jako warsztat edukacji ekologicznej”, opublikowany później w roczniku „Ziemia”. To na tym Kongresie zainicjował organizowanie sesji popularnonaukowych pod ogólnym hasłem „Mijające krajobrazy Polski” poświęconych przemianom kulturowego krajobrazu naszego kraju. Do tej pory zorganizowano ponad 30 seminariów z tego cyklu; w 15 z nich osobiście uczestniczył, wygłaszając referat wstępny (wprowadzenie informujące o idei seminariów organizowanych między VI a VII Kongresem Krajoznawstwa Polskiego, który wypadnie w 2020 r.). Spotkania te odbywają się w różnych rejonach Polski i są organizowane przez jednostki PTTK (głównie oddziały, Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej, regionalne pracownie krajoznawcze, biblioteki, muzea i in.). Z jego inicjatywy zaczęto wydawać materiały z referatami kolejnych seminariów. Do tej pory wydano materiały z siedmiu sesji, w tym sam zredagował dwa tomy – „Mijające krajobrazy Małopolski” i „Eseje o Krakowie”.

W dniu 3 grudnia 2016 r. odbyła się uroczysta sesja w Warszawie upamiętniająca 110. rocznicę utworzenia Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, na którą Józef Partyka przygotował i wygłosił referat pt. „Krajoznawczy wymiar ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego”, podsumowujący dotychczasowy przebieg

sesji „Mijające krajobrazy Polski”, który opublikowany został w „Ziemi”.

Od roku 2005 r. jest członkiem Komisji Krajoznawstwa, Historii i Tradycji Oddziału Krakowskiego PTTK i aktywnie uczestniczy w jej różnych działaniach, między innymi przewodniczy zespołowi opracowującemu „Kanon krajoznawczy województwa małopolskiego”.

Za całokształt pracy w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym, szczególnie związanej z krajoznawstwem uchwałą Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK otrzymał w 1997 r. stopień instruktora krajoznawstwa Polski, a w 2006 r. został zasłużonym instruktorem krajoznawstwa. W roku 2005 otrzymał Złotą Honorową Odznakę PTTK. W 2013 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyróżnił go odznaką honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

W historii Ojcowskiego Parku Narodowego oraz w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym osoba Józefa Partyki rysuje się wyjątkowo wyraźnie i znacząco. Nie dzieli czasu na swój prywatny i służbowy, zawsze był i jest chętny do współpracy, inicjowania i realizacji idei służących wspólnemu dobru. Cieszy się powszechnym szacunkiem w gronie przyrodników i krajoznawców.

Zbigniew Twaróg

Władysław Sosna „Szeryf”

Władysław Sosna urodził się w Cieszynie w 1933 r., jako jedyny syn ślusarza narzędziowego i strażaka zawodowego Karola i gospodyni domowej Wiktorii z domu Pająk. W 1952 r. ukończył Technikum Mechaniczno-Elektryczne w Cieszynie, uzyskując kwalifikacje technika mechanika z zakresu obróbki skrawaniem.

W roku też 1952 wstąpił do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Już wówczas ujawnił swoje zamiłowanie do turystyki górskiej i kolarskiej.

Po uzyskaniu zwolnienia z nakazu pracy (Fabryka Urządzeń Technicznych w Raciborzu, Cieszyńska Fabryka Narzędzi w Cieszynie), w latach 1953–1957 studiował na Wydziale Mechaniczno-Technologicznym na Politechnice Śląskiej w Gliwicach. Studia zakończył uzyskaniem dyplomu inżyniera mechaniki o specjalności obrabiarki, narzędzia i technologia budowy maszyn. W Gliwicach udzielał się w uczelnianej Radzie Kół PTTK, uzyskał uprawnienia przodownika turystyki kolarskiej (1955 r., a od 1962 r. na całą Polskę) i górskiej (1957 r., a od 1966 r. na wszystkie góry Polski) oraz przewodnika beskidzkiego (1956 r., od 1978 przewodnika beskidzkiego i terenowego kl. I, a od 1967 r. – instruktora przewodnictwa beskidzkiego). Z braku środków, w okresie letnim dojeżdżał do domu na rowerze, zaliczając przy okazji wszelkie wówczas dostępne drogi dojazdowe między Cieszynem a Gliwicami. 12.10.1957 r. poślubił Emilię z domu Pisz.

W latach 1958–1970 pracował w Fabryce Maszyn Elektrycznych „Celma” w Cieszynie początkowo na stanowisku samodzielnego technologa, od 1965 r. kierownika Sekcji Technologicznej Produkcji Specjalnej. W roku 1961 r. podjął równoległe działalność pedagogiczno-dydaktyczną jako nauczyciel dochodzący w Technikum Mechaniczno-Elektrycznym w Cieszynie.

W fabryce „Celma” należał do jednych z najaktywniejszych członków Koła Zakładowego PTTK. W latach 1959–1970 pełnił w nim między innymi obowiązki przewodniczącego Sekcji Propagandy Turystyki, w której zakresie było również redagowanie

biuletynu „Na Szlakach”, którego w latach 1959–1964 ukazało się siedemnaście numerów. Wówczas był to ewenement w skali województwa. W 1961 r. reaktywował Sekcję Turystyki Kolarskiej i spowodował, że w organizowanych przez Koło rajdach metalowców uczestniczyli także kolarze. Dwa lata później powierzono mu funkcję przewodniczącego w Oddziałowej Komisji Turystyki Kolarskiej (1963–1979); został też członkiem Okręgowej Komisji Turystyki Kolarskiej w Katowicach (1963–1975). W roku 1963 powierzono mu również funkcję zastępcy przewodniczącego do spraw szkoleniowych Koła Przewodników Beskidzkich i Terenowych przy Oddziale PTTK „Beskid Śląski” w Cieszynie, którym był do 1989 r.

Władysław Sosna

Oprócz organizowanych i cieszących się dużą frekwencją forów przewodnickich był inicjatorem i organizatorem „czwartków przewodnickich”, corocznych „posiadów przewodnickich” w chałupie Jana Kawuloka w Istebnej, sesji popularnonaukowych pn. „Miscellanea Przewodnickie” i Baranogórskiego Złotu Przewodników Beskidzkich, a także licznych wycieczek szkoleniowych, w czasie których nawiązywano bliższe kontakty z kołami przewodnickimi z całego kraju. Przeprowadził pięć kursów na przewodnika beskidzkiego i terenowego. Dzięki tym wysiłkom doprowadził do odnowienia i powiększenia kadry przewodnickiej i wydatnego podniesienia kwalifikacji przewodników, a cieszyńskie Koło Przewodników stało się jednym z liczących się ośrodków przewodnickich w kraju.

Pozytywnie oceniona przez Okręgową Komisję Turystyki Kolarskiej w Katowicach działalność w tej Komisji oraz zachęta ze strony przewodniczącego tejże, inż. Ryszarda Mielnika, wpłynęły na decyzję Władysława Sosny o wystąpieniu wraz małżonką Emilią z wnioskiem o założenie Turystycznego Klubu Kolarskiego „Ondraszek”, co nastąpiło w 1966 r.

Obok wycieczek i uczestnictwa w rajdach kolarskich okolicznych klubów zorganizowali oni 17 obozów kolarskich z młodzieżą na centralne zloty turystów kolarzy PTTK. W roku 1969 Komisja Turystyki Kolarskiej Zarządu Głównego PTTK powierzyła Klu-

bowi organizację IX Ogólnopolskiego Zlotu Przodowników Turystyki Kolarskiej na Ziemi Cieszyńskiej. Wpisy do kroniki potwierdzają, że gospodarze Zlotu spisali się na medal.

W roku 1970 Władysław Sosna poświęcił się całkowicie pracy nauczycielskiej w cieszyńskim technikum, prowadząc zajęcia w zakresie swoich specjalności zawodowych. Jego zasługą było zorganizowanie unikatowej biblioteki podręczników, dzięki czemu uczniowie przez cały okres nauki korzystali z podręczników, wnosząc tylko jednorazową opłatę w pierwszej klasie. Był też przewodnikiem organizowanych przez szkołę wycieczek uczniów do zakładów pracy, zawsze uzupełnianych programem krajoznawczym. Przez kilka lat był opiekunem Szkolnego Koła PTTK.

W wyniku reformy administracyjnej kraju, Władysława Sosnę powołano na przewodniczącego Komisji Turystyki Kolarskiej Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Bielsku-Białej (1975–1983). W nowym województwie Klub „Ondraszek” był jedynym klubem kolarskim. Całą pracę organizacyjną trzeba było podjąć od podstaw. Niestety, praca zawodowa w szkole i pełnione jeszcze obowiązki społeczne w Cieszynie nie pozwoliły mu na jej podjęcie. Ujawniona zaś choroba, zmiana sytuacji rodzinnej i zaskakujące zarzuty niektórych działaczy spowodowały, że w 1989 r. Władysław Sosna wycofał się z czynnej działalności w PTTK. W roku 1985 uzyskał rentę inwalidzką, ale jeszcze do 1993 r. pracował w szkole na niepełnym etacie do czasu regulaminowego przejścia na emeryturę.

W 1983 r. został członkiem Macierzy Ziemi Cieszyńskiej, wszedł w skład jej władz, pełniąc między innymi w latach 1999–2005 funkcję wiceprezesa do spraw wydawniczych. Obok wydanych cennych reprintów i innych publikacji wydatnie przyczynił się do wydania podręcznika wiedzy regionalnej dla szkół; od 1995 r. aż po chwilę obecną jest członkiem kolegium redakcyjnego „Kalendarza Cieszyńskiego”.

W 1989 r. przyjął obowiązki prezesa Oddziału Polskiego Towarzystwa Ewangelickiego i pełni je aż do chwili obecnej. Wraz z małżonką w 1994 r. przyczynił się do powstania Klubu Polskiego Towarzystwa Ewangelickiego, w ramach którego odbywają się cotygodniowe czwartki z prelekcjami poświęcone pamięci osób zacnych bez względu na wyznanie, a także

Podczas jednej z rowerowych wędrowek z żoną Emilią

autokarowe wycieczki rekreacyjno-krajoznawcze (jak dotąd ponad 280) na terenie Polski, Czech i Słowacji. Nie sposób też pominąć inicjatywy upamiętnienia kilkunastu wybitnych ludzi regionu w postaci tablic pamiątkowych i pomnika.

Lista dokonań Władysława Sosny byłaby niepełna, gdyby nie wspomnieć o jego bogatej działalności publicystycznej jako autora, współautora i redaktora ponad 50 pozycji książkowych, nie licząc setek artykułów rozsyłanych w periodykach turystycznych i wyznaniowych. Obok kilku przewodników i albumów po Cieszynie, Śląsku Cieszyńskim i Beskidzie Śląskim, pojawiły także inne wydawnictwa. Pozycja „Od PTT do PTTK na Ziemi Cieszyńskiej”, przewodnik „Cieszyn – przewodnik krajoznawczy” oraz mapa „Beskid Śląski i Żywiecki” zostały wyróżnione pierwszymi nagrodami na I i III Biennale Książki Turystycznej. Przez kilkanaście lat współpracował z Państwowym Przedsiębiorstwem Wydawnictw Kartograficznych we Wrocławiu, które wyemitowało 19 wydań na bieżąco aktualizowanych map „Beskid Śląski i Żywiecki” oraz pięć wydań mapy „Pogórze Cieszyńskie” opatrzonej treścią krajoznawczą zarówno w części opisowej, jak i kartograficznej. Z pozostałych pozycji wymienić należy: „50 lat przewodnictwa PTTK na Ziemi Cieszyńskiej”, „40 lat z Ondraszkim”, „25 lat Oddziału Polskiego Towarzystwa Ewangelickiego w Cieszynie. Pamiętnik”, opracowanie i wydanie kilku cennych pamiętników postaci cieszyńskich oraz takich publikacji, jak: „Szlakiem pamiątek ewangelików cieszyńskich”, „Kościół Jezusowy wśród kościołów łaski na Śląsku”, „Cieniom Ludzi Zacnych pochowanych na Cmentarzu Ewangelickim przy ul. Bielskiej w Cieszynie i na innych nekropoliach”. W roku ukazał się wybór publicystyki pt. „Barwy luteranizmu na Śląsku Cieszyńskim”.

Przytoczone zostały co ważniejsze fragmenty działalności Władysława Sosny, w których ma także swój udział jego żona Emilia, ongiś maszynopistka tekstów, zawsze pierwsza wierna czytelniczka i recenzentka, a nade wszystko osoba dbająca o właściwy twórczy klimat w domu i towarzyska prawie wszystkich eskapad turystycznych w górach (duża złota GOT) i na rowery (duża złota KOT), przodownik turystyki kolarskiej oraz przewodnik beskidzki i terenowy kl. II.

Władysław Sosna jest honorowym przodownikiem turystyki kolarskiej PTTK i honorowym przodownikiem turystyki górskiej GOT.

W uznaniu zasług Władysław Sosna został odznaczony i wyróżniony między innymi: Krzyżem Kaw-

alerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotą Odznaką „Za Opiekę nad Zabytkami”, Złotą Odznaką Honorową „Za zasługi dla województwa śląskiego, Złotą Honorową Odznaką PTTK. Został obdarzony tytułem honorowego członka Macierzy Ziemi Cieszyńskiej i Polskiego Towarzystwa Ewangelickiego i Turystycznego Klubu Kolarskiego PTTK „Ondraszek”. Jest laureatem „Nagrody Miasta Cieszyna za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury i sztuki”, „Nagrody im. ks. dr. Leopolda Marcina Otto”, a także Nagrody Literackiej im. Władysława Krygowskiego za rok 2015. Ponadto w roku 2010 r. uzyskał „Wpis do Księgi Zasłużonych Działaczy PTTK Województwa Śląskiego”.

Włodzimierz Szafiński

Włodzimierz Szafiński urodził się 16 września 1946 r. w Nowym Dworze Mazowieckim. Szkołę podstawową i Liceum Ogólnokształcące ukończył w Rzeszowie, następnie studiował w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie, w której uzyskał w 1970 r. tytuł magistra fizyki. Jeszcze tego samego roku podjął pracę jako nauczyciel w Technikum Ekonomicznym w Warcie, a potem w Liceum Ogólnokształcącym oraz w Technikum Łączności w Łęczycy. Od roku 1990 pracuje w szkołach w Żarnowie jako nauczyciel fizyki i języka niemieckiego. Po ukończeniu drugiego kierunku studiów w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach Wydział Zamiejscowy w Piotrkowie Trybunalskim w 1996r. uzyskał tytuł licencjata w zakresie filologii germańskiej. Po 36 latach pracy nauczycielskiej przeszedł na emeryturę w 2006 r.

Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Włodzimierz Szafiński wstąpił 12 lipca 1970 r. W czasie 47 lat przynależności do PTTK pełnił wiele znaczących funkcji społecznych, między innymi był wiceprezesem Zarządu Oddziału PTTK w Warcie w latach 1974–1976, wiceprezesem i prezesem

Zarządu Oddziału PTTK w Łęczycy w latach 1976–1989, wiceprezesem Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Płocku, członkiem Zarządu Głównego PTTK przez dwie kadencje, w latach 1981–1985 i 1985–1989, oraz przez 12 lat członkiem Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK w Warszawie.

Z jego inicjatywy powstało najpierw Koło Terenowe PTTK w Żarnowie w roku 1996 r., a następnie Oddział PTTK w Żarnowie w 1997 r. W latach 2009–2013 stał na czele Porozumienia Oddziałów PTTK Województwa Łódzkiego.

Włodzimierz Szafiński jest aktywnym turystą pieszym, inicjatorem wielu rajdów pieszych, z których kilka stało się już tradycyjnymi, na przykład Rajd Niepodległości, Rajd Szlakami mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, Rajd Szlakami Powstania Styczniowego, Rajd Śladami Kazimierza Wielkiego, Rajd Polsko-Słowacki. Ma uprawnienia przodownika turystyki pieszej I stopnia. Wyróżniony został w 2000 r. tytułem Honorowego Przodownika Turystyki Pieszej. W roku 2003 był komandorem 43. Ogólnopolskiego Zlotu Przodowników Turystyki Pieszej, zorganizowanego wspólnie przez oddziały PTTK w Żarnowie i w Końskich.

Włodzimierz Szafiński, prezes żarnowskiego oddziału PTTK

Z żoną Grażyną na żarnowskim „Splywie rzeką Pilicą”

Jest autorem wielu artykułów o tematyce turystyczno-krajoznawczej, między innymi w „Gościńcu PTTK”, „Wędrowniku”, „Piechurze”, prasie lokalnej, na przykład w „Dzienniku Łódzkim” czy w „Tygodniku Opoczyńskim”.

Od początku swej działalności w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym szczególne znaczenie przywiązuje do pracy z dziećmi i młodzieżą szkolną. Jego uczniowie, zarazem członkowie PTTK, z sukcesem brali udział w Ogólnopolskich Młodzieżowych Turniejach Turystyczno-Krajoznawczych, Ogólnopolskich Młodzieżowych Konkursach Krajoznawczych „Poznajemy Ojcowiznę”, ogólnopolskich konkursach krasomówczych. Pracując w Łęczycy, a następnie w Żarnowie prowadził kilkadziesiąt wakacyjnych obozów wędrownych z dziećmi i młodzieżą szkolną po większości atrakcyjnych regionach Polski. Jest pomysłodawcą i organizatorem dwóch pierwszych ogólnopolskich zlotów młodzieży wiejskiej PTTK w Przedborzu. Wraz z członkami swego oddziału zorganizował kilka wojewódzkich eliminacji ogólnopolskich przedsięwzięć PTTK skierowanych do młodzieży, jak na przykład dwukrotnie konkursu krasomówczego, konkursu krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”. Za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania, w szczególności w zakresie pracy dydaktycz-

nej, wychowawczej i opiekuńczej, uhonorowany został Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1989 r.), a za upowszechnianie turystyki i krajoznawstwa wśród dzieci i młodzieży został wyróżniony w roku 2011 tytułem i medalem „Nauczyciel Kraju Ojczystego”.

Włodzimierz Szafiński propaguje krajoznawstwo i idee ochrony przyrody. Jest instruktorem krajoznawstwa Polski, organizatorem kilku wojewódzkich szkoleń kadry PTTK. Jest także pomysłodawcą i głównym realizatorem wielu wojewódzkich sesji popularnonaukowych, na przykład takich, jak: „Lasy w turystyce”, „Turystyka piesza w PTTK”, „Z nurtem Pilicy”, „Przeszłość i przyszłość turystyki industrialnej”, „Piesze wędrowanie z PTTK”, „Turystyczna gmina Aleksandrów”. W roku 1989 był komandorem Centralnego Zlotu Krajoznawców (CZAK) w Łęczycy, w roku 2016 komandorem VI Ogólnopolskiego Zlotu Turystów - Przyrodników w Przedborzu. Jest pomysłodawcą dwóch odznak krajoznawczych ustanowionych w 2016 r. przez Oddział PTTK w Żarnowie – Turystyczno-Krajoznawczej Odznaki Gminy Aleksandrów i Odznaki Krajoznawczej Powiatu Opoczyńskiego. Przy realizacji odznak, tak jak w innych przypadkach, współpracował z władzami samorządowymi. Jest również utalentowanym organizatorem wielu wycieczek krajoznawczych krajowych i zagranicznych.

Oddział PTTK w Żarnowie z Włodzimierzem Szafińskim na czele ożywia zagraniczne kontakty z organizacjami turystycznymi w sąsiednich krajach. Od roku 2001 współpracuje z Klubem Słowackich Turystów „Manin”. Z okazji 15-lecia tych kontaktów w roku 2016 odbyło się, zorganizowane z inicjatywy Włodzimierza Szafińskiego, trzydniowe spotkanie turystów słowackich i polskich w Białym Dunajcu. W Żarnowie organizowane są międzynarodowe rajdy polsko-słowackie oraz konkursy wiedzy o Słowacji. Od kilku lat do Oddziału PTTK w Żarnowie przynależy Koło Terenowe PTTK we Lwowie, którego członkowie bywają na niektórych imprezach turystyczno-krajoznawczych. Dużym zainteresowaniem turystów z Ukrainy cieszą się żarnowskie „Spływy rzeką Pilicą”. Z okazji 15-lecia działalności Oddział PTTK w Żarnowie doprowadził do sfinalizowania akcji związanej z ufundowaniem sztandaru. Członkowie i sympatycy PTTK w Łęczycy, a następnie w Żarnowie mieli i mają nadal okazję do poznawania krajów europejskich w ramach organizowanych rocznie wycieczek zagranicznych. Od kilkunastu lat prezes Włodzimierz Szafiński współpracuje z Biurem Turystyki PTTK w Rzeszowie, z którym żarnowianie

byli już między innymi w: Rumunii, Serbii, Grecji, Bośni i Hercegowinie, Francji, krajach Beneluksu, Hiszpanii i Portugalii oraz Szwajcarii i północnych Włoszech.

Włodzimierz Szafiński wspólnie z żoną Grażyną dbają również o rozbudzenie zainteresowań kulturalnych nie tylko członków żarnowskiego oddziału PTTK, o upowszechnianie kultury artystycznej, kultury języka, żywo interesują się teatrem. Włodzimierz Szafiński od dwudziestu lat współpracuje z Teatrem Wielkim w Łodzi i z innymi teatrami łódzkimi. Jest pomysłodawcą oddziałowej odznaki „Miłośnik Teatru”.

W roku 2014 Włodzimierz Szafiński został wyróżniony Nagrodą Starosty Opoczyńskiego za całokształt pracy na rzecz kreowania życia kulturalnego społeczności lokalnych oraz za promowanie walorów dziedzictwa kulturowego powiatu opoczyńskiego. Dwukrotnie też zdobył trzecie miejsce w plebiscycie na „Człowieka Roku Powiatu Opoczyńskiego”.

Jest znanym, cenionym i lubianym działaczem turystyki, krajoznawstwa i kultury. Tak jest w Żarnowie w województwie łódzkim i w wielu innych regionach Polski.

W Dusznikach Zdroju na wycieczce z młodzieżą

Mieczysław Tokarski

Mieczysław Tokarski to długoletni, znany i ogromnie zasłużony społeczny działacz PTTK w województwie lubelskim. Na stałe związany z Oddziałem we Włodawie, którego był założycielem i pierwszym prezesem. I tak prezesem Oddziału jest łącznie 28 lat. W jego działalności szczególnie zaznacza się turystyka piesza, kolarska i kajakowa. Zaraża pasją krajoznawstwa i wędrowania

Mieczysław Tokarski urodził się 7 lutego 1947 r. w Rudnie (powiat chełmski). Zawód technika mechanika zdobywał w Technikum Mechanicznym w Chełmie. Tam po raz pierwszy zetknął się z działalnością turystyczną dzięki swojej nauczycielce, p. Wiesławie Kurek, o której napisał po latach – „w murach Technikum Mechanicznego, w roku 100-lecia Powstania Styczniowego, wprowadzając mnie w struktury or-

Mieczysław Tokarski na rejsie „Kuna” do ujścia Noteci do Warty w czasie Centralnego Zlotu Krajoznawców w roku 2011, organizowanego przez Oddział PTTK Ziemi Gorzowskiej w Gorzowie Wielkopolskim (fot. E. Matusiak-Gordon)

dorosłych oraz młodzież szkolną. Wyróżniony Złotą Honorową Odznaką PTTK w 1984 r., jest serdecznym ośrodkiem promocji zdobywania odznak turystyki kwalifikowanej. Od roku 1973 posiada uprawnienia przodownika turystyki pieszej na wszystkie regiony Polski. Zdobył dużą Odznakę Turystyki Pieszej w stopniu złotym, „Za wytrwałość” w turystyce pieszej I i III stopnia, „Dla najwytrwalszych” w turystyce pieszej I i III stopnia. Od roku 2001 jest Honorowym Przodownikiem Turystyki Pieszej. Jego nazwisko można odnaleźć w pierwszej dwudziestce na liście Klubu Bywalca na ogólnopolskich zlotach przodowników turystyki pieszej.

ganizacyjne Oddziału Chełmskiego PTTK nauczyła i pokazała piękno Poznawania i Wędrowania”.

Do Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wstąpił w roku 1965 (Odznaka „50 lat w PTTK”), stając się od początku postacią znaną. Zawdzięczał to poczuciu humoru i umiejętności nawiązywania koleżeńskich kontaktów na turystycznych szlakach. Uczestniczył też w ważnych wydarzeniach. Już po ukończeniu szkoły, w czasie odbywanej służby wojskowej dane mu było uczestniczyć w pożegnaniu sprowadzonych do Kocka prochów generała Franciszka Kleberga. Do dziś wielokrotnie powraca do toczonych na Lubelszczyźnie bitew i potyczek w cza-

sie powstania stycziowego, walk Legionów Polskich i września 1939 r., a także wielu postaci mogących stanowić wzorzec do naśladowania i ważny element naszej tożsamości. Z tego wyprowadza powinności dla siebie i dla innych.

Stąd po reformie administracyjnej w roku 1975 i powstaniu 49 województw M. Tokarski kształtował współpracę kadr PTTK z terenu Lubelszczyzny, promocję regionu i zdobywanie uprawnień turystycznych. W roku 1987 sam uzyskał kwalifikacje przewodnika turystycznego i rozpoczął swoją przygodę przewodnicką. Brał czynny udział w sejmikach przewodników turystycznych Lubelszczyzny. Oprowadzając po Ziemi Chełmskiej, Polesiu Lubelskim i całym regionie lubelskim, pokazywał przyrodę i nawiązywał do historii regionu. Jako przewodnik po tej ziemi nie ma sobie równych. Jest skarbnicą informacji na temat Podlasia, Polesia Lubelskiego i Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Za swoją wyjątkową pracę na tym polu został w roku 2008 wyróżniony tytułem: Zasłużony Przewodnik PTTK. Po przemianach ustrojowych w 1989 r. jego oddział stał się członkiem Forum Oddziałów PTTK Regionu Lubelskiego. Brał udział w spotkaniach mających na celu opracowanie Strategii Rozwoju Turystyki Regionu Lubelskiego obejmującego województwa: białkopodlaskie, chełmskie, lubelskie i zamojskie. W strategii tej zapisane zostały największe atrakcje turystyczne regionu lubelskiego, a wśród nich z obszaru działania oddziałów PTTK w Chełmie i Włodawie: Chełmskie Podziemia Kredowe i Poleski Park Narodowy.

Po reformie administracyjnej w roku 1998 i powstaniu województwa lubelskiego, Forum Oddziałów PTTK Regionu Lubelskiego inicjowało nadal spotkania działaczy turystycznych z terenu województwa. Wkrótce stało się statutowym ciałem Towarzystwa, przyjmując

nową nazwę – Porozumienie Oddziałów PTTK Województwa Lubelskiego. Kolega Mieczysław Tokarski od początku do dzisiaj jest wiceprezesem Porozumienia Oddziałów i trudno wyobrazić sobie funkcjonowanie tego ogniwka bez jego udziału. Jest współorganizatorem, między innymi zlotów szkolnych kół krajoznawczo-turystycznych województwa lubelskiego, sesji krajoznawczych i warsztatów terenowych. W 1996 r. był współorganizatorem Centralnego Zlotu Aktywu Krajoznawczego (Lublin–Włodawa–Chełm). Wielokrotnie był delegatem na konferencję regionalną PTTK oraz delegatem na X i XIV Zjazd Krajowy PTTK.

Jest wzorem krajoznawcy przepelnionego miłością do swojego miejsca zamieszkania, regionu lubelskiego i kraju. Jest zasłużonym instruktorem krajoznawstwa (2017 r.), instruktorem krajoznawstwa Polski i zdobywcą Odznaki Krajoznawczej Polski w stopniu złotym (2002 r.). Posiada liczne odznaki regionalne. Jako pierwszy zdobył trzy stopnie Chełmskiej Odznaki Krajoznawczej. Posiada Odznakę Krajoznawczą Zamojszczyzny, Odznakę Krajoznawczą Województwa Łódzkiego oraz około 40 odznak krajoznawczych z terenu Polski.

W nowym tysiącleciu wciąż rozszerza zakres swoich zainteresowań turystyczno-krajoznawczych. Od stycznia 2001 r. jest instruktorem ochrony przyrody i zdobywcą odznaki „Turysta Przyrodnik” w stopniu złotym (2005 r.). Jest honorowym instruktorem ochrony przyrody (2016 r.). Posiada bogatą wiedzę o górach i ludziach z nimi związanych, a wśród nich o Stanisławie Staszycu. Jest zdobywcą małej Górskiej Odznaki Turystycznej w stopniu złotym.

Mieczysław Tokarski to osoba powszechnie znana w środowisku regionalistów, krajoznawców i samorządowców. W roku 2010 został wyróżniony Medalem Pamiątkowym Województwa Lubelskiego, a w 2006 r.

Medalem Prekursorów Krajoznawstwa Wielkopolski. Jest czynnym działaczem wielu organizacji i instytucji, między innymi: Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Włodawskiej, Rady Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, Włodawskiej Rady Seniorów. Poza tym jest prezesem Koła nr 61 Polskiego Związku Filatelistów, wyróżnionym w 2007 r. Złotą Honorową Odznaką Polskiego Związku Filatelistów. Tam też dzieli się swoją wiedzą, a także ma wpływ na rozwój turystyki i krajoznawstwa oraz na wiele inicjatyw społecznych,

XXXIV Rajd Pieszy „Ślimaków” – Okuninka 2007 (fot. E. Sidorowska)

jak na przykład na upamiętnienie bitew i potyczek powstania styczniowego, ustawienie pomników czy tablic pamiątkowych w miejscowościach: Adamki, Luta, Horostyta, Sławatycze, Wyrzyki-Suchawa. W roku 2013 r. został wyróżniony Srebrnym Medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej oraz Złotym Krzyżem Zasługi. Jako kolekcjoner posiada bogate zbiory, którymi wzbogaca muzea, między innymi Poleskiego Parku Narodowego, Józefa Ignacego Kraszewskiego w Romanowie, Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego oraz izby regionalne, na przykład 7. Pułku Ułanów Lubelskich w Cycowie.

Jest cenionym popularyzatorem ochrony zabytków i przyrody. Prowadzi wykłady z zakresu krajoznawstwa dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz młodzieży szkolnej. Jest współautorem gry miejskiej „Młodzi na tropie historii”. Organizuje liczne ogólnodostępne wystawy okolicznościowe, poprzedzone wykładami, na przykład: „100-lecie powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego”, „W 150. rocznicę powstania styczniowego”, „Rok Józefa Ignacego Kraszewskiego”, „100-lecie walk Legionów Polskich – od Nidy do Bugu”. Był współorganizatorem Ogólnopolskiej Sesji Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK w Warszawie pt. „Śladami Powstania Styczniowego” (9 listopada 2013 r.), podczas której wygłosił referat na temat: „Adamki i Luta 7.03.1863”, zamieszczony też w wydawnictwie książkowym. Jest redaktorem kwartalnika „Wschód”, gdzie zamieszcza artykuły, a także materiały pocztówkowe. Jest autorem i współautorem licznych publikacji: folderów, broszur, opisów szlaków. Pisał artykuły do „Gościńca PTTK” i miesięcznika „Poznaj Swój Kraj”. W roku

Otwarcie wystawy pt. „90. rocznica wejścia I Brygady Legionów Polskich na Lubelszczyznę i Podlasie w drodze na Wołyń”, połączona z prelekcją w Miejskiej Bibliotece Publicznej we Włodawie (fot. E. Sidorowska)

2009, w przededniu stulecia Oddziału Chełmskiego PTK – PTTK, wydał własnym sumptem, w niewielkim nakładzie, liczącą 191 stron pracę monograficzną „Oddział Chełmski PTK 1910–1950 w świetle dokumentacji centrali”.

Dowodem uznania i szacunku działaczy PTTK za wkład w tworzenie więzi w środowisku krajoznawców jest przyznanie koledze Mieczysławowi Tokarskiemu odznak honorowych za zasługi dla oddziałów PTTK w Luboniu, w Chełmie, Stołeczno w Warszawie, a także nadanie godności Członka Honorowego Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie.

W okresie swojej ponad 50-letniej, nieprzerwanej działalności w PTTK dał się poznać jako społecznik pracą wyrażający miłość do swojego miejsca zamieszkania, regionu lubelskiego i Polski.

Elżbieta Sidorowska

Wojciech Tomalak

W historii działalności naszego Towarzystwa Wojciech Tomalak zaznaczył się szczególnie w dwóch płaszczyznach. Pierwszą, wynikającą z jego krajoznawczych pasji oraz z miłości do Kalisza i historycznej ziemi kaliskiej,

było przewodnictwo. Prowadził wycieczki, na ogół społecznie, uczestniczył w samo szkoleniu, inspirował wiele rozwiązań w metodyce pracy przewodniczej. Emanował nie tylko kompetencją, ale i kulturą. Szanował i przewodnictwo, traktując je jako swoją

patriotyczną misję i zwyczajnie, po ludzku, lubił innych przewodników za ciekawość, pasję i humor. Nie przypadkiem wybrano go w 1975 r. na prezesa Koła Przewodników Miejskich i Terenowych Kaliskiego Oddziału PTTK im. Stanisława Graewego w Kaliszu. Prezesował Kołu przez 10 lat i teraz dalej uczestniczy w życiu tego barwnego kręgu działalności Towarzystwa.

Później, bo w 1985 r., zauważono, że Wojciech Tomalak jest świetnym prawnikiem. Pracował jako sędzia w wymiarze sprawiedliwości, a konkretnie w Kaliskim Sądzie Rejonowym. Zaproponowano, aby został prezesem Wojewódzkiego Sądu Koleżeńskiego PTTK. Związany emocjonalnie z Towarzystwem, Wojciech Tomalak nie odmówił. Potem niejako dodatkowo został prezesem Sądu Koleżeńskiego Oddziału. Od początku tego tysiąclecia uczestniczy w pracach Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK, od 2005 r. jako wiceprezes, a po dwóch kadencjach pełnienia tej funkcji jako prezes tego gremium.

Swoją wiedzą, doświadczeniem i zaangażowaniem wnosi wiele pożytecznego w funkcjonowanie Towarzystwa, nie tylko Głównego Sądu Koleżeńskiego. W pracy na rzecz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego jest rzetelny i odpowiedzialny, a przy tym uczynny i koleżeński. Realizuje ponadczasowe idee Towarzystwa. Sensem jego działania jest dobro Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego i zrzeszonych w nim członków.

W Głównym Sądzie Koleżeńskim skupia się na czynnościach związanych z interpretacją aktów prawnych, w tym z rozstrzyganiem o zgodności uchwał ze Statutem PTTK oraz orzecznictwem. Do zadań Prezesa Głównego Sądu Koleżeńskiego należy między innymi kierowanie pracami tego Sądu, prowadzenie posiedzeń plenarnych i prezydium oraz przygotowywanie materiałów pod obrady, a także ich referowanie, w tym projektów zmian w aktach prawnych (także nowych uregulowań), czuwanie nad wykonaniem uchwał Głównego Sądu Koleżeńskiego na posiedzeniu plenarnym i uchwał jego prezydium, a nadto wykonywanie innych czynności wynikających z Regulaminu Głównego Sądu Koleżeńskiego lub regulaminów sądów kole-

żeńskich oddziałów bądź zleconych przez Główny Sąd Koleżeński. Wywiązuje się z tego znakomicie. Wykonuje też czynności orzecznicze – rozpatruje wniesione do Głównego Sądu Koleżeńskiego sprawy jako przewodniczący sprawy w zespołach tak I, jak i II instancji. Stara się łagodzić w postępowaniu rozjemczym konflikty, a gdy to się nie uda z ogromną kompetencją i kulturą rozstrzyga spory w sprawach członkowskich i więzi międzyludzkich. Sporządza uzasadnienia do wydanych orzeczeń. Udziela też odpowiedzi na pisma skierowane do Głównego Sądu Koleżeńskiego.

Warto też podkreślić, jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy innym oddziałom.

W przygotowaniu Nadzwyczajnego Zjazdu PTTK w sprawach statutu i obecnie, kiedy kolejne zmiany wymuszają nowe uregulowania ustawowe, podejmuje społecznie pracę w zespołach statutowych. Przygotowuje materiały pod dyskusję oraz pracuje nad przedstawieniem nowych propozycji rozwiązań prawnych. Zgłasza projekty nowych regulacji prawnych istotnych dla przyszłości Towarzystwa. Przy-

gotował na posiedzenia Zespołu Statutowego opracowania pisemne, między innymi na temat: „Zmiany wprowadzone do ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach – w świetle uzasadnienia projektu złożonego przez Zespół ds. Rozwiązań Finansowych i Prawnych w zakresie Działalności Społecznej i Obywatelskiej Kancelarii Prezydenta RP”, „Spostrzeżenia dotyczące zmian w Statucie PTTK”, „Odpowiedzialność prawna członków zarządu stowarzyszeń (rejestrów)”.

W pracy zawodowej w tym czasie został sędzią w Sądzie Okręgowym, a Minister Sprawiedliwości powierzył mu zadania wizytacji sądów i oceny pracy orzeczniczej. Obronił też doktorat z trudnej sprawy egzekucji w postępowaniu cywilnym, a jego praca ukazała się drukiem.

Dalej w macierzystym Oddziale PTTK w Kaliszu współpracuje z Zarządem, doradza i występuje z propozycjami dotyczącymi działalności. Od wielu kadencji przewodniczy walnym zebraniom sprawozdawczo-wyborczym. Prowadził też wykłady z unormowań prawnych dotyczących turystyki i krajoznawstwa.

Wojciech Tomalak

Posiedzenie Zarządu Głównego PTTK z udziałem przedstawicieli Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK i Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK z ich prezesami na czele – Beaty Dziduszko i Wojciecha Tomalaka, Warszawa, 21 lutego 2015 r. (fot. A. Gordon)

Stąd wielokrotnie wyróżniany za wkład pracy dla dobra Oddziału oraz krzewienie turystyki i krajoznawstwa w Kaliszu. Jest przewodnikiem turystycznym i od 1977 r. pilotem wycieczek.

Prezydent przyznał mu takie odznaczenia, jak: Brązowy Krzyż Zasługi i Złoty Krzyż Zasługi, a minister właściwy do spraw turystyki Brązową Odznakę „Zasłużony Działacz Turystyki” i odznakę honorową „Zasłużony dla Turystyki”.

W Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym otrzymał Złotą Odznakę „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży” i Złotą Honorową Odznakę PTTK.

Wojciech Tomalak działa nie tylko w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym. Od lat jest czołową postacią Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. Tam również przynosiła wspaniałe efekty jego wiedza prawnicza i ogromne umiejętności medycyjne.

Rzetelny, kompetentny, życzliwy. Patriotą Polski i swego Kalisza. Stąd nad Prosną cieszą się, że Główny Sąd Koleżeński PTTK zgłosił kandydaturę swego prezesa do godności Członka Honorowego PTTK. W Kaliszu charakterystyczny jest stosunek do przyjętych obowiązków, do pracy i do ludzi. Wojciech Tomalak jest tego pięknym przykładem.

Edward Wieczorek

Jego widzenie Śląska jest podmiotowe. I to podwójnie. Edward Wieczorek traktuje swój Śląsk jako wartość i jednocześnie zróżnicowaną wartość tożsamości tysięcy śląskich rodzin. Mniej go interesują uogólnienia mieszczące się w takich czy innych kontekstach politycznych, chociaż wagę postrzegania Śląska jako ważnej części Rzeczypospolitej Polskiej nie

tylko docenia, ale i uczynił nią dla siebie ogromnie ważną. Jest człowiekiem prawdy śląskich tożsamości. Odnajduje ją w zmieniającej się śląskiej przestrzeni i w złożonych losach śląskich rodzin. Wie, że obecnie na Śląsku strictly śląskich rodzin nie jest tak wiele. Wie też, że właśnie przez nie przenosi się ducha tej ziemi. Stąd całym swoim życiem uczy Śląska. Jego publikacje,

programy telewizyjne i audycje uczą pojmowania Śląska i w sensie historycznym, i współczesności. W publikowanym w „Ziemi” artykule na obchody 110-lecia powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego podpisał się pod zapisaną myślą nieżyjącego historyka Jana Franciszka Lewandowskiego, który odnosząc się do samoodkrywania przez Ślązaków swojej tożsamości zapisał, że bierze się to „z zaciekawienia historią ojczystą, czyli najbliższej okolicy. Z pasji, dociekliwości, z wolności i potrzeby wyrażenia siebie. Z emocji i racji, które sprzeciwiają się procesowi niszczenia. Z etyki wspólnego dóbr.”.

Jak każdy krajoznawca jest Edward Wieczorek piewą prawdą. I tych wielkich, i tych małych, które składają się na większe witraże naszej tożsamości. Na tym – jak sądzę – w jego przekonaniu polega odkrywanie w sobie człowieczej siły, w którym duchowość odgrywa rolę kluczową. O Śląsku i jego urokliwej przestrzeni, i o ludziach Śląska nie potrafi mówić inaczej niż z wyczuwalną emocją. On nie mówi o ziemi abstrakcyjnej, ale rodzimej, kochanej nie czułościową a mądrą miłością, i o ludziach Śląska jako o braciach lub świadomych lub nie członkach śląskiej wspólnoty. Jest bowiem Edward Wieczorek wielkim strażnikiem krajoznawczej pamięci Śląska. Występuje w tych sprawach jako urodzony w Katowicach Edward Wieczorek, a jednocześnie jest uosobieniem myślenia o Śląsku Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Przez lata prowadzi Regionalną Pracownię Krajoznawczą PTTK w Katowicach. Stanowi ona ważny ośrodek wiedzy regionalnej i promocji historii regionu. Model prowadzonej przez niego pracowni stał się wzorcowy, a sam Edward znakomicie przyczynia się do kształtowania myśli i praktyk regionalnych pracowni na terenie całego kraju. Jest stymulatorem rozbudzania zainteresowań krajoznawczych, wynikających przede wszystkim z poznania bezpośredniego. Ceni inwentaryzację krajoznawczą pozwalającą z jednej strony na weryfikację wielu stwierdzeń, a z drugiej – na odnajdywanie związków z zarysowywania tendencji i uogólnień. Dla PTTK ważne jest też to, że przez całe lata przewodniczy sądowi konkursowemu w eliminacjach wojewódzkich Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy z ojcowizną”.

Edward Wieczorek

Ze zmarłym świetnym krajoznawcą Polski i Śląska, śp. ks. prałatem dr. Jerzym Pawlikiem, łączy go docenienie autorskiego zacięcia młodych krajoznawców i znaczenia ich pracy dla „zakorzeniania”. W tym zakorzenianiu, podobnie jak ks. Pawlik, dostrzega rolę podmiotowości. Obydwaj w swoich publikacjach podkreślali rolę tak ważnej dla Śląska instytucji „wolnych kuksów” – swoistych udziałów we własności kopalni i przeznaczeniem przypadających z nich zysków na cele społeczne. Edward Wieczorek podkreśla, że „właśnie owe wolne kuksy zmieniły oblicze Górnego Śląska w drugiej połowie XIX w. W każdej nieomal osadzie górniczej pojawiały się szkoły i kościoły różnych wyznań. Często więc w górnośląskich miastach stoją w niedalekiej od siebie odległości kościoły katolickie i ewangelickie... Wolne kuksy były też [...] inwestorami szpitali”. Charakterystyczną rzeczą u Edwarda Wieczorka jest szukanie związków przyczynowo-skutkowych, głęboka analiza uwarunkowań oraz wielorakich efektów, a a tym tle kształtowanie tolerancji,

szacunki do dokonań ułatwiających życie (z lubością jako przewodnik pokazuje katowickie osiedla Giszowiec i Nikiszowiec), budowanie szacunku dla wiedzy i talentu.

Stosunkowo szybko zaczął pisać Edward Wieczorek opracowania krajoznawcze. Pod jego redakcją i z jego współautorstwem ukazało się 21 zeszytów poświęconych inwentaryzacji krajoznawczej województwa katowickiego. Jest też twórcą i redaktorem (od 1986 r.) „Krajoznawcy Górnego Śląskiego”. Jest również autorem przewodników, w tym takich perełek, jak „Bytom i okolice” i „Racibórz i okolice”. Jego dorobek wydawniczy i piśmienniczy obejmuje ponad 900 pozycji, w tym 26 książek, 21 folderów oraz ponad 800 artykułów.

Jego znakomite piśmiennictwo, uzupełniane ikonografią jego autorstwa, pięknie koresponduje z jego działalnością przewodnicką, z udziałem w szkoleniach przewodnickich, ale przede wszystkim z działalnością na rzecz wykorzystania i promocji dziedzictwa industrialnego. To jemu w ogromnej mierze Polska i Śląsk zawdzięcza powstanie w 2006 r. Szlaku Zabytków Techniki, będącego częścią Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Przemysłowego. To on opracował koncepcję i regulaminy odznaki „Znam Szlak Zabytków

Edward Wieczorek (drugi od lewej) wśród wyróżnionych odznaką honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”, wręczonych podczas VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w Olsztynie; 10 września 2010 r. (fot. E. Matusiak-Gordon)

Województwa Śląskiego”, podobnie jak „Szlaki Architektury Drewnianej Województwa Śląskiego” oraz „Fortyfikacje Województwa Śląskiego”.

Jest Edward Wieczorem cenionym i lubianym działaczem naszego Towarzystwa. Działalność rozpoczął w 1973 r. od funkcji sekretarza Komisji Młodzieżowej Oddziału PTTK w Bytomiu. Od 20 lat jest wiceprezesem Zarządu Katowickiego Oddziału Regionalnego PTTK. Od początku tego stulecia uczestniczy w pracach Komisji Historii i Tradycji Zarządu Głównego PTTK, kierując nią przez ostatnie dwie kadencje. Swoją pracę w sferze ogólnopolskiej zaznaczył też udziałem w przygotowaniach VI i VII Kongresów Krajoznawstwa Polskiego.

Szczególną wagę przywiązuje do kontynuowania zapoczątkowanego przez Wandę Skowron wydawania „Studiów i materiałów z dziejów krajoznawstwa polskiego”. Poza cenną rzeczą, którą jest ocalenie od

zapomnienia znaczących części z historii życia Towarzystwa jest to ogniwo skupiania autorów doceniających wartość samej działalności krajoznawczej i jej dokumentowania.

Absolwent studiów historycznych na Uniwersytecie Śląskim (oraz dodatkowo studiów podyplomowych) ma poza ukochanym Śląskiem, poza Zagłębiem i Beskidem Zachodnim teren, do którego wraca każdego roku, czasami kilkakrotnie. Jest to Beskid Niski. Zauroczyły go tamtejsze krajobrazy. Potrafi przepięknie opowiadać o cerkiewkach i o cmentarzach z okresu pierwszej wojny światowej.

Telewizjowicze znają jego nieśmiały uśmiech kiedy mówi o swoim Śląsku, o ważnych dla Polski szlakach. Nie wiedzą, że on uśmiecha się nie tylko do nich, ale i do Śląska, i do polskiego krajoznawstwa.

Andrzej Gordon

Porozmawiajmy o ubezpieczeniach

Dzisiaj to jest oczywistością. Od 10 lat w PTTK funkcjonuje system ubezpieczeń osobowych i majątkowych. Bezpiecniej, ze względów odpowiedzialności materialnej, jest organizować lub uczestniczyć w wędrówce, w której uczestnicy i organizatorzy są ubezpieczeni, a samo ubezpieczenie powstaje po zostaniu członkiem PTTK i opłaceniu składki członkowskiej. Do rozmowy na temat ubezpieczeń turystycznych członków i kadry Towarzystwa oraz ubezpieczeń majątkowych „Gościńiec” zaprosił prezesa Zarządu Głównego PTTK, Romana Bargieła, panią Małgorzatę Hynek-Lewandowską – prezesa Zarządu Biura Brokerów Ubezpieczeniowych „Maxima Fides” Sp. z o.o., pana Rafała Domeradzkiego – dyrektora Oddziału „Maxima Fides” w Warszawie. Redakcję reprezentuje w rozmowie Andrzej Gordon, redaktor naczelny „Gościńca”.

Andrzej Gordon: Statystycznie wygląda to przynajmniej dobrze. W ramach ubezpieczeń w latach 2010 – 2015 Towarzystwo otrzymało odszkodowania z tytułu ubezpieczeń mienia na kwotę ponad 700 tys. zł, z tytułu ubezpieczenia OC zostało wypłacone ponad 24 tys. zł tytułem odszkodowań, natomiast w samym roku 2016 z ubezpieczeń NNW na rzecz członków PTTK odnotowano ponad 400 wypadków. Z tego też ubezpieczenia w latach 2014–2016 (umowa dwuletnia) wypłacono prawie 1 mln zł.

Aktualnie Towarzystwo posiada ubezpieczenia w kilku zakładach ubezpieczeń: AXA, PZU, Lloyds, na podstawie których ubezpieczone jest mienie PTTK, odpowiedzialność cywilna, NNW Członków PTTK oraz odpowiedzialność członków władz. Ponadto PTTK posiada porozumienie z AXA określające zasady w zakresie udzielania gwarancji turystycznych oraz ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej na rzecz kadry PTTK (w przypadku prowadzenia imprez poza działalnością statutową Towarzystwa). Zapewnia to rzeczywiste bezpieczeństwo.

Małgorzata Hynek-Lewandowska: Informacje, które przytoczył Pan na wstępie mówią jak ważne w zarządzaniu ryzykiem w PTTK są ubezpieczenia. PTTK jest organizacją o bardzo szerokim zasięgu działania i posiada w swojej pieczy bazę turystyczną złożoną z różnorodnych obiektów, w tym wielu budynków zabytkowych i drewnianych. PTTK jest też animatorem turystyki prowadzonej

w bardzo wielu formach, co bezpośrednio przekłada się na odpowiedzialność wobec uczestników imprez i kadry wolontariuszy.

Przez lata współpracy staraliśmy się, aby przygotowane przez nas programy ubezpieczeniowe były adekwatne do potrzeb i w jak najszerszym stopniu zapewniały Towarzystwu bezpieczeństwo. Pragnę podkreślić, że od dziesięciu lat, kiedy rozpoczęliśmy cenioną przez nas współpracę z PTTK rekomendowaliśmy zawarcie ubezpieczenia u znaczących na rynku ubezpieczycieli. Signal Iduna ubezpieczała członków PTTK w zakresie NNW w latach 2007–2012, a w tym samym okresie, bo od roku 2007 do 2016 r. STU Ergo Hestia ubezpieczała mienie i odpowiedzialność cywilną. Od 2012 r. polisę NNW PTTK-owi wystawia AXA, a od roku 2016 polisę ubezpieczenia mienia i OC wystawia PZU.

Małgorzata Hynek-Lewandowska – prezes Zarządu Biura Brokerów Ubezpieczeniowych „Maxima Fides” Sp. z o.o.

Roman Bargieł: Jako Towarzystwo byliśmy i jesteśmy wdzięczni naszemu brokerowi i wyłoniłemu dzięki nim ubezpieczycielom za dobrą pracę i współpracę. Sukcesy w tej dziedzinie nie są anonimowe. Z moralnego obowiązku pragnę podkreślić dużą rolę Pani jako prezesa „Maxima Fides” i Pani zastępcy, panu Adamowi Lewandowskiemu, oraz dyrektorowi Rafałowi Domeradzkemu, kompetencję, otwartość intelektualną i głębokie zrozumienie potrzeb Towarzystwa. To dzięki Wam został stworzony w dużym stopniu zindywidualizowany, z racji charakteru naszej dzia-

łałości, nowoczesny system ubezpieczeń w turystyce. Mogliśmy się nie tylko włączać do istniejących już rozwiązań, ale i wpływać na ich ważną dla nas modyfikację. Wymagało to, rzecz jasna, także właściwego udziału z naszej strony. Od początku w kształtowaniu systemu uczestniczyli ze strony Zarządu Głównego PTTK koledzy: Edward Kudelski – wówczas wiceprezes Zarządu Głównego, Andrzej Gordon – wówczas sekretarz generalny Zarządu Głównego PTTK i Jerzy Kapłon – skarbnik Zarządu Głównego. Osobiście włączyłem się do tych prac później, początkowo jako wiceprezes, później sekretarz generalny, a następnie prezes Zarządu Głównego. Ciekawa była ewolucja tych ubezpieczeń.

Uznaliśmy, że – wypełniając naszą misję statutową – możemy być bezpieczni również materialnie. Taki charakter miały i mają przede wszystkim ubezpieczenia od następstw NW członków Towarzystwa w trakcie wędrówek po Polsce i po świecie. Potem to rozszerzyliśmy na wszystkie zdarzenia nie tylko związane z wędrówkami. Natomiast nasze zorganizowane wędrowanie zostało ubezpieczone od kosztów akcji ratowniczych.

Rafał Domeradzki: Z dokumentów, bo na nich warto się oprzeć, wynika, że nasza współpraca z PTTK zaczęła się od NNW. Pierwsza polisa została wystawiona przez Signal Iduna w 2007 r. Kolejnym naszym zadaniem było przygotowanie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej dla PTTK, obejmującej wszystkie Oddziały i obszary działalności.

Andrzej Gordon: Tak naprawdę, to wcześniej nie myśleliśmy tak daleko. Myśleliśmy tylko o ubezpieczeniu członków PTTK w trakcie imprez turystycznych. W czasie dyskusji z Edwardem Kudelskim i Jerzym Kapłonem doszliśmy do wniosku, że poprosimy brokera o szersze ubezpieczenia. W trakcie debaty wypłynęła sprawa ubezpieczeń mienia i od odpowiedzialności cywilnej. Składki ubezpieczeń osobowych PTTK opłaca ze składek członkowskich, a konkretnie z tej części, która jest kierowana na wspólne konto w Zarządzie Głównym PTTK. Poza tym – za co jesteśmy wdzięczni brokerowi – uzyskaliśmy warunki ubezpieczeń do indywidualnego dodatkowego ubezpieczenia się naszej kadry. Jest to ważne, kiedy

Roman Bargiel – prezes i sekretarz generalny Zarządu Głównego PTTK

na przykład, korzystając z potwierdzenia przez PTTK swoich kompetencji i umiejętności, wykonuje ona prace na rzecz innych podmiotów. To i tak służy turystyce. Jesteśmy jako Towarzystwo największym i sprawdzonym stymulatorem turystyki kwalifikowanej, a działalność certyfikowanych przez PTTK przewodników terenowych miejskich (górcy mają potwierdzenie państwowe) jest gwarantem rzetelności i coraz częściej nowych autorskich programów. Wywołuje to dodatkowe zainteresowanie.

Małgorzata Hynek-Lewandowska: PTTK było w tamtym czasie jednym z pierwszych w Polsce tak dużych organizacji pragnących ubezpieczeń następstw nieszczęśliwych wypadków dla swoich członków. Nie ukrywam, że rozmiar tego projektu był zarówno dla nas, jak i dla ubezpieczycieli dużym wyzwaniem. Ubezpieczyciele obawiali się masowych zgłoszeń szkód, a my pracowaliśmy nad sposobem uwiarygodnienia faktu, że osoba, która uległa wypadkowi jest członkiem PTTK i została objęta ubezpieczeniem. Ubezpieczenie majątku również nie było proste, szczególnie z uwagi na jego zróżnicowanie i rozproszenie, a także specyfikę działania. Nasze wizyty w obiektach PTTK oraz zebranie odpowiednich danych pozwoliło nam na sporządzenie swoistej inwentaryzacji ubezpieczeniowej, ocenę ryzyka, a uzyskana wiedza była pomocna w negocjacjach z ubezpieczycielami.

Roman Bargiel: Nam bardzo zależało na bezpieczeństwie naszych działaczy i naszego majątku. Udało się też wypracować korzystną formułę ubezpieczeń majątku, a co jeszcze ważniejsze ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej.

Rafał Domeradzki: PTTK zapisało w swoim statucie szereg aktywności i działań, za których wykonywanie ponosi odpowiedzialność. Zarząd Główny PTTK stał i stoi na stanowisku, że przenikanie się działań w tak wielu obszarach należy zabezpieczyć szczelnym ubezpieczeniem OC w sposób jak najbardziej zapewniający bezpieczeństwo całemu Towarzystwu. W naszych rozmowach i proponowanych rozwiązaniach zawsze ze strony przedstawicieli PTTK spotykaliśmy się z poczuciem odpowiedzialności za powierzone im zadania, zawsze też mogliśmy liczyć

na wsparcie merytoryczne w obszarach poza ubezpieczeniowych co do których mieliśmy wątpliwość. W pierwszych latach naszej współpracy nieocenionymi w tym względzie byli panowie Andrzej Gordon, Edward Kudelski i Jerzy Kapłon. Dzisiejsza formuła tych ubezpieczeń zapewnia, że umowa OC obejmuje ochroną całe Towarzystwo. Natomiast ubezpieczenie mienia zostało przygotowane dla mienia będącego w zarządzie ZM PTTK i spółek PTTK, natomiast oddziały mogą przystąpić do ww. umowy na zasadach dobrowolności.

Andrzej Gordon: Niewątpliwie nie wszystkie oddziały skorzystały z możliwości „bycia objętym” ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej i z ubezpieczenia, na wynegocjowanych korzystnych warunkach, swojego majątku.

Rafał Domeradzki: Około 20 jednostek korzysta z warunków ubezpieczeń majątkowych, natomiast wszystkie oddziały PTTK zostały ubezpieczone w zakresie OC (ponad 300). Dzięki temu zagwarantowano jednolitą ochronę dla całego Towarzystwa.

Roman Bargieł: Wróć do tego, że dla PTTK duże znaczenie ma ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej. Ważne było i jest dla nas to, że wszyscy, którzy organizują imprezy turystyczno-krajoznawcze, a więc kadra Towarzystwa w swojej pracy została ubezpieczona od OC. Nie może być tak, aby osoba spełniająca nasze posłannictwo programowe ponosiła wraz z rodziną na zasadzie ryzyka za to odpowiedzialność.

Rafał Domeradzki: I nie jest to teoria. Ważne jest aby wszystkie osoby wykonujące jakiegokolwiek czynności zdawały sobie z tego sprawę. W celu zilustrowania tego, co powiedział Pan Prezes przedstawię przykład gminy Kobylnica, która wyrokiem II instancji została zobowiązana do zapłaty 800 tys. zł rodzicom dziecka poparzonego podczas kolonii w 2010 r. W tym przypadku organizatorem było lokalne stowarzyszenie (nie posiadało ubezpieczenia OC, rodzice więc wystąpili z roszczeniem do gminy), a gmina jedynie dofinansowała organizację kolonii (5 tys. zł, co stanowiło 10 % kosztów), to

jednak gmina wyrokiem sądu musi wypłacić teraz odszkodowanie oraz rentę. Odpowiedzialność za wypadek została ustalona solidarnie, a więc odpowiedzialność ponosi zarówno gmina, jak i organizator, z tym że zapłata odszkodowania z jednego źródła powoduje zwolnienie drugiego podmiotu z konieczności wypłaty.

Andrzej Gordon: Warto o tym wiedzieć i z tego wyciągać wnioski. Sądzę jednak, że najbardziej popularne jest to, że obecnie każdy z członków PTTK jest ubezpieczony od NNW 24 godziny na dobę i to na terenie całego świata.

Małgorzata Hynek-Lewandowska: Tak, zakres ubezpieczenia w ciągu 10 lat został znacznie rozszerzony, a i suma ubezpieczenia wzrosła do 23 tysięcy złotych. Zgodnie z obowiązującą umową ubezpieczenia każdy członek PTTK z opłaconą składką członkostwa posiada ochronę na wypadek trwałego uszczerbku wynikłego z nieszczęśliwego wypadku. Zasadą takiego ubezpieczenia jest wypłata świadczenia uzależnionego od uszczerbku na zdrowiu (im poważniejszy wypadek, tym wyższe świadczenie).

Andrzej Gordon: A jak mają się do tego koszty leczenia?

Rafał Domeradzki: To jest inna sprawa i warto w przypadku wyjazdów zagranicznych dodatkowo ubezpieczać koszty leczenia. Niemniej jednak chcę podkreślić, w roku 2016 ubezpieczenie NNW zostało rozszerzone o ubezpieczenie kosztów leczenia za granicą do wysokości 5 000 zł. Granice Europy są otwarte i w związku z tym tak łatwo, na przykład podczas wędrówek po górach, znaleźć się na

terytorium Słowacji czy Czech. Suma 5 000 zł nie jest wysokim ubezpieczeniem, ale zapewnia podstawową pomoc w razie wypadku na sfinansowanie leczenia do tej wysokości.

Roman Bargieł: Warto jednak zaznaczyć w tej mierze pozycję brokera. Nie tylko pomógł wynegocjować jak najkorzystniejsze warunki, ale wspomaga nas w staraniach o uzyskanie należnych odszkodowań. Powstał z tego cały system wspierania.

Rafał Domeradzki – dyrektor Oddziału „Maxima Fides” w Warszawie

Małgorzata Hynek-Lewandowska: Wypowiedziście Panowie wiele dobrych słów, oceniając naszą pracę. Działania, które podejmujemy są naszym obowiązkiem. Tak, naszym zdaniem, powinien działać broker – dając klientowi wiedzę, serwis i wsparcie w sytuacji kryzysowej. Przyznaję jednak, że PTTK jest dla nas szczególnym klientem i staramy się, aby nasza troskliwość i profesjonalizm były wsparciem w codziennych Państwa działaniach. Odnoszę to również do rzetelności oceny szkody, terminowości, jak i też do wysokości odszkodowania.

Andrzej Gordon: Warto jednak podkreślać, że ubezpieczenie nie zawsze pokryje szkodę, a czasem mimo ubezpieczenia odszkodowania się go nie otrzyma...

Rafał Domeradzki: To wynika z przepisów prawa, warunków ubezpieczenia i z definicji. Czasami również zależy od rzetelności zebranej dokumentacji czy dotrzymania terminu powiadomienia o szkodzie, ale w szczególności zależy to od wyłączeń zawartych w umowie ubezpieczenia.

Roman Bargieł: Stąd warto znać obowiązujące regulacje. Dlatego w porozumieniu z brokerem uruchomiliśmy system informacji o ubezpieczeniach. Notatki informujące o ubezpieczeniach zamieszczone są w naszych wydawnictwach w tym na przykład w wysokonakładowym informatorze o bazach namiotowych i chatkach studenckich. Co pewien czas wydajemy informacje na których zamieszczamy ogólne zasady dokonanych przez PTTK ubezpieczeń. Odsyłamy też do naszej strony internetowej (<http://www.pttk.pl/zycie/ubezpieczenia>), na których zamieszczone są nie tylko prawne całe umowy, ale i tryb postępowania w razie zajścia wypadku. Podane są również adresy internetowe osób w biurze ZG TKKF oraz współpracującego z nami Brokera od których można uzyskać wyjaśnienia i porady. Zależy nam na tym, aby stworzony system był znany wszystkim członkom naszego Towarzystwa.

Andrzej Gordon: System informacyjny o ubezpieczeniach – co pragnę podkreślić – pozwala nam na rozpatrywanie nowych uregulowań w naszych ubezpieczeniach. Wynikają one – a przecież umowy podpisujemy na ogół na dwa lata – ze zgłaszanych zapytań i sugestii. Dla PTTK to sprawa fundamentalna. Obok programowych przesłań o charakterze fundamentalnym, takich jak Kongres Krajoznawstwa Polskiego, coroczne kampanie programowe, jak w tym roku pod hasłem Wisła Łączy!

Małgorzata Hynek-Lewandowska: Zawsze należy zapoznać się z warunkami ubezpieczenia, aby znać swoje prawa i obowiązki wynikające z zawartej umowy. Język ubezpieczeniowy nie jest językiem łatwym, ale w ostatnich latach zaszło wiele dobrych zmian, warunki ubezpieczenia pisane są w coraz bardziej przystępny sposób i zawierają definicję poszczególnych zdarzeń i znaczeń. Pozwolę sobie jednak wrócić do spraw ubezpieczeń majątkowych, a szczególnie mienia. W naszej pracy dużą wagą przywiązujemy do prawidłowego ustalenia wartości w jakich ubezpieczone jest mienie oraz wysokość sumy ubezpieczenia bardzo ściśle z nią powiązana. Mam tu na myśli odniesienie wartości początkowej (to jest wartość zakupu i wpisana do ewidencji), do jej wartości odtworzeniowej.

Rafał Domeradzki: Dodam, że życie jest bogate. W jednej z jednostek PTTK została ubezpieczona w wartości odtworzeniowej nieruchomość na 1 mln zł, w której następnie wybuchł pożar. Wartość według ewidencji wynosiła kilkanaście tysięcy złotych. W toku likwidacji szkody rzeczoznawca wycenił wartość odtworzeniową na 2 mln zł. Wysokość szkody oszacowana została na około 200 tys. zł. Wobec faktu, że suma ubezpieczenia na polisie była niższa niż wartość odtworzeniowa zakład ubezpieczeń zastosował proporcję w wypłacie odszkodowania, w tym przypadku 50% wysokości szkody. Pomimo to poszkodowany otrzymał i tak niespełna 100 tys. zł odszkodowania. Ten przykład doskonale ilustruje zarówno to, jak przydatne jest ubezpieczenie w wartości odtworzeniowej, jak również jak istotne jest ustalenie właściwej sumy ubezpieczenia.

Roman Bargieł: Ubezpieczenia mają wpływ, a mogą mieć jeszcze większy, na funkcjonowanie i to bezpieczne całego Towarzystwa. Z tego, co wiem to z organizacji społecznych ubezpieczenia posiadają członkowie ZHP, a w pewnym zakresie członkowie PTTK (przy zakupie karnetów) oraz PFCiC.

Andrzej Gordon: Pani Prezes wspomniała o ubezpieczeniach majątkowych. Obejmują one nie tylko ubezpieczenie mienia, ale i od odpowiedzialności cywilnej. W turystycznej branży świetnie jest znana sprawa szkolnej wycieczki z 2003 r. w Pieniny. W trakcie wycieczki przewidywano spływ Dunajcem. Gdy płynęli, wywróciła się łódź: jeden uczeń utonął, a drugi porwany przez nurt wiele minut przebywał pod wodą. Lekarze uratowali mu życie, ale nie jest w stanie samodzielnie funkcjonować. Sąd przyznał mu odszkodowanie. Gmina, jako organ prowadzący

szkołę musiała zapłacić, niezależnie od odszkodowania przez PZU, 690 tys. zł tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia. Gmina musiała zaciągnąć kredyty na 10 lat. W tym kontekście budzi się pytanie: czy obecna formuła ubezpieczenia jest dla PTTK bezpieczna?

Rafał Domeradski: TAK, ze względu między innymi na fakt, że polisa zawarta przez Zarząd Główny PTTK obejmuje wszystkie oddziały, że jej wysokość sumy gwarancyjnej ustalona została w oparciu o scenariusze szkodowe zakładające szkody osobowe. Oczywiście, nie można pominąć odpowiednio zdefiniowanego zakresu ubezpieczenia i przedmiotu działalności.

Andrzej Gordon: Nie można w tym przypadku nie zwrócić uwagi na prawne regulacje dotyczące bezpieczeństwa imprez turystyki kwalifikowanej. Obecne regulacje są dla jej organizatorów mniej korzystne niż te, które wynikały z ustawy o kulturze fizycznej i wydanych na jej podstawie rozporządzeń. Dlatego tak ważne jest przestrzeganie obowiązujących procedur w organizacji imprez i ubiegania się o odszkodowanie.

Rafał Domeradski: Uzupełnię, że odszkodowania wypłacane są po wyczerpaniu procedury likwidacji szkód. W przypadku ubezpieczenia NNW najważniejszymi działaniami poszkodowanego są zgłoszenie szkody zawierającej krótki opis wypadku, przekazanie kopii dokumentacji medycznej związanej z wypadkiem oraz potwierdzenie członkostwa i opłacenia składki PTTK.

Małgorzata Hynek-Lewandowska: Kontynuując wątek ubezpieczeń NNW, pragnę zaznaczyć, że ważne jest również wskazanie uposażonego, dzięki czemu odszkodowanie wyłączone jest ze spadku, a wypłata następuje na rzecz uposażonego bez konieczności oczekiwania na zakończenie postępowania spadkowego.

Andrzej Gordon: Jest to bardzo istotne, ale jak z ubezpieczeniem OC. Dotkliwość w świetle kodeksu cywilnego może być duża.

Rafał Domeradski: Ubezpieczonymi są i kadra, i oddziały. Bardzo istotnymi postanowieniami są zapisy obejmujące ochroną kadre PTTK, w tym działającą społecznie. W praktyce oznacza to, że zakład ubezpieczeń nie może po wypłacie odszkodowania wystąpić z regresem do osoby odpowiedzialnej za na przykład imprezę i wypadek.

Roman Bargieł: Zadbaliśmy też o ubezpieczenie od kosztów akcji ratunkowych i to nie na małe kwoty.

Rafał Domeradski: Pokrycie kosztów akcji ratowniczej jest również wynikiem ewolucji ubezpieczeń NNW i, co najistotniejsze, nie musi być ona następstwem nieszczęśliwego wypadku. I nie jest to absolutnie standard rynkowy. Zaznaczę jedynie, że jeżeli koszty akcji ratowniczej nie są skutkiem wypadku, to zastosowanie ma udział własny przewidziany w umowie ubezpieczenia.

Andrzej Gordon: Sądzę, że warto wyjaśnić sprawę kalendarza imprez.

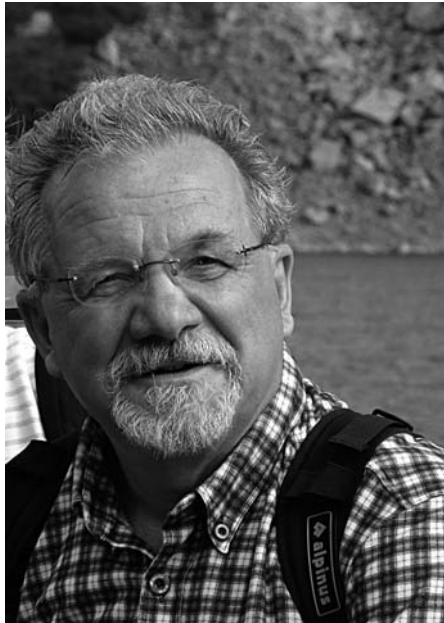
Rafał Domeradski: Kalendarz imprez ma znaczenie dowodowe, na przykład w ubezpieczeniu OC oraz ubezpieczeniach NNW. Dotyczy to zarówno faktu imprezy, jak również kadry.

Małgorzata Hynek-Lewandowska: Należy również wspomnieć o organizacji imprez masowych, wśród których właściwe przepisy nakładają na organizatora obowiązek ubezpieczenia swojej odpowiedzialności cywilnej z tego tytułu. Dotyczy to imprez odpłatnych.

Roman Bargieł: Pewnie problemów – nazwijmy je ubezpieczeniowymi – będzie pojawiało się więcej. Stąd poruszamy te sprawy na szkoleniach i sympozjach. Liczę, że nasza rozmowa spowoduje wnioski naszych działaczy dotyczące systemów ubezpieczeń.

Roman Bargieł: Pewnie problemów – nazwijmy je ubezpieczeniowymi – będzie pojawiało się więcej. Stąd poruszamy te sprawy na szkoleniach i sympozjach. Liczę, że nasza rozmowa spowoduje wnioski naszych działaczy dotyczące systemów ubezpieczeń.

Małgorzata Hynek-Lewandowska: Dziękuję bardzo za tę rozmowę i za lata dobrej współpracy. W ciągu tego czasu wiele dowiedzieliśmy się o Towarzystwie. Przeprowadzając lustrację obiektów, oprócz wiedzy o stanie majątku, zobaczyliśmy wiele pięknych miejsc, o których istnieniu nie wiedzieliśmy, ale przede wszystkim poznaliśmy wspaniałych

Andrzej Gordon – wiceprezes Zarządu Głównego PTTK, redaktor naczelny „Gościńca PTTK”

ludzi żyjących z pasją i potrzebą wspólnego działania. Pozostajemy na dalsze lata do Państwa dyspozycji we wszystkich sprawach dotyczących ubezpieczeń.

Andrzej Gordon: Trudno zamknąć naszą debatę. Jako „Gościńca PTTK” jesteśmy wdzięczni za rozmowę oraz informacje i – na co mam nadzieję – wzbudzenie refleksji i reakcji u naszych czytelników.

UBEZPIECZENIE NNW CZŁONKÓW PTTK

Jeśli jesteś członkiem PTTK i posiadasz ważną legitymację członkowską z opłaconą aktualną składką, to niezależnie od wieku jesteś ubezpieczony od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW) w AXA TUIR S.A. (Umowa nr 5834 – 02.964.413 ważna do 31.03.2018 r.).

Ubezpieczenie obejmuje następstwa nieszczęśliwych wypadków powstałych na całym świecie w pełnym czasie ochrony ubezpieczeniowej (24 godziny), w życiu prywatnym oraz:

- 1) podczas uczestnictwa w imprezach PTTK w okresie objętym ochroną ubezpieczeniową, za które uznaje się wszystkie imprezy organizowane lub współorganizowane przez struktury organizacyjne PTTK. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje również wszystkie imprezy PTTK związane z rekreacyjnym uprawianiem sportów wodnych i konnych,
- 2) podczas pobytu w obiektach będących w użytkowaniu lub własnością PTTK w związku z realizacją zadań statutowych lub z tytułu korzystania z noclegu albo atrakcji turystycznych,
- 3) podczas zdobywania odznak turystycznych PTTK,
- 4) podczas indywidualnego (także poza strukturami PTTK) uprawiania turystyki.

AXA zwraca ubezpieczonemu koszty poniesione na akcję ratowniczą lub poszukiwawczą, prowadzoną przez wyspecjalizowane służby ratownicze w celu ratowania życia lub zdrowia Ubezpieczonego na terenie Europy.

PAMIĘTAJ: W ramach umowy ubezpieczenia AXA TUIR S.A. udziela ochrony ubezpieczeniowej w zakresie: śmierci ubezpieczonego (suma ubezpieczenia 12 500 PLN), uszczerbku na zdrowiu lub uszkodzenia ciała w następstwie nieszczęśliwego wypadku (s.u. 23 000 PLN), wystąpienia pierwszego zawału serca lub udaru mózgu (s.u. 8 000 PLN), zwrotu kosztów nabycia protez i środków pomocniczych (s.u. 3 000 PLN), zwrotu kosztów operacji kosmetycznych (s.u. 3 000 PLN), zwrotu kosztów ratownictwa (s.u. 5 000 EUR), zwrotu kosztów leczenia podczas podróży poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (s.u. 5.000 PLN).

Jeżeli ulegniesz nieszczęśliwemu wypadkowi:

1. Niezwłocznie skorzystaj z pomocy lekarza.
2. Wypełniaj zalecenia lekarskie.
3. Na ile jest to możliwe postępuj tak, aby minimalizować następstwa wypadku.
4. Zgłoś szkodę AXA TUIR S.A. w formie elektronicznej za pośrednictwem poczty e-mail na adres: wypłaty.naskan@axa.pl lub bezpośrednio na adres: Departament Obsługi Klientów Wydział Spraw Klientów AXA Polska, ul. Chłodna 51, 00-867 Warszawa.
5. AXA potwierdzi przyjęcie zgłoszenia szkody nie później niż w terminie 7 dni roboczych i przekaze ubezpieczonemu bądź osobie uprawnionej informacje o nadanym numerze szkody oraz o brakujących dokumentach niezbędnych do ustalenia zasadności roszczeń.

Zasady obsługi grupowego ubezpieczenia NNW, formularze i zgłoszenia dostępne są na stronie: <http://www.pttk.pl/zycie/ubezpieczenia/>

więcej / niż standard

Brokerem PTTK jest
„Maxima Fides”
www.maxima-fides.pl

Okno nie tylko na świat

Takie książki zmniejszają niedobór tak potrzebnych obecnie witamin: wyobraźni, wrażliwości i wiedzy. Wydana przez „Muza. Sport i Turystyka”, pięknie pomyślana i ze smakiem zrealizowana książka Marii i Przemysława Pilichów „Wielcy polscy podróżnicy, którzy odkrywali świat” jest właśnie taką. Po jej lekturze człowiek czuje się po trosze sam odkrywcą, a na pewno jest silniejszy i bogatszy.

Dzięki twórczej pracy wybitnych działaczy Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, Marii i Przemysławowi Pilichom, wędrujemy przez świat i przez życie 33 polarników, antropologów, badaczy Syberii, naukowców... Dzięki ciekawie opisanym losom bohaterów książki wzbogaca się spojrzenie na człowieka, na ludzkość, na nie zawsze dostrzegane problemy naszej planety. Wybrane przez autorów 33 osoby wyprowadzają nas na różne kontynenty, otwierają na różnicowany świat przyrody i kultury. Jest to jednocześnie wędrowka w czasie. Zaczyna się książka bowiem od wysłannika papieskiego do Wielkiego Chana, którym to wysłannikiem był Benedykt Polak, żyjący w XIII w., a kończy prezentacją sylwetki laureata przyznawanej przez PTTK Nagrody Literackiej im. Władysława Krygowskiego z 2001 r. – prof. Ryszarda Wiktora Schrama. Śledzimy penetracje badawcze zesłanych na Sybir lub ich potomków, ale też towarzyszymy Ignacemu Domeyce w wyjeździe do Chile, dokąd zaprosił go rząd chilijski, proponując katedrę profesorską. Maria Pilich, wieloletnia nauczycielka technikum kolejowego o tradycji jeszcze dziewiętnastowiecznej, zadbała o to, że poznajemy bliżej absolwenta Szkoły Technicznej Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej w Warszawie. On to jako zesłaniec wspominał: „Niegdyś wśród śniegów tundr, w ciemnej, z lodu zbudowanej chacie syberyjskiego rybaka, marzyłem, wygnaniec o wolnej Polsce, gdzie będę mógł na schyłku życia hodować beztroski róż”. Autorem tego zapisu jest Waław Sieroszewski, autor wielu prac o Jakutach, Dalekim Wschodzie i wulkanach Japonii, ale także wierszy i scenariuszy filmowych (między innymi „Wiatru od morza”).

Poza tym był w II Rzeczypospolitej senatorem i przez kilka lat prezesem literatów polskich. Są też prezentowani odkrywcy Afryki. O jednym z nich Ryszard Kapuściński napisał, że: „zasługuje na to, by jego nazwisko znalazło się w słownikach i encyklopediach, by było wymieniane obok takich nazwisk, jak Stanley i Livingstone”. Ka-

zimierz Nowak w latach trzydziestych poprzedniego wieku przemierzał z północy na południe i z powrotem Afrykę. Wędrował rowerem, konno, pieszo, na wielbłądach i, oczywiście, łodziami.

Kajakarze spod PTTK-owskiej banderki odwołują się często do innego z bohaterów M. i P. Pilichów – dr. Wacława Korabiewicza, współtwórcy Akademickiego Klubu Włóczęgów w Wilnie, autora kultowej książki wodniaków „Kajakiem do minaretów”. Szczególnie interesująco pokazali autorzy jego pobyt w Afryce i jego fascynacje koptyjskie.

W pisarstwie Marii i Przemysława Pilichów uderza wielostronność. Podejmują z racji głęboko podmiotowego ujęcia książki sprawy z różnych dziedzin nauki i kultury, w tym sztuki. W tym ostatnim przypadku dotyczy to znakomitego fotografika i autora zniewalających filmów przyrodniczych, Włodzimierza Puchalskiego. Nie tylko tym, którzy czytali „Anaruk – chłopiec z Grenlandii” przybliżona została postać Czesława Jacka Centkiewicza. Nie brak też odniesień do dawnych destylacji dotyczących na przykład Jana z Kolna, Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła, Krzysztofa Arciszewskiego, „polskiego Chińczyka” Michała Boyma, Maurycego Beniowskiego i Wacława Rzewuskiego.

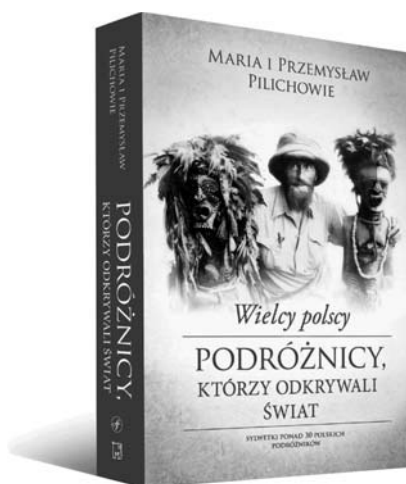
Obok osób bardziej znanych są i takie, o których pisało się rzadko. W książce poza już wymienionymi przedstawieni zostali: Paweł Strzelecki, Józef Chodźko, Ignacy Domeyko, Henryk Stebnicki, Aleksander Czekanowski, Konstanty Jelski, Jan Czernski, Jan Kubary i Leon Barszczewski. Swoje eseje też w książce mają: Jan Sztolcman, Bronisław Grąbczewski, Stefan Rogoziński, Karol Bogdanowicz, Mariusz Zaruski, Antoni Dobrowolski, Bronisław Malinowski, Mieczysław Lepecki i Stanisław Siedlecki. Dla polskich krajoznawców prawie wszystkie nazwiska mają odniesienie do różnych regionów Polski. Uważam, że książka ta – podobnie jak inne książki Pilichów, na przykład „Nobliści znad Wisły, Odry i Niemna” – powinna znaleźć się w bibliotekach naszych regionalnych pracowni krajoznawczych.

W naszej wspólnej z żoną bibliotece ich tomy sąsiadują z reprintem starej „Księgi sławniejszych odkryć geograficznych” (podług najnowszych źródeł zebranych) Władysława L. Anczyca. Posiadany przez nas reprint jest z czwartego (!) wydania tej książki 1897 r. Anczyc był także erudyta, także pragnął przekazać wiedzę poza utartymi schematami i także pisał tak, aby zainteresować czytelnika.

Pragnę gorąco pogratulować Autorom wymagającej dużej kweryndy ikonografii, a Wydawcy pięknego układu graficznego.

Andrzej Gordon

Maria i Przemysław Pilichowie, „Wielcy polscy podróżnicy, którzy odkrywali świat”, wyd. Muza. Sport i Turystyka, Warszawa 2016; format: 16,5x24 cm, oprawa: twarda, liczba stron: 448

Ogólnopolskie Warsztaty „Bezpieczne wędrowanie”

Stacja Wodna PTTK w Wdzydzach Kiszewskich, 7–9 lipca 2017 r.
zorganizowane w ramach kampanii społecznej „ABC bezpiecznego wędrowania”,
dofinansowanej ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki

Kilka słów wstępu podczas rozpoczęcia warsztatów powiedziała Jolanta Śledzińska, sekretarz Zarządu Głównego PTTK ds. promocji i kontaktów zewnętrznych i koordynator projektu, potem była część teoretyczna i Andrzej Gordon, wiceprezes Zarządu Głównego PTTK, mówił na temat prawnych regulacji bezpiecznego wypoczynku w ramach imprez turystyki kwalifikowanej

W oczekiwaniu na pozostałych uczestników części praktycznej pierwszej dnia warsztatów, podczas której mówiono na co należy zwracać uwagę, planując spływ kajakowy, a następnie wszyscy popłynęli kajakiem Wdą od jeziora Schodno

Ćwiczenia na różnych fantomach sztucznego oddychania i pośredniego masażu serca – tu na manekinie dziecka podczas zajęć z pierwszej pomocy przedmedycznej na szlakach pieszych, rowerowych i kajakowych

Na szkoleniu dotyczącym bezpieczeństwa rowerzystów jako uczestników ruchu drogowego była także część praktyczna; na zdjęciu ćwiczenie poruszania się grupy rowerzystów na skrzyżowaniu w kształcie litery T

Trzeciego dnia warsztatów uczestnicy wysłuchali prelekcji na temat bezpieczeństwa na szlakach górskich, w tym o aplikacji „Ratunek”; na zdjęciu oglądany jest prezentowany detektor lawinowy – urządzenie elektroniczne, dzięki któremu można zlokalizować osoby przysypane śniegiem/ lawiną

Zajęcia praktyczne na wodzie – uczestnicy podzieleni na grupy pływali Omega, najpopularniejszym typem żagłówki w Polsce; na zdjęciu Piotrek mucuje grot

